

T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMED LEBÎB EFENDİ
DÎVÂN-I EŞÂR - 1
(İNCELEME-METİN-SÖZLÜK)

Halil KARAGÖZ

Danışman:
Prof. Dr. Kenan ERDOĞAN

Manisa

2014

ÖZET

Asıl ismi Mehmed olan Lebîb Efendi, 19. yüzyıl dîvân şairlerindendir. 1785 yılında İstanbul ‘da doğmuştur. İyi bir eğitim alan Lebîb Efendi, devletin üst kademelerinde birçok kez görev almıştır. Tespit edilebilen yedi eseri bulunmaktadır. 20 Şaban 1284 (1867) senesinde vefat eden Lebîb Efendi’nin kabri Eyub’da bulunmaktadır.

Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışma, 19. yüzyıl dîvân şâirlerinden Mehmed Lebîb Efendi’nin on iki mecmuadan mürekkep “*Dîvân-ı Eşâr*” (*Mecmûa-i Eşâr*) adlı eserinin Süleymâniye Kütüphânesi, Yazma Bağışlar (1987) numaralı kısımda bulunan mecmuânın çeviriyazı metnini kapsamaktadır.

Söz konusu çalışmada öncelikle Mehmed Lebîb Efendi’nin hayatı ve eserlerine değinilmiş; daha sonra ise edebî kişiliği hakkında bilgi verilmiştir. Çalışma sonunda tespit edilen hususlar ise “Sonuç” kısmında belirtilmiştir. Bu çalışmayla Lebîb Efendi’nin kimliği ve eseri gün ışığına çıkarılarak Türk Edebiyatı içerisindeki yeri ve önemi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: 19. Yüzyıl Dîvân Edebiyatı, Lebîb Efendi, Dîvân.

Master’s Thesis

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Kenan Erdoğan

ABSTRACT

Lebib Efendi whose real name is Mehmed, is one of the nineteenth century poets. He was born in 1785 in Istanbul, had a good education and he worked at high level official ranks. He had seven books known. Lebib Efendi (died in 1867)’s grave is in Eyup.

This master thesis includes the transcription of a manuscript of Dîvân-ı Eşâr written by one of the 19th century poets, Mehmed Lebîb Efendi (DoD 1284/1867) as twelve volumes, found in Suleymaniye Library, Manuscripts Department with the number of 1987.

In this study, we have given some information about the life and works of Mehmed Lebîb Efendi, adding detailed information about his literary personality. In the end of the study, the points that has been determined are shown in the “Conclusion” section. With this study, we have tried to show the place and importance of Lebîb Efendi in Turkish literature, bringing the personality and work of Lebîb Efendi into light.

Key Words: The 19th Century Dîvân Literature, Lebîb Efendi, Divan.

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “*Mehmed Lebîb Efendi, Dîvân-ı Eşâr - I, (inceleme-metin-sözlük)*” adlı çalışmanın tarafımdan bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

10 Eylül 2014

Halil KARAGÖZ

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 22/09/2014 tarih ve 19/9 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisans Üstü Öğretim Yönetmeliği'nin 24. Maddesi gereğince Enstitümüz Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Halil KARAGÖZ'ün "El-İstanbulî Mehmed Lebib bin Mustafa, Mecmûa-i Eşar, (Süleymaniye Ktp. Yazma Başlıklar 01987)" konulu tezi incelenmiş ve aday 30/09/2014 tarihinde saat 14.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 90 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerinin sorduğu sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna	☒	OY BİRLİĞİ	☒
DÜZELTME yapılmasına	*	☐	OY ÇOKLUĞU
RED edilmesine	**	☐	ile karar verilmiştir.

* Bu halde adaya 3 ay süre verili

** Bu halde adayın kaydı silinir.

BAŞKAN
Prof. Dr. Kenan ERDOĞAN
(Danışman)

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. Vicdan ÖZDİNGİŞ

ÜYE
Doç. Dr. Ertan GÖKMEN

Evet Hayır
*** Tez, burs, ödül veya Teşvik prog. (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir

Tez, mutlaka basılmalıdır

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

Tez, basımı gereksizdir.

Not: Tez adının "Mehmed Lebib bin Mustafa, Mecmûa-i Eşar, 1 (İnceleme-Metin-Sözlük)" olarak değiştirilmesi uygun görülmüştür.

ÖNSÖZ

Üniversitelerde Eski Türk Edebiyatı veya Klasik Türk Edebiyatı adlarıyla bir bilim dalı olarak okutulan dîvân şiirimiz üzerinde; edebiyat tarihi, metin neşri, metin tahlili gibi çalışmalar yapılmaktadır. Fuzûlî, Bâkî, gibi birinci dereceden şairler yanında biraz geri planda kalmış pekçok şairimiz de bulunmaktadır. Bu şairlerimiz üzerinde de çalışmalar yapılarak metinlerinin günümüz okuyucusuyla buluşturulması gerekmektedir. Edebiyat tarihimizin tam olarak hazırlanabilmesi için bu şairler ve eserlerinin de incelenmesine ihtiyaç vardır.

Söz konusu çalışmalara katkıda bulunmak üzere hazırladığımız yüksek lisans tezinde 19. yüzyıl şairlerinden Mehmed Lebîb Efendi'nin *Dîvân-ı Eşâr (Mecmûa-i Eşâr)* Süleymânîye Kütüphanesi Yazma Bağışlar 1987 numaralı kısımda bulunan mecmûanın çeviriyazı metnini hazırladık.

Mehmed Lebîb Efendi, Dîvân-ı Eşâr - 1 (inceleme-metin-sözlük) adlı yüksek lisans tezi üç aşamadan oluşmaktadır

Çalışmamızın birinci bölümü olan “Giriş” kısmında 19. asır Türk Edebiyatı genel hatlarıyla değerlendirilmiştir. Çalışmamızın ikinci kısmında ise Lebîb Efendi'nin hayatı, eserleri ve edebi kişiliği hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmamızın üçüncü bölümünde ise Süleymânîye Kütüphanesi Yazma Bağışlar (1987) numaralı kısımda bulunan mecmûanın çeviriyazı metni verilmiştir.

Sonuç bölümünde elde ettiğimiz bulgular toplu olarak verilmiş ve genel olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca çalışmamızın sonuna “Sözlük” eklenmiştir. Çalışmamız, bir derya olan edebiyatımıza bir damla da olsa katkıda bulunabilirse amacına ulaşmış olacaktır.

Tez konusunun tespitinden, bütün teferruatına kadar bana yardımcı olan, emeğini esirgemeyen çok kıymetli hocam, sayın Prof. Dr. Kenan ERDOĞAN'a teşekkürü bir hürmet ifadesi ve minnet borcu bilirim.

Halil KARAGÖZ

MANİSA/2014

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geen eser.
a.g.mec.	: Adı geen mecmûa.
Ank.	: Ankara.
C.	: Cilt.
İst.	: İstanbul.
Ktbh.	: Kütüphâne
Nu.	: Numara.
ö.	: Ölüm.
S.	: Sayı
s.	: Sayfa.
TDK	: Türk Dil Kurumu.
v.	: Varak.
yay.	: Yayın.
YB.	: Yazma Bağışlar.
yy.	: Yüzyıl.

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

Metnin yazımı esnasında Osmanlıca harflerle Latin harflerinin uyum sorunu sebebiyle ortaya çıkabilecek güçlükleri engellemek için transkripsiyon işaretleri kullandık. Kullandığımız transkripsiyon işaretleri şu şekildedir:

ا	a, ā, e, i, ı, u, ü	ص	ş
ب	b, p	ض	ž, đ
پ	P	ط	ṭ
ت	t	ظ	ẓ
ث	s	ع	ʿ
ج	c, ç	غ	ġ
چ	ç	ف	f
ح	ḥ	ق	ḳ
خ	ḫ	ك	k, g, (ñ)
د	d	ڭ	ñ
ذ	ẓ	ل	l
ر	r	م	m
ز	z	ن	n
ژ	j	و	v, u, ū, ü, o, ö
س	s	ه	h, a, e
ش	ş	لا	la, lā
ء	ʾ	ی	y, ı, i, ī

İÇİNDEKİLER

1 – GİRİŞ	1
1.1- 19. Yüzyıl Türk Edebiyatına Genel Bir Bakış	1
2-MEHMED LEBÎB EFENDİ’NİN HAYATI, ESERLERİ VE EDEBİ KİŞİLİĞİ.....	6
2.1- Hayatı	6
2.2- Eserleri	10
2.3- Edebi kişiliği	14
3 – METİN	28
SONUÇ.....	297
KAYNAKLAR.....	299
SÖZLÜK.....	303

1.GİRİŞ

1.1- 19. Yüzyıl Türk Edebiyatına Genel Bir Bakış¹

Bir devrin edebiyatı, o devrin tarihinden ayrı düşünülemez. Tarihî olayların, toplum hayatının, düşünce sisteminin edebiyatı etkilediği yadsınamaz bir gerçektir. Bu sebepten dolayıdır ki bir dönemin edebiyatı anlatılırken, önce o devrin tarihi hakkında bilgi vermek gerekir. Biz de bu bölümde 19. yüzyılın siyasi, sosyal ve ekonomik hayatını kısaca değerlendirmeye çalışacağız.

19. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin çöküşü bir önceki yüzyıla nisbeten artarak devam etmiştir. İdareciler bu kötü gidişe dur diyebilmek için çareler aramayı sürdürmüşlerdir. Bir önceki yüzyılda Osmanlı'nın hastalığını keşfeden ve onu kendi dairesi içinde tedavi etmeye çalışan devlet adamları ve yazarlar bulunmaktaydı. Ama bu tedavinin sonuç vermediğini görünce yöntemlerini değiştirip Batı'daki askerî, ilmî ve teknik gelişmeleri örnek almaya başlamışlardır. Bu asırda Batı dünyası ile sıkı ilişkiler kurulmuş ve Batı'nın tekniğinden yararlanılması fikri iyiden iyiye güç kazanmıştır. Yüzyılın başında Osmanlı Devleti'nin başında padişah olarak III. Selim bulunmaktadır. Bu yüzyılın diğer padişahları ise IV. Mustafa, II. Mahmud, Abdülmecid, Abdülaziz, V. Murad ve II. Abdülhamit'tir. Bu asra gelinceye kadar Osmanlı padişahları şiir ve edebiyatla çok yakından ilgilenmişler, şair ve sanatkârları koruyup gözetmişlerdir. Bu yüzyılda ise İlhamî mahlasıyla şiirler yazan III. Selim dışındaki padişahların şiir ve edebiyatla ilgileri bulunmamaktadır.

Rusya başta olmak üzere Batılı devletler Osmanlı İmparatorluğu üzerindeki baskı ve tehditlerini bu asırda artırarak devam ettirmişlerdir. Osmanlı İmparatorluğu, dışta bu gibi sorunlarla boğuşurken içte de büyük sorunlarla yüzleşmek zorunda

¹ Bu bölüm için genel olarak şu kaynaklardan istifade edilmiştir: Ahmet Hamdi Tanpınar, *19 uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, Çağlayan Kitabevi, İst. 2001; Ahmet Atilla Şentürk - Ahmet Kartal, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh yay., İst. 2008; Mine Mengi, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ yay., Ank. 2000; Cemal Kurnaz, *Eski Türk Edebiyatı*, Kitabevi yay., Ank. 2005; Necla Pekolcay, *İslami Türk Edebiyatı*, Kitabevi yay., İst. 2002; *Başlangıçtan Günümüze Kadar Büyük Türk Klasikleri*, C. 8, Ötüken-Söğüt yay., İst. 2004. s. 99-105. M. Kayahan Özgül, *XIX. Asrın Özel Bir Mahfeli Olarak Encümen-i Şuarâ*, Kurgan yay., Ank. 2012; Kenan Erdoğan, *Said Paşa Divân'ına Göre 19. Yüzyıl Divân Şiirinde Görülen Bazı Değişimler*, Türkiyât Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S. 9, s. 83-106; Hasibe Mazioğlu, "Türk Edebiyatı, Eski", Türk Ansiklopedisi, C. XXXII, s. 132-134; *Encümen-i Şuarâ mad.*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 11, İstanbul 1995, s. 179-181; Nihad Sâmî Banarlı, "19. Asırda Türk Edebiyatı", Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, C. 2, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 2001; Mustafa İsen ve diğerleri, *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker yay., Ank. 2011.

kalmıştır. Bu sorunların başında Fransız İhtilali'nin yaydığı milliyetçilik fikri gelmektedir. Milliyetçik akımı Osmanlı İmparatorluğu gibi çok uluslu devletleri derinden etkilemiştir. Devlet içinde bulunan etnik gruplar merkezî idâreden ayrılmak istemekte ve devlete karşı isyan ederek sıkıntıların artmasına sebep olmaktadır. Bunun sonucunda asırlar boyu süren Osmanlı birlik ve beraberliği büyük yara almaktadır.

Bu asırdaki yenileşme hareketlerinin önündeki en büyük engellerden birisi Yeniçeri Ocağı'dır. Yeniçeriler kaba kuvvet olarak her yeniliğe karşı olumsuz tavır takınmışlardır. 1826 yılında yenileşme sürecinin önündeki en büyük engel olan Yeniçeri Ocağı II. Mahmut tarafından kaldırılmıştır. Bu sayede hem yeni bir ordu kurulmasına yol açılmış hem de yapılmak istenen değişikliklere uygun bir zemin oluşturulmuştur. Yeniliklerin önündeki bir diğer engel medreselerdir. Medreseler de tıpkı Yeniçeri Ocağı gibi her yeniliğin karşısında durmuşlardır. Sonuç olarak asker ve ulemâ devlet içinde zararlı kurumlar haline gelmiştir. Bu kurumların kaldırılması ve değiştirilmesiyle yapılacak olan yenileşmelerin önü açılmıştır.

Değişim ve yenileşme hareketleri bu dönemde Osmanlı İmparatorluğu'nun her alanında açıkça görülmektedir. Harbiye nazırı Mustafa Reşid Paşa'nın gayretleriyle 3 Kasım 1839'da ilan edilen Tanzimat Fermânı sayesinde yenileşme hareketi devletin resmi programı haline gelmiştir. 1876 senesinde II. Abdülhamit'in I. Meşruyet'i ilan etmesiyle hukuk ve rejim konularında köklü değişiklikler meydana gelmiştir.

Türk kültürü üzerinde bu asırda birçok batılı bilim insanı çalışmıştır. Türk Halk edebiyatı biliminin kurucusu olan Vambéry, 1857 senesinde İstanbul'a gelerek Reşid adını almış ve hariciye nezaretinde tercümanlık yapmıştır. Redhouse ve Hammer Reşid Paşa'nın kurmuş olduğu Encümen-i Dâniş'in üyesi olmuşlardır. Batılı türkologlar birçok önemli inceleme ve çalışmaya imza atmışlardır. E.J.W. Gibb, Türk edebiyatı tarihini anlattığı 6 ciltlik *Osmanlı Şiir Tarihi* isimli eserini kaleme almıştır. Hammer, Osman Gazi'den 1774'e kadar olan dönemi anlatan 17 ciltlik *Türk Tarihi'ni* ve 2200 Türk şairini tanıttığı *Osmanlı Şiir Sanatı Tarihi* adlı eserleri yazmıştır. Önemli bir bilim insanı olan Redhouse ise uzun yıllar uğraşarak *Türkçe-İngilizce Sözlük* ünü yazmıştır. Bu bilim insanları Türk dil, tarih ve edebiyatı ile ilgilenenlere yol gösterip örnek olmuşlardır.

18. asrın devamı niteliğinde olan 19. asra dîvân şiirinin ustaları olan Nedîm ve Şeyh Gâlib'in gölgesi altında girilmiştir. Bu şairlerden sonra dîvân şiiri orijinallliğini kaybetmiş, şairler eski ustaları tekrarlamaktan öteye gidememiş, orijinallik gösterme hevesiyle yapmacıklığa düşülmüştür. Mahallileşme akımına ve İstanbul Türkçesine verdiği değerle bilinen 18. yüzyıl şâiri Nedim'in etkileri bu dönemde de devam etmektedir. Ancak bu dönemdeki şiirlerde Nedim'deki bu zarafetten eser yoktur. Bu asırda "Sebk-i Hindî" geçen döneme göre ehemmiyyetini kaybetmiştir. Bu üslubu tercih eden şâirlerin sayısı bir hayli azdır. Tasavvuf bu dönemde Dîvân şiiri için önemli bir kaynaktır. Çeşitli tarikatlara mensup birçok şair bulunmaktadır. Herhangi bir tarikata mensup olmayan şairler ise tasavvufî terminolojiden istifâde etmişlerdir.

Bu dönemde önceki asırda kullanılan nazım şekilleri kullanılmaya devam edilmiştir. Lakin nazım şekillerinin bazılarında artış, bazılarında ise önemli bir azalma söz konusu olmuştur. Bir önceki asra göre kullanımında azalma görülen nazım şekillerinin başında "mesnevî" gelmektedir. Az kullanılan diğer bir nazım şekli ise "kasîde"dir. Bu asırda "şarkı"lar, "tercî-i bend"ler, "terkîb-i bend"ler ve çeşitli "tarîh" kıt'aları çok kullanılan nazım şekilleri arasında sayılabilir. Şarkı türünün en fazla örneğini Enderunlu Vâsıf vermiştir. En fazla "tarîh" düşüren şâirler olarak Sürûî ve Refî-i Kâlâyî'yi sayabiliriz.

19. yüzyılda geçmiş asırlarda olduğu gibi pekçok şâir yetişmiştir. Bu şâirlerin bir kısmının günümüze ulaşan dîvânlarının sadece İstanbul'da bulunan yazma nüshaları 114'tür. Ayrıca matbaada da birçok dîvân basılmıştır. Bu dönemin dikkat çekici bir diğer özelliği kadın şâirlerin sayıca fazlalaşmasıdır. Kadın şairler içinde en dikkat çekenleri Leylâ Hanım, Şeref Hanım ve Âdile Sultan'dır.

19. yüzyılda dîvânları basılan şairlerin en meşhurlarını şu şekilde sıralayabiliriz: Enderunlu Vâsıf (ö.1824), İzzet Molla (ö. 1829), Refî-i Kalâyî (ö. 1821), Halim Giray (ö. 1823), Dâniş (ö. 1829), İffet (ö. 1832), Mâhir (ö. 1843), Âkif Paşa (ö. 1845), Hoca Fehim (ö. 1845), Leylâ Hanım (ö. 1847), Sermet (ö. 1847), Esat Mulis Paşa (ö. 1851), Âlî (ö. 1837), Ârif Hikmet (ö. 1859), Zîver Paşa (ö. 1860), Ayıntaplı Aynî (ö. 1837), Şeref Hanım (ö. 1861), Şeyh Nazîf (ö. 1861), Fatîn (ö. 1866), Osman Nevres (ö. 1876), Abdülahim Gâlib Paşa (ö. 1876), İrfan Paşa (ö. 1888), Kâzım Paşa (ö. 1889), Said Paşa (ö. 1891), Osman Şems (ö. 1893), Eşref Paşa (ö. 1894), Memduh Paşa (ö. 1925).

Bu asırda dikkat çeken bir diğer husus ise “Encümen-i Şuarâ” isimli bir topluluğun kurulmuş olmasıdır. Bu topluluğun amacı, klâsik şiiri içine düştüğü kısır döngüden kurtarmaktır. Topluluk 1277 senesinin sonlarında (Mayıs-Haziran 1861) başlayıp 1278’in ortalarına (Ocak 1862) kadar geçen süre zarfında faaliyet göstermiştir. Topluluğun toplantıları İstanbul’da Hersekli Ârif Hikmet Bey’in Lâleli’de Çukurçeşme’deki evinde yapılmaktaydı. Encümen-i Şuarâ, aynı yıllarda örneklerine rastlanan topluluklar gibi belli bir nizamnâmesi olan resmi veya yarı resmi bir kuruluş değildir. Encümen-i Şuarâ, daha ziyâde aynı ortak zevki paylaşan, çeşitli vesilerle daha önceleri de tanışan ve bir kısmı aynı dairelerde çalışmış, çoğunluğunun hemen hemen aynı kültür ve anlayışa sahip insanların bir araya geldiği bir dost meclisi hüviyeti görünümündedir. Topluluktaki şairlerin bu yakınlıkları dışında bazı ortak özellikleri de bulunmaktadır. Çoğunun çeşitli sebeplerle (soy, doğum, memuriyet) Rumeli vilâyetleriyle olan bağları vardır. Galip Leskofçalı, Ârif Hikmet Mostarlı, Kâzım Koniçeli, Sâlih Nâili ve Sâlih Fâik Manastırlı’dır. İrfân Bey’in çocukluğu Manastır’da geçer. Lebîb Efendi Rumeli Eyâleti Deftârdârı olarak Manastır’da bulunmuştur. Mustafa İzzet ise defalarca Rumeli Kadıaskerliği yapmıştır. Bektâşi meşrep olmaları, değişik de olsa birtakım dergâhlara mensup olmaları ortak özelliklerinden birkaçıdır.

Encümen-i Şuarâ toplantılarının müdâvimi olan ve isimleri tespit edilebilen belli başlı şairler şunlardır: Mehmed Lebîb Efendi, Kadirî Şeyhi Osman Şems Efendi, Koniçeli Mûsâ Kâzım Paşa, Hocâ Sâlih Nâ’ilî, İbrâhim Hâlet Bey, Recâî-zâde Mehmed Celâl, Memdûh Fâik Bey, Deli Hikmet, Mustafa Refik Bey, Üsküdarlı Hakkı Bey, Sâlih Fâik Bey, Mustafa İzzet Efendi, Sadullah Râmî Bey, Mustafa Eşref Paşa, İrfân Paşa, Mustafa İsmet Efendi. Daha sonraları bu toplantılara Ziyâ Paşa ve Namık Kemâl de iştirak etmişlerdir.

Encümen-i Şuarâ toplantıları daha çok bir dost meclisi havasında geçmektedir. Bu toplantılarda şiirler okunur ve şiirler üzerine müzakereler yapılırdı. Bu meclisteki şâirler eski şiiri ve kültürü iyi bilen edebî zevk ve anlayışa sahip olan kişilerdir. Toplantıları idâre eden Leskofçalı Galip Bey, iyi bir şâir olmasına rağmen peltek olduğu için konuşmaktan kaçınırdı, onun şiir hakkındaki görüşlerini ise güzel konuşmasıyla tanınan Ârif Hikmet Bey aktarırdı. Toplantılara katılan şairlerin yazmış oldukları şiirleri okuma işi ise topluluğun en genç üyesi olan Nâmık Kemal’e verilmişti. Leskofçalı Galip Bey, bu toplantılara katılan genç şairlere Nef’î, Nâilî Kadîm ve Fehîm-i Kadîm’in

şairlerine nazireler yazmaları hususunda tavsiyeler verirdi. Genç şairler de bu şairleri şiirlerinde taklit edip benzemeye çalışmışlardır. Bunların hepsinin şiirde başarılı olduğu söylenemezse de 19. yüzyılda dîvân şiirinin ustalarının bu topluluktan çıktığı da yadsınamaz bir gerçektir.

Yapılan bu toplantılar 1861 yılı sonlarına kadar düzenli olarak devam etmiştir. Bu tarihten sonra ise çoğunluğu şahsi sebeplerden olmak üzere topluluk yavaş yavaş dağılmaya yüz tutmuştur. İlk olarak söylediği bir hicviye yüzünden Sâlih Nâilî topluluktan çıkarılır. Leskofçalı Galip bir görevle Trablusgarp eyâletine gider. Üsküdarlı Hakkı Bey cinnet geçirir. Mehmed Lebîb Efendi memûriyetinden çıkarılır. Nâmık Kemal, Şinâsi ile tanışıp Tasvîr-i Efkâr'da çalışmaya başlar. Bu saydığımız sebeplerden ötürü topluluk kendiğinden dağılır.

Encümen-i Şuarâ, tam anlamıyla şiirde eskiye dönüşü temsil etmez. Klasik nazım şekillerine, nazîreciliğe, mazmun sistemine bağlanmaları onları tamamıyla eski şiirin devamı olarak göstermez. Bunun dışında bu topluluğu dîvân şiirinden ayıran bazı özellikler de göze çarpmaktadır. Hece veznini, halk şiir tarzını ve sade Türkçe'yi benimseyenler vardır. Ayrıca gelenekte olmadığı halde şiirlerine başlık koyanlar, yeni tema arayanlar, özellikle siyasî-ictimai kavramları kullananlar vardır.

Toplulukta bulunan bazı şairlerde sadeleşme temayülü görülür. Şairler klasik tarzda şiir yazmalarının yanında halk edebiyatına da ilgi duymuşlardır. Bunlardan biri de kendisini âşık edebiyatına yakın hisseden Mehmed Lebîb Efendi'dir.

Mehmed Lebîb Efendi de *“Encümen-i Şuarâ”* mensuplarından biridir. Yaşlı olduğu halde toplantılara katılır ve genç şairlere yardımcı olurdu. İkamet etmiş olduğu konağı şairlerin uğrak yerlerinden biriydi. Genç şairler arasında üstat olarak kabul edilirdi.

Genel kanaate göre Encümen-i Şuarâ eski şiirin son temsilcisi olarak kabul edilir. Ahmet Hamdi Tanpınar bu topluluğu eski şiirin son temsilcisi olarak niteler. Encümen-i Şuarâ temsilcileri yüzyıllar boyunca oluşan şiir estetiğine zarar vermeden yenileşmeyi denemişlerdir.

Özetle bu dönem dîvân şiiri, halk söyleyişlerini şiire sokma ve Nedîm'le başlayan mahallileşme akımını devam ettirme temâyülündedir. Ancak bu eğilimde

aşırıya kaçılmıştır. Bu durum ise klâsik şiirin estetik değerinin düşmesine ve orijinalliğini kaybetmesine neden olmuştur. Dönem şairleri, eski ustaları taklitten öteye gidememiştir. Belli nazım şekilleri “şarkı, terkîb-i bend, tercî-i bend” çokça kullanılırken, bazı nazım şekillerinin de “mesnevi” kullanımı giderek azalmıştır.

2. MEHMED LEBÎB EFENDİ’NİN

HAYATI, ESERLERİ VE EDEBİ KİŞİLİĞİ

2.1 - Hayatı

Asıl ismi Mehmed olan Lebîb Efendi 19. yüzyıl dîvân şâirlerindendir. Kaynakların çoğunda adı ile mahlası birlikte zikredilerek Lebîb Mehmed veya Mehmed Lebîb olarak anılmış, bazen de isminin, mahlasının ya da her ikisinin sonuna bir “Efendi” unvanı eklenmiştir.

Şâirin “akıllı, zekî, fatîn, akıl ve zekâ sâhibi”² gibi anlamlara gelen Lebîb mahlasını, nasıl veya kimden aldığı ve ne zamandan beri kullandığına dair herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır.

İnceleme konusu olarak ele aldığımız Lebîb Efendi 1199 (1784-1785)³ yılında İstanbul’da doğmuştur.⁴ Lebîb Efendi’nin doğum tarihi bazı kaynaklarda farklı ifade edilmiştir. Osmanlı Müellifleri’nde⁵ şairin doğum tarihi (1199) olarak belirtilirken, Sicill-i Osmanî⁶ ve Fatin Tezkiresi’nde⁷ Lebîb’in doğum yılı olarak 1203 (1788-1789) tarihi verilmiştir.

² Şemseddin Sâmî, *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1996, s.1237.

³ İbnü’l Emin Mahmud Kemâl İnal, *Son Asır Türk Şairleri (Kemâlî’ş-Şuarâ)*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 1999, C. 3, s. 1225.

⁴ Lebîb’in kızı, Mâbeyn Müşîri Abdülhamid Ferid Paşa’nın karısıdır. Onun oğlu olan İzzeddin Bey’in İbnülemin’e verdiği doğum tarihi 1199’dur.

⁵ Bursalı Mehmed Tâhir Efendi, *Osmanlı Müellifleri*, Meral Yayınları, İstanbul 1972, C. 2, s. 214.

⁶ Süreyyâ, Mehmed, *Sicill-i Osmânî*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996, C. 3, s. 901.

⁷ Çiftçi, Ömer, *Fatin Davut-Hâtîmet’ül-Eş’âr*, www.kulturturizm.gov.tr, Ankara 2007, s. 362.

Mehmed Lebîb Efendî, Tophâne Ruznâmçecisi Mustafa Efendi'nin oğludur. Özel dersler alarak eğitim gören ve kendini yetiştiren Lebîb, bir süre Ruznâmçe Kalemi'nde çalışmaya devam ederse de daha sonra babasının 1 Rebiulevvel 1228 (4 Mart 1813)'de vefâtı üzerine hâcelik rütbesiyle onun yerine tâyin olunur. On üç sene bizâtihi bu görevde bulunur.

1241 (1826)'de yeniçerilik lağvedilirken, Koca Mustafa Paşa civarında bir tekkenin post-nişini olan Feyzullah Efendi'nin oğlu Küçük Şeyh, müntesiplerinden Tophâne Nâzırı Sadık Efendi'ye karışıklık çıkaranlardan ve kendi dervişlerinden olan Yeniçeri mumcusu Arnavud İsmail'in oğlu Süleyman'ın arandığını söyleyerek, onu saklamasını ister. Bunun üzerine Sadık Efendi de maiyetinde ruznâmçeci olan Lebîb Efendî'nin evini bu iş için uygun görür. Lebîb Efendi, Süleymân'ın serasker tarafından aratıldığını duyunca, suçlunun kendi evinde saklandığını zâbitlere ihbâr eder. Zâbitler de Sadriâzam Selim Paşa'ya haber verirler. Bu ihbâr üzerine Süleyman Lebîb'in evinden alınıp idâm olunur. Sultan II. Mahmud Tophâne Nâzırı Sadık Efendi ile Lebîb Efendi'yi de idama mahkûm eder; fakat Pertev Paşa ve devlet büyüklerinden birkaçının ıstırhamıyla ölümden kurtulurlar. Sadık Efendi Amasya'ya sürgüne gönderilir 28 Zilkade 1241 (4 Temmuz 1826); Lebîb ise durumu haber vererek sadakatini göstermiş olmasına rağmen, haber vermeyi birkaç gün geciktirdiği için Kütahya'ya sürülür. Bir müddet sonra affolunarak İstanbul'a döner. 11 Şevval 1243'te başlayan Rusya Savaşı'nın başlarında Tuna nehrinin kıyısındaki kalelerin kontrolüne memur edilir. Savaşın ilerleyen safhalarında ise, Şumnu Ordusu Mühimmat-ı Harbiyye Nezaretine getirilir. Lebîb bu vazifesinin sona ermesi üzerine İstanbul'a döner.⁸

Lebîb Efendi, muhtelif tarihlerde Sırbistan'a, Arnavutluk'a ve Bosna'ya geçici memuriyetlerle gönderilir. Şâir mevkûfâtılık aynı yıl zecriyye muhassıllığı (alkollü içkiler vergisi tahsildarlığı), son olarak tersâne müdürlüğü görevlerinde bulunur.⁹ Daha sonra ise Harîr Nezâreti'ne tayin olunur.

⁸ Lûtfî Efendi, tarihini kesin olarak bildirmeden, Lebîb'in "Mısırlı'nun Haleb taraflarından avdetinde" Haleb ve sonra Yanya Defterliği yaptığını yazar. (Târih-i Lûtfî, TTK Ktbh., Y. 531/4, s. 97). Özgül, M. Kayahan, *XIX. Asrın Özel Bir Mahfeli Olarak Encümen-i Şuarâ*, Kurgan yay., Ankara 2012, s.32.

⁹ Süreyyâ, Mehmed, *Sicill-i Osmânî*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996, C. 3, s. 901.

Nezâret:

“hablû’l-metîn idaresine rabt olunmuş ise de memûriyyet-i mezkûreyi târ-pûd-ı nezzâreye alır almaz oradan dahi serrişte-i memûriyyeti mûnkatı” olur.¹⁰

Bir müddet mâzûl kaldıktan sonra, Dâr-ı Şûrâ-yı Bâbîâlî’ye âzâ seçilir (Zilhicce 1253); bunu müteâkıben de Meclis-i Zirâat Âzâlığı’na getirilir.

Ticaret Nezâretine bağlı olarak 1254 yılında kurulan Karantina İdaresi, ertesi yıl müstakil bir hale getirilir ve nazırlığına Lebîb Efendi tayin olunur. 1256 (1840)’da ûlâ sınıf-ı sânisî rütbesiyle Haleb Vilayeti Defterlığına getirilmesine rağmen Suriye’nin hava şartlarına uyum sağlayamayan şair iki yıl sonra istifa ederek İstanbul’a geri döner. 3 yıl kadar hiçbir işe tayin olunmaz. Şair, bu işsizlik halini şu beyitlerle ifade etmiştir:

*Cühelâ nevbetini savsa Lebîbâ belki
Muhtemeldir ki biraz servet ü sâ mân buluruz*¹¹

*Şu züğürdlük yakamı tuttu Lebîbâ hâlâ
Onu kurtarmağa kuvvetlice îrâd ararım*¹²

*Ne bâğa gitti ne sâhil-res oldu hayf Lebîb
Züğürdlük ile mükedder arar sorar yokdur*¹³

Birkaç yıl sonra 1259 (1843)’da ise Rumeli Eyaleti Defterlığı vazifesiyle Manastır’a gönderilir. Manastır’da bir süre bu görevde kaldıktan sonra 1261 (1845)’de istifa ederek İstanbul’a geri döner. 1262 (1846)’da Sultan II. Mahmud zamanında kurulan Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyye’de (İlk Danıştay) âzâlık yapmıştır. Aynı sene içinde, Şehzade Murad’ın (d. 24 Receb 1256), Abdülhamid’in (d.15 Şaban 1258) ve Mehmed Reşad’ın (d. 19 Şevval 1260) sünnet düğünleri yapılırken, Lebîb Efendi’ye de ûlâ sınıf-ı evvel rütbesi verilir.¹⁴ 1265 (1849)’da Meclis-i Muhâsebe-i Mâliyye

¹⁰ Çiftçi, a.g.e., s. 362.

¹¹ Mecmûa, Süleymâniye, YB. 1988, v. 98^a.

¹² Mecmûa, Süleymâniye, YB. 1995, v. 20^a.

¹³ Mecmûa, Süleymâniye, YB. 1987, v. 69^b.

¹⁴ Özgül, Kayahan, *XIX. Asrın Özel Bir Mahfeli Olarak Encümen-i Şuarâ*, Kurgan yay., Ank. 2012, s. 34.

Riyâseti'ne ve Encümen-i Dâniş Âzâlığı'na getirilir. Rebîulâhir 1270 (Ocak 1854)'de tekrar Meclis-i Vâlâ'ya aza olur.

Cerîde-i Havâdis'te bu haber şu şekilde duyurulmuştur:

“Meclis-i Vâlâ Âzâlığı, Mâliye Meclisi Reîsi sâbık Saâdetlü Lebîb Efendi Hazretleri'ne (...) tevcih buyurulmuştur.”¹⁵

1273 (1856) Zilkadesi'nde Takvim-i Vekâyi ve Matbaa-i Âmire Nezâreti'ne tayin olunur:

“Takvim-hâne Nezâreti'ne meclis-i mezkûr âzâsından şâir Lebîb Efendi, onun yerine nâzır-ı sâbık Recâi Efendi memûr oldu.”¹⁶

Bir müddet sonra, rütbe-i bâlâ ve Mecîdî nişânı alır. Lebîb, “ Rütbe-i bâlâ” rütbesi aldığıında hissettiklerini mecmûasında yer alan bir beytinde şöyle belirtmiştir:

*Hak teâlâya teşekkür etmeğe bu târihte
Pâdişâh ihsan kıldı rütbe-i bâlâ Lebîb¹⁷*

1278 (1860) yılında Matbaa-i Âmire ve Takvimhâne lağvedilerek görevi Maârif-i Umûmiyye Nezâreti'ne devredilir; nâzır Lebîb Efendi de bunun üzerine açıkta kalır. 15.000 kuruş “mâzûliyyet maâşı” ile emekli edilir:

“(...) bu halde bittabi' Takvim Nezâreti'nden infisâl edecek Utûfetlü Lebîb Efendi Hazretleri mess-i emekdâr ve âtîfet-i seniyyeye sezâvâr bendegândan bulunduğu binâen müşârünileyhe tekaüd maâşı olmak üzere 15.000 kuruş verilecek...”¹⁸

Lebîb Efendi'nin nâzırlıktaki maaşı ise 19.172 kuruştur.¹⁹

¹⁵ Özgül, a.g.e., s. 35. Cerîde-i Havâdis, Nu. 665, 7 Rebîulâhir 1270.

¹⁶ Özgül, a.g.e., s. 36. (Tarih-i Lutfi, C.IX, v. 62^a.)

¹⁷ Mecmûa, Süleymâniye, YB. 1990 v. 166^b.

¹⁸ Özgül, M. Kayahan, XIX. Asrın Özel Bir Mahfeli Olarak Encümen-i Şuarâ, Kurgan yay., Ank. 2012, s. 36.

¹⁹ Özgül, a.g.e., s. 36.

Bir daha herhangi bir işte çalışma fırsatı bulamayan Lebîb geri kalan vaktini evinde geçirmiştir. Bu inzivâ hayatı Lebîb'in şair ruhunu etkilemiştir. Bu etkileri şiirlerinde kolayca farketmek mümkündür:

*Seksen yaşına varmış iken sinn ü sâlimiz
Kalmak revâ mı sâye-i devlette nâ-tüvân²⁰*

*Yoktur evvelki teveccüh şimdilerde anladım
Biz Lebîbâ hâtır-ı dildâra girmiş çıkmışız²¹*

20 Şaban 1284 senesinde vefat eden Lebîb, ²² Eyub'daki Bostan İskeleyi'nde, imaretin karşı tarafında bulunan kabristana gömülür.

Mezar taşında:

*Hüve'l-bâkî
"Kudemâ-yı ricâl-i aliyyeden esbak Takvim-hâne Nâzırı merhum ve
mâğfûrûnleh Mehmed Lebîb Efendi'nin rûh-ı şerîfi için el-fâtiha 20 Şâban
1284." yazılıdır.*

2.2 - Eserleri

1. Mecmûa-i Eşâr (Dîvân-ı Eşâr)

Şiirleri büyük küçük on iki mecmûadan oluşmaktadır. Mecmûalardan bir kısmı Ziyâ Paşa'nın yazısıyladır. Mehmed Şerif Paşa, kütüphanesinde muhafaza ettiği bu mecmûaları umumi bir kütüphâneye bağışlamak ister. Lebîb'in pek eski dostlarından Pertev Paşa'nın Üsküdar'daki Selîmiye Dergâh'ından Fatih'teki Millet Kütüphanesi'ne naklolunan kütüphânesini bu iş için uygun bulur ve İbnülemin bu mecmûaları bizzat teslim eder. “ *Pertev Paşa Ktbh., Nu. 656-667*” numaraları arasına kaydolunan mecmuaların herbirinin ilk sahifesinde:

²⁰ Mecmûa, Süleymâniye, YB. 1993, v. 35^a.

²¹ Mecmûa, Süleymâniye, YB.1990, v. 95^b.

²² Rûznâme-i Ceride-i Havadis, Nu. 803, 22 Şaban 1284.

“1284 sene-i hicriyyesinde vefât eden fuzalâ-yı ricâlden Lebîb Efendi merhûmun mecmûa-i eş’ârıdır. Afhâdından Mehmed Şerif Paşa tarafından Pertev Paşa Kütübhânesi’ne teberrû edilmiştir”

kaydı vardır.²³

Daha sonra ise Pertev Paşa Kütüphanesi, Süleymaniye Kütüphanesi’ne naklolununca, mecmûaların kayıt numaraları da “Yazma Bağışlar (YB), 1987-1998” şeklinde değiştirilir.²⁴

On iki mecmûanın içeriği sınıflandırılmak ve en güzelleri seçilmek suretiyle oluşturulan Dîvân-ı Kebir, Manastırlı şâir Salih Nâilî tarafından bastırılmak üzere Mısır’a götürüldüğünü ve sonucunun mechûl olduğunu Mehmed Şerif Paşa söylemiştir.²⁵

2. Cevâhir-i Mültekata

Hikaye ve kıssalardan oluşan bir eserdir. Cevâhir-i Mültekata [(İs.), 1286, Matbaa-i Amire, 745 s.²⁶ Giritli Mustafa Nûri Efendi tarafından 1288 tarihinde bu esere (*Dürer-i Mültekata-Zeyl-i Cevâhir-i Mültekata* ismiyle zeyl yazılmış ve neşredilmiştir.)²⁷ Bu eser Lebîb’in ölümünden sonra basılmıştır.

3. Tuhfe Şerhi²⁸

Lebîb Efendi Sünbülzâde Vehbî’nin Tuhfe ve Nuhbe adlı manzum lugatlarına tazmin yoluyla bu eseri meydana getirmiştir. Lebîb Efendi eserini 1847 yılında tamamlamıştır. Mehmed Lebîb Efendi, Tuhfe ve Nuhbe’den çeşitli kıt’aları alıp, beyitlerin her satırının altına veya üstüne kendi beyitlerini eklemek suretiyle tazminatını

²³ Son Asır Türk Şairleri’ndeki bir nottan (s.1228, not 4) bu kayıtları İbnülemin’in düşürdüğünü öğreniyoruz.

²⁴ YB. 1987, 106 v.; YB. 1988, 110 v.; YB. 1989, 150 v.; YB. 1990, 286 v.; YB. 1991, 105 v.; YB. 1992, 111 v.; YB. 1993, 42 v.; YB.1994, 110 v.; YB. 1995, 54 v.; YB. 1996, 173 v.; YB. 1997, 60 v.; YB. 1998, 76 v. İbnülemin, bu mecmuaların toplam 2832 sahife olduğunu yazar. M. Kayahan Özgül ise 2776 sayfa olduğunu belirtmiştir. Özgül, a.g.e., s. 38.

²⁵ İnal, a.g.e., s. 1228.

²⁶ Özgül, a.g.e., s. 39. Kitabın basım ilanı: Hakâyıku’l-vekeyi Gaz., Nu. 364, 4 Recep 1288.

²⁷ Bursalı Mehmed Tâhir Efendi, *Osmanlı Müellifleri*, Meral Yayınları, İstanbul 1972, cilt:2, s. 214.

²⁸ İÜ Ktbh., TY. 5778, 231 v. (1251 yılında Hafız Hamdi Vasfî hattıyla)

oluşturmuştur. Eser Takvimhâne-i Âmire matbaasında basılmıştır. 55 varakdır ve kıt‘alardan oluşmaktadır. Toplam 660 beyit vardır. Son bölümde bir de tahmis bulunmaktadır.

Sünbül-zâde Vehbî’nin Tuhfe-i Vehbî’sinden bazı bölümleri açıklayan bu eserin başındaki:

*Nâm-ı şehinşâh ile olmuştu çünkü ibtidâ
Buldu şimdi sâye-i şâhânede hüsn-i hitâm
Cevher-efsanlık edip tarihini dedim Lebîb
“Hamd ola Allâh’a oldu Tuhfe’nin şerhi tamâm” (1250)²⁹*

tarih düşürmesi dikkate alındığında, yazılmasından on iki yıl sonra basıldığı görülmektedir.³⁰

4. Şerh-i Lamiyet’ül-Acem³¹

Bu kitap, Müeyyedüdin Ebû İsmâilü’l-Hasan bin Ali Tugraî’nin (455-1063) aynı adlı kasîdesinin Türkçe şerhidir.³²

5. Sıhhat ü Maraz Tercümesi³³

Bu kitapta Lebîb, Fuzuli’nin Farsça olan “*Sıhhat ü Maraz*” adlı eserini tercüme etmiştir. Bu tercüme basılmak üzere iken Abdülhak Molla okuyup iade etmek üzere alır, fakat geri veremedi vefat eder. Müsvedde halinde olan tercüme de ne yazık ki yanar. Bu sebeplerden dolayı yeniden tercüme etmeye mecbûr kaldığını Lebîb Efendi, 1273 (1856)’te basılan nüshanın önsözünde belirtir.³⁴

²⁹ Özgül, a.g.e., s.38.

³⁰ Tuhfe Şerhi, (İst.), 1262, Matbaa-i Amire, s. 301.

³¹ İnal, a.g.e., s. 1228.

³² (İst.), 1271, Tabhâne-i Amire, 114 s.

³³ İnal, a.g.e., s. 1228.

³⁴ Özgül, a.g.e., s. 38. Bastıran: (Galata Gümrüğü Tahrîrat Başkâtibi Elhac Mehmed Râgıb Bey), İst., 1282, 37 s.

6. Burhânü'l-Hüdâ fî Reddi'n-Nasarâ

Şeyh Abdullah Mühtedî'nin hristiyanlığın reddine dair matbû bir eseri olan *Tuhfetü'l-Erib fî Redd'n-Nasara*, adlı eserini beş bölüm halinde tercüme etmiştir. Bu kitap basılmamıştır.³⁵

7. Lebîb Sûrnâme'si³⁶

Bu eser 1836 tarihinde II. Mahmud'un kızı Mihrimah Sultan'ın Ferik Mehmed Paşa ile evlenmesi sebebiyle yapılan düğünü ve şehzadeleri Abdülmecid ile Abdülaziz'in aynı tarihteki sünnet düğünlerini konu edinmiştir.

Lebîb bu eseri Sultan Mahmud'un emriyle yazdığını eserin sonunda belirtmiştir:

Kilk-i Lebîb oldı hemân

Târîhine gevher-feşân

Emr eyleyüp Mahmûd Hân

Sûrnâme'yi kıldum tamâm³⁷

Eser şu beyitle başlamaktadır:

Allah'a şükür ki oldı âlem

Gülzâr-ı behîşt-i adne tev'em

Eserin başında 120 beyitlik manzum bir bölüm vardır. Eserde belirtildiğine göre düğün Şevval ayının 19. Perşembe günü başlamış ve günlerce sürmüştür. Lebîb düğüne gelen davetlilerin isimlerini kaydetmiştir. Eserde düğün ayrıntılarıyla anlatılmıştır. Eglencelerin, gösterilerin anlatımına ayrı bir önem gösterilmiştir. Sûrnâme, bölümler halinde yazılmıştır. Ayrıca 20 kadar tarih bu düğün için düşürülmüştür. Eser mensur olmasına rağmen yine bölümler içinde bazı beyitler bulunmaktadır.

Prof. Dr. Mehmet Arslan diğer Sûrnâmelerle birlikte Lebîb Sûrnâmesi'ni de yayımlamıştır. Sûrnâme, İstanbul Üniversitesi Kütüphânesi'ne kayıtlıdır. Kitapta

³⁵ İnal, a.g.e., s 1228.

³⁶ Arslan, Mehmet, *Türk Edebiyatında Manzum Surnâmeler (Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri)* Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 1999, s.66.

³⁷ Arslan, ag.e., s.66.

belirtildiğine göre, Lebîb Sûrnâmesi 142 varaktır. Kitabın ilk ve son beş yaprağı manzumdur, diğer kısımları ise mensur olarak kaleme alınmıştır. İstinsah kaydı yoktur. Müellif hattı olabilir.

Ayrıca Hazret-i Muhammed zamanında sokaklardan da misaller getirilerek şehirlerdeki yolların müslümanlığın temizlik kurallarına uygun olarak nasıl genişletilmesi, düzenlenmesi ve temizlenmesi gerektiğine dair yazılan bir eseri vardır. Bu eser basılmamıştır.

2.3 – Edebi Kişiliği

Döneminin ilim irfan sahibi olan büyüklerinden kabul edilen Lebîb Efendi, kaynaklarda başı büyük, beyaz sakallı, kısa boylu, vücudu enli bir zat olarak tasvir edilmektedir.³⁸ Şairin Mahmud Paşa Câmii civarında Menge Mahallesi'ndeki konağına edibler, şairler ve diğer ilim âşıkları gelir ve burada ilmi ve edebi mülahazalar yapılırdı. İlim sahiplerini himaye eder ve kabiliyetli gençlerin yetişmesine çalışırdı.

Mehmed Lebîb Efendi Dîvân geleneğine bağlı, şiirlerinde halk deyimlerinden ve atasözlerinden de yararlanan bir Dîvân şairidir. Şiirlerinde sade ve yalın bir söyleyiş hâkimdir.

Encümen-i Şuarâ şairlerinden biri olan Mehmed Lebîb Efendi'nin Mahmudpaşa Câmii civarında bulunan evi encümenden önce de sonra da bir edebiyat mahfeli durumundadır. Kadıasker Mustafa İzzet Efendi, Mısır'dan dönüşünde Lebîb'e komşu olur. Lebîb'in evine gidenlerinden birisi de Ziyâ Paşa'dır. Ziyâ Bey, Lebîb'in şiir mecmûalarından birkaçını istinsah etmiştir. Ziyâ Paşa, Lebîb'i üstat olarak görür. Lebîb de Ziyâ Paşa'daki şiir cevherinin farkındadır:

Düşmüş hayâl-hânesine aks-i tal'atin

*Âyîne-i fuâd-ı Lebîb'in Ziyâ'sı var*³⁹

³⁸ İnal, a.g.e., s.1226.

³⁹ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1991, v. 45^a.

Konağın diğer bir müdâvimi olan Sâlih Nâili, Lebîb'in dîvânını bastırmak üzere Mısır'a götürse de bir sonuç çıkmaz. Lebîb kemâle gelen yaşı ve şiirlerindeki yenilik sebebiyle zamanında üstad kabul edilmiştir. Lebîb Efendi, Habib ve Şevket gibi şairlere mahlâslarını vermiştir.⁴⁰ Ayrıca Şair Safvet'i yorgancı kalfalığından ve meyhâne köşelerinden kurtarmıştır.

Lebîb Efendi zamanının önemli edîb ve şâirleriyle sıkı bir iletişim içindedir. Ziyâ Paşa ve Cerîde-i Havâdis yazarı meşhûr Ali gibi zatlar bunlardan birkaçıdır. Yaşlılık zamanında bile ilmi ve edebî sohbetlerden geri durmayan şair devamlı bu ortamlara gidip gelmiştir. 1861'de yaşlı olduğu halde Hersekli Ârif Hikmet'in evinde toplanan "Encümen-i Şuarâ"ya devam etmiştir. Lütî Efendi, tarihinin basılmayan kısmında Mehmed Lebîb'in vefâtından bahsederken şöyle demektedir:

*"...Şuh-meşreb pîr-i civan-nümâ, hüsn-i tabiat ve ülfet ve musâhabette yektâ, meclisiyle iğtinâm olunur bir şâir-i hemtâ idi. Hânedân-ı ehl-i beyte olan şiddet-i irtibât ve muhabbeti âsârı olarak her sene muharremü'l-haram duhûlünde müstakilen beşer onar sahifelik mâtem-nâmeler tanzimini itiyad edinmişti."*⁴¹

Fatin Dâvud da tezkiresinde Lebîb Efendi'nin şairliği ve çok yazması hakkında şu sözleri kaydetmiştir:

*"Müşârün-ileyh sûr'at-ı tab'a mazhar bir şâir-i kesîrû'l-eser olup eş'ârı şâirâne ve üstadâne vâki olmuştur."*⁴²

Lebîb Efendi'nin, kendi şairliğini değerlendirdiği fahriyyeleri de bulunmaktadır:

Sühan-şinâs görünce gazellerimi dedi

*Lebîb Efendi 'acâyib kemâl var sende'*⁴³

⁴⁰ Hâbîb'e yazdığı iki mahlâ-nâmesi için bk. Mecmûa, Süleymâniye, YB. 1996, v. 48^b-49^a. Şevket'e yazdığı ise, a.g.mec., v. 84^a-85^b.

⁴¹ İbnü'l Emin Mahmud Kemâl İnal, *Son Asır Türk Şairleri (Kemâlî's-Şuarâ)*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1999, cilt:3, s.1227.

⁴² Çiftçi, a.g.e., s. 362.

⁴³ Mecmûa, Süleymâniye, YB. 1987, v. 62^b.

*Bir şeyim var demem Lebîb ancak
Nazm u nesr ile iftîhârım var⁴⁴*

*Sühan-ı şînas bulunmuş olaydı fî'l-cümle
Lebîb şî'r ile şöhet-şî'âr olur mu olur⁴⁵*

*Teşekkürümdür ma 'ânî vü mazmûnum
Ben Lebîbâ şî'rde hâkânım⁴⁶*

Mehmed Lebîb, gazelleriyle şiirde yeni bir tarz açtığını da belirtir:

*Tarz-ı digerle Lebîbâ ne güzel yol açtın
Başkadır vâdi-i nazmındaki etvâr-ı sühan⁴⁷*

*Tavr-ı eslâf hoş Lebîbâ am mâ
Başkadır başka tarz-ı nev-îcâd⁴⁸*

Sünnî bir tarikate mensup olup da bektâşilik temâyülü taşıyan Encüme-i Şuâra şairlerinin yolu çoğunlukla Nakşibendilikten ve Mevlevîlikten geçer. Lebîb Efendi de bu şairlerden birisidir. Şâir'in Nakşibendiliğe karşı sevgisi vardır:

*Abd-i merdân-ı ilâhîdir Lebîb-i müstemend
Çâker-i dîrîn-i hâk-i pâ-y-i Şâh-ı Nakşbend⁴⁹*

Şair Mevlevîliği de irfan yolu olarak görür:

Mevlevî mesleği irfân yoludur⁵⁰

⁴⁴ A.g.mec. v. 76^b.

⁴⁵ A.g.mec. v. 100^b.

⁴⁶ A.g.mec. v. 80^a.

⁴⁷ Mecmûa, Süleymâniye, YB. 1987, v. 77^b.

⁴⁸ A.g.mec. v. 79^a.

⁴⁹ Mecmûa, Süleymâniye, YB. 1988, v. 139^b.

⁵⁰ A.g.mec., v. 43^b-45^a.

Mevlevîlik yoluyla da bektâşîliğe olan sempatisi geçit bulur:

*Ben Lebîbâ gidemem başka kapıya vallah
Dergeh-i Âl-i Haydar bana her-gâh penah⁵¹*

*Kemter Lebîb bendelik etmez diğerlere
Dergâh-ı Âl-i Haydar'a eyler gedâlığ⁵²*

Lebîb Efendi ayrıca 1275'te doğan oğluna “*Murtazâ*” ismini vermiştir.⁵³

Abdülhamid Ziyâ, yani bildiğimiz adıyla Ziyâ Paşa, Lebîb Efendi'yi kendisine üstat olarak kabul etmiş ve ondan etkilenmiştir. Bu durum şairlerin dizelerine de yansımış görünmektedir:

Meselâ Lebîb'in “*Kendi ankaları sayd eyler iken lââyık mı / Bir iki serçe tutan âcizi etmek tahkîr⁵⁴*” beyti, Ziyâ Paşa'nın terkîb-i bendindeki “*Milyonla çalan mesned-i izzette ser-efrâz / Birkaç kuruş mürtekibin câyı kürektir⁵⁵*” mısralarını hazırlamış gibi görünür.

Ziyâ Paşa'nın hece vezniyle de şiirler yazmasına etki eden şairlerden biri Lebîb'tir. Aşağıdaki dizelerden anlaşılacağı üzere, Lebîb, kendisini halk şiirine yakın bulmaktadır.

*Vaktiyle gelmiş olsam ederdim Lebîb eğer
Evvel-emirde Âşık Ömer'le müşâare⁵⁶*

⁵¹ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1990, v. 159^a.

⁵² Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1995, v. 17^b.

⁵³ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1997, v. 30^a.

⁵⁴ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1994, v. 37^a.

⁵⁵ Külliyyât-ı Ziyâ Paşa, s. 143.

⁵⁶ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1993, v. 36^a.

*Vaktimiz şâirin remz ü mezâmini Lebîb
Câ-be-câ Âşık Ömer sözlerin eyler telmih⁵⁷*

Lebîb Efendi, halk söyleyişine yakın olması sebebiyle şiirlerinde birçok deyim kullanmıştır:

*Nemek meclisimizdir deyüp âşüfte Lebîb
Yâr tuz ekti yine yarasına ağyârın⁵⁸*

*Ürperip tüğlerimiz herbiri bir saz çalar
Biz de feryâdımızı nây ile hemdem edelim⁵⁹*

*Dil ü cân bend olıcak kâkülüne
Bir resende iki cânbâz oldı⁶⁰*

*Kabardı koltuğum atdın kolunu boynuma da
Kucaklamakla seni iftihâr olur mu olur⁶¹*

Ahenk temininde önemli bir unsur olan redif, bir gazelin hem içeriğini kısıtlar, hem de şekli bir parlaklık kazandırarak okuyucuyu şiirin tamamına değil, beyit sonlarındaki tekrarlara bağlar.

Bu çalışma çerçevesinde incelediğimiz gazellerde kelime seviyesini aşan redifler vardır. İkilemelerin, bazı deyim ve tamlamaların, kelime gruplarının redif olarak kullanıldığı şiirlerde ahengin anlamın önüne geçtiği olmuştur. Aşağıda örnek olarak verdiğimiz beyitlerde redifin bütün şiiri kapladığını söylemek yanlış olmaz:

⁵⁷ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1998, v. 6^b.

⁵⁸ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1987, v. 8^a.

⁵⁹ A.g.mec., v. 16^a.

⁶⁰ A.g.mec., v. 71^b.

⁶¹ A.g.mec., v. 100^b.

*Muhabbet anlaşılır şey midir ki söyleyeyim
O hâlet anlaşılır şey midir ki söyleyeyim*⁶²

*Mizâc-ı yâr nasıldır, ne der de anlatırım
O hûnhâr nasıldır, ne der de anlatırım*⁶³

*Sebeb- tedârîke o dildâr uzak durur gelmez
Yakinde çıktı bu efkâr uzak durur gelmez*⁶⁴

*Hayâl-i yâri temâşâ nasıl güzel şeydir
Tasavvur olsa o hûlyâ nasıl güzel şeydir*⁶⁵

*Hâl-i muhabbet anlaşılır şey değil imiş
Bir başka hâlet anlaşılır ey değil imiş*⁶⁶

Lebîb, şiirde sade söyleyişten yanadır. Şiirlerinde Arapça-Farsçadan arı bir dil kullanmıştır. Türkçe şiirler yazma konusunda ısrarlı olmuştur. Şiiri ise bir eğlence olarak görmektedir:

*Sâde-gûlûkle çıkardın nâmını artık Lebîb
Böyle bî-mânâ sözün eş'ar denmez adına*⁶⁷

*Ne levendâne Lebîb ne zarîfâne senin
Def'-i efkâr için söylediğin sâde gazel*⁶⁸

⁶² Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1987, v. 55^a.

⁶³ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1987, v. 57^b.

⁶⁴ A.g.mec., v. 56^a.

⁶⁵ A.g.mec., v. 45^b.

⁶⁶ A.g.mec., v. 101^b.

⁶⁷ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1990, v. 1^a.

⁶⁸ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1990, v. 86^a.

*Bu sâde levendâne sühanlarla Lebîbâ
Tab'ında nev-âyin 'aceb encümenin var⁶⁹*

*Sâde-gûlukla fakat fahr eylerim yohsa Lebîb
Ben demem hâşâ hünerverlik sühanverlik budur⁷⁰*

Lebîb Efendi'nin bazı beyitlerinden, sâde dille yazmasının o zaman tepki gördüğü anlaşılır:

*Pek sâdedir deyû okumazlarsa da Lebîb
Sen âşıkâne-tarz gazel-hân değil misin⁷¹*

*Uydum Lebîb sâde sühanla zamâneye
Bir kimse vaktimizde sühandânı istemez⁷²*

Ama gelecekte şiirlerinin yeniden itibar kazanacağını belirtir:

*Sühan-şinâs gelir de zamanla şâyed
Gazellerine Lebîb i'tibâr olur giderek⁷³*

Bu eleştirilere rağmen, Lebîb Efendi'nin sâde söyleyiş ve arı Türkçe konusundaki fikirlerinden vazgeçmediğini görmekteyiz:

*Sâde söylerim eş'ârı Lebîbâ, edemem
Tab'ıma tekellüflü kelâmı teklif⁷⁴*

*Bana mecmûasın okuttu geçenlerde Lebîb
Sâde sözler bu âlemde esermiş bildim⁷⁵*

⁶⁹ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1987, v. 27^a.

⁷⁰ A.g.mec., v. 48^b.

⁷¹ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1990, v. 52^a.

⁷² Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1987, v. 27^b.

⁷³ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1997, v. 39^b.

⁷⁴ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1994, v. 50^b.

*Ben sâde söylerim tururum başkası Lebîb
Mazmûn nola şî‘rine ‘unvân arar gezer⁷⁶*

Lebîb sade söyleyiş üzerinde çok durduğu ve bu minval üzere gazeller kaleme aldığı gibi dîvân şiirinin klasik üslubuyla da şiirler yazmıştır:

*Rind-i ‘aşkım lâubâli tavrıdır matlab bana
Meslek-i meyhâr gider meşreb ü mezhep bana
Bir ‘aceb müşvârdır alüdelik tab‘ımda kim
Şive-i girdâr-ı zâhid görünür agreb bana
Hâlîme çesbân olan şey ibtilâ-yı ‘aşkıdır
Kâr-ı bâr-ı nâledir her hâlde enseb bana
Mihr-i ‘âlem tâb-ı hüsnüñ şem‘-i sûz-i hasreti
Subh-ı gamda gösterir her zerreyi kevkeb bana
Gündüze katmış gibidir giceyi baht-ı siyeh
Eyler ol mihr-i ruhun hicrânı rûzum şeb bana
Ragbet itmeme ‘usra kim mâbeyn-i yûsr olur bedîd
Tesliyetdir inşirâh-ı şadr ile fergab bana
Şanma maksad Nâbî’ye tanzîr verzişdir Lebîb
Eylemek taklîd ehl-i dânişe meşreb bana⁷⁷*

Encümen-i Şuarâ topluluğu, eski mazmunları terketmek, yeniden bulma ve aynen korumak şeklinde özetlenebilecek üç görüşün tartışıldığı bir atmosferde toplanır. Mehmed Lebîb Efendi’nin bu konudaki görüşü ise eski mazmunların artık

⁷⁵ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1988, v. 6^b.

⁷⁶ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1987, v. 44^b.

⁷⁷ A.g.mec. v. 91^a.

anlaşılamadığı, okuyucunun bunu çözmesi için gayret sarfetmediği minvalindedir. Bunun için bu mazmunları kullanmaktan kaçınır:

*Sâde olsun, çok tekellûf eyleme mazmûnda
Şimdilerde anlayan azdır Lebîb eş'ârdan⁷⁸*

*İktifâ edip gazelde sadece sözle Lebîb
Bahş ettim gayriye mazmunları, manâları⁷⁹*

*Lebîb söylüyor ammâ gazeller anlayacak
Sühan-şinâs hünerver arar sorar bulamaz⁸⁰*

*Bu gûne sâde kelâma sığışmıyor mazmûn
Lebîb nazmına manâ tarıldı mı bilmem⁸¹*

Batı'dan gelen yenileşme birçok alanda olduğu gibi sanat ve edebiyat alanında da olmuştur. Şairler Batı medeniyeti dairesinin mazmunlarından da istifade etmişlerdir. Bu hâle en bâriz örneklerden birisi de tiyatronun Osmanlı Devleti'nde yaygınlaşmasıdır. Lebîb Efendi de bu mazmunları şiirlerinde kullanmıştır:

*Tiyatro-hâne-i ikbâli tezyîn etseler gerdûn
Verâ-yı perdede pekçok temâşâ eyler âmâde⁸²*

Dîvân şairlerinin şiirlerinde hem döneminin hem de kendi şahsi hayatının izleri bulunmaktadır. Bu eserlerde siyasi, sosyal ve ekonomik hayatla ilgili pekçok bilgi bulmak mümkündür. Şairler sevinçlerini, hüznlerini ve sıkıntılarını şiirlerine yansıtmışlardır. Lebîb Efendi de kendi yaşadığı sıkıntıları şiirlerinde sık sık dile getirmiştir. O da zamandan şikayet etmiş, dünyayı köhne ve yıkık bir harebeye benzetmiş, geçim sıkıntısı ve maaş derdine düşmüştür:

⁷⁸ Mecmûa, Süleymâniye, YB. 1990, v. 4^a.

⁷⁹ Mecmûa, Süleymâniye, YB. 1988, v. 40^b.

⁸⁰ Mecmûa, Süleymâniye, YB. 1987, v. 45^b.

⁸¹ A.g.mec., v. 100^a.

⁸² A.g.mec., v. 40^b.

*Ne bâğa gitti ne sâhil-res oldı hayf Lebîb
Zügürtlük ile mükedder arar sorar yokdur*⁸³

*Şu zügürtlük yakamı tuttu Lebîbâ hâlâ
Onu kurtamağa kuvvetlice îrâd ararım*⁸⁴

Yukarıda belirttiğimiz gibi dize aralarında o devir hakkında birçok bilgi edinilebilir. Lebîb Efendi'nin de aşağıda vermiş olduğumuz beyitlerinde de bunu açıkça görmekteyiz. Lebîb, aşağıdaki beyitlerinde Tanzîmat döneminde tecrübeli, yetişmiş idareciler yerine cahillerin iş başına getirilmesini eleştirmiştir:

*Bilmem ne çâre etmeli tahsîl-i çâh için
Yok i'tibâr gayret ü sa'y ü sadakate
Âkil kıyâs eyler iken kendisin Lebîb
Haml oldu cümle gördüğü işler hamâkate*⁸⁵

*Pek yazık olur idi nâdâna âlemde Lebîb
Dâniş ü akl ile olmuş olsa sâ mân ü refah*⁸⁶

*Çâk çâk olmakta kâlâ-yi maârif çün pelas
Şimdilerde nev-resânın giydiği başka libâs*⁸⁷

İş bilmeyenlerin iş başına gelmesiyle ve adâlet kelimesinin sadece lugatta kalmasıyla ahlâki değerler büyük bir çöküş içine girmiştir:

⁸³ A.g.mec., v 69^b.

⁸⁴ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1995, v. 20^a.

⁸⁵ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1989, v. 55^b.

⁸⁶ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1992, v. 62^b.

⁸⁷ Mecnûa, Süleymâniye, YB. 1988, v. 103^a.

Seyreyleyin kedileri bâlâ-yı bâmda
*Encâm-ı kâr birbiri ile hırlaşır*⁸⁸

Lebîb her yılın Muharrem ayında Kerbela Vak'asına dair mersiyeler yazarak bastırmayı bir gelenek haline getirir. Bu mersiyelerden sekizini M. Kayahan Özgül tespit etmiştir:

Mersiye, (İst.), Muharrem 1275, Matbaa-i Amire, 7 s.; (İst.), 10 Muharrem 1276, Matbaa-i Amire, 11 s.; (İst.), (y.t.y.), Matbaa-i Amire, 13 s.; (İst.), 10 Muharrem 1278, Matbaa-i Amire, 8 s.; (İst.), Muharrem 1279, Matbaa-i Amire, 8 s.; (İst.), Gurre-i Muharrem 1280, 12 s.; (İst.) Gurre-i Muharrem 1281, 9 s.; (İst.) Gurre-i Muharrem'ül-harem 1283, Matbaa-i Amire, 16s.⁸⁹

Lebîb Efendi'nin Kerbelâ olayına dair yazmış olduğu mersiyelerden biri de çevirdiğimiz mecmûada bulunmaktadır.⁹⁰

Üzerinde çalıştığımız mecmûa 01987 demirbaş numarasıyla Süleymâniye Kütüphânesi Yazma Bağışlar 1987 numaralı bölüme kayıtlıdır. Tek nüsha olan mecmûa 106 yapraktır. Mecmûa güzel bir nesih hattıyla yazılmıştır.

Metnin yazımında çeviriyazı alfabesi kullanılmıştır. Her şiire sayı verilmiş, beyitler numarayla gösterilmiştir. Her şiirin başına vezin yazılmış ve altına işaretlenmiştir. Eserin sonunda seçme bir sözlük bulunmaktadır.

Metinde şairin mahlası olan “Lebîb” kelimesi ve bazı başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Mecmûa-i Eşâr'da 2 kasîde, 4 kıt'a, 1 terkîb-i bend, 1 müfred, 1 lugaz, 14 tarih, 21 nazire ve 311 gazel bulunmaktadır. Ayrıca mecmûada 8 beyitlik bir Farsça gazel bulunmaktadır. Bu şiirlerin toplamı 355 yapmaktadır. Bu manzumelerin nazım

⁸⁸ A.g.mec., v. 102^a.

⁸⁹ Özgül, M. Kayahan, *XIX. Asrın Özel Bir Mahfeli Olarak Encümen-i Şuarâ*, Kurgan yay., Ankara 2012, s.38.

⁹⁰ Mecmûa, Süleymâniye, YB. 1987, v. 13^b-18^a.

şekillerine ve türüne göre sayısal dağılımı ve kullanım oranları aşağıdaki tablodan daha iyi anlaşılacaktır:

Tablo 1: Mecnûa-i Eşâr'daki Nazım Şekilleri.

Sayı	Nazım Şekli	Manzume Sayısı
1	Gazel	332
2	Kaside	2
3	Kıt'a	4
4	Terkîb-i Bend	1
5	Lugaz	1
6	Tarih	14
7	Müfred	1
TOPLAM	7	355

Yukarıdaki tablodan anlaşılacağı üzere Lebîb Efendi, mecmûasında 7 farklı nazım şekli ve türü kullanmıştır. Bu nazım şekilleri içinde sayısal olarak en fazla kullanılan gazeldir. Şair 332 gazel yazmıştır ve bu gazeller bütün şiirlerin % 93'ünü oluşturmaktadır. Diğer bir deyişle Lebîb'in bu mecmûada bulunan şiirlerinin neredeyse tamamı gazellerden oluşmaktadır. Ardından sırasıyla târih, kıt'a çok kullanılan nazım şekilleridir.

Lebîb'in çevirdiğimiz bu mecmûası toplam 2641 beyitten oluşmuştur. Mecnûada hem beyit sayısı hem de manzume sayısı bakımından en çok kullanılan nazım şekli gazeldir. Yer yer toplumsal konuların da işlendiği ancak çoğunlukla aşk konusunun işlendiği bu gazellerin 83'ü beş, 11'i altı, 131'i yedi, 13'ü sekiz, 49'u dokuz, 10'u on, 11'i on iki, 12'si üç, 13'ü sekiz, 14'ü dört, 15'i dört, 19'u iki, birer tanesi de 24 ve 36 beyitten oluşmaktadır.

Gazellerin manzume ve beyit sayısı bakımından ilk sırada yer alması, Lebîb'in bir gazel edebiyatı olan dîvân edebiyatının nazım şekli olan gazele bir hayli tutkun olduğunu göstermektedir.

Klasik devirde (16 – 17 yy.) gazeller ekseriyetle 5-7 beyit arasında değişirken, Lebîb'in bazı gazelleri onlarca beyit yazması çoşkun bir kişiliğe sahip olup kolay yazdığını gösterir. Lebîb bu durumun kendisi de farkındadır:

*Çenen mi düştü Lebîbâ ne çok gazel yaptın
Ederler ise becâdır kelâmın istiksâr⁹¹*

Lebîb Efendi, Mecmûa-i Eşâr'ında bulunan (212-214-215-218-242-243) numaralı şiirlerini 16. yüzyılın sultanü'-ş- şuarâsı olan Bâkî'ye;⁹² (271-282-283-284-285-290) numaralı şiirlerini ise 17. yüzyıl hikemî üslûbun ustası olan Nâbî'ye⁹³ nazîre olarak yazmıştır. Şâir ayrıca Vehbî-zâde Hayrî'ye beş, Fâik ve Âsım Efendi'ye ikişer, Âgâh Efendi ve Sâmî'ye de birer tane nazire yazmıştır.

Lebîb Efendi, beş adet tarihi ramazan ayının gelmesi münasebetiyle Vehbî-zâde Hayrî'nin vefâtına da üç tarih kıtası yazmıştır. Ayrıca Mustafa Reşid Paşa'nın (ö. 1858) sadarete çıkması üzerine biri dört beyitlik diğeri ise tek beyitten oluşan tarih düşürmüştür.

Şair, İstanbul'da bulunan Kılıç Ali Paşa Câmîi'ne takılan levhalara iki ayrı tarih düşürmüştür. Lebîb, bir diğeri tarih kıtasını ise Abdülmecid Hân'ın kışlayı tamir ettirmesi üzerine yazmıştır.

19. yüzyılda bazı nazım şekillerinin kullanımı azalmıştır. Bu nazım şekillerinden biri de “kasîde”dir. Lebîb Efendi'de üzerinde çalıştığımız mecmûada biri 59 diğeri ise 61 beyit olmak üzere sadece iki kasîde kaleme almıştır.

Mecmûada, geleneğe bağlı olarak Türk edebiyatında çok fazla tercih edilen aruz kalıpları kullanılmıştır. Lebîb Efendi, genel itibariyle aruz veznini iyi kullanmıştır, ama bazı şiirlerinde aruz kusurlarına rastlamak mümkündür. Lebîb, mecmûada 11 farklı aruz

⁹¹ Mecmûa, Süleymâniye, YB. 1987, v. 80^a.

⁹² Küçük, Sabahattin, *Bâkî Dîvânı*, TDK yay., Ankara 1994, s. 109-112-304-374-404-407.

⁹³ Bilkan, Ali Fuat, *Nâbî Dîvânı*, MEB yay., İstanbul 1997, s. 455-502-544-566-583-639.

kalıbı kullanmıştır. Bu aruz kalıplarını ve oranlarını şu şekilde sıralayabiliriz: *fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün* (%16); *fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün* (%7); *fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün* (%6); *fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün* (%8); *mef' ülü / fā' ilātü / mefā' ilü / fā' ilün* (%31); *mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün* (%6); *mefā' ilün / mefā' ilün / fe' ülün* (%3); *mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün* (%17); *mefā' ilün / fe' ülün / mefā' ilün / fe' ülün* (%1); *mef' ülü / mefā' ilün / fe' ülün* (%2); *mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün* (%3).

Mecmûada 5 tane beytin üstü çizili olduğu için okunamamıştır. Bu beyitler şunlardır: 11^b'de bulunan gazelin 5. beyti; 67^a'da bulunan gazelin 1. beyti; 77^a'da bulunan gazelin 5. beyti; 81^a'da bulunan kasîdenin 6. beyti; 93^b'de bulunan gazelin 4. beyti.

METİN

1284 SENE-İ HİCRİYYESİNDE VEFÂT EDEN FUŻALÂ-YI
RİCÂLDEN LEBİB EFENDİ MERHŪMUŃ *MECMŪ'A-İ EŞ'ÂRİ* DİR.
AĦFÂDINDAN MEĦMED ŞERİF PAŞA TARAFINDAN PERTEV PAŞA
KŪTŪBHÂNESİ'NE TEBERRU' EDİLMİŞTİR.

SŪLEYMÂNİYE KŪTŪBHÂNESİ

YAZMA BAĞIŞLAR

NO:1987

-1-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

YÂ FETTÂH

- 1 ^{2a/}Benlû Muhyiddîn Şultân-ı cihân-ı ma' nevî
Eylemiş bu mevki' -i mânend-i gülgeşt-i cinân
- 2 Şâh-ı iklîm-i velâyet kim anıñ fermânına
Râm idi cîrân-ı bil-cümle vuḥûş u ins ü cāñ
- 3 Çille-i merdâneyi ehl-i sülûka keşf için
Bir dırahtın sâyesinde heft-sâl itmiş mekân
- 4 Ol dırahtın zîrine bir kerre ḍarb idüp 'aşâ
Ḥikmet-i bâri ile âb-ı lezîz olmuş revân
- 5 Vaktine varken yigirmi gün açar üşkûfesin
Mazhar-ı sırr-ı kerâmet olduḡu çün bî-gümân
- 6 Türbe-i vâlâsına tevdî' olan ferḥ-i kemer
Bâ' iş-i zürriyyet olur olduḡu dem der-miyân
- 7 Lîk kalb-i 'âşık-âsâ dergeh-i vâlâsının
Sakf ü bünyânı ḥarâb oldu da kaldı bir zamân
- 8 Hâşılı kırk beş sene i' mârâ ḥasretkeş olup
Vakt-i merhûnun niyâz eylerdi yekser 'âşıkân
- 9 Şeyḥ Muḥammed Şâni Efendi muvaffak eyleyüp
Ḥaḳḳ Teâlâ Ḥazreti i' mârını kıldı 'ayân
- 10 Bezl-i himmet eyleyüp ol mürşid-i râh-ı Hüdâ
Ez-ser-i nev oldu ihyâ böyle vâlâ âsitân
- 11 ^{2b/}Eyledi gencîne-i esrâr-ı 'aşḳ ehl-i dile
İşbu 'âlî-menzili envâr-ı feyz-i müste'ân

- 12 Hāzret-i pīre ḥulūs ile teveccüh eyleyen
Zāhir ü bātında olur kāmīyāb u kāmṛān
- 13 Yā velīyyullah kemter ‘abd-i dergāhıñ Lebīb
Feyz-i lūṭfuñdan ricā eyler ḥayāt-ı cāvidān

-2-

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün
(. . -) (. - -) (. - -) (. . -)

KAŞİDE

- 1 Açmaz oldu gül-i neşküfte gülistān-ı sūḥan
Ḥār ḥār-ı ḡam olup ṭab‘a muḡaylān-ı sūḥan
- 2 Kalsa leb-beste-i ḥayret n’ola erbāb-ı kemāl
Söyleşen şimdi bütün yāve-güzīnān-ı sūḥan
- 3 Hezeyān-nāmeler inşā olunup sūy-be-sū
Ḥayf kim kalmadı ārāyiş-i ‘unvān-ı sūḥan
- 4 Eski püskü yamalı hey’et-i eş‘ārı gören
Yaraşır dedi bu ḥar-ṭab‘a şu pālān-ı sūḥan
- 5 Ne bu şıkletlü tekellüfle şıḡışmış güftār
Herkes zāhir iken vūs‘at-i meydān-ı sūḥan
- 6 Selef āşārını āyīne-i inşāf iderek
Söz ne şüretde olur añla nādān-ı sūḥan
- 7 Deliler gibi katup saçma sözü birbirine
Uḡalā kārı mıdır eylemek i‘lān-ı sūḥan
- 8 Ağzına dek dolu şan‘atdır olunsa diḡḡat
Ṭarz-ı tāriḡe Sürūrī’deki enbān-ı sūḥan

- 9 Öyle hoyratlar elinden iderek şad feryād
Çāk çāk-i esef olmakda girībān-ı sūḥan
- 10 Karşı durur siper-i tā-be-fehimle cāhil
Kuvvet-i ṭab‘ını gösterse Nerīmān-ı sūḥan
- 11 ^{3a/}Rūḥa şıķlet virir elbet müteşā‘ir eṣeri
Yük olur gönle çü kābūs-ı girān-cān sūḥan
- 12 Āña pāyende tecāhül uruyor fi‘l-cümle
Yoḥsa birden yıkılır köhnemiş eyvān-ı sūḥan
- 13 Hāfız olmuş görüyor kendisini ma‘nāda
Ebcede çıkdığı eṣnāda sebaķ-ḥān-ı sūḥan
- 14 Çalup alma olıcaķ zelzeleden kurtulamaz
Ṭuyulursa ḥalecānı ile bünyān-ı sūḥan
- 15 Kargalar ‘arbedesinden işidilmez oldı
Şimdi bülbüllerin ağzındaki elḥān-ı sūḥan
- 16 Hāric ez-dā’iredir güft ü şenīd-i cūhelā
Kapudan koğar müflisleri derbān-ı sūḥan
- 17 Yapanıñ başına elbet yıkılır āḥir-i kār
Derme çatma kurulan külbe-i virān-ı sūḥan
- 18 Jāj-ḥāyān sūkūt eyler idi bilse eger
Ne lisān kullanıyor şimdi zebāndān-ı sūḥan
- 19 Yāve-gū ağz’açamazken söz aña düşdüğü dem
Zehr-i mār eyledi ma‘nāları şu‘bān-ı sūḥan
- 20 Bilür erbābı bu altun varaklu yazıdan
Ne şekil olduğunu saḥte ‘unvān-ı sūḥan
- 21 Şöhret-i kāzibedir çıksa da ṭāķ-ı felege
Ḳati alçakladı yüksekde iken şān-ı sūḥan

- 22 Ne mezāyā vü ne ma‘nā bulunur çerçöplük
Her yazıldıkca hicāb eylese şāyān-ı sühan
- 23 Şu şoğuk sözlere diğkat olunursa bilinür
Kartopu olduğu āşār-ı zemistān-ı sühan
- 24 Bu luğaz-güne kelāmın neye dā’ir idügin
Söyler erbāb-ı dile ma‘nī-i pinhān-ı sühan
- 25 Böyle bālāya tehi çıkmadı işte idiyor
Hālden ağlayarak nāle vü efgān-ı sühan
- 26 ^{3b/}Dergeh-i şadr-ı kerem-pişeye rū-māl olarak
Ağlayup itmede feryād-ı ferāvān-ı sühan
- 27 Hırpalatma beni nā-ehle düşürme şöbet
Diyerek oldu o dergāha şitābān-ı sühan
- 28 Hāzret-i erşed-āfāk Reşid Pāşā’nın
Oldı söz şāhibi vaşfiyla mühimdān-ı sühan
- 29 Tıb tıb-ı pāyçe-i mūr ider Selmān’ın
Sözünü şöbet açınca o Süleymān-ı sühan
- 30 Söz güherlenmelidir baştan ayağa tā kim
Ola ol Āşaf’ın evşāfına şāyān-ı sühan
- 31 Sāye-i merhametinde olur in-şā’allāh
İ’tibārın bularak nāil-i ihsān-ı sühan
- 32 Şadef-i terbiyet-i himmeti ile bī-şekk
Çıkar āfāka nice nev dūr-i gālātān-ı sühan
- 33 Faķat ol dergehe hıdmet idecekler artık
İtdi mazmūn u me‘ānī ile peymān-ı sühan
- 34 Hānegilik için ‘avdet ider ol dergāha
Şurada burada olsa dahī mihmān-ı sühan

- 35 O kapıda buluyor gevher-i maẓmūnu ħired
Ĥāk-i pāyinden olup ẓab‘a zer-efṣān-ı sūḥan
- 36 Şu‘ arā sāḥa-i vaṣfında gezerken derḥāl
Gülşen-i fikri açar şad gül-i ḥandān-ı sūḥan
- 37 Merkez-i daire-i medḥiyetdir ayrılamaz
Dergehinden ne kadar itse de cevlān-ı sūḥan
- 38 Söyledir zāiḳa-i cāṣni-i ihsānı
Şā‘ir-i māhir’e tūṭı gibi her ān-ı sūḥan
- 39 Kāle-i ‘atıfeti virdi revācın tekrār
Kıapalı kalmıṣ iken kūçe-i dükkān-ı sūḥan
- 40 ^{4a/}Lāyıkıyla idemez medḥiniñ ārāyişini
Āṣikār itse de gevherlerini kān-ı sūḥan
- 41 Ḥaḳḳ’ul-inşāfı bulur menḳabetinde şoḥbet
İdemez ğayrısının ḥaḳḳına bühtān-ı sūḥan
- 42 Diğerin vaṣfına itlāf-ı nefes eyleyerek
Olamaz söylediğı söze peşimān-ı sūḥan
- 43 Kuvvet-i nātıkaya feyz virir fermānı
N’ola meddāhını eyler ise saḥbān-ı sūḥan
- 44 Ḥıfz-ı nāmus-ı me‘ānı ider elbet infāz
Naẓar-ı himmeti oldukça nıgehbān-ı sūḥan
- 45 Sāyesinde virilüp naẓma niẓām-ı dılcū
Yeniden buldı nümāyiş ser ü sāmān-ı sūḥan
- 46 Kātı düşküdü geçenlerde behā-yı güftār
Dürr ü gevher gibi kıymetlidir el-ān-ı sūḥan
- 47 Cūd u ihsānını tafşilde lāl ehl-i kemāl
Kerem ü lütfunu icmālde ḥayrān-ı sūḥan

- 48 Söylemek ile senâsı bitecek mi heyhât
Şâhid-i ‘âdil olur bu söze vicdân-ı sühan
- 49 Dem-i cân-bağş-ı nevâzişle virir tâze hayât
Hâme-i luṭfun idüp ‘Îsî-i devrân-ı sühan
- 50 Pertev-endâz olarak gülşen-i ehl-i ṭab‘a
Lâle-zâr hüneri itdi çırağân-ı sühan
- 51 Ne girân-kıymet imiş gevher-i zâtı bilinür
Bulunursa ana lâyıklıca mîzân-ı sühan
- 52 Şöyle kandırdı ki ser-çeşme-i ihsânından
Teşne-i ma‘rifeti eyledi reyyân-ı sühan
- 53 Bûstânında biter meyve-i naḥl-i ümmîd
Gülşeninde ötüşür nağme-serâyân-ı sühan
- 54 Mülk ü maẓmûn kalemrevlik ider efkâra
Edeli hâme mi ihsânı cihânban-ı sühan
- 55 ^{4b/} Kalemim vaşfına bûlbûllenerek nağme ider
Gülşen-i ṭab‘ım açar sünbül ü reyḥân-ı sühan
- 56 Bu kûlun eyledi el-hâşıl o düstûr-ı kerîm
İltifâtı ile üstâd dil-i bustân-ı sühan
- 57 Taze maẓmûnu musaḥḥar iderim güftâra
Râm olur şîveli eş‘ârıma ḥubân sühan
- 58 Lâyıkı ile tedârik iderek mâ‘nâyı
Bulurum ḥâzret-i memdûhuma çesbân sühan
- 59 Gösterir şekl-i hayâlim şuver-i gün-â-gün
Ṭab-ı efkârım olup şem‘-i şebistân-ı sühan
- 60 Bitür artık sözü taşdi‘-i Lebîbâ yetişür
Eyle ed‘iye-i maḳbûleyi pâyân-ı sühan

- 61 Emr ü fermān ide şadrında i' lā-yevm-i kıyām
Tā ki olduğca bu āfākda gerdān-ı sūḥan

-3-

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

(. ---) (. ---) (. ---) (. ---)

ĞAZEL

- 1 Cenāb-ı nāfi' -i dāniş güzini eylemiş tab'ı
Hükmdē Bū ' Ali Sinā verā' da hemdem Edhem
- 2 Refi' ü'l-ḳārdür evşāfını idrāk müşkildir
Hüner-cūyān kılsa ' ömrünün her sa' atin sellem
- 3 Sütüde menḳıbet kenz-i dirāyet ma' den-i ' irfān
Edib ü fāzıl u şāḫib kemāl ' ālī şiyem efḫam
- 4 Ḥafid iḥsān itdi Ḥazret-i Mevlā aña el-ḫaḳḳ
Becā-naḫl-i ma' ārif gonce peydā eyledi dirsem
- 5 O nev-zādı mü' eyyed eylesin ikbāl ile Allāh
Ḥaṭālardan ḫaṭarlardan idüp her ḫālde eslem
- 6 Yegāne çıkdı evvel mışra' ı şānisi cevherdār
Lebībā bu iki tāriḫi inşād eyledi ḫāmem
- 7 ^{5a/}Mu' azzez lensün ' ömr-i nāfi' ile her dem ' Abdullah
Ciḫāna doğdu ' Abdullah mānend-i ḳamer bu dem

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

(. . - -) (. . - -) (. . -)

LŪĠAZ

- 1 Nedir ol kim ide sāhilde maḳām
Eşeriyle geçinir ḥāş u ‘avām
- 2 Dā’imā eylediği bey‘ ü şirā
Müşterīdir aña bāy u gedā
- 3 Gönderir herkese sermāye-i nān
Ṭurduğı yerde ṭurur kendi hemān
- 4 Aña ṭağdan gelen olur yāver
Eşeri vezne ḳonur ise deger
- 5 Pek ağır başlı vü hem şahşsı şaḳīl
Böylelik ile iş eyler tekmīl
- 6 Bu girānlıḳla niye yükseliyor
Ḳalkıyor gāh u gāhī iniyor
- 7 Bekliyor menzilini leyl ü nehār
Bu ‘aceb kim boşanır hem de dolar
- 8 Ḥod-be-ḥod eyleyemezmiş ḥareket
Hem-demī eylemeyince himmet
- 9 Bu ğarīp iş ki alur hem de şatar
Aldığını yine bi’l-cümle atar
- 10 Bunu derk eyledi bi’l-cümle cihān
Aña ḳarşı ṭuran olur sūzān
- 11 Yer ile gök arasında mā-dām
Ṭurmayınca idemez kārı tamām

- 12 Kendi zî-rûh değilken ey yâr
Eşeri canlıya olmahta süvâr
- 13 ^{5b/}Bu lügaz şanma Lebîbâ bilinür
Aşçı başıya su'âl it o bulur

-5-

fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

(. . . -) (. . . -) (. . -)

ĞAZEL

- 1 Derd-i hicrâna devâ sendendir
Hasta-i ' aşka şifâ sendendir
- 2 Bezm-i âyîne-i efkârımızın
İtdigi kesb-i şafâ sendendir
- 3 Gâh âzâr gehî nâz u cefâ
Her ne olursa baña sendendir
- 4 Ben de bilmem kime şekvâ ideyim
Gördüğüm cevri ü ezâ sendendir
- 5 Ne şekil şuşmayayım ideceğim
Bir şikâyet ki saña sendendir
- 6 ' Aşkın itmez ki teşekkül diyeyim
Çekdiğim derd ü belâ sendendir
- 7 ' Āşıkım dedi Lebîb söz bitdi
Olunan çün ü çerâ sendendir

-6-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

DİĞER

- 1 Var iken seyr-i cemāliñ neme lāzım gūlzār
Öyle bir bāğ ki hūsnūñ gūlü var gōncası var
- 2 Kendüsünde bakacak yüz kodu mu āyīne
Sīne-i şāfiña taqlid iderken her bār
- 3 Acı sözle beni mağmūm idemezsin zīrā
Leb-i la' liñde seniñ tatlulanur her güftār
- 4 Zūlf ü hāl ü haṭıña yüz virüp ey reşk-i şanem
Bu da lāyık mı ki kāfırları itdin ikrār
- 5 İbtidādan haber-i vaşlı niḥān eyledigin
İtdi ol şūḥ 'Avāmil okuyorken İzhār
- 6 ^{6a/}Nāle vü āh u fiğān eyledigi hep ma' lūm
'Āşık-ı zārlarıñ şunda bilinmez nesi var
- 7 Bī-karār olsa da ikrārda dildār Lebīb
Şaḳın 'āşıklığıñı eyleme zinhār inkār

-7-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . -) (. . -) (. . -)

TĀRİḤ

- 1 Kutludur cümleye bī-şübhe bu māh
Ramazān sa' d ola tārīḥ oldı

Sene/1267

- 8-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Eşk-i şâdi dökerek dedi bu târîhi Lebîb
Müjde şehr-i ramazân geldi ne ola ihsân

Sene/1267

-9-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Yazsa târîhi sezâdır қаатарât-ı rahmet
Ferhunde rûze yine geldi şu vâlâ-eyyâm

Sene/1267

-10-

fâ' ilātün / fâ' ilātün / fâ' ilātün / fâ' ilün

(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Gözlerinden yaş döküp rindân dedi târîhini
Sâğarımız eyledi қandîl yine mâh-ı şıyâm

Sene/1267

- 11-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Hāl diliyle giceden dedi mināre tāriḥ
Tut oruç geldi mübārek meh-i rūze bu dem
Sene/1267

-12-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Yakışık virse kerem bir ele mānend-i nigīn
Birleşür heykeli ḥātem ile mānend-i nigīn
- 2 ^{6b/}Sine-çākān-ı firākıñ delilikten geçemez
Olur ārāyiş aña silsile mānend-i nigīn
- 3 Girih-i zülfe baķıñ rüy-ı ḥaṭ-āver üzre
Bu temāşāda denir sünbüle mānend-i nigīn
- 4 La' l-i renginiñ atup sāğara faşş-ı yāķūt
Gösterir şekl-i ḥabāb-ı müle mānend-i nigīn
- 5 Zīb-i 'unvān-ı sitiğnā olalım her zeyle
Āb-ı rü dökmeyelim nāfile mānend-i nigīn
- 6 Çarḥ 'aks eylese de kārını var mı çāre
Rāst-gūluk yaraşur kāmile mānend-i nigīn
- 7 Seni yekdigere parmaķ ile göstereñler
Ellere uyma begim sen hele mānend-i nigīn
- 8 La' l-i fām eşk-i dem ālūdu Lebībā itmiş
Ḥalka-i çeşm-i hezārı güle mānend-i nigīn

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilūn

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

ĠAZEL

- 1 Ĥulyā gönülde müjde-i va' d-i vişāl olur
Dīvāneniñ taşavvuru emr-i muḥāl olur
- 2 Baḥş itdigi 'aṭiyyeler ol şāh-ı 'işveniñ
Ağyāra iltifāt vü baña infi'āl olur
- 3 Bir kerre şormadıñ ki nedir derdi 'āşıkıñ
Bilmez misin ki ḥastaya ḥātır su'āl olur
- 4 Āyine-ḥāne-i kādiriñ gösterişleri
Gāhī cemāle dā'ir vü gāhī celāl olur
- 5 Bedr-āfitāb-ı ṭal'atıña reşk ider iken
Āb-rūlarıñı görse döner de hilāl olur
- 6 İsmim olur mu la' l-i lebinden dedim dedi
Bu şorduğūñ lisāna alınmaz su'āl olur
- 7 ^{7a/}Mezheblerinde cāzibeden bī-ḥaberleriñ
Ārāyiş-i cemāl faḫaṭ zūlf ü ḥāl olur
- 8 Yükselmeler tenezzüle süllem yapar gider
Ḥūrşide i' tilāsı medār-ı zevāl olur
- 9 Meşrepleri temāyül ider nev-ḥaṭṭ-āvere
Sevdā-keşānda bu ne dil-cū ḥışāl olur
- 10 'Afv it vefāñı istek iderse Lebīb-i zār
Gāhice öyle olmayacak şey ḥayāl olur

-14-

müstef' ilün / müstef' ilün

(- - - -) (- - - -)

- 1 Sen gibi dil-ārā bilmem
Dildār-ı dil-efzā bilmem
- 2 Dīvāne miyim yā 'āşık
Ben kendimi hālā bilmem
- 3 Yārın yüzüdür mir'atim
Bir başka temāşā bilmem
- 4 Dilberde mi yāhūd bende
Hālā dil-i şeydā bilmem
- 5 Ben bende-i dildārım pes
Keyhüsrev ü Dārā bilmem
- 6 Zülfüyle gönülden gayrı
Zencir ile şeydā bilmem
- 7 Lāzımsa da var mı çāre
Agyāra müdārā bilmem
- 8 Vuşlat emelinde olmam
Kābil mi o hūlyā bilmem
- 9 Eyler mi o şūh efgānım
Bir kerrecik ışğā bilmem
- 10 ^{7b}/Raḥm ittigini hūbānıñ
'Āşıklara aşlā bilmem
- 11 Göñlü mü ider mi 'aşkıñ
'Ālemlere rüsvā bilmem

- 12 Bî-ḥarf ü şadā sözlerle
Çeşmiñ gibi gūyā bilmem
- 13 Diñler misin itse feryād
Üftāde-i rüsvā bilmem
- 14 Bir şey geziyor gönlümde
Sevdā mı süveydā bilmem
- 15 Dībā mı ‘abā mı çarḥıñ
Nesc ittigi kālā bilmem
- 16 Dilberden olur mu cā’iz
‘Āşıqlara şekvā bilmem
- 17 Şeftālū olur dil-ḥ’āhım
Zerdālū vü ayva bilmem
- 18 Hoşlandığı nesne yārīñ
Nolduğunu ḥayfā bilmem
- 19 ‘Āşıklıkım oldu i’lān
Esrār mı iḥfā bilmem
- 20 Āşār-ı hüner dünyāda
Olur mu hüveydā bilmem
- 21 Rām olduğunu ‘ömrümde
‘Ākillere dünyā bilmem
- 22 Evḳātım ile meşgūlüm
Endīşe-i ferdā bilmem
- 23 ^{8a/}Bu vezne şıḡar mı rengīn
Maẓmūn ile ma’nā bilmem
- 24 Şervet ne imiş ya sāmān
Pek şorma Lebībā bilmem

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

(- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 'Ādetidir 'āşıkların dīvānelik
Eyler elbet mey içen mestānelik
- 2 Gel de seyr it gönlümün aḥvālını
Eylesin sīnem saña kāşānelik
- 3 Pek yakışır 'āşık-ı dil-sūzuña
Şem' -i tāb-ı ḥüsnüñe pervānelik
- 4 Kıl kadar meyl eylemezsin zülfüne
Sīne-i şad çākım itse şānelik
- 5 Oynadır maymūn gibi ehl-i dili
Tālī' -i menḥūstaki çingānelik
- 6 Kays zen-dostluk iderken idelim
Biz de maḥbūb sevüp merdānelik
- 7 Güçleşen aḥvāl-i 'āşıkdır fakat
Pek kolaylıkla olur cānānelik
- 8 Şūfiye meyḥāne olmaz ḥānkāh
Rinde mescid eylemez meyḥānelik
- 9 Zāhide kalsın riyā besdir bize
Lāubālilik ile rindānelik
- 10 Pek yabana atma şeyḥin təcını
Muḥtemeldir ki ide peymānelik
- 11 Hep piyāde kaldı şā' irler Lebīb
Dād-ı ḥaḳdır ṭab' ına ferzānelik

-16-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . - -) (. . - -) (. . - -) (. . - -)

- 1 ^{8b/}Rām olur emrine 'āşıklık iden dildārın
Bende fermānına karşı turamaz hünkārın
- 2 'Aşk bir tatlı marazdır ki şikāyetine
Yenilir her ne kadar telh ise de āzārın
- 3 'Ālem-i 'aşkda söz şāhibi dīvāne olur
Kays u Mecnūn sözü zīnetidir eş'ārın
- 4 Dolaşır pāyiñe zülfün bu nasıl kāfırlık
Görmedik ayağa bend olduğunu zūnnārın
- 5 Bakılır mı ne kadar itse kıyaklık çeşmiñ
Terbiyet-gerdesidir gāmze gibi hun-h'ārın
- 6 Görmeyen var ise baksın haṭ u hāl ü zülfe
Kışver-i hüsne hücūm itdigini küffārın
- 7 Nemek-i meclisimizdir deyüp āşūfte Lebīb
Yār tuz ekdi yine yarasına ağıārın

-17-

me' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Reng-i ruḥuñ güzellere tāb-ı hicāb olur
Encüm fūrūğ-ı hüsnuñ ile āfitāb olur
- 2 Cān nakdini metā' -ı vişāle o şūh eger
Maḥsūb iderse toğrusu yañlış hisāb olur
- 3 Kānlu sirişki sine-i sūzānı 'āşıkın
Bezm-i muḥabbetinde şarāb u kebāb olur

- 4 Kim ihtiyārlığında kocarsa o nevresi
Hengām-ı şeyb-ü reşk-i zamān-ı şebāb olur
- 5 Ancak vefāsıdır o şehiñ cāy-ı iştibāh
Cevr u cefāsı ‘aşıka bī-irtiyāb olur
- 6 Tāli ‘güzine rīk-i beyābān deñizlenür
Bī-baht-ı bī-nevālara deryā serāb olur
- 7 Tāk-ı emelde yazdı felek işbu mışra‘ı
Bī-behre-i ma‘ārif olan kāmıyāb olur
- 8 ^{9a}/Yorgunluğu alınca kaderde turulmuyor
İkbāle her mizācda gerçi şitāb olur
- 9 Āgaze-i hünerle Lebīb itme iftiḥār
Bülbül bu gülsitānda ancak ğurāb olur

-18-

meḥ‘ülü / meḥ‘ilün / fe‘ülün

(- - .) (. - - -) (. - -)

- 1 Sen şāh egerçi ben gedāyım
Zinhār kaçınma mübtelāyım
- 2 Çārū-keş-i huzūr-ı yārım
Başdığı zemīne ḥāk-i pāyım
- 3 Luṭf eyler ise ‘ināyet eyler
Cevr eyler ise eger sezāyım
- 4 İḥsānı naşīb olur mu bilmem
Şāyeste miyim ki bī-nevāyım
- 5 İnşāf dedim buyurdu dildār
Sen bilme misin ki bī-vefāyım

- 6 Āyīne midir Lebīb ṭab‘ım
 Āşārı ile hūner-nümāyım

-19-

mef‘ūlū / mefā‘ilūn / fe‘ūlūn
(- - .) (. - - -) (. - -)

- 1 Söz olsa da dil-rubāya dā’ir
 Olmaz o sūhān vefāya dā’ir
- 2 Āyīne mi yoḥsa cām-ı bāde
 Çok şey görürüm şafāya dā’ir
- 3 Feryād olur olursa dilde
 Sāz u ṭarab u nevāya dā’ir
- 4 Meyhānede zāhid itmez ārām
 Bir şey bulamaz riyāya dā’ir
- 5 Tebrīk ider cemālī perçem
 Kuṭluluk olur hümāya dā’ir
- 6 ^{9b/}Söyletdi Lebībī dedi ol şūḥ
 Her şoḥbeti ibtilāya dā’ir

-20-

mef‘ūlū / mefā‘ilūn / fe‘ūlūn
(- - .) (. - - -) (. - -)

- 1 Efkārım olur vişāle dā’ir
 Endişelerim muḥāle dā’ir
- 2 Yüz virmez o meh cemāl gönüle
 Her gösterişi celāle dā’ir

- 3 Āzārladıñ fütāden ammā
Söz açdı mı ḥasbiḥāle dā'ir
- 4 Şeb-reng-i ḥaṭı olur olursa
Ḥūrşidimize zevāle dā'ir
- 5 Söz açma Lebīb istemezler
Eş'ārdaki kemāle dā'ir

-21-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 Eyliyorsun bu mertebe-i tekdır
Neden oldun Lebīb'den dilgır
- 2 Teper ki sīnemi hedef itdim
Göñül mü şayd-gāhıña teḥcır
- 3 Şafā-nūr rind bāde-i şahbāya
Sā' deyn-i sākī eylese teşmır
- 4 Lem'a-i cāzibeñdir ey meh-rū
'Ālem-i ḥüsnü eyleyen tenvır
- 5 Saña 'ālem olurdu dīvāne
Eylesen tār-ı zülfünü zencır
- 6 Kader uğratdı göñlümü 'aşka
Bu kazāya ne kār ider tedbır
- 7 ^{10a/}Behremendlik degildir ey nevres
'Āşık-ı bī-nevāları taḥkır

-22-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Ey dil figān u āhın dildār işitmesün
Kār-ı cefāda nāleñi de bir iş etmesün
- 2 Bī-gāneye şakın begim ip taḳma zinhār
Ağyār-ı tār-ı ūlfeti tā kim pekitmesün
- 3 Gönderdigin vakıtde ḥayālīñi göñlüme
Tursun orada gelmiş iken söyle gitmesün
- 4 Sevdā-keşāna yār niçün infī'āl ider
Zülf-i siyāhını tağıdup da delirtmesün
- 5 Āheste tār-ı kāküle bend olsun ibtidā
Göñlün Lebīb perçeme toğru segirtmesün

-23-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(. . -) (. - -) (. - -) (. . -)

- 1 Yārīñ 'uşşāḳa faḳaṭ sāḥte 'unvānı mı var
Yoḥsa şudur diyecek luṭfu mu iḥsānı mı var
- 2 Niye serkeşleniyor naḥl-i gül ey serv-i ḥırām
Saña hemserlige taḳlīde añın cānı mı var
- 3 Saña ağyār ziyāfet idecekmiş lākin
Cigerim gibi anıñ bezmde biryānımı var
- 4 Beni ta'yīb idenler seni görsünler de
O zamān bellü olur Yūsuf'un aḳrānı mı var

- 5 İhtimālāt-ı muḥabbet çoğ olur gerçi Lebīb
Yārīñ ‘āşıqlara rām olmanıñ imkānı mı var

-24-

mef‘ūlū / fā‘ilātū / mefā‘ilū / fā‘ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Farķ idemem o māh daḥi āfitābdan
Bu parlayışları göremem māh-tābdan
- 2 Rāḥat ḥuzūr ider demiş āşıqlarım o şuḥ
Bilmem bu iftirā olunur mu ğıyābdan
- 3 ^{10b/}Besdir baña bu sīne-i sūzān u eşk-i ter
Geçdim Efendi başka kebāb u şarābdan
- 4 İşkence-i firāk ile ḥālim yamāndır
Bī-çāre gönlü kırtaramam bu ‘azābdan
- 5 Şorşam cenāb-ı yāre bulur mu ‘aceb cevāb
Neymiş merāmı tā bu kadar ictinābdan
- 6 Pek çok olurdu nağme-serā gülsitānda
Farķ itme kābil olsa hezārı ğurābdan
- 7 Bu iğbirārı def‘ ise kaşdıñ eger Lebīb
İmdād-ı cūluñ ile hemān bu serābdan

-25-

fā‘ilātūn / fā‘ilātūn / fā‘ilātūn / fā‘ilūn
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Meclis-i vaşl-ı dilārā başka bir ‘ālem imiş
Dirler ammā bu muḥāl endişeyi kimler demiş

- 2 ‘Aqlımı aldıñ dedim sögdü virişdirdi baña
Sūd-mend eyler mi bilmem göñlü bu alışveriř
- 3 Sīne-řāfānız hayāl-i tal‘at-i cānān ile
Başka şüret olamaz āyīnemizde gösteriş
- 4 Kār-dānān-ı muħabbet iş güc eyler nāleyi
Çāresizdir neylesün gelmez elinden başka iş
- 5 Kendüyi çekmez Lebīb-i zār senden sevdigim
İster iħsān u ‘ināyet it aña ister çekiş

-26-

mef‘ūlū / fā‘ilātū / mefā‘ilū / fā‘ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Dīvānelik imiş ğam-ı ‘ařkıñ bidāyeti
Şeydā bilir mi evveli yāħūd nihāyeti
- 2 Dil-süz-ı tāb-ı ĥasret olan teşne dillerin
Deryāları içerse de bitmez ĥarāreti
- 3 Her bār ser-bürehne ü ‘üryān ü sīne-çāk
Olmaķ gerekdir ‘aşık-ı zārıñ kıyāfeti
- 4 ^{11a/} Ağyār ayağıñ öpdüğü gerçekte korkulur
Başka maħallere olur ise sirāyeti
- 5 Yüz vir dimem Lebīb’e velākin o kemteriñ
Bir kerre iltifāta da yok mu liyākātı

-27-

mef^ʿülü / fâ^ʿilâtü / mefâ^ʿilü / fâ^ʿilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Sāmānı eylemedi fedā istikāmete
Peyrev imiş meger o şadākat hamākata
- 2 Herkes bakar tırur ne ise gösterişlere
Har tıynatānda nazar olmaz liyāqate
- 3 Şeyhden kıyāfet uğrular idi mürīdler
Tāc u ‘abānıñ olsa medārı kerāmete
- 4 Dīvānelik idüp gidecek kūy-ı yāre dek
Kā’il olur mu ‘aql ile gönlüm refāqate
- 5 Uzun uzadı uzar idi kışsa-i zülfün
Efsānesini başlasa ‘āşık hikāyete
- 6 Bir dūrbīni var ki tecārüb-güzīnleriñ
Evvel bakışda vākıf olurlar nihāyete
- 7 Kogma Lebīb bendeñi kūyuñdan ey perī
Elbette Ka‘be’ye gider ādem ziyārete

-28-

mef^ʿülü / fâ^ʿilâtü / mefâ^ʿilü / fâ^ʿilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Ağyār vazgeçerse o şūha nifākdan
‘Āşık da kırtulurdu firākı merakdan
- 2 Bir kerrecik göreydim iderdim o nevrese
Feryād-ı şad hezār fīgān iştiyākdan
- 3 ‘Āşıklarına itmeyecek şimdi añladım
Evvelki iltifātı siyāk u sibākdan

- 4 Hübân ‘ahd iderse de elbette vazgeçer
‘Āşıklara muvāfaqate ittifākdan

OKUNAMAYAN BİR BEYİT BULUNMAKTADIR.

- 5 ^{11b/}Hâtırdır sebep ırakdan olan merhabâlara
Fark eyleriz ğurûbu naşılsa uzakdan
- 6 Her şubh u şâm muhtaşar’ul-hâl olup Lebîb
Hazz eylemem geçüp gidecek tımçurağdan

-29-

meṣṣ ūlū / fāṣ ilātū / meṣṣ ilū / fāṣ ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Yārîñ gönüllere keremi ibtilâ olur
‘Āşıklara mürüvveti ancak cefâ olur
- 2 Senden faḳaṭ fütâdelere olmaz iltifât
Feryâd u âh u nâleleri hep hebâ olur
- 3 Bir merhametsize kader uğratdı kim beni
Dil-zâr ne cefâsı daḥi ez-każâ olur
- 4 ‘Āşıkları yerindirüp aġyârı ol perî
Âdem yerine ḳorsa eger nâ-becâ olur
- 5 Gülzâr-ı kūy-ı yârî hemân şormadan bulur
Âh seher-i şabâya bile reh-nümâ olur
- 6 Çâkerlere efendileri bendelik ider
Şâh olsa da esîr-i muḥabbet gedâ olur
- 7 Başdan çıkar Lebîb eger ḳoḳladır iseñ
Meşkin târ-ı perçemiñi pek ḥaṭa olur

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(. . - -) (. . - -) (. . - -) (. . - -)

- 1 Kime 'āşık olayım server-i hūbān sen iken
Kime kulluk ideyim şāh-ı kerem-şān sen iken
- 2 Telef olsun mu yazık 'āşık-ı dil-ḥasteleriñ
Ey tabīb-i dil ü cān derdine dermān sen iken
- 3 Yağa silkmez mi gönül senden o nevres her dem
Reh-güzārında iden çāk-i girībān sen iken
- 4 ^{12a/}Gülüp açılmadık ey naḥl-i çemenzār-ı cefā
Bağ-ı ümmīdimize gonca-i ḥandān sen iken
- 5 Gece gündüz 'abeş olmaz mı dolaşdırmaklık
Çarḥ-ı mihr ü meheni āfet-i devrān sen iken
- 6 Nigeh-i ḥayret-i 'uşşāka niçün incindiñ
Baķup āyinelere ḥüsnüñe ḥayrān sen iken
- 7 Olsa yıldız kadar ey şūḥ velev māh u şān
Neyleyim şeb-pereyi mihr-i dirāḥşān sen iken
- 8 Zülfüne bağladı da gönü buyurdu dildār
Başkasın kayd idemem zār u perīşān sen iken
- 9 Diger efkār ile meşgöl olabilir mi Lebīb
Dilde devrān iden sīnede cevhlān sen iken

-31-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Görünüz gösterişi âfet-i cān böyle gerek
Baķınız ğamzesine cān-sitān böyle gerek
- 2 Nev-edā nev-resi vü zibā reviş-ālūde mizāc
Sevecek dil virecek tāze civān böyle gerek
- 3 Şīvesi dil-keş ü endāmı güzel meşreb-i şūh
‘Āşık olmaklıĝa çesbān hemān böyle gerek
- 4 Gül-ruĝ-ı ĝonca-dehen tāze nihāl-i bālā
Baĝ-ı dilde gezecek serv-i revān böyle gerek
- 5 ‘Aķs idüp kubbeye-i gerdūndan ehemmi-i dildār
Gūş idince didi feryād u figān böyle gerek
- 6 Hārice çıķdı nühüfte niĝehiyle hālim
‘Ālem-i ‘aşķda pinhān u ‘ayān böyle gerek
- 7 Kā’ide-mend muĝabbetler ider ‘aklı fedā
Kūçe-i dilde olan sūd u ziyān böyle gerek
- 8 Vaşl-ı dildārı olur zu‘mı ile itdim ümmīd
‘Āşıkım ‘aşık içün zann u ĝümān böyle gerek
- 9 ^{12b/}Gören inşāf idüp dedi Lebībā eşerim
Şīve-i nazmda üstād-ı zamān böyle gerek

-32-

meṣ' ulü / fā' ilātü / meṣ' ilü / fā' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Nev-ḥatt olunca vaşl-ı dilārā kolaylaşur
Hüccet-pesend-i ‘aşķa o da ‘vā kolaylaşur

- 2 'Uşşāk-ı zārına nefes aldırsa dil-rübā
Dil-mürde-gāna kār-ı Mesihā kolaylaşur
- 3 Sevdañ tār-ı perçeme şardıysa ba' dezīn
Dīvāne olmak ey dil-i rüsvā kolaylaşur
- 4 Şimdi vişāl-i yār biraz güçcedir hele
Nüş eylesün de bir iki şahbā kolaylaşur
- 5 Çatmak o tıfl-ı nāza şu 'ubetli şeyse de
Yanı başında olmasa lālā kolaylaşur
- 6 Kırdum o nevresi şarılup öpmegi baña
Bir nīm-iltifāt ile hulyā kolaylaşur
- 7 Ol şüh şulha yatsa biraz rām olup Lebīb
Āşüb-gāh-ı 'aşkda ğavġā kolaylaşur

-33-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Şaķın ey 'ahd-şiken va'd-i vişāl itme baña
Olmaz işler ile teklīf-i muḥāl itme baña
- 2 Mest-i dīvāne serim bāde-i hicrānıñ ile
Bilmezem şīve-i hüşyārı su'āl itme baña
- 3 Biliyorsun ki cemāl 'āşıkıyım ey meh-rū
Yüz bulursun deyu ızhār-ı celāl itme baña
- 4 Saña Şirīñ ile Leylā'yı kuluñ beñzedemem
Sen de Ferhād ile Mecnūn'ı hemāl itme baña
- 5 Zīver-ārā-yı süḥan tāzece mażmūnlar olur
^{13a/}Sāde-gūlukla Lebīb 'arż-ı kemāl itme baña

-34-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Gönlüm hayāl-i tal'atıñ ile ziyālanur
Āyinemiz fūrūğ-ı ruḥuñla şafālanur
- 2 İklīm-i ibtilāda ḥüküm-i ġālibiñ olur
Maḥmūd kişverinde āyāza gedālanur
- 3 Nev-ḥatṭlarıñ mu'āmelesi nakd-i cān deger
Öyle güzeşte şūḥa muḥabbet nemālanur
- 4 Meyḥāneniñ muḥabbeti bir şey'e beñzemez
Bī-ġāneler bile orada āşinālanur
- 5 Īmā ider cefāyı zemīn ü zamān ile
Her yerde yād 'āşıkına nā-be-cālanur
- 6 Gitdikçe mihr-bān olur aġyāra dil-rübā
Lākin bize gelince faḫaṭ bī-vefālanur
- 7 Tebrīk-nāmedir ḫaṭ-ı rüyuñ fütādeñe
Perçem mübārekiye çıkar da hümālanur
- 8 Īlbās-ı ḫil'at eyleyüp 'üryanlık 'āşıkā
Tecrīd 'āleminde 'abālar ḫabālanur
- 9 Dilberden iltifāt Lebībā cefā olur
Düşnām ü serzenişleri de merḫabālanur

-35-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Yāriñ yolunda bezl iderek āb-ı rūmuзу
Ġarḫ-āb-ı seyl-i 'aşk ideriz arzūmuзу

- 2 ‘Âşıklarınız fiğān daḥi eglemez bizim
Dildār ile nühüfte olan güftügümüzü
- 3 Üşkūfe-zār-ı gülşen-i ‘aşkız ki bāğ-ı dil
Firdevse yādigār ider reng-i bümuzu
- 4 Ser-bend-i tār-ı perçem olan dil-girifteyiz
Bir kıl ile idāre iderler kamūmuzü
- 5 ^{13b/}Sevdā-perest-i ‘aşkıña pek yaşlı iş odur
Beyhūde şanma kākülüne ser-fürümüzü
- 6 Abdesti şūfī başkasına virsin almışız
Ḥūn-ı dil ile bezm-i ezelden vuzūmuzü
- 7 Ağyārı çoğ begim saña lāzım ise Lebīb
Dostuñ yanında görme revā mı ‘adūmuzü

-36-

mef^ʰ*ülü* / *fā*^ʰ*ilätü* / *mefā*^ʰ*ilü* / *fā*^ʰ*ilün*
 (- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Her şūh ‘acep ki sen gibi nā-mihribān mıdır
Böyle cefālar eyleyici dil-sitān mıdır
- 2 Bilmem niçün göñül inanup munṭazır olur
Peymān-ı yād gerçege beñzer yalān mıdır
- 3 Ṭāk-ı felek yıkıldı mı yoḥsa gürül gürül
Gerdündaki bu ‘arbede āh u fiğān mıdır
- 4 Ey dil geçende ‘aqlım alup da giden nigār
Şu qarşımızda gezinen nev-civān mıdır
- 5 Göñlüm ḥarābe zār-ı muḥabbet iken Lebīb
‘Ankā-yı ‘aşka lāyık olan āšiyān mıdır

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

(. . - -) (. . - -) (. . - -) (. . - -)

MERŞİYE

I

- 1 Yine ‘aşk ‘āleminiñ oldı hüveydā eşeri
Ġam-ı hicrān dil-i zārımıza döndü geri
- 2 Yoḥsa aġyārı feraḥnāk mi itdi gerdün
‘Āşık-ı dil-şudeniñ artdı mı derd-i kederi
- 3 Bu zamān yoḥsa telezzüz mü bulundu ġamdan
Zehr katlanıyor tuṭı-i ‘aşkıñ şekeri
- 4 Şermden ter mi döker çarḥ-ı şihāb mı görünen
‘Acabā daġ-ı teessüf mü şu şems-i kâmeri
- 5 ^{14a/}Bu şafaḳ mı yâ felek kâna mı ġarḳ oldı yine
Berḳ midir parlayan âyâ ki derûnum şereri
- 6 Ne bu sūzişli fiġānlar ne bu yanık feryād
Ehl-i ‘aşkıñ yeñi başdan mı tutuşdı cigeri
- 7 Bu gice bir meh-i tâbān mı şavuşdu gözden
Mātem âyīneligi eyledi şems ü kâmeri
- 8 Felegin lehçesi gömgök kesilüp mātem ile
Gezdirir ḥayret ile mihr ü mehi öteberi
- 9 Āfitāba ne içün geldi tutukluk nāġāh
Nerede ḳaldı anıñ çehresiniñ nūr-ı ferî
- 10 Degil illâki yine ‘aşr-i muharrem gelmiş
Köhne gerdüna yeñiden dem-i mātem gelmiş

II

- 1 Gülü ğayb itdi hezār eylemesin mi efgān
 Ğonca gülüp açılır mı esiyor bād-ı ħazān
- 2 Eli böğründe çınārıñ içerisi yanıyor
 Serv-i gülzārda ħayretle ħalaķaldı hemān
- 3 Nāle-i ħumru-yı nālānı işitmesin bāġa
 Geliyor ağlayarak çağlayarak cūy-ı revān
- 4 Sünbül āşüftelenüp şoldı şarardı nergis
 Lāl oldu yine nilüfer-i işkeste zebān
- 5 Zār u nālān benefşe baş egdi tırdu
 Lāleler dāġ-ı dilin eyledi peyveste ‘ayān
- 6 Ķavl-i bahri şanıırım taşlayacak gerdūnu
 Çār-tāķ-ı felege toġru uzandı elān
- 7 Ķıbķızıl bir deli mi yoġsa şakāyık anıda
 Mest ü ħanzil mi ider bāde-i bezm-i hicrān
- 8 Bu ħadar şarşılamaz idi ne oldu bilmem
 İtdi lertzīde-i ġam naĥl-i gülü bād-ı vezān
- 9 ^{14b/}Bozulup ħarmaķarış oldu nizām-ı gülşen
 O da gönlüm gibi virānelige döndü inān
- 10 Hep gül-i bāġ-ı velānıñ eşer-i mātemidir
 Bāġa te’şīr iden erbāb-ı muĥabbet ġamıdır

III

- 1 Pūr-ı Haydar Şeh-i Zīşān Hüseyin'dir Hüseyin
Kişver-i rahmete sultān Hüseyin'dir Hüseyin
- 2 Şāhib'ül-emr-i kerem-pīşe-i hümāyūn'ül-kāb
Mülket-i 'aşkda her ān Hüseyin'dir Hüseyin
- 3 Dāver-i şāhib-'atā şāh-ı merāhim pīrā
Bendelik itmege şāyān Hüseyin'dir Hüseyin
- 4 Merhem-i zahm-ı fuad 'āşık-ı nā-kāma murād
Kāffe-i derdlere dermān Hüseyin'dir Hüseyin
- 5 Zāde-i bint-i Cenāb-ı nebevī faḥr-i fūḥūl
Gevher-i 'ālem-i imkān Hüseyin'dir Hüseyin
- 7 Müslümān olan ider dergehiñi kıla cān
Şübhesiz şu 'be-i īmān Hüseyin'dir Hüseyin
- 8 Düşelim pāyiñe 'arz eyleyelim ḥālimizi
Melce-i şāhib-i 'iştān Hüseyin'dir Hüseyin
- 9 Gözetir kullarını 'aynı 'ināyetle müdām
Nūr-ı çeşmān-ı dil ü cān Hüseyin'dir Hüseyin
- 10 Vāye-i kāmımızı gösterir inşā'-allah
Ne gam ey dil ki nigehbān Hüseyin'dir Hüseyin
- 11 Bizi Yā-Rabb cüdā itme o 'ālī-şāndan
Görelim lütf u mürüvvet ol ulu Sultāndan

IV

- 1 Rūy-ı arzda yoğiken eşref-i ḥalk andan ulu
Ḥayf kim itdi telef ol şeh-i vālāyı 'adū

- 2 ^{15a}/Fahır iderdi āña lālālik ile rūḥ’ul-emīn
Ḥazret-i Aḥmed’e olmuş idi zīb-i zānū
- 3 Bizā-yı şāh-ı risāletdir o zāt-ı ekrem
Ānıñ ez-cān u dil ‘ālem olur elbette ḵulu
- 4 Tāb-ı ruḥsārı cihānı ider iken tenvīr
Münḥasif oldu dirīğ öyle dilārā meh-rū
- 5 İtdiler ol güher-i cānı şikeste-ḥātır
Teşekkül farṭ-ı sitemdir ne şekil işdir bu
- 6 Ne revā dūzaḥiyānıñ sitemiyle eyvāh
Ḥā ke üftāde ola naḥl-i riyāz-ı mīnū
- 7 Nāle vü āh u fiğān ile mīm-i ittişāf
İşitüp de bunu ḵābil mi taḥammül yā Hū
- 8 Şoluğu ğūşe-i dūzaḥda alır a‘dāsı
Şadme-i maḥşer ile ğayb idecek şağı şolu
- 9 Müjde ey ‘āşık-ı dil-ḥūñ-ı muḥabbet ki seniñ
Bu muḥabbet ider aḥvālını yekser dil-cū
- 10 İdelim mevsim-i mātemde hezār āh u fiğān
Na‘ra-i nāle vü feryād ile ṭolsun dü cihān

V

- 1 Bu dem ol dem ki ider nāle ü şad āh u enīn
‘Arş u ferş u felek ü ins melek-i rūy-ı zemīn
- 2 Bu dem ol dem ki olur ‘āşık-ı ḥayretzede lāl
Hem de endūh-ı firāvān ile dil-zār u ḥazīn
- 3 Ḷangı mezhepde revā Ḥūn-ı Hüseyin’e cūr’et
Rāzı olur mu buña ma‘nī-i Ḷur’ān-ı mübīn

- 4 Olmasın zerre kadar rahm o cigerpāresine
Buña kıail mi olur pādişeh-ı kişver-i dīn
- 5 Seng-i ğadr ile sikeşte ola eyvāh eyvāh
Cānbahā gevher iken ol dūr-i ālā-yı şemiñ
- 6 ^{15b/}Bir ālāy kāfir o zibā gülü itsin itlāf
Ser-nigūn olma revā mıydı o gül-naḥl-i bihīn
- 7 Kaldı dil-dāreleri zār u ğarīb ü nālān
Gitti Firdevse dek ol şāh-ı mekārım-āyin
- 8 Cānına la‘net okundukça Yezīd’in her bār
Dest açup rūḥ’ul-emīn virse sezādır Emīn
- 9 Bir olur şey dimez idi bu işe ‘aqlı olan
Bu bir işdir ki deliler daḥi itmez taḥmīn
- 10 Eyledikce o keremkāra olan işleri yād
Müslümānım diyen elbette ider şad feryād

VI

- 1 Ğussa-mendān-ı ğam-ı ḥasreti şad leyl u nehār
İtse feryād-ı firāvān ile efġānı hezār
- 2 Çāk çāk eyleyerek sīnesini dest-i esef
Zaḥm-ı dīrīn-i dili tāzeler ise tekrār
- 3 Reşk-i tūfān idüp eşk-i ter-i hicrānı
Eylese dīde-i ğamm-dīdelerini ḥūnbār
- 4 Āh idüp sīne dögüp çāk-i girībān iderek
Zār u zār ağlayarak eylese vaktin imrār
- 5 Tā-be-maḥşer yaşayup bu ğam ile üftāde
Nāleden olmasa ḥālī şu cihānda her bār

- 6 Kışsa-i mātemi itmām idemez fi’l-cümle
Bi’t-tamām eyleyemez derd-i derūnuñ ızhār
- 7 Kaba şūfilik iden ince düşünüp diğķat
Kılsa aḥvālimize tūrmaz itmez inkār
- 8 Kābiliyetleri olsaydı iderler idi hep
Ser güvāride şecerlerle hacrerler ısrār
- 9 Bu bir aḥvāl ki kāl ile muḥāldir idrāk
Bu bir efsāne ki lāl oldu beyānda güftār
- 10 ^{16a/}Nāleden ğayrı bir iş kalmadı üftādelere
Āh u feryād düşer ‘āşık-ı dildārelere

VII

- 1 Ağlayup nāle vü efgān-ı dem-ā-dem idelim
Gice gündüz ğam-ı hicrān ile mātēm idelim
- 2 Dīdeden yaş akıdup zaḥm-ı dil-i giryāna
Ḥurde elmāsları yaraya merhem idelim
- 3 Gülp oynar iken aġyār yed-i efkār bizde
Gönlümüz şīven-i mātēm ile ḥurrem idelim
- 4 Kūy-ı yāre gidelim çāk-i girībān iderek
Sīne-i çāki-i ğamı bir kadem-i aḳdem idelim
- 5 Şīt-i efgānı resīde iderek tā-be-felek
Şadme-i mātēm ile çarḥı da sersem idelim
- 6 Seyl-i cūyān gibi yaş akıdup sūy-be-sūy
Cūy-bārlar ile eşk-i teri tev’em idelim
- 7 Yedi deryāyı sekizlendirelim dünyāda
Kanlı gözyaşlarını başķaca bir yemm idelim

- 8 Bu zamānlara şaķın şuşmayalım efgāndan
‘ Āşıkız ‘ āşıķa şimdi budur elzem idelim
- 9 Ürperip tğlerimiz her biri bir sāz çalar
Biz de feryādımızı nāy ile hemdem idelim
- 10 ‘ Ālem efgān ile ser-te-be-ķadem talsa deger
Dīn ü īmānı olanlar bu zamān mātem ider

VIII

- 1 Erzel ü esfēh-i devrān u denī ķahbe Yezīd
İbne mel‘ūn u fūrū-māye tebeh-kār u ‘anīd
- 2 Pīşvā-yı cūhelā reh-nümā-yı ħubeşā
Şeyḫ-i Necd ile sebaķ-dāş u ‘Azāzi’yle mūrīd
- 3 ^{16/b}O mūlevveş teres ol cümle köpekden alçaķ
Ḥunfesā şīme ḥabīs ebter ü ḫinzīr-i pelid
- 4 Dīni yok ‘aķlı za‘īf eyledigi kāfirlik
Meşreb-i esfeli küfrān-ı ni‘amlıķda şedīd
- 5 Mel‘anet-kār-ı zamān ḫized ü sefīh-i devrān
Kūteh-efkār-ı velī rişte-i bī-dād-ı medīd
- 6 Mekk ü tezvīrde ūstād vū sitemde māhir
Kār-ı telbīste ser zümre-i şeytān-ı mūrīd
- 7 ‘Özr ü ḫayf u sīteme dāir idi bi’l-cümle
Her ne iş yaptı ne kim itdi ise güft ü şenīd
- 8 Añada hem de şaḫābet idene la‘netdir
Baña kalırsa eger söyleyecek ḫavl-i sedīd
- 9 Eyledim vaşfını fi’l-cümle o puştuñ añla
Ḥazret-i Fāṭıma’nıñ oğlunu kim itdi şehīd

- 10 Āşinālarda bilir bunu vü hem bī-ġāne
Ne şekil derdlere uğratdı bizi çingāne

IX

- 1 Neme lāzımdı benim ol köpeğin ismini yād
Levh-i efkār mı telvīs ile itmek ber-bād
- 2 Ne revādır ki necis-pāre iken ser-tā-pā
Öyle menfūr-ı cihān ahbe olunsun ĩrād
- 3 Dostun evşāfına şöhet var iken a‘dānıñ
‘Ualā yādını elbette ider istib‘ād
- 4 Ağza alınmayacak ahışı yād eylemege
āil olup da müsā‘id mi olur isti‘dād
- 5 Bulur encām cezā-yı ‘amelini zālīm
Yanına almaz anıñ itdigi ġadr u bī-dād
- 6 Yan gelüp kuşe-i ġayyāda otursun ursun
Renc ü ālām u ġamı dem-be-dem olup müzdād
- 7 ^{17a/}Bu Cehl ile olup şām u seher hem zānū
Rüfeası ola Nemrūd-ı la‘ın ü şeddād
- 8 Başadan fā‘ide yokdur aña her hālinde
ābil olur ise şeytāndan umsun imdād
- 9 Adı batsın bize lāzım degil ol hınziriñ
Ba‘d-ezīn ağza alup itmeyelim nāmını yād
- 10 ‘Āşık-ı zārlarız bizler için adem-i kār
İki ‘ālemde de taşıl-i rızā-yı dildār

X

- 1 Ey nihāl-i çemen-ārā-yı gülistān-ı kemāl
Eşer-i ğars-ı yemîn-i nebevî ey gül-i āl
- 2 Nuḥbe-i āl-i Muḥammed güher-i kân-ı kerem
Evc-i mülk-i şerefe ey tâ-bende-i cemāl
- 3 Bitmedi gülşen-i icād da hem de bitmez
Saña mānend olacaḡ nevres-i zībende nihāl
- 4 Seniñ ey şāh-ı serā-perde-i mülk-i ‘irfān
Taht-ı zānū-yı nebî ḡadriñi itmiş iclāl
- 5 Devlet ol çākere kim bendeligin itdi ḡabūl
Vay anıñ ḡāline kim ḡulluḡun itmiş ihmāl
- 6 Saña ḡul olmayanı bendeñiz ey dāver-i dīn
Ḳoymam Ādem yerine dirse daḡı naḡnū ricāl
- 7 Olsa yüz biñ dehenim ḡaşre dek olsam ḡūyā
Vaşfınıñ biñde birin söyleyemem bi’l-icmāl
- 8 Kār-ı düşvār suhūletlenir aḡbābıñ içün
Behremend olması a’ḡālarınıñ emr-i muḡāl
- 9 Kuḡl idüp ḡāk-i deriñ çeşm-i başıretlerine
Dergeh-i devletiñe olmada yekser rû-mal
- 10 ^{17b/}Şehr-i yārān u müşirān niyām u vüzerā
Biri ez-cümle feḡāmetlü Süleymān Pāşā

XI

- 1 Saña ḡulluḡla ider faḡr u mübāḡāt elbet
O ḡıdīv-i kerem-ārā-yı sūtüde-ḡaşlet

- 2 Hāk-i dergāhıñı virmez felege ‘ālemde
O ħudāvend-i behi’ş-şiyem-i ‘āl-i himmet
- 3 Oldı ey şāh-ı keremşān-ı cihān-ı rahmet
Eşer-i feyz velān ile o aşāf-ı kudret
- 4 Nāşır-ı dīn ü şerī‘at meded-i mezheb-i ħaqq
Ĥayr-ĥ‘āhı şeh-i devrān u mu‘īn-i devlet
- 5 Bihterin-i küremā ‘umde-i ĥayl-i vüzerā
Üdebā perver ü aĥkām-şinās-ı ĥikmet
- 6 Dūr bīnān-ı tedābire görünmez ne kadar
İtse de gāye-i efkārıñā şarf ü dikkat
- 7 Meclis-i ‘iyyde lezzet-i çeşn-i lütfu aĥbāb
Bezm-i rezminde ‘adü māye güzīn-i saṭvet
- 8 O zamānlara eger gelmiş olaydı kevine
Bermek ü ĥātme olurdu velī’n-ni‘met
- 9 Baştırır mihr u mehiñ pertevini el-ĥāşıl
O keremkārdaki şa‘şa‘a-i māhiyyet
- 10 Böyleliklerle yine Hazretiniñ bendesidir
O ĥapınıñ kuludur çāker-i efgendesidir

XII

- 1 ‘Arz idüp kulluğun iĥzār içün ol bende saña
‘Arzuĥālciligini eyledi tevcīh baña
- 2 Nāmı defterde bulunsun da mübāhāt itsin
Şi‘a-i devletiñ efrādı olurken iĥsā
- 3 Bilir ‘ālem ki kerem-ĥ‘āh-ı ‘azīz’ül-ķavme
Eyler iĥsān u ‘ināyetle ri‘āyet küremā

- 4 ^{18a/}İtsin āsāyiş ile iki cihānda ārām
Sāye-i devletiñi eyledi melce' zīrā
- 5 Şimdiye dek seniñ ihsān-ı firāvānıñdan
Nā-ümīd olmadı kimse yine olmaz hāşā
- 6 Saña kulluk ideniñ tāt-ı be-ser olduġunu
Rūz-ı mahşerde görür cümleten 'alā ednā
- 7 Cühelā var mı hisāpda seni bilmezler ise
Kadriñ idrāk iden 'ākīl şayılır hem dānā
- 8 Kevşer-i çeşme-i taltīfīñ ile eylersen
El-atş-ı kūy-ı ġam tāt-ı firākı irvā
- 9 Bir Efendi ki kerīm ola ider kulları yād
Bendedir bende Lebīb ey şeh-i iklīm-i 'atā
- 10 Geldi bir aşaf ile dergehiñe ol nā-şād
İkisi de kuluñ ey şāh-ı merāhım mu' tād

-38-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Seyrān iden gözüm yaşınıñ başdan aşdığın
Deryā-yı hayretiñ görür ol demde taşdığın
- 2 Gönlüm arar gezer ki perīşān eylesin
Beyhūde şanma şānesi zūlfün dolaşdığın
- 3 Gīsūlarıñ bu rütbe taġıtmazdı dil-rübā
'Aşıklarıñ bileydi eger 'aklı şaşdığın
- 4 Pınār-gāh-ı hasret ki pehlevān gerek
Ta' yīb etme 'āşık-ı zārıñ şavaşdığın

- 5 Kārım temize çıkdı Lebībā bilince yār
Ağyārın ‘āşıkā ulaşıp da bulaşdıgın

-39-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . . -) (. . . -) (. . . -) (. . -)

- 1 ^{18b/}Cemāl-i yār ne zībā imiş gören añlar
Naşıl güzel ne dilārā imiş gören añlar
- 2 Bakışlarını gözetmek o çeşm-i dil-cūnuñ
Ne gūne hūb-ı temāşa imiş gören añlar
- 3 Açabilince ne ma‘lūm sīne-i dildār
Sebīke sīm-i musaffā imiş gören añlar
- 4 Hırām-ı nāzını seyrān iden bilir qadrin
Nihāl-i qaddi ne bālā imiş gören añlar
- 5 ‘Adem dehānına tev’emlenir iken yārın
Nihān-hānede gūyā imiş gören añlar
- 6 Şoruñ kelāmımız elfāz-ı āşinālardan
Hayāl şīve-i ma‘nā etmiş gören añlar
- 7 Şikeştedir gönül āyīnesi Lebīb ammā
Nigār ‘aks-i hüveydā imiş gören añlar

-40-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . . -) (. . . -) (. . . -) (. . -)

- 1 Yetişmedi mi efendim ki itdigin āzār
Yağarsın āteş-i hasretle gönlümü tekrār

- 2 Nedir bu āh u figānlar nedir bu vāveylā
Ne ibtilā ne belādır bu derd-i ‘aşk-ı nigār
- 3 O bī-mürüvvetiñ inşāfı yok mudur ‘āşık
Naşıl taḥammül ider bu eziyyete her bār
- 4 Fütādesi olan ‘āşık bulur mu āsāyiş
Bu türlü türlü ezāya ider iken ıştırār
- 5 Hiç i‘timād olur mu o bī-vefāya Lebīb
Ne va‘d ider ise encām eyliyor inkār

-41-

mef‘ūlū / fā‘ilātū / mefā‘ilū / fā‘ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Vaşf itdi tūṭi yārdaki şīrīn zebānlığı
Bülbül begendi andaki gonca dehānlığı
- 2 ^{19a/}Gelse ḥayāl-ḥāneme ol āfitāb-rū
Eflāke meşk iderdi gönül āsümānlığı
- 3 ‘Uşşāk-ı sāl-ḥūrdeye rām ol du‘āsın al
Beyhūde zāyi‘ itme begim nev-civānlığı
- 4 ‘Āşık vefāsını göremez ol sitemgeriñ
Ağyāra eyler eyler ise mihr-bānlığı
- 5 İnce düşündüren beni yāriñ miyānıdır
Remz-i dehenden öğrenirim ḥurdedānlığı
- 6 Esrār-ı ‘aşkı itmesin ifşā velevki dil
Kābil olur mu āh u figāniñ nihānlığı
- 7 Nādān bezm-i ehl-i hetrden kaçır Lebīb
Bāğ-ı behište virmez eşekler şamānlığı

-42-

mef^u ülü / fâ^e ilâtü / mefâ^e ilü / fâ^e ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Gül-günî cemâlini peymâne gösterir
Hünî bakışlı çeşmiñi mestâne gösterir
- 2 Yād aşinā dimez miyim ol şūha kim baña
Ağyāra karşı kendüyü bî-gāne gösterir
- 3 Feyz ü vefā nümāyiş olur hayr-ḥ^vāhlığa
Mūr-ı ḥakīri çeşm-i Süleymān’a gösterir
- 4 Her bār bezm-i meyde görürler hükümetin
Pīr-i muğāni mesned-i meyḥāne gösterir
- 5 Rind-i gedāya ḥor göz ile bakma zāhidā
Āb ‘āleminde ṭavr-ı emīrāne gösterir
- 6 Gülgeşt-i bāğ-ı ‘aşkda dil-i iftiḥār için
Ol naḥl-i nāzı serv-i ḥırāmāne gösterir
- 7 Şaffet begenmez ise bu tanzīrini Lebīb
Firdevsī ile Sa‘di’ye Selmān’a gösterir

-43-

mef^u ülü / fâ^e ilâtü / mefâ^e ilü / fâ^e ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 ^{19b/}Bî-mār gözlerinde görüp nā-tüvānlığı
Hün-riz-i ḡamzeñ eyledi şāḥib-kıranlığı

- 2 Kāfir-sitān zūlfü şabā itdi tār-mār
Gösterdi rüzgārda şabūr bozanlığı
- 3 Rindler gedā-yı pīr-i mey olmaz mı her vaķit
Meyhāne meclisinde bulur kāmranlığı
- 4 Cāndan severler ise sezādır ki dilberin
İnkār olur mu ‘aşıkā rūh-ı revānlığı
- 5 Bārān-ı ibtilā-yı muhabbet yağarsa da
Kaşr-ı derdine dīdem ider nāv-dānlığı
- 6 Ey şahbāz-ı ‘işve tenezzül ider isen
Sīnem iderdi hāzretine āşiyānlığı
- 7 Her şeb harīm-i kūyuñu bekler turur imiş
Ağyāra kim sipāriş ider pāspānlığı
- 8 Tanzīre himmet eyle ehl-i sūhan-ı Lebīb
Ta‘rīf iderler idi saña nüktedānlığı

-44-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Kaddin ider riyāz-ı derūna fidānlığı
Eşkim yapar o bāğda āb-ı revānlığı
- 2 Yabana atma gönder buyur sīnegāhıma
Ey kaşı bā hadengin ider üstühānlığı
- 3 Şöhret-şi‘ār-ı ‘ālem iden derd-i ‘aşkıımı
Ol āfetiñ bu mertebe şūh-ı cihānlığı
- 4 Mümkün olur i‘āne meded-cūy-ı hasrete
Terk itme kābil olsa saña bī-amānlığı

- 5 Hāndān olur imiş beni ağlatmadan nigār
İtdim fedā o giryelere şādümānlığı
- 6 Bābā-yı ‘ālem olması mümkün mü küdekiñ
Taklīd iderse muğbeçe pīr-i muğānlığı
- 7 ^{20a/}Āyīne-i sūḥanda Lebīb itdi çehre-sā
Şūret-perest-i ma‘nīye günden ‘ayānlığı

-45-

mef^ˤ ūlū / fā^ˤ ilātū / mefā^ˤ ilū / fā^ˤ ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 ‘Āşıqlara o rūḥ-ı revān itse cānlığı
‘Aşk ‘āleminde seyr ideriz cāvidānlığı
- 2 Guyālīk eyleyen şu seniñ çeşm-i mestiñe
Vāy ḥāle gamzeñ eyler ise tercümānlığı
- 3 Feryād olur terennüm-i ğamlarla nağme-sāz
Eyler enīn-i āh ile sīne-kemānlığı
- 4 Rüstem bilir mi Kays ile Ferhād’a sorarız
Zor-āzmā-yı ‘aşkdaki pehlevānlığı
- 5 Ḥayrānlığım şu mertebe lāl itdigim beni
Artık sūkūtum eyleyecekdir fiğānlığı
- 6 Sīnemden alma ḥançeri tursun ki ba‘d-ezīn
Eyler seniñ ḥadengiñ göñlüm nişānlığı
- 7 Zāhirde bī-mecāldir ammā Lebīb anıñ
Kuvvet virir ṭabī‘ātına nātüvānlığı

-46-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 Görmedim mihr-i vefā eyledigiñ
Cevr ü āzārı fedā eyledigin
- 2 Dil ü dīvāne giderdi tuysa
Kūyuñu dār-ı şifā eyledigiñ
- 3 Ne revādır ki hep ağıyār oluyor
Lütf u ihsāna sezā eyledigin
- 4 Bendelik eyleyemez başkasına
Āsitānında gedā eyledigin
- 5 Kōmadıñ 'aql u fikr 'āşıkda
Yalıñız dilimi hebā eyledigin
- 6 ^{20b/}Saña naql itsem acırsın elbet
Derd-i ḥasretle baña eyledigin
- 7 Murğ-ı diller tutulur şöñra tıyar
Zülfünü dām-ı hümā eyledigin
- 8 Çokdur 'āşıklarıñ ammā biriniñ
Ḥācetin var mı revā eyledigin
- 9 'Āşık olmazdı saña bilse Lebīb
Bu kadar nāz u cefā eyledigiñ

-47-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(. . - -) (. - -) (. - -) (. . -)

- 1 Şīve-i 'aşk ise esrār-ı nihān añladığıñ
'Aşkdan başka nedir gizli 'ayān añladığıñ

- 2 Cāna cānlar kıatar ümmīdi ‘abesmiş zīrā
Cānımı pek řıkıyor rūh-ı revān ańladığım
- 3 Ben mi söz ańlamam ‘ālemde sūhan mı yokdur
Ṭāķ-ı naḥsīne yazıldı hezeyān ańladığım
- 4 Nokta mı ğonca mı ya nūkte-i esrār-ı ‘adem
Kāle gelmez söze řıĝmaz mı dehān ańladığım
- 5 Yārīñ āĝyāra yalandan degil imiş keremi
Gerçege çıķdı Lebīb zann u ğümān ańladığım

-48-

fā‘ilātūn / fā‘ilātūn / fā‘ilūn

(- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 ‘Āřıkıñ cānı olduĝuñ ĝöster
Derde dermānı olduĝuñ ĝöster
- 2 Örtme zūlfūñle rūyuñu vaķtıñ
Māh-ı tābānı olduĝuñ ĝöster
- 3 Baķ da mir’āte kendi kendine
Yūsuf-ı řānī olduĝuñ ĝöster
- 4 Eyleyüp ĝāhī ‘āřıķa iḥsān
Merḥamet-kāni olduĝuñ ĝöster
- 5 ^{21a/}Ṭur biraz da Lebīb dil-i zārīñ
Seyr ü seyrānı olduĝuñ ĝöster

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

(- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Yārın eṭvārı başka bir şeydir
Ṭarz u girdārı başka bir şeydir
- 2 İş güç eyler figān u feryādı
‘Āşıkın kārı başka bir şeydir
- 3 ‘Akl erişmez ki eyleyem ta‘rīf
Gönlün efkārı başka bir şeydir
- 4 Görme fırkat deminde ‘uşşāka
Nā-gehān yārı başka bir şeydir
- 5 Gösterişli güzelse de ol şūḥ
Çeşm-i bī-mārı başka bir şeydir
- 6 Bezm-i dilberden ‘āşık-ı nā-kām
Koğmak ağıyārı başka bir şeydir
- 7 Yār düšnām ider ise itsin
Zevk-i āzārı başka bir şeydir
- 8 Diñlenir her ne söylese dildār
Ṭuṭı-yi güftārı başka bir şeydir
- 9 Āferīni deger Lebīb anın
Nazm-ı eş‘ārı başka bir şeydir

-50-

mef'ülü / fâ' ilātü / mefâ' ilü / fâ' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Ol nev-ıırāmı pek severim ürkek olmasa
Mihr ü vefâsı 'âşıķına endek olmasa
- 2 Sevdâ-keşânı eyler idiñ cümle pâymâl
Zülfüñ düşüp de ayağıña köstek olmasa
- 3 Esrâr açar idim katı çokdan beri saña
Ey ğonca-femm dehânıñ eger gevşek olmasa
- 4 ^{21b} Hulyâ kaçır gezer mi idi sen de ey gönül
Yârıñ hayâl ü vaşfına istek olmasa
- 5 Yol bulmaz idi gönle Lebîb tîr-i ğamzesi
Şehrâh-ı zaḥm-ı sînem eger işlek olmasa

-51-

fâ' ilātün / fâ' ilātün / fâ' ilātün / fâ' ilün

(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Vehbi-zâde Ḥayri Efendi eyledi 'azm-i beķâ
Raḥmet ide cânına ol pîriñ Allâh-ı rahîm
- 2 Gözyaşıyla yazdılar târiḥini ehl-i süḥan
Menzil itsin Ḥayrî'ye Firdevsî 'ulyâ-yı Kerîm

Sene/1267

-52-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(. . - -) (. . - -) (. . -)

DİGER

- 1 Cevherin tārīhi Vehbi-zādeniñ
Hayrī Efendi 'azm-i Firdevsī itdi vāh
Sene/1267

-53-

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün
(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

- 1 Bu kışla eskimişken himmet-i Hākān-ı 'ālemle
Yeñi başdan yeñilendi bu ta' mīrātla tekrār
- 2 Lebībā tākına cevher donatısın bulduğum tārīh
Bu 'ālī kışlayı 'Abd'ül-mecid Hān kıldı nev-i 'mār
1267

-54-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün
(. . - -) (. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 Mülāzım reh-i kūy-ı nigār olur āhım
O gülsitānda her dem hezār olur āhım
- 2 ^{22a/}Firāz-ı çarha zemīne çıkar iner her şeb
Şabāha dek тұramaz bī-қарār olur āhım
- 3 Şabā ile gidiyorken cenāb-ı dildāre
Kemend-i nār-ı fiğāna şikār olur āhım

- 4 Şerāre ferş-i tarīk-i muḥabbet olmak için
Fürûğ-ı dāğ-ı derūndan nişār olur āhım
- 5 Sevād-ı dūdesi idüp günüm gice hem de
Fürûğ-ı ‘aşkıla şem‘-i nihād olur āhım
- 6 O iğbirār ki vardır ḥayāl-i ḥaṭṭıñ ile
Esef sirişkine ebr-i bahār olur āhım
- 7 Cihānda ser-i kūy-ı nigārdan başka
Ne semte düşse ġarīb‘ūd-diyār olur āhım
- 8 Gözet ki bezmde nīm-nigāh-ı pinhānıñ
Görünce şabr idemem āşikār olur āhım
- 9 Şeb-i firākda bir şeb-çerāğ-ı tābāndır
Seher zamānına dek şu‘ledār olur āhım
- 10 Nihān itse de gönlüm fütāde olduğunu
Lebīb ‘āleme şöhret-şi‘ār olur āhım

-55-

mef‘ūlū / fā‘ilātū / mefā‘ilū / fā‘ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Bir gül açılmadı ġam-ı ḥasadı bulunmasun
Bir mey içilmedi ki ḥumārı bulunmasun
- 2 Tūfān-ı eşk ‘āşıkā beñzer cihān da
Deryā görüldü mü ki kenārı bulunmasun
- 3 Nev-ḥaṭṭlarınca yār niçün ġam çeker gönül
Bir ġülsitān var mı bahārı bulunmasun
- 4 Āġaze-i nevā-yı fiġānım gibi benim
Bir naġme-ġuş olur mu qarārı bulunmasun

- 5 Feryādıma  arılma cemāl n gibi seni 
Bir g l  en oldu mı ki hez r  bulunmasun
- 6 ^{22b/}G  nl m kemend-i z l   ne  ayd olmas n mı y 
Hi   yle d m olur mu  ik r  bulunmasun
- 7  u turmaya  alı ma Leb b' i olur mu bu
'     olup da n le v  z r  bulunmasun

-56-

f  il t n / f  il t n / f  il t n / f  il n
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Ra metullahu 'aleyh  oldu 'u b ya rev n
Ermedi bunda mur da olsun u r da be-k m
- 2 Zenciye   retde ma b be idi mi v rda
 ntiz m-  h line erdi g yet-i ihtim m
- 3 H yli demlerden ber  b -t b u b -derm n olup
H b u h rd  kend ye itmi di  lemde h r m
- 4  ekdi i za metde Mevl  m k fat eyley p
Eylesin menzili gehi  r m n  d r' s-sel m
- 5 D nesin itm m idince s yledim t r  ini
B  -  Firdevs'de Y -Rabbi bu s nb l-i ma  m

1268

-57-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

NAZİRE-İ VEHBİ EFENDİ

- 1 Sāḥa-i kūyuñda cāna itmez 'āşık cān dirīg
Var mıdır itmiş ḥarīm-i ḳa' beye ḳurbān dirīg
- 2 Baḳmadıñ dil-ḥaste-gān-ı 'aşḳa görmüş var mıdır
Bir tabībī kim ide bī-mārdan dermān dirīg
- 3 Bu dōneklik olmasa ṭab' ında ey meh-rū saña
Baḥş idüp itmez de mihr ü māhını devrān dirīg
- 4 ^{23a/}Şehr-i yārān-ı cemālīñ başḳalaşdı şivesi
Eylemezdi pīş-ezin iḥsānını sultān dirīg
- 5 Geldi ḥaṭṭıñ eski demler geçdi gitdi vaşlıñı
Eyliyorsun bu Lebīb-i zārdan elān dirīg

-58-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

BU DAḤİ

- 1 Tā-key zuhūr eyledi ḥaṭṭ-ı 'izār ḥayf
Baḥt-ı siyāhım oldu yine āşikār ḥayf
- 2 Gül jāleye o mertebe yüz virdigim eger
Būlbūl sezādır eyler ise şad hezār ḥayf
- 3 Şarf itdim idi yāre geçerken geçenki gün
Maḳbūle geçmedi gibi ol bergüzār ḥayf

- 4 Dām-ı niyāza şayd oluyorken o murğ-ı nāz
Ağyār ihāfe eyledi ürkdü şikār hayf
- 5 Ādem hesābına kıomayup dil-fütādesin^ç
Cevr eylemektedir o perī bī-şümār hayf
- 6 Ümmīdi kesti tīg-ı cefāsiyla ‘āşıkān
Ağyārdan kesilmedi aşla nigār hayf
- 7 Pā-būsunuñ gönül bulamaz bir tarīkını
Beyhūde bekliyor yoluñ ol hāk-sār hayf
- 8 Gün gösterir mi ‘āşıkā gün yüzlü dil-rübā
Feryād u nāle itse de leyl ü nehār hayf
- 9 Kıudret yeter mi Vehbī’yi tanzīr ide Lebīb
Tab‘ında şimdi kıalmadı ol iktidār hayf

-59-

mef^ç ülü / fā^ç ilātü / mefā^ç ilü / fā^ç ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

BU DAHI

- 1 Meyhāneleri eyledi peymāne müferrih
Āyine ile elbet olur hāne müferrih
- 2 Geldi de yaşarmış gözüme didi hayālīñ
Billāh şu sāhildeki kāşāne müferrih
- 3 ^{23b/}Hūnī nigeħin cāna da kıaşd itse kıakılmaz
Zirā görünür dīde-i giryāne müferrih
- 4 Dil-sūzına rahm itmiyor aşlā görünüyormuş
Ol şem‘-i ruħa sūziş-i pervāne müferrih

- 5 Cünbüşlenirim seyr-i hırāmıyla Lebībā
Ol şūhda reftār-ı levendāne müferriḥ

-60-

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün
(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

BU DAḤİ

- 1 Ḥayāl-i kāmetiñ taşvīre dil Behzād-ı şānīdir
Taşavvur-ḥāne-i efkārımız erteng-i mānīdir
- 2 O şūḥuñ zīr-i lebden zehr-ḥand-i ḥatmine bā' is
Dil-i giryān-ı zārīñ dem-be-dem āh-ı nihānīdir
- 3 Göñül iskāt olurdu kendine kalsa nedir çāre
Anı rüsvāy iden 'ālemde feryād u figānıdır
- 4 Şikeste dil iden 'āşıkларını ol cefākārīñ
Güsiste-tār peymān-bend olan 'ahd ü emānıdır
- 5 Budur pek cāy-i diḳḳat gösterişte sāye-i müjgān
Nazar-bāzān-ı ruḥsār-ı nigārīñ sürmedānıdır
- 6 Aḳar şular gibi eşnā-yı rehde mevc-i reftārīñ
Riyāz-ı āb u tāb-ı 'işveniñ cūy-ı revānıdır
- 7 Benim şehbender-i mülk-i ma'ānī-i naẓm-ı dīlcūyum
Lebībā tevtīc-i ṭab' -ı pākim kārvānıdır

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

(- . - -) (- . - -) (- . -)

BU DAHI

- 1 ‘Āşıkım dil-rübâdır eglencem
Haste-zârım devâdır eglencem
- 2 Gönlü gördü o şâh ‘aşk dedi
Bakınız bu gedâdır eglencem
- 3 Yâr eglenmiyor yanımda çi sūd
Ba‘d-ezîn ibtilâdır eglencem
- 4 ^{24a/}Baňa âyinelik ider rüyuñ
Ol maķûle şafâdır eglencem
- 5 Tāze maẓmûn araşdırır ıab‘ım
Āferîne sezâdır eglencem
- 6 Şeyhe didim ne işle meşğûlsün
Dedi ki tâc u ‘abâdır eglencem
- 7 ‘Aqlım aldı nigâr şimdi benim
Fıkr-i dâr’üş-şikâdır eglencem
- 8 ‘Āşıkım şuşmam eylerim feryâd
Öyle şît ü şadâdır eglencem
- 9 Şervet iķbâle didi ‘âlemde
Sevdigin ağbiyâdır eglencem
- 10 Vā‘iziñ cân şıķar kelâmı benim
Sâz u çeng ü nevâdır eglencem
- 11 Derd-i hicriñ rûşenimdir kârım
Vuşlatıñ hûlyâdır eglencem

- 12 Tāb-ı rūyın ile yanımda şem‘im
Her gice ol ziyādır eglencem
- 13 Hāk-pāyın gözetliyor dāim
Çeşm-i dil tütüyādır eglencem
- 14 Perçem ü çeşm-i yādır fikrim
Şāhbāz u hümādır eglencem
- 15 Şanma bī-gānedir Lebīb eşerim
Vehbī’ye āşinādır eglencem

-62-

mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün
(. ---) (. ---) (. ---) (. ---)

- 1 Kocaldırmış meger pīrān-ı ‘aşkı nev-civānsızlık
Şıkarmış cānını bī-dillerin rūh-ı revānsızlık
- 2 Adı batsın ki zāğ ārāyış-i serv-i dilārādır
Hümāya bā‘ış-i şöret olurken āşiyānsızlık
- 3 ^{24b/}Gönülden çıkma ey nevres-i nihāl gülşen-i ‘işve
Yakışmaz köhne bāğ-ı hasrete tāze fidānsızlık
- 4 Muhabbetkārlar bī-şabr olursa eyleme ta‘yīb
Mizāc-ı devletinde var iken bu mihribānsızlık
- 5 Hadeng-i āhı kalmaz toğrulukdan ey kemān-ebrū
Belini bükme ile ‘āşık-ı zārın tüvānsızlık
- 6 Yerinde sözde olsa ‘āşıkı iskān için şöbet
Ānınçün nā-be-cā ahvāldir āh u figānsızlık
- 7 Ne ğam ‘aqlım başımdan gitse ğayb olsa gönül ancak
Lebībā kār-ı müşkilmiş cihānda dil-sitānsızlık

-63-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Raḥm eyleyen bulunmaz iken ibtilāmıza
Yār iltifāt eyleyecek mi ricāmıza
- 2 Gülzār-ı kâmdan koku almak bir iş midir
Şu rûzgâr itse tevâfuḵ hevāmıza
- 3 Dār'ül-ḥılāfedir bize dergāh-ı pîr-i mey
Cemşid orada bendelik ider gedāmıza
- 4 Kāh-keşānı silsile eylerdi çarḥ eger
Bir kerre baş urur ise dār'üş-şifāmıza
- 5 Bād-ı nesīmiñ arkasına düşse āh-ı dil
Efgānı reh-nümā ideriz pîşvāmıza
- 6 Dil şu'lesiyle göge kadar tutdı dūd-i āh
Āteş sütunluḵ eyledi bu şeb-livāmıza
- 7 Pertevlenirdi şa' şa' a-i nazmımız Lebīb
Fāiḵ şehādet itse egerçi ziyāmıza

-64-

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

- 1 Sirişkim bahri sergerdān idüp emvāc-ı tūfānı
O deryādır iden bir kaṭre-i nā-çiz-i 'ummānı
- 2 ^{25a/}Bu var mıdır müselmānlıḵda tār-ı sāye-i zūlfūñ
Yazar ser şafḥa-i envāre resm-i kāfiristānı

- 3 Çi-sūd āyīn-i cevri bozmuyor söz anlamaz cānān
Kavā‘id tahtına yerleşse de güftār-ı ‘oşmānī
- 4 O hūnī ser-fürū eyler mi kim dil-mürde-i ‘aşka
Müdām ārāyiş-i gerden ider hūn-ı şehīdānı
- 5 Geçerken rāh-ı sūzundan hadeng-i ğamze-i dildār
‘Abeşdir sīneden evvelce çāk itmek girībānı
- 6 Tıraş it kim haṭıñ emr-i terakḳub düzmese şeydir
Ne yüzden olsa elbet hāk iderler saḥte fermānı
- 7 Melāhet-hāne mi āyīne-i ruḥsār-ı tābānıñ
Nazarbāz-ı cemāle gösterir şad māh-ı Ken‘ānı
- 8 Aşırdı tā başımdan ḥāhiş-i pā-būsını yāriñ
Gezer köhne akar şular gibi emvāc-ı dāmānı
- 9 Lebīb İrāniyāna söyle gelsünler de görsünler
Bu merzbūm-ı Rūma şīve-i güftār-ı Selmānı

-65-

mef‘ ūlū mefā‘ ilū mefā‘ ilū fe‘ ūlūn
(- - .) (. - - .) (. - - .) (. - -)

- 1 Kāle alınır ḥāl degil kār-ı muḥabbet
Dillerde olur nūkte-i güftār-ı muḥabbet
- 2 Āşüftelenür yārini aındıkça fütāde
Nāmusunu nihāñ ider ızhār-ı muḥabbet
- 3 İş eyledi āh eylemegi oldu olaldan
Dil Kays ile Ferhād ile hem kār-ı muḥabbet
- 4 Tā ‘aşık olunca saña bir şey dimem ey şūḥ
Ol dem bilinir ḥālet-i düşvār-ı muḥabbet

- 5 Hulyāda olur yār ile hemdem faķat ‘āşık
Rüyā göremez dīde-i bī-dār-ı muhabbet
- 6 Merkezdir o sevdāya süveydā-yı fuādım
Hātırdā olur gerdiş-i pergār-ı muhabbet
- 7 ^{25b/}Zülfün dolaşır zihnine her ne düşünürse
Düşmüş ‘aceb efkäre siyehkār-ı muhabbet
- 8 İkrār virenler dönemez rāh-ı ‘aşkıdan
Zāhid ne kadar itse de inkār-ı muhabbet
- 9 Dīvāneligi şūriş-i ‘aşk eyleyüp icāb
Mestāneligi gösterir eṭvār-ı muhabbet
- 10 Hayretle bakar eşkime gördükçe o meh-rū
Göz tıdudur elbet dūr-i şehvār-ı muhabbet
- 11 Telh-ābe-i ğamla şulanan bāğda yetmiş
Acıca olur lezzet-i eşmār-ı muhabbet
- 12 Ey nahl-i dilārā ḥaṭ-ı ruhsārını göster
Gül açtığını seyr idelim ḥār-ı muhabbet
- 13 Her söz yakışıklıdramaz ma‘nī-i ‘aşkı
Eyler ise iş‘ār ider eş‘ār-ı muhabbet
- 14 Kudret mi yeter Fā’ik’i tanzīre Lebībā
Yāverlik eger itmese aķdār-ı muhabbet

-66-

mef‘ ūlū mefā‘ ilū mefā‘ ilū fe‘ ūlūn
(- - .) (. - - .) (. - - .) (. - -)

- 1 Kāle alınır nesne değil ḥāl-i muhabbet
Bir başka lisān kullanır aḥvāl-i muhabbet

- 3 Pervānelige bülbulü de eyledi teşvīk
Şevk-āver olup şem‘-i gül-efşān-ı muḥabbet
- 4 Alışmadı dildār vefā itmege ammā
İtdirdi dil-i zārıma idmān-ı muḥabbet
- 5 Ma‘zürdur ol bābda kim medḥali yokdur
Açmaz kapıyı zāhide der-bān-ı muḥabbet
- 6 Tā olmayacak leb-be-leb yār kanar mı
Deryāları nūş eylese ‘atşān-ı muḥabbet
- 7 Yārın kerem ü lütf u atāsı imiş ancak
‘Ālemde Lebībā ser-i sāmān-ı muḥabbet

-68-

mef‘ ūlū mefā‘ ilū mefā‘ ilū fe‘ ūlūn
(- - .) (. - - .) (. - - .) (. - -)

- 1 Şurişleniyor dildeki gavḡā-i muḥabbet
Bilmem ne şekil ‘arbede da ‘vā-yı muḥabbet
- 2 Baş üstüne dāḡ aç dir ise yār velākin
Ārāyiş-i dildir gül-i zībā-yı muḥabbet
- 3 Nāmus nedir ‘āretdir eglenmez aşlā
Şūrīdelenir ‘āşık-ı rüsvā-yı muḥabbet
- 4 ^{26b}/Varmaz dehenim nāle vü feryād u fiḡāna
Aḡza alınır nesne mi şekvā-yı muḥabbet
- 5 Hatt açığa vurdu ne kadar tutsa da mektūm
Fehvā-yı vişālīni mezāyā-yı muḥabbet
- 6 Alçaklama erbāb-ı nazar ‘āşık-ı zāhid
Göz ayrı mıdır menzil-i bālā-yı muḥabbet

- 7 Lağzişki şehevinde ayaklar kayar elbet
Ol semte ‘azīmet idemez pāy-ı muḥabbet
- 8 Hiç arkası alınmadı geçmekdedir elān
Ādemle çıkup ‘āleme ālā-yı muḥabbet
- 9 Āyīne-i maḳşūdunu derpīş idemezse
Şoḥbet bulamaz tuṭī-yi guyā-yı muḥabbet
- 10 ‘Aşk eyleyemez dilde nihān şūret-i ḥālī
Rengini vurur taşraya minā-yı muḥabbet
- 11 Çekmez elini her yanı şad-çāk olursa
Bir dāmını tutmuş ki Züleyḥā-yı muḥabbet
- 12 Xoğdu hemān ağıyarı görüp giryemi dildār
Def^e eyledi ḥār u ḥası deryā-yı muḥabbet
- 13 Vākī‘ mi bu şeb şardıḡın ol şūḥu Lebībā
Ta‘bīr olunur düş mü bu rü‘yā-yı muḥabbet

-69-

mef^e ūlū / fā‘ ilātū / mefā‘ ilū / fā‘ ilūn

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Başım ağardı cürm ü ḥaṭādan hicāb yok
Erdik şabāḥ-ı şeybe henüz āfitāb yok
- 2 Havfım recāma gālīb olur ‘afva münḥaşır
Ḥāşā dimem ki mücrime aşlā ‘azāb yok
- 3 ‘Uḳbā mı yapmadım buralarda ne yaptım āh
Dünyā aransa ben gibi ḥāne ḥarāb yok
- 4 Azğunluğum şu mertebeye vardı kim henüz
Āvārelikle semt-i rızāya şitāb yok

- 5 ^{27a}/Pek çoksa da sayılması kâbil günâhımın
Ammâ ki ‘afv u lütfuna Yâ-Rabb hisâb yok
- 6 Āmentünün hâ-fâdını taşdıķ idüp hemân
Ĥamd eylerim gönülde Lebîb irtiyâb yok

-70-

mef^c ūlū mefā^c ilū mefā^c ilū fe^c ūlūn

$$(- - .)(. - - .)(. - - .)(. - -)$$

- 1 Ey ğonce-dehānım gül-i terden bedenīñ var
Hatt-ı ruḡ-ı zībā gibi dil-cū çemeniñ var
- 2 Çeşmiñ süzülür zülf düşer gerden-i şāfa
Hem nergis ü hem sünbül ü hem yāsemenin var
- 3 Ayağıñ öpüp dil gidecek perçeme toĝru
Ammā ki yol üstünde şu çāh-ı zeķanıñ var
- 4 Serbend naşıl olma diyorsuñ baña ey şūḡ
Zülf-i siyehiñden nice ḡāzır reseniñ var
- 5 ‘Anber ne gerek ‘āşık-ı āşüfteñe zīrā
Rūḡsār-ı dilārāda seniñ böyle beniñ var
- 6 Ey bülbül-i diltār seniñ cānıña minnet
Gülzārda cān virmege gülden kefeniñ var
- 7 Bu sāde levendāne sūḡanlarla Lebībā
Tab‘ında nev āyin ‘aceb encümenin var

-71-

meʿ ūlū / fāʿ ilātū / mefāʿ ilū / fāʿ ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Kāküllerin senin dil-i nālānı istemez
Kāfir yanında öyle Müselmānı istemez
- 2 Baştan ayağa donadır āzār u cev̄r ile
Bezminde yār ʿāşık-ı ʿüryānı istemez
- 3 Tabʿ-ı felek çocuk gibidir meyl-i siflide
Çübun-süvār olur da küheylānı istemez
- 4 Yārın gözü önünde bulunmak diler hemān
ʿUşşak-ı zār başka nıgehbānı istemez
- 5 ^{27b}Uydum Lebīb sāde sūḥanla zamāneye
Bir kimse vaḳtimizde sūḥandānı istemez

-72-

feʿ ilātün / feʿ ilātün / feʿ ilātün / feʿ ilün

(. . - -) (. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 Tavr-ı gerdün bu eşnāda ʿaceb çiz diker
Hiç utanmaz şekeri zehr ider şābı şeker
- 2 Toğrusunu şorar iseñ şu ḥadeng-i ğamzeñ
Rast gelirse dil-i nālānıma maḳbūle geçer
- 3 Şaşdığından dedi geldik de ḥayālın göñle
Buralarda ʿaceb endişe-i vuşlat ne gezer
- 4 Çarḥda mihr büyüklenmesin ey māh-cemāl
Hüsñüne nisbet ile ḳadri mi var zerre ḳadar

- 5 Lezzet-i āzārın işitmekdir o şīrīn deheniñ
Ne kadar telh ise de hoş̡a gelir zevke gider
- 6 Göñle ümmīd-i vişālīnde düşer fikr-i h̡atıñ
Bizim āyīnemizi sâf ider gerd-i keder
- 7 Köhnelendim degerim kalmadı ammā ki Lebīb
Ġazelim tâze mezâmin ile tahsīni deger

-73-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . -) (. - -) (. - -) (. . -)

- 1 Gözlerim gözlerim ol dīde-i cānı gelmez
Özlerim özlerim ol rûh-ı revānı gelmez
- 2 Vaḳti ile viririm buse demişdi cānān
Beklerim beklerim elān zamānı gelmez
- 3 Yūsuf-ı şānī dinirse saña ey meh yakışır
Şu kaçarcık bilirim ki saña şānī gelmez
- 4 Göñlü lebrīz-i meserret ider ümmīd-i vişāl
H̡ātır-ı 'āşıkā firḳat h̡alecānı gelmez
- 5 Ḥayli vāsi' se de pehnā-yı każā-yı h̡ūlyā
Rāhvār-ı emelin deste 'inānı gelmez
- 6 ^{28a/}Dil virir āşık alır 'aḳl-ı nigār ezhāne
Böyle dād u sitedin sūd u ziyānı gelmez
- 7 Yār ile hemdem olup yār-ı Lebīb-i zārıñ
Yādına itdiği feryād u fiḡānı gelmez

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . - -) (. . - -) (. . - -) (. . - -)

- 1 Yūsufistān idüp bu gice beyt'ül-ḥüznüm
Şem' -i bezm oldı kerem eyledi ol sīm-tenim
- 2 O şehiñ rüyına karşı okunup ebyātım
Baykara bezmine döndü şu benim encümenim
- 3 O şebi biñ güne taḳdīm ider idim inşāf
Korkarım ki tut nokşan mı taḥmīnde benim
- 4 Bir de baḳdım ki başım ḳaldırup ol şūḥ gelmiş
Zīb-i zānū-yı tefekkür oluyorken zekanım
- 5 Ğam-ı hicrān ile maḥzūn idim ammā şimdi
Keremi var ola teşrīfī ile şād u şenim
- 6 Leb ü dendānınıñ evşāfını ḳābil mi beyān
Dürr ü yāḳūt ile şad-bār pür olsa da dehenim
- 7 Ruḥ-ı berrāḳ-ı ḥaṭt ne ola ' acāiblenmiş
Bāḡ-ı cennette yetişmiş çemenim yasemenim
- 8 Yalvara yalvara ol sitemin dili nerm itdim
Emel āyīneligi eyledi seng-i miḥenim
- 9 Fitili aldı dil-i ateş ruḥ-ı yārdan eriyor
Şubḥa dek tābiş-i hicrān ile her şeb ruḡānım
- 10 Ḳıyı şuyu ile çattıñ baña dedi dildār
Dedim ey yār eliñde naşıl olsa dümenim
- 11 Göñlümü muḡber idüp beñzimi şoldurdu ḡamla
Saña dā'ir oluyor heyhāt sırr u ' alenim

- 12 Çaresizlikle saña virdim efendim gitdi
Benim ile dil-i nālānım iken derd-i şeni 'm
- 13 ^{28/b} Āb u tāb-ı ruḥ-ı dildār Lebībā zannım
Mevc-i reng-i gül taḥsīn idiyormuş sühanım

-75-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Sevdigim zībā liḳā yoşma-reviş ḥātır-güşā
Şūḥ u nevreste güzel nāzik ḥırām 'ālem-behā
- 2 Şīvekār āşüb-ı cān āfet-nigeh ḥūnī-mizāc
Gül-beden gonce-dehen tuṭī-süḥan şirīn edā
- 3 Çeşm-i nergīs ḥaṭṭı sünbülzār verd-i gülzārān
Serv ḳadi gülgün-ṭal'at nev-nihāl-i 'işve-sā
- 4 Ḥālī bu yā çeşmi güyā ṭarzı ra'nā şekli ḥūb
Zülfü cādū dīde ḥūnī ğamze kāfir mācerā
- 5 Nev ḥırāmı dīlpesend eṭvārı dīlcū ḳad bülend
Şīvesi ḥātır rübā girdārı gāyet cān-fezā
- 6 Ḥüs n ü ānı āb u tāb mihri eyler şerm-nāk
Maḥv iderse ṭal'ati māhiyet-i māhı revā
- 7 'İşvekārı da müselle m muḥterem hem mültezem
Mişli nā-yāb 'āşıḳı bisyār 'ālem mübtelā
- 8 Mehveş-i 'āşıḳ-nevāz iḥsānı çok āzārı az
Dil-peziir-i ser-firāz a'lādan a'lā dilrübā
- 9 Vāy ḥāle olacaḳ olur bütün 'āşıḳlara
Şīvegerlikte aña ḥūbān iderse iḳtidā

- 10 Mihr ü mähına bakıp bir de aña itse nigāh
Reşk ider idi zemīne rūz u şeb elbet semā
- 11 Olur idi görseler Şirīn ü Leylā ‘āşıkı
Kays u Kūhken daħi bakmazdı anlardan yaña
- 12 Öyle dil-cū nev-civān görmüş degil çeşm-i cihān
Var ise göster baña hūbān içinde eş-şalā
- 13 Görse tāb-ı hūsnünü pervāne şem‘i söndürür
Rūyını seyr eylese bülbul gülü eyler fedā
- 14 ^{29a/}Arz gāh-ı ‘āleme geldim gelelden görmedim
Yeryüzünde mişlini dersem Lebīb itmem haṭā

-76-

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün
(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 O perī şīşe-i çeşmimde hemīşe ṭuruyor
Sīnemin şadrına geçmiş şeb ü rūz oturuyor
- 2 İbtilā tīrini attıñdı geçende gönle
Ey kaşı ya orada şaplanup elān duruyor
- 3 Var mıdır yok mudur ağızñ aña dā’ir sūḥana
Leb-güşā olmadıñ ‘āşık ise ṭurma şoruyor
- 4 Ruḥunıñ her tarafı kapıldı zūlf-i siyehi
Bekledüp ejdere cādūlara bağıñ kuruyor
- 5 Gördüğüm düşleri ḥayra yoruyor gerçi Lebīb
Fırkate dā’ir olan vākı‘a gönlüm yoruyor

-77-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(. . -) (. - -) (. - -) (. . -)

- 1 İtdi tuğyān ğam-ı 'aşk gönülden coşacak
Mevce-i kılzüm-i endişe başımdan aşacak
- 2 Doluya tutdı bu şeb sākī-i 'aşkıñ gönle
Açacak rāzını mest oldu o artık taşacak
- 3 Şem'-i ruhsārīña pervānelik eyler gönlüm
Gidemez koğsañ egerçi yanacak uğraşacak
- 4 Tār-ı gīsūsuna aňlaş dolaş oldu yārīñ
Benim ile yine mi bād-ı seher baş koşacak
- 5 Nağd-i dil almadı vaşlına o şūh üzdü birāz
Beni ammā şanırim gönlü olup uzlaşacak
- 6 Saña n'oldu ki bu eşnāda begim görmez idiñ
Bu nevāzişleriñi 'āşıkā 'ālem şaşacak
- 7 Aramızı bozar ağıyār Lebīb-i nālān
^{29/b}Dostlarından seniñ içün geçecek bozuşacak

-78-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Ol şehir-i yār-ı 'işveye 'ālem gedālanır
Her kim görürse bende olur mübtelālanur
- 2 Dā'im hayāl-i yāre teveccühdedir göñül
Āyīne-i fuādım o yüzden şafālanur

- 3 Dergāhı nāz-bālişi re'sül-emel olur
Çeşm-i ümīde hāk-i rehi tūtīyālanur
- 4 Āh-ı seher nesim-i muhabbet midir nedir
Gülzār-ı kūy-ı yāre gider de şabālanur
- 5 Gönlüm nigārı görmez ise pek sönük turur
Şem'-i merāmım 'aks-i ruḥundan ziyālanur
- 6 Aşlı nedir sevenleri yād itmeyüp hemān
Bī-ğānelerle hemdem olup āşinālanur
- 7 Gencīnesinde naqd-i cefā toptolu faḫaṭ
İnşāf o şūḫa nisbet ile kimyālanur
- 8 Ol nev-nihāl-i nāzına zībā hırāmdır
Gitdikce serv-i kāmēt olur nev edālanur
- 9 Devlet kuşu dedikleri şey perçemiñ imiş
Şehper güzīn ḫattıñ olur da hümālanur
- 10 Yanmaḫda sūz-i 'aşḫ ile feryād u nālede
Pervāne ile bülbüle dil pīşvālanur
- 11 Git turma kūy-ı yāre dek ey dil Lebīb ile
Āh u fiğān yolda size reh-nümālanur

-79-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Ol nev-resīde cān u cihānı deger imiş
Ḥaḫḫında dense Yūsuf-ı şāni deger imiş
- 2 Vaşfinda pek mübālağa itdik diyen anı
Gördük de didi ḫüsn ü beyānı deger imiş

- 3 ^{30a/}Ol nāzenīn-i şīve gerek derd-i firḳati
Feryād u āh u zār u fiḡānı deger imiş
- 4 Cān-pāredir o rūḥ-ı mücessem nigārımıñ
Sīnemde olmuş olsa mekānı deger imiş
- 5 ‘Ömrüm benim begim diyerek sevmek oḡşamak
Pīrāne-ser o tāze civānı deger imiş
- 6 Eṣnā-yı ḥaṭṭ-ber-āver-i yārdır fedā
Bi’l-cümle vakte işbu zamānı deger imiş
- 7 Seyr eylemeyiñ hele şu nühüfte nighleri
‘Uşşāḳ-ı zārıñ āh-ı nihānı deger imiş
- 8 Bir dilber baña başkasını sevmemek için
Ḳavl ü ḳarārı ‘ahd ü emānı deger imiş
- 9 Şol dāḡlar ki yār için açdım olur ise
Sīnemde iftiḥār-ı nişānı deger imiş
- 10 Müjgān u ebruvānına bak der ise Lebīb
Başı ucunda tīr ü kemānı deger imiş

-80-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün

(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 O şāh-ı ‘işve yine mübtelā araştırıyor
Ḳul itmeye ḳapusunda gedā araştırıyor
- 2 Şaşırdı mı şaşacak şey delirdi mi yohsa
Mizāc-ı yārda gönlüm vefā araştırıyor
- 3 Hezār-naḡmeler idüp çemende bülbüller
Fiḡān u nāleme beñzer şadā araştırıyor

- 4 Çıkup da seyr ü temāşaya yār için ‘āşık
Cihān-nümā aramaz dil-nümā araştırıyor
- 5 Fütāde etmeye gönlüm güzīde dildārı
Kader şorar gezer emr-i kazā araştırıyor
- 6 Terahhūm etmeyüp aşlā figende-i zāra
Tüketdi cevriñi hālā cefā araştırıyor
- 7 ^{30b/}O fitne-kār-ı dilārā turur mu bir yerde
Hayāl-i yāri göñül nā-be-cā araştırıyor
- 8 Helāk ider bu teveccūh nihāyet ağıyārı
‘Azīmetim idecek bir gazā araştırıyor
- 9 Nesīm-i āha uyarsa harīm-i yāri bulur
O semte bād-ı seher reh-nümā araştırıyor
- 10 Gehī şarāp içer gāh ‘arāk Lebīb-i nizār
Derūnī derdine zīrā devā araştırıyor

-81-

meḥ̣ ulü / fạ̄ ilātü / meḥ̣ ilü / fạ̄ ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Hiç gizlenir mi sevdiğim a‘lā nigār iken
Pinhān olur mu hüsne şöret-şīār iken
- 2 Turma hadeng-i gamzeñi at semt-i ‘aşka
Kapkaç göñül hem-tāsı tutkun şikār iken
- 3 Şad bār nālemi işitir mi o gül-cemāl
Gülzār-ı iştiyākda bülbül hezār iken
- 4 Sīnem ‘abeş yere idiyor bu keşā-keşi
Tīri göñülde şaklanacak yādigār iken

- 5 Bir başka arzu bulamaz yol derûnuma
Yârîñ hayâl-i kâmeti hâtır-güzâr iken
- 6 İnşâf yok mu işte cüdâ olmuyor gönül
Dâ'im seniñ yanında begim hor u zâr iken
- 7 Bir dalda durmuyorsuñ idüp türlü şîveler
Ey nahl-i nâz-ı murğ-ı dilim bî-ķarâr iken
- 8 Lâyık mıdır sevenleri bî-behre eylemek
Ağyâr iltifâtıñ ile kâm-kâr iken
- 9 Mest-i müdâm itdi dili câm-ı iştiyâk
Evvel-emirde maķşadı def'-i humâr iken
- 10 Ol sîm-tenle tev' em olur mu digerleri
Şu hüsn ü ân Yûsuf ile hem ' ayâr iken
- 11 ^{31a/}Efgende bendesi idüğim ketm olur mu hiç
Hâlim o şâh-ı mülk-i dile âşikâr iken
- 12 Gönüm döner mi vazgeçer mi o tıfıdan
Pâder-rikâb olmuş idi ney süvâr iken
- 13 Yâr infi'âl eylesin mi benim işim
Âh u fiğân u nâle vü feryâd u zâr iken
- 14 Tursun gözüm önünde o nev-ķaķt cemâl amân
Seyr eyleyem şu gülşeni evvel bahâr iken
- 15 Varsın faşl olur ise olsun düşünmezem
Dâ'im yapan yıķan dil-i vîrânı yâr iken
- 16 'Âşık gözetmesin mi onuñ hâk-i pâyini
Çeşminde tûtîyâlanan öyle ğubâr iken
- 17 Vaktim olur mu meşgale-i 'âleme benim
Uğraşdığım o mâh ile leyl ü nehâr iken

- 18 Başka nigārı sevme ne kâbil muḥabbeti
Ol nev-resīdeye ġarażım inḥiṣār iken
- 19 Bilmem ki ba‘deẓin ne şekil ṭavranır göñül
Bu mertebe fütāde iken dil-fiğār iken
- 20 Kâbil olur mu ‘aqlımı devşirme başıma
Sevdā-yı tār-ı perçem ile tār u mār iken
- 21 Ol māhı düşde görmemiş imkânı var mıdır
Aḥşāmdan şabāḥa dek encüm-şümār iken
- 22 Dilden geçen o şūḥdur elbet rûz u şeb
Çeşm-i fuād rûzına intizār iken
- OKUNAMAYAN BİR BEYİT BULUNMAKTADIR.
- 23 Derdim büyük naşıl edeyim āh o ṭıfl-ı nāz
Ḥayret-fezā-yı ṭab‘-ı şığār u kibār iken
- 24 Ey āfitāb çehre naşıl vasf idem seni
Ḥūrşid ü meh yanında seniñ zerre var iken
- 25 ^{31b/}Ādet bozanlık eyleyemem ketm-i rāz idüp
‘Aşkıñ uşûlü dīde-i iştihār iken
- 26 Dil bī-naşīb kaldı keremden revā mıdır
Her cevır ü her eziyetiñe ḥişşedār iken
- 27 Ta‘yīb ider misiñ saña āşüfte olduğum
Sen böyle nāzeniñ güzel şivekār iken
- 28 Ḥayrān olup ṭalar giderim ka‘r-ı ġuşşaya
Her bār böyle ġam deñizi bī-kenār iken
- 29 Żabṭ eylediñ anıda efendim nedir bu ḥāl
Göñlümde gelmez oldu baña ġam-ğüsār iken

- 30 'Ālem saña fütāde olursa aceb degil
Bu yāl ü bāl ü şīve bu endām var iken
- 31 Hiç tağılır mı dildeki ğam nār-ı ḥasretiñ
Ḥāk-setr ile devdelenen kūhsār iken
- 32 Dil-ḥastekān-ı 'aşk bırakmaz naşılsa da
Feryād u āh-ı nāleyi bī-iḳtidār iken
- 33 Bir kerrecik güler yüz ile bakmıyorsuñ āh
İki gözüm gözüm bu kadar eşk-bār iken
- 34 Lāyık mıdır şikāyet idem cevri-yārdan
'Aşıklık ile 'ādetimiz iftiḥār iken
- 35 İğvāsı kār ider saña ḥālā ğarīb-i ḥāl
Ağyār her işinde begim nā-bekār iken
- 36 İçdi şarāb-ı 'aşkıñı sermest olup Lebīb
Yutdu ğam-ı firākıñı da nā-güvār iken

-82-

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün
(. . . -) (.. - -) (. . . -) (.. -)

- 1 Ḥayāl-i dilbere me'vā gönül dedikleridir
Riyāz-ı cennet-i a'lā gönül dedikleridir
- 2 Ğarīb ü zār u perīşān melül ü aşüfte
Firāk-ı yār ile ḥālā gönül dedikleridir
- 3 ^{32a}Nigāra dā'ir olursa hezār-ḥāhişle
Naşıl ğam olsa müheyyā gönül dedikleridir
- 4 Begim ḥayālīñi gönder orada eglensin
Cihānda cāy-ı temāşā gönül dedikleridir

- 5 Figān u dād elinden hemīşe başımda
İden bu sūrişi peydā gönül dedikleridir
- 6 Beni şu hāl ile mest ü müdām hayret iden
Ne cāmdır vü ne şahbā gönül dedikleridir
- 7 Ne şaklayam saña hālīm beyān idüp de iden
Naşılsa cümle hüveydā gönül dedikleridir
- 8 Enīs-i derd-i muhabbet celīs-i bezm-i firāk
Ġam u elem ile hem-pā gönül dedikleridir
- 9 Benim şuçum yok efendim kerem buyur ‘afv it
Sebep bu hālīme zīrā gönül dedikleridir
- 10 Mu‘abbir anlamaz ‘āşık olanların heme şeb
Görüp geçirdigi rü’yā gönül dedikleridir
- 11 Tölup taşup da leb-ā-leb olan hemīşe seniñ
Muhabbetiñle ser-ā-pā gönül dedikleridir
- 12 Tarılma sen baña ta‘cīz olup da kūyuñda
İden figān-ı müdāmā gönül dedikleridir
- 13 Lebīb’den şor efendim inanmaz iseñ eger
Figende ‘āşık-ı rüsvā gönül dedikleridir

-83-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün

(. . . -) (. . . -) (. . . -) (. . . -)

- 1 İden cünūnumu ifşā gönül dedikleridir
O yād-gār o rüsvā gönül dedikleridir
- 2 Uşanmayup gice gündüz ferāgat eylemeyen
Figān-ı nāleden aşlā gönül dedikleridir

- 3 Sönük tırursa da bakma firākın ateşine
Yanup da olmayan itfā gönül dedikleridir
- 4 ^{32b}Rızāsı ile kul olmuş iken begim senden
İden yine saña şekvā gönül dedikleridir
- 5 Mesā'il-i ğam-ı 'aşkın kitābıdır hem de
Me'al-i hālime ma'nā gönül dedikleridir
- 6 Ne yerde olsun efendim alır hayāle seni
Cihān-ı 'ālem-i hulyā gönül dedikleridir
- 7 Bakar o şūha uzakdan ne yaptığın bilmez
Yakan yıkan beni ammā gönül dedikleridir
- 8 Hurūf-ı şavta şığışmaz uşul-i ahkāmı
Nihān-hāne-i fehvā gönül dedikleridir
- 9 Düşüp de dergeh-i yāre bakup turan hālā
Sitem-keşide Lebībā gönül dedikleridir

-84-

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Hümā-yı 'aşk ile dem-sāz gönül dedikleridir
Şikār gāhıma şehbāz gönül dedikleridir
- 2 Uşul-i fenn-i muhabbet fūrūğudur feryād
Nihāyet ü hem āğaz gönül dedikleridir
- 3 Nesīm-i āh-ı şehirle refāket eyleye dek
İden feleklere pervāz gönül dedikleridir
- 4 Tağıtma oynama kāküllerinle ey meh-rū
Ki ol resende ki cānbāz gönül dedikleridir

- 5 O zārı şavma başından benim begim zārā
Muḥabbetiñle ser-efrāz gönül dedikleridir
- 6 Ḥaber virir saña yekser şorar iseñ esrār
Naşılsa ḥālime hem-rāz gönül dedikleridir
- 7 İşt ki nālemi gülşen-serāy-ı ‘aşkıñda
Hezār-ı zār ile hemrāz gönül dedikleridir
- 8 Lebīb ‘aşkda şöhret-şi‘ār olup da iden
^{33a/}Cemī‘-i rütbeyi iḥrāz gönül dedikleridir

-85-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . . -) (. . . -) (. . . -) (. . -)

- 1 Hemīşe ‘aşıka yāver gönül dedikleridir
Mu‘ayyen hemdem-i yekser gönül dedikleridir
- 2 Fütādelikde nigār-ı ḳalīl’ül-inşāfa
Teşādüf eyleyen ekşer gönül dedikleridir
- 3 Hümā-yı lāne-i ‘aşkı başında gezdiriyor
Cünūnda Ḳays’ıla hemser gönül dedikleridir
- 4 Fiğān u nāle vü ğamdan ḳuruldu dīvānı
Serīr-i ‘aşkda server gönül dedikleridir
- 5 Firāk-ı leşkeriniñ bir hücūm ile nā-gāh
Ḥarāb itdigi kişver gönül dedikleridir
- 6 Ḥuzūra kendüyü gitdi götürdü sultānım
Cesūr-ı merd-i dilāver gönül dedikleridir
- 7 Yanup yakılmada sūz-ı firāk ile hemdem
Meger ki murg-ı semender gönül dedikleridir

- 8 Taşavvuruñla ğazeller dimekte vaşfıñda
Güzide kūy-ı sühanver gönül dedikleridir
- 9 Hıyālīñe şor orada ne var bilir zīrā
Gelüp gezindigi yerler gönül dedikleridir
- 10 Revā mı herkesi mesrūr idüp de talṭīfīñ
Faḳaṭ ğamıñla mükedder gönül dedikleridir
- 11 Yakıştırup sözünü yāre ‘arż ider Lebīb
Viren kelāmına zīver gönül dedikleridir

-86-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Rehīn-i derd ü meşakḳat gönül dedikleridir
Ġarīḳ-i ḳulzüm-i ḥayret gönül dedikleridir
- 2 Hıyālīñ ile görüşsen de sen de añlarsıñ
Cihānda ḳābil-i ülfet gönül dedikleridir
- 3 ^{33b/}Ġam ‘āleminde taşavvurla vaşlın yāri
Viren derūna meserret gönül dedikleridir
- 4 Nuḳūd-ı ḥāşş-‘ayār ḥulūşum ile saña
Ḥazīne-ḥāne-i ‘iffet gönül dedikleridir
- 5 Ben ol dilāver-i rezm-i muḥabbetimi ki baña
Tüvān-baḥş-ı ḥamiyyet gönül dedikleridir
- 6 Taḥammül olmayacak iş iken ğam-ı aġyār
O yāre bā‘ iş-i ğayret gönül dedikleridir
- 7 Ḥuzūr-ı yārda ḥaddim degil iken efġān
İden cesāret ü cūr’et gönül dedikleridir

- 8 Görünce yāri Lebībā telāş idüp de olan
Bu rütbe bā'ış-i dehşet gönül dedikleridir

-87-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Riyāz-ı cennete rūyuñ mişāl gösteriyor
O gül-sitānda bir gül cemāl gösteriyor
- 2 Bu ān u cezbe bu şüret bu aḥsen-i takvīm
Perīye nev'-i beşerden hemāl gösteriyor
- 3 Kāmerlenüp şeb-i zülfünde rūy-ı mähveşin
Kāşında ğurre-i 'ide hilāl gösteriyor
- 4 Cenāb-ı yārda bilmem nedir bu şüret-i ḥāl
Gehī cemāl ü gāhī celāl gösteriyor
- 5 O bī-vefā güzele söz geçer mi bezminde
Kelāmım olsa o demde kelāl gösteriyor
- 6 Ne güne āyīne bilmem Lebīb ṭab'ın kim
Kırık şınık yine ammā ḥayāl gösteriyor

-88-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Yār 'uşşāka niçün dād itmez
Acıyup ḥāline imdād itmez
- 2 ^{34a/}Rüzgārın eşeridir ancak
Başkası gönlümü ber-bād itmez

- 3 Kimse kaydında degil dildārıñ
Tuttuğu dilleri āzād itmez
- 4 Bir kıyaktır ki o kāfır ğamze
Böyle ħūnīligi cellāt itmez
- 5 Yārdır cümle server-i ıklīm
Ġayrı nesne beni dil-şād itmez
- 6 Hūba serdādelik eski ‘ādet
Yeñi başdan göñül icād itmez
- 7 Nāleden şarf-ı naẓar cānāna
Eşk-i çeşmini kim irād itmez
- 8 Açılırsa kapadır şöhetimi
Nāmım ağızına alup yād itmez
- 9 Saña insanlığı eylerse Lebīb
Yād ider başka perī zād itmez

-89-

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün
(. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 Baña dildār-ı dilārā sensin
Gülşenimde gül-i zībā sensin
- 2 Gönlüme koymazam ağıyarı baña
Yalnızlıkdaki ħulyā sensin
- 3 Sevdigim cān u göñülden her bār
Şaklamam eylerim ifşā sensin
- 4 Hāzırımda bulunan ħātırāsın
Kūşe-i dilde müheyyā sensin

- 5 ‘Aşkıñıñ ‘arbedesidir kārım
Aşdı hem daḥī ḡavḡā sensin
- 6 Mütena‘im olurum derdiñ ile
İttigim şükr ile şekvā sensin
- 7 ^{34b/}Ṭuruyor gözde ḡayālīñ şeb ü rüz
Şīšemizde gül-i zībā sensin
- 8 Āşikār eyledigim şakladığım
Rāz-ı pinhān u hüveydā sensin
- 9 Beni bu ḡāle koyup encāmı
İden āşüfte vü şeydā sensin
- 10 Göñlümü ḡāret idüp her sūdan
Eyleyen ‘aqlımı yağma sensin
- 11 Gül disem ḡonca disem serv disem
Ġaraż ey naḡl-i semensā sensin
- 12 Māh u ḡūrşıdden enver-i bihter
Serv ü şimşāddan a‘lā sensin
- 13 Şu siyeh zülf siyeh kaşın ile
Dilde sevdā-yı süveydā sensin
- 14 Göz kulaqdır göñül ey şūḡ saña
Görüp işitdigi ḡālā sensin
- 15 Ṭatlı sözlerle Lebīb’iñ ṭab‘ın
Eyleyen ṭūṭī-i ḡūyā sensin

-90-

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

(. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 Kişver-i dildeki sultān sensin
Orada şāhib-i fermān sensin
- 2 Dā’imā dilde hayālīñ geziyor
Kūşe-i çeşmde pinhān sensin
- 3 Dest-i ber-dāmeniñ üftādelere
İtdiren çāk-i girībān sensin
- 4 Zaḥmımıñ merhemidir talṭīfīñ
Dertliyim derdime dermān sensin
- 5 Bendelik eyleyemem ğayrısına
Ḥāliyā server-i ḥübān sensin

-91-

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

(. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 ^{35a/}Pertev-i şa‘şa‘a-i ḥüsnüñ ile
Āteş-efrüz-ı dil ü cān sensin
- 2 Bülbül-āsā n’ola giryān olsam
Gülşenimde gül-i ḥandān sensin
- 3 Tağıdup tārını gisūnuñ iden
‘Āqlımı böyle perīşān sensin
- 4 Meh ü ḥūrşide dönüp de baḳamam
Gördüğüm āfet-i devrān sensin

- 5 Başka hāhiş mi gelür hātırıma
İstegim maṭlabım elān sensin
- 6 Ağladup inledüp ey yār iden
Benim esrārımı i ‘lān sensin
- 7 Hāzz ider rūḥum efendim senden
Hāşılı cānıma cānān sensin
- 8 ‘Āşıkım pīş ü pesi fark idemem
Dildeki evvel ü pāyān sensin
- 9 Gözüm önünde hayālīñ şeb ü rûz
Benim āyīneme seyrān sensin
- 10 Başkalarla ne alış var ne veriş
Naḳd-i dil virmege şāyān sensin
- 11 Vaşf-ı ḥūbāndaki nāmelere
Zīb-i ser levḥa-i ‘unvān sensin
- 12 Ğayrı bir nesne temāşā idemem
Dil-i nālāna nümāyān sensin
- 13 Ne suçum var benim ey şūḥ beni
İden āşüfte vü ḥayrān sensin
- 14 Baña gündüz güneşi rûyuñdur
Gicelerde meh-i tābān sensin
- 15 Eşiginde bu Lebīb-i zārı
^{35b}/Kul iden Hāzret-i sulṭān sensin

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

(- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 'Āşık-ı nālān iden sensin beni
Güldürüp giryān iden sensin beni
- 2 Derdlere düş eyleyüp 'aşkıñ ile
Zār u bī-dermān iden sensin beni
- 3 Şem'-i tāb-ı hüsnuñe pervāne-veş
Her gice sūzān iden sensin beni
- 4 Böyle mevcā mevc hayretle müdām
Baħr-i bī-pāyān iden sensin beni
- 5 Cevriñe āzārıñā şāyān idüp
Nā'il-i ihsān iden sensin beni
- 6 Deşt-i dūr-ā-dūr-ı semt-i 'aşkda
Dā'imā pūyān iden sensin beni
- 7 Yaklaşup aġyāra bezm-i ünsde
Devrden seyrān iden sensin beni
- 8 Kūşe-i ħalvetserā-yı firķate
Rūz u şeb mihbān iden sensin beni
- 9 Renc-i gūn-ā-gūn cevriñ nāz ile
Şāhib-i sāmān iden sensin beni
- 10 Eyleyüp 'uşşak içinde ser-firāz
Fā'ik'ül-akrān iden sensin beni
- 11 Göñlüme bulma bahāne zinhār
Hüsnuñe ħayrān iden sensin beni

- 12 Müdde‘ ā-yı hüsünün işbātına
‘Āleme bürhān iden sensin beni
- 13 Kime yansın hālden bilmem Lebīb
Yandırıp biryān iden sensin beni

-93-

mef‘ ūlū / fā‘ ilātū / mefā‘ ilū / fā‘ ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 ^{36a/}Meyl eyledi ne çāre saña ey civān gönül
Derde şataşdı ‘aşkıñ ile nātüvān gönül
- 2 Talīfīñ ile tecrübe itmez misiñ birāz
Çok kerre oldı cevriñ ile imtiḥān gönül
- 3 Hem-rāz ider ḥayālīñi sırr-ı muḥabbete
İtdikce derd-i ‘aşk ile āh-ı nihān gönül
- 4 Ağlar тұrur mülāḥazada reng-i rūyuñu
Göz yaş itdi gülşeniñe çağlayān gönül
- 5 Gizlenmeden merām nedir bilmem ey perī
Rāzı mısıñ ki ḥālīni itsin ‘ayān gönül
- 6 ‘Ālem fütādeñ oldı cihānı kıl eylediñ
Bir ben miyim viren saña ey dil-sitān gönül
- 7 Geh zūlf ü gāhī perçemiñi cüst-ü-cü ider
İşkeste-bāl koşdur ara āşiyān gönül
- 8 Añlar ne dirse dīde-i gūyālarıñ faqat
Fehm eylemez bu ḥālde başka lisān gönül
- 9 İnşāfsız vefāsıza meftūn idüp Lebīb
Meylim kazāya uğratıyor nā-gehān gönül

mef^uülü / fā^uilātü / mefā^uilü / fā^uilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Benden ‘acep niçün o dilārā ikrār ider
Böyle firār ider de beni bī-ķarār ider
- 2 Başķa ‘ināyet itdigi yokdur fütādeye
Ol yādigār yeter ğamın ber-güzār ider
- 3 Gevher donatmağa eşķiñ taşına gözüm
Dürdāne-i sirişkini hep şehvār ider
- 4 Āh-ı nihān eyler isem țarılır baña
Kendisi nāz u şīvesini āşikār ider
- 5 Girmez ķulağına digeriñ sözleri seniñ
Āzārıñı iştirse gönül iftiķār ider
- 6 ^{36b/}Dā^u iye-i firāk benim sīne-gāhımı
Bir gül cemālīñ ‘aşķı ile dāğdār ider
- 7 Cūd eylemek murād iderse o şeh beni
Elbet ferāmūş eylemeyüp hişşedār ider
- 8 Hūrşīd ü māhı görse seni yād ider gönül
Feryād u āh u nāleyi leyl ü nehār ider
- 9 Eş‘ārım üstüne ķonulan nokțalar Lebīb
‘Aşķ āteşi ile sūhanım dāğdār ider

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 İşāl için peyāmını cānā saña gönül
Feryādı itdi nālesine reh-nümā gönül
- 2 Her bār böyle cevri idiyorken fütādeñe
Feryād itmesin mi saña cā-be-cā gönül
- 3 Başka kapıdan istegi yokdur efendimiñ
Dergāh-ı devletiñi bilir mültecā gönül
- 4 Mişvār u tarz u meslegiñi añlamış iken
Hālā arar tırur oralarda vefā gönül
- 5 Çok pertev aldı sūz-ı muḥabbetle şem'-i cān
Tāb-ı cemālden olalı rūşenā gönül
- 6 Bī-çāreye kadermiş efendim bu ibtilā
Elbet virir ne çāre kazāya rızā gönül
- 7 Tutduğı tavra işlerine 'aqlım ermiyor
Dīvāne oldu zann iderim ġālibā gönül
- 8 Baş urmadık maḥal kımayup mülk-i hūsnde
Perçemde itdi şimdileri inzivā gönül
- 9 Kendi ayağı ile tutulmuş şikār-veş
Kesb-i yedinden eyleyemez ıstikā gönül
- 10 Dildār āşinālık iderken saña Lebīb
^{37a/}Vardı kapandı ayağına ibtidā gönül

mef'ülü / fâ'ilâtü / mefâ'ilü / fâ'ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Kûy-i nigāre dek idecekmiş sefer gönül
Koğulmaz ise işbu gidişle eger gönül
- 2 Hûn-ı şirişk ü lahn-i cigerden benim begim
Tertüb itdi Hâzretiñe mâ-ḥazar gönül
- 3 Şafvetlenür derûnu ḥayāl-i ruḥuñ ile
Âyīnesinde istemez aşlā keder gönül
- 4 Bir kerre mazhar itme misiñ iltifâtına
Şad-bār cevır ü nāz u cefâyı çeker gönül
- 5 Âşār diḳḳat eyledi tebşīr-i ḥaṭṭını
Hiç almamışdı böyle ḥayırlı ḥaber gönül
- 6 Koyvirmiyor bu cānibe bilmem sebep nedir
Yāriñ yanında olmaz iken mu'teber gönül
- 7 Kays'ın alır ḥikāyesini müstezād ider
Efsānesini nazma ḳor ise eger gönül
- 8 Eflāke dek atardı berāber külāhını
İtdirmiş olsa āhını yāre eşer gönül
- 9 Ḥar-mühre yanında nigāriñ olursa da
Erbābına girān bahālu güher gönül
- 10 Ol şeh ḳapısı ḳulluḡuna eylese ḳabūl
Āvārelikle olmaz idi der-beder gönül
- 11 Acı sözüñ mizācına tatlı gelir olur
Telḥābe-i ḡamıñ ile şīr ü şeker gönül

- 12 Biñ türlü derde uğradı seyr it şu hālini
İtmiş bulunmak ile saña bir nazar gönül
- 13 Cānım begim kuluñdur anı koğma zinhār
Başka efendiye nasıl olsun nöker gönül
- 14 Raḥat ḥuzūr görmedi ašlā Lebīb-i zār
^{37b}Üftādeñ oldu olalı ey şiveger gönül

-97-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Gönle ḥayāl-i yār ile bir başka hāl olur
Yā-Rabb ne hāl olur bu ne gūne ḥayāl olur
- 2 Turdukça gül-sitānlanur reng-i ṭal'ati
Gitdikçe şekl-i kāmēti nevres-nihāl olur
- 3 Ruḥsārı evc-i ḥüsnde ḥürşid-i tāb-nāk
Ebrūları sipihr-i cemāle hilāl olur
- 4 Bī-mār-ı çeşm-i mestiñe bī-çāre 'āşıkıñ
Bir kez nigāh itmek ile ḥaste-hāl olur
- 5 Gönder ḥadeng-i cevriñi ey şūḥ gönlüme
Bilmez misiñ ki gāhice ḥātır su'al olur
- 6 Āşüb-gāh itdi cihānı bu sendeki
Bilmem nasıl ḥırām u nasıl yāl ü bāl olur
- 7 Āyīne-i mu'āmele-i 'aşqdan baña
Gāhi cemāl olur görünen geh celāl olur
- 8 Ağyārı kūy-ı yārda hiç görmek istemem
Korķum budur ki ka'be'de ceng ü cidāl olur

- 9 Şan‘at güzīn nazm olamaz ‘afv ediñ Lebīb
Eş‘arī şimdilerde faķať hasbiḥāl olur

-98-

fe‘ilātūn / fe‘ilātūn / fe‘ilūn
(. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 Zülfüne bağlanılan rüsvāyım
Silsile bend olunan şeydāyım
- 2 Fikret-i zülf ü ḥať u perçemle
Başdan ayağa kadar sevdāyım
- 3 Kıl kadar kaldı vücūdum gūyā
Mum yanında olan ḥulyāyım
- 4 Nālem āgazesī ‘ayyūķa çıkar
Bāde-i ‘aşķ ile gök zūrnāyım
- 5 ^{38a/} Aldım ol şūḥu derūna gūyā
Nām-ı şāhı ile bir tuğrāyım
- 6 Deḥşet-ābādım olur deşt-i cünūn
Tağda Mecnūnlar ile hem-pāyım
- 7 Sözü şaşırttı ğalať baḥş firāk
Nuťķda gerçi hüner pīrāyım
- 8 Gözdedir yār ḥayāli her dem
Güneşe karşı tūran ḥarbāyım
- 9 Hālīme bak da inan dirsem eger
Saña ser-tā baķdım şekvāyım
- 10 Şu kühen-ḥāne-i ḥasrette Lebīb
Gāhice tāze ğazel gūyāyım

-99-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Söylemiştim ser-te-ser ey şūh ahvālim saña
Cevr ü nāz itmek neden ma'lūm iken hālīm saña
- 2 Hāhiş itmem kimseden ümmīdi kesdim cümleden
Munhaşırdır istegim dil-h'āh u āmālim saña
- 3 Sen benimle gālībā derde şataşdıñ sevdigim
Çāresiz üftādeyim meftūn u meyyālim saña
- 4 Her işim cümle sözüm senden 'ibāret olduğun
Naql olursa añlanur ef'āl ü aqvālim saña
- 5 Gel seniñle çıgrısup efgān u feryād idelim
Ey hezār āvārelikde ben de hem-hālīm saña
- 6 Esb-i nāzıñ dizginiñ çekme hemān çignet beni
Hāk-sārim düşkünüm ey yār pāmālim saña
- 7 Senden ayrılar ile meşgūl olmazken Lebīb
Vaşf u ta'rīf eylemek lāzım mı eşgālim saña

-100-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(. . - -) (. - -) (. - -) (. . -)

- 1 ^{38b/}Gāyet 'ül-gāye o hūrşīd liķāyı severim
Andaki cāzibeyi hūsn-i edāyı severim
- 2 Baña izhār-ı muḥabbet idecek mi heyhāt
Pādişah der mi ki 'ālemde gedāyı severim

- 3 Ğamzesi oklarıñ atdıķca nigāh-ı ħūnī
Sīnem amaç ıderim ol ķaşı yāyı severim
- 4 Delilige urarak şūreti kūy-ı yāre
Ķoşarakdan giderim dār-ı şifāyı severim
- 5 Sīne güyān-ı fiĝān eylemedir mişvārım
Ķoş gelir meşrebime çeng ü nevāyı severim
- 6 ‘Arz-ı ħāl itmek işimdir yeri geldikçe saña
Bendelik eylemeyi kār-ı be-cāyı severim
- 7 Gül cemālīñ ķoķusun rīḥ-i şabāda ararım
O mişillü gelecek bād-ı hevāyı severim
- 8 Ben derūnī müteveccih olurum dildāra
Göñlüm āyīnesine kesb-i şafāyı severim
- 9 Perçem-i yār ile hem-ser görünür de gözüme
Ķuşlar içinde faķať murg-ı hümāyı severim
- 10 Ara yerde bu muḥabbet ne yapar bilmiyorum
Sen cefā eylemegi ben de vefāyı severim
- 11 Seni sevdigime ey nevres-i şūrīde-mizāc
İstemem şübheyi ķaldır ‘acabāyı severim
- 12 Eşerim ma‘nī vü mażmūn ile tezyīn idemem
Sāde sözlerle selāsetli edāyı severim
- 13 Pek sevindim bu kelāmı işidince dir imiş
O dil-ārām Lebībā şu‘arāyı severim

-101-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Şöhret-şi'ār-ı 'ālem iken bī-vefālığı
İster o şāh-ı 'işveye herkes gedālığı
- 2 ^{39a/}Nīm-i nıgehden 'āşıkını bī-naşīb idüp
Lāyık görür müsün bu kadar bī-nevālığı
- 3 Şem'-i hayāl-i tāb-ı cemālīñle her gice
Seyr it begim gönülde olan rūşenālığı
- 4 Yokdur dehān-ı yārdan ašlā haber virir
Harf-i 'adem ider o söze mübtedālığı
- 5 Dil virmek ile vuşlat-ı yāre heves 'abeş
Meşhūr iken cihānda anıñ bī-bahālığı
- 6 Yağılsın Lebīb bende ki ey şāh-ı şīvekār
Görme revā kuluñdan efendim cüdālığı

-102-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Ol şāh-ı 'işve merḥamet itse gedāsına
Bī-gānelik ider mi idi āşināsına
- 2 Mecbūrum ez-każā saña dedim dedi nigār
İcāb ider ise bakarız iktizāsına
- 3 Vardır mürüvvetim dir imiş kendi kendine
Herkes ta'accüb eyledi bu iftirāsına

- 4 Dil-ḥastelik fütādeye kendi kazancıdır
Efkār şarf ider mi o derdiñ devāsına
- 5 Dīvāne ol da ‘aşkla kırtul hemān gönül
‘Aqlıñ erişmez evveline intihāsına
- 6 Peyrevlik itmez ise şabā kūy-ı dilbere
Āhım uyar gider yine kendi hevāsına
- 7 Da‘vā ider imiş gönül ol şehle ülfeti
Bu kabiliyyeti bulamam müdde‘āsına
- 8 Oldum ise rebūde ‘acep mi saña begim
Elbet gönül viren kapılır dil-rübāsına
- 9 Sīmīn-i şāf-ı sīneñe bakmak yeter baña
Āyīne baksın artık efendim şafāsına
- 10 ^{39b}Nāz u niyāza dā’ir ise nağme diñlerim
Muṭrıblarıñ kulağ u ramam her şadāsına
- 11 İnşāfsızlık eyliyor ol bī-vefā Lebīb
Hiç iltifāt eylemeyüp mübtelāsına

-103-

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Kaddiñe ‘ar‘ar denilir bilmiyor reftārını
Gel saña beñzer şanan seyr itmemiş ruḥsārını
- 2 Görmemiştir bī-gümān mestānelik āşārını
Ḥastadır zann eyleyenler dīde-i bī-mārını
- 3 ‘Ahdiñe tırmaz dönersiñ kim inanır va‘diñe
Ey felek meşreb seniñ bilmez miyim mişvārını

- 4 Şaklıyorsuñ meylîni ‘ âşıkdan ammā işte bāk
Dīde-i gūyālarıñ hep söylüyor esrārıñı
- 5 Gösteriş yapmak için kanlar döker cāna kıyar
Sen gözetmezsiñ egerçi ğamze-i ħunĥārıñı
- 6 Tatlı şanma cevriñi āşüfteñe ey bī-vefā
Ben şeker gibi yirim acı acı āzārıñı
- 7 Tek saña yüklenmesin aġyār ey nāzik mizāc
Ben teĥammül eylerem neyse seniñ her bārıñı
- 8 İltifāta göñlün olmuşken fütāde zārıña
Ne düşündün ki deġistirdiñ begim efkārıñı
- 9 Āh zālīm bu Lebīb-i bī-kese raĥm itmeyüp
Aġladıp inletmeler lāyık mıdır ğam-ĥ‘ārıñı

-104-

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün
(. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 ‘Āşıkım yār gerek yār baña
Dā’imā yār olur efkār baña
- 2 Başkalardan neme lāzım imdād
Yārdır yāver ü ğamĥ‘ār baña
- 3 ^{40a/}Sübĥa-i dāne-i eşkimle müdām
Yārıñ evşāfıdır ezkār baña
- 4 Yüzüne āyīneniñ kim bakacak
Yār göstermese dīdār baña
- 5 Hāşıla her kime bakşam görünür
Yārdan ġayrısı aġyār baña

- 6 Diger efkārı başımdan atarım
Yārim olursa ƙafādar baña
- 7 Diñlerim tatlı gelür ğāyet ile
Yāre dā'ir ise güftār baña
- 8 İstemem başkasınıñ taltīfīñ
Yārdan hoş gelür āzār baña
- 9 Böyle dil-sūz sūħanlarla Lebīb
Yārdır söyleten eş'ār baña

-105-

fe' ilātūn / fe' ilātūn / fe' ilūn
(. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 Gül-i terden ruħuñ a'lā görürüm
Deheniñ ğonca-i zībā görürüm
- 2 Göñül āyīnesine baƙdıƙça
Seni ey şūħ dilārā görürüm
- 3 Hep ħayālīñ ile meşĝül olurum
Uyanıklıkda da rü'yā görürüm
- 4 Senden ayrılma ne ƙābil çeşmim
Orada başƙa temāşā görürüm
- 5 Sūz-i ' aşƙıñ ile her cānibimi
Per-i pervāne-i şeydā görürüm
- 6 Naħl-i gül 'ar'ar u servi bilirim
Cümlesinden seni bālā görürüm
- 7 Diyecek söz bulamam dilde Lebīb
^{40b/}Āh u feryādı müheyyā görürüm

-106-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Tāze res-zībā nihāl-i nāzdır dil verdigim
Nuḥbe-i ḥübāndır mümtāzdır dil virdigim
- 2 Pertevine mihr ü meh güller cemāl alına
Beñzemez dil-dār bī-enbāzdır dil virdigim
- 3 Murğ-ı dildir pençe-i nāzı ile şayd itdigi
Evc-gāh-ı ḥüsnde şehbāzdır dil virdigim
- 4 'Āşıkā bir şey dimez itmez nigh ammā faķat
Çeşm-i gūyālarla şarf-endāzdır dil virdigim
- 5 Yalvarırım ḥālim ifşā eylerim kōrkmam Lebīb
Merḥamet-perdāzdır hem-rāzdır dil virdigim

-107-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 Gönlümü 'aşkla memlū görürüm
Orasın toptolu kaygu görürüm
- 2 Kays'ın eṭvār-ı cünün-āşārın
Baña nisbet ile Aşlū görürüm
- 3 Çeşmiñe togru düşünce zülfün
Çifte taḥrīr-i olunan hū görürüm
- 4 Gümüş āyīneye pek beñzedirim
Sīmden sīne ü pehlū görürüm

- 5 Māh-ı nev-ḥançer ü şemşîr ü kemān
Denecek tāk-ı dü-ebrū görürüm
- 6 Şu hümā perçeminiñ sevdāsı
Sāyesin başın kutlu görürüm
- 7 Şekline diḳḳat idince telbiñ
Kırk yarılmış gibi bir mū görürüm
- 8 Çeşm-i dil-cūlarıña bakdıḳça
Gūlsitānda iki āhū görürüm
- 9 ^{41a/}Ḳadd-i mevzūnuñu tūbā şanıırım
Kūyuñu ravza-i mīnū görürüm
- 10 Birisin beñzetemem ol māha
Biñ kadar dilber-i meh-rū görürüm
- 11 Söz seniñdir derim ‘ālemde Lebīb
Gerçi vāfirçe sūḥan-gū görürüm

-108-

fā‘ilātūn / fā‘ilātūn / fā‘ilātūn / fā‘ilūn

(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Arzū eyler iken ḥūrşīdime hemdemligiñ
Hiç taşavvur olunur mu şem‘ ile tev‘emligiñ
- 2 Tā bu rütbe mesken-hā aḡyāra meyl itmez idiñ
Ey perī olmuş olaydı ‘āşıḳa ādemligiñ
- 3 Zaḥm açar cān acıdırsıñ tiḡ-ı cevriñle hemān
Āh zālīm görmedim bir yaraya merhemligiñ
- 4 Ğuşsa-mend-i ‘aşḳınıñ aḥvālını añlar mısıñ
Var iken āzādedelilikler ile bī-ḡamlıgiñ

- 5 Nazlanırsın çok cefâ eylersin ammâ ‘âşıka
Eksik olma görmedik bir başka gûne kemligiñ
- 6 Almaz idi ağzına vaşf-ı gülü bâğda hezâr
Bilmiş olsa ey nihâl-i ‘işve gonca-femligiñ
- 7 Pek geriye kaldı hûbân-ı zamânıñ şöhreti
Her gören teslîm ider ey mâhir u akdemligiñ
- 8 Kişver-i maẓmûnu teşhîr itdirir ʔab‘a Lebîb
Neş‘e-i şahbâ-yı cām-ı ‘aşkla bu cemligiñ

-109-

mefâ‘ilün / mefâ‘ilün / mefâ‘ilün / mefâ‘ilün
(. ---)(. ---)(. ---)(. ---)

FERD

- 1 Tiyatro-hâne-i ikbâli tezyîn itse de gerdün
Verâ-yı perdede pek çok temâşâ eyler âmâde

-110-

mef‘ülü / fâ‘ilâtü / mefâ‘ilü / fâ‘ilün
(-. -)(-. -)(. - -)(-. -)

- 1 ^{41b}Sensiz begim nasıl idebilsin gönül ʔarâr
Sen gülsitânsın ʔuluñuzda saña hezâr
- 2 Ol mâh-rûnuñ ‘âşıkı ta‘dâd olur idi
ʔâbil olaydı gökteki yıldızları şümâr
- 3 Böyle sükût ider mi ideyim derd-i ‘aşkıla
Olmuş olaydı nâle vü efğâna iktidâr

- 4 ‘Āşıklığımı gizli şanırdım çi fâ’ide
Eṭvārım itmiş ‘āleme aḥvālīm āşikār
- 5 ‘Āşık nasıl olunmaz efendim begim saña
Göster cihānda var ise sen gibi şīvekār
- 6 Ez-cān u dil kuluñ kölelik eylerim saña
Dergāh-ı devletiñde benim ‘abd-i cān-sipār
- 7 Sāmān u şervetiñ istemezem kār-ı ‘aşkda
Eyler muḥabbetiñ beni her ḥâlde kām-kār
- 8 Kim gördü kim işitdi gül-sitān-ı ‘aşkda
Yanmaz çınār olduḡunu nālesiz hezār
- 9 Cānım begim kabūl buyur kulluḡuñda da
Etsin Lebīb ben de efendimle iftiḥār

-111-

mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün

(. ---) (. ---) (. ---) (. ---)

- 1 Ruḡuñ bāḡ-ı behişt-i ḥüsne zībā gül-sitān olmuş
Femiñ cān gülşeninde ḡoncalanmış da nihān olmuş
- 2 Gören rūḡ-ı mücessemlikle cān baḡş itdiḡiñ dermiş
Şu kâlıpda Mesīḥā kendisi gelmiş de cān olmuş
- 3 Lebiñ nūş idüp ‘ayn’ül-ḥayātı Hızır’a baḡş itdim
Baña lâzım degil ister ḥayāt-ı cāvidān olmuş
- 4 Karişmış rūz u şeb yekdigesine zülf ü cemāliñle
Ruḡuñ mihr ile māh nola ebrū tev’emān olmuş
- 5 Çoḡalmış güft-ü-gū efsāne-gāḡ ‘aşkda zannım
Seniñle mācerāmız naḡl olunmuş dāsitān olmuş

- 6 ^{42a/}Ġam-ı endūha dā'ir kūçegāh-ı mülk-i ḥasretde
Dil-i nālān çok şeyler kazanmış kām-rān olmuş
- 7 Seni sevdiğin ağzından kaçırılmış bezm-i ağıyāra
Begim 'afv it Lebīb-i zārın sūrç-i lisān olmuş

-112-

fe' ilātūn / fe' ilātūn / fe' ilūn
(. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 Yār derdlere nihān eyledigim
'Aşkdır ancak 'ayān eyledigim
- 2 Fā'ide virmedi nāleme dildār
Añladı 'aklı ziyān eyledigim
- 3 'Abeş imiş o şehe 'arz-ı merām
Şimdi bildim hezeyān eyledigim
- 4 Kulağ aşmaz ki işime yarasın
Nāle vü āh u fiğān eyledigim
- 5 Cevr idüp cānımı şıkmasıñ iken
Sīnede rūḥ-ı revān eyledigim
- 6 Yār işitmiş tarılırsa ne denir
Hālimi naql ü beyān eyledigim
- 7 Yakışır ağzıma billāh Lebīb
Kim ise zīb-i zebān eyledigim

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

(. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 Çokdur ammā ki cefā eyledigiñ
Var mı bir kerre vefā eyledigiñ
- 2 Boynunuñ borcu iken va‘deleriñ
Birini var mı ẓazā eyledigiñ
- 3 Eyü şeyler mi bu nāz u bu cefā
Sen de bildiñ mi fenā eyledigiñ
- 4 İnfi‘āl itmemisiñ söyler isem
Ne sitekler ne āzār eyledigiñ
- 5 ^{42b/}Sen de inşāf iderdiñ bilseñ
Eger ey şūḥ baña eyledigiñ
- 6 Kāşki bendeñiz olsamdı hemān
Āsitānında gedā eyledigiñ
- 7 Ne dilerseñ yapıyorsuñ ammā
İstegim var mı revā eyledigiñ
- 8 İ‘timād eylemiyorsun ne disem
Bilme misiñ ‘acabā eyledigiñ
- 9 Kendimi devşirebilsem dir idim
Ṭağıdup ‘aklı hebā eyledigiñ
- 10 ẖoma ādem yerine aġyārı
Görelim kār-ı becā eyledigiñ
- 11 Yok mu inşāf Lebīb’e aşlā
Nāzdır dā’im aña eyledigiñ

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Cān aňlasa baňa cānān gelür hātırıma
Aňa mānend olacađ cān gelür hātırıma
- 2 Yāri gördükce ferāmūş iderim bildigimi
Fađať efġān-ı firāvān gelür hātırıma
- 3 Ğamzesi tiriňi benden yaňa atdıķca nigār
Der-‘ aķāb ĉāk-i girībān gelür hātırıma
- 4 Gece gündüz meh ü hūrşīde nađar itdikce
Hemān ol āfet-i devrān gelür hātırıma
- 5 Bir Efendi arayan varsa eger bendelige
Benim ol server-i hūbān gelür hātırıma
- 6 Yāre ihťārda teşbīh idecek gözyaşıma
Nūh vaķtindeki tūfān gelür hātırıma
- 7 Bu delirmiş dil-i rüsvāya münāsib zencir
Olmađa zūlf-i perīşān gelür hātırıma
- 8 ^{43a/}Benden ol şūh naşıl gizlenir aňlatamam
Ki hayāli bile pinhān gelür hātırıma
- 9 Ne zamān bir kırık āyīne temāşā itsem
Dil-i işkeste ü nālān gelür hātırıma
- 10 Bir şeye irmez elim şūriş-i ‘aşkıñla fađať
Sendeki kūşe-i dāmān gelür hātırıma
- 11 Dem-i şādı iken eşnā-yı vişāl-i dildār
Çoğa sürmez ġam-ı hicrān gelür hātırıma

- 12 Baña bir kerre vefā itdigiñi görmüş idim
Yine bakdımsa o seyrān gelür hātırına
- 13 Çeşmiñe rüyña bakdıķça Lebībā yāriñ
Nergis ile gül-i handān gelür hātırına

-115-

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

(. . - -) (. . - -) (. . - -) (. . - -)

- 1 Meyl idüp sevmege şāyān seni buldum ancak
‘Āşık olmaklıķa çeşbāñ seni buldum ancak
- 2 Bir Efendi aradım dergehine bendelige
‘Āķibet ey şeh-i hūbān seni buldum ancak
- 3 Gökteki mihr ü mehe karşı teķābül idecek
Yeryüzünde meh-i rahşān seni buldum ancak
- 4 Çok dil āvihtelenür tārına zūlf-i yāriñ
Ey dil zār-ı perīşān seni buldum ancak
- 5 Varsa ta‘yīb iden āvāreligim gösteririm
Hālīm işbātına bürhān seni buldum ancak
- 6 Ey tabīb-i dil ü cān böyle kaçınma benden
Derd-i hicrāniña dermān seni buldum ancak
- 7 Şuşmam Allāh’ı seversen beni diñle zīrā
Bülbül olmaķa gülistān seni buldum ancak
- 8 Aş başımdan hemān ey eşk-i dü çeşm-i giryān
Talacak ķulzüm-i tūfān seni buldum ancak
- 9 ^{43b/}Cānım inciñme saña rūḥ-ı revānım der isem
Cāndan sevmege cānān seni buldum ancak

- 10 Vakti ile kime virsem deyu gönlüm ey yār
Çok düşündüm elān seni buldum ancak
- 11 Dedi dildār Lebībā şu kadar ‘āşıkdan
Zār u āşüfte vü hayrān seni buldum ancak

-116-

mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün

(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

- 1 Bakıp dil dilbere hüsni nazar göstermek istermiş
Gözün dikmiş meger ki çeşm-i ter göstermek istermiş
- 2 Utanmış da dolaşmış gitmiş āhir bezm-i ‘āşıkdan
Miyānıñ remzini gerçi kemer göstermek istermiş
- 3 Midād-ı āl-i eşkimle yazılmış ‘arzuḥālim var
Saña ol nāmeyi āh-ı seher göstermek istermiş
- 4 Haṭ arayışlayup ruḥsār-ı āl-i yārı ‘uşşāka
Nizām-ı ḥāle dā’ir bir eşer göstermek istermiş
- 5 Hayāl-i yār içün tertīb idüp ḥün-ı dilin ‘āşık
Misāfir ḥānesinde mā-ḥazar göstermek istermiş
- 6 Eden gül-būsu ümmīd ol şūḥdan kendi hayālīñde
Taşavvur itdiği serve şemer göstermek istermiş
- 7 Lebībā sen de gittiñ sonu çıkmaz rāh-ı güftāra
Belī evvelki pertevde hūner göstermek istermiş

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Yār ta' rīf eyliyor tūṭilere gūyālığı
Bendeñiz de bülbüle meşķ eylerim şeydālığı
- 2 Vāh zavallı gitdi tā ḥāver-zemīn-i şerme dek
Āfitāb eyler iken da'vā saña hemtālığı
- 3 Serv baş şallar ta' accüble ḥırām-ı kaddiñe
Ögretirken kāmetiñ naḥl-i güle bālālığı
- 4 ^{44a/}Yālñızca gidelim seyre ne lāzım başķası
Eylerim ey tıfl-i şīve ben saña lālālığı
- 5 Āh u feryād iderek malı degil mi kullandır
Naķd-i nāmus ile almışdır gönül rüsvālığı
- 6 Gül açılmazdan muķaddem gösterir ol gonca fem
Gāh gāhī 'azm idüp gülzāra nev-peydālığı
- 7 Mest-i 'aşķım sāķiyā itmem saña minnet benim
Meclisimde eşķ-i ḥünābım ider şahbālığı
- 8 Kurtarır mı başını sevdā-keşān efķārdan
Eyliyorken zülfünüñ her tārı ejderhālığı
- 9 Āşiyānsız firāz-ı kāf-i 'aşķım ki iden
Sīnemiñ her dāğıdır ol tağda 'anķālığı
- 10 Ḥaṭṭ gubār-ālūde itmekle cemāl-i dil-keşīñ
Rūyunuñ artdı begim eksilmedi zībālığı
- 11 Lā dimez kimse buña ey naḥl-i gül ṭab'-ı Lebīb
Ḥaşr iderse kām-et-i bālā nā-müsteşnālığı

-118-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Bu hāl-i 'aşkı kim añlar kimiñle söyleşeyim
Melāl-i 'aşkı kim añlar kimiñle söyleşeyim
- 2 Tabāyi' -i beşeriye bütün bütün ma'lüm
Hışāl-i 'aşkı kim añlar kimiñle söyleşeyim
- 3 Mütāla'a idecek var mı ders-i hicrānı
Meāl-i 'aşkı kim añlar kimiñle söyleşeyim
- 4 Cemāl-i yāre bakarken cihānda herkes
Celāl-i 'aşkı kim añlar kimiñle söyleşeyim
- 5 Göñül müvāfaqat itmez ise Lebīb eyvāh
Hayāl-i 'aşkı kim añlar kimiñle söyleşeyim

-119-

mef' ülü / fā' ilātü / mefā' ilü / fā' ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 ^{44b/}Dil 'āşık olmağa şeh-i hūbān arar gezer
O reng-i sīne-gāhına sultān arar gezer
- 2 Göñlüm güzide şūh diler mübtelālīga
Hem derd hem de derdine dermān arar gezer
- 3 Eşkim aķup gider çemenistān-ı 'aşķda
Cūlar mişāli serv-i hırāmān arar gezer
- 4 Āhım felekde bulamadı istegin inüp
Rūy-ı zemīne bir meh-i tībān arar gezer

- 5 Görmez ğubār dergehini kör müdür o kim
Zahmet çeker de kuḥl-ı Şıfāhān arar gezer
- 6 Şāhib-i ma‘ārif isteyen erbāb-ı kāmda
Āḥūr-ı ḥarda esb-i küḥeylān arar gezer
- 7 Ben sāde söylerim ṭururum başkası Lebīb
Maẓmūn nola şî‘rine ‘unvān arar gezer

-120-

meḥ‘ūlū / fā‘ilātū / meḥā‘ilū / fā‘ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Çāker ararsın ey şeh-i ḥūbān bendeñiz
Kul olmaya efendime şāyān bendeñiz
- 2 Pehnā zemīn-i ‘aşkı sirişkim şuyu başup
Bir kūşecikde kaldı bu nālān bendeñiz
- 3 Āġyārı baqtırır mı idim olmuş olsam āh
Dergāh-ı devletiñde nighbān bendeñiz
- 4 Sen gül şafālar ile efendim ölür isem
Māni‘ degil ġamıñ ile giryān bendeñiz
- 5 Şad çāk itseler de bırakmam elimdedir
Oldum seniñle dest-i bed-āmān bendeñiz
- 6 Bir šāh-ı ḥüsnsün ki seniñ ḥāk-pāyıña
Kulluġla iftiḥār iden elān bendeñiz
- 7 Başdan ayaġa āyīne iken cemālīñe
Kābil mi eyleyem seni pinhān bendeñiz
- 8 ^{45a/}Ey māh-pāre fikr-i ḥayālīñle her gice
Pervāne hem de şem‘-i dıraḥşān bendeñiz

- 4 O şūḥ va‘dine ṭurmaz iken gönül böyle
La‘l-i leb-i ‘İsī’den ğaraḡ nedir bilmem
- 5 Felekde söylemez aşlın ki aňlasın ‘ākıl
Ḥimāye-i cühelādan ğaraḡ nedir bilmem
- 6 O şūḥ kūyuna şeydā dilān-ı ‘uṣṣāķı
Ḳomaz da dār-ı şifādan ğaraḡ nedir bilmem
- 7 ^{45b/}Riyā kerāmete māni‘ olur iken şofī
Bu tācdan bu ‘abādan ğaraḡ nedir bilmem
- 8 Ḳuluñ iken vü hem ‘āşık efendim ol bī-kes
Lebīb-i zārı fedādan ğaraḡ nedir bilmem

-123-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . . -) (. . . -) (. . . -) (. . -)

- 1 Ḥayāl-i yāri temāşā naşıl güzel şeydir
Taşavvur olsa o ḥulyā naşıl güzel şeydir
- 2 Şu intizār arasında kerem idüp nāgāh
Gelirse bezme dilārā naşıl güzel şeydir
- 3 Çemende ḳadrini pest eyleyüp de şimşādın
Görünse ḳāmet-i bālā naşıl güzel şeydir
- 4 İçirse kendi eliyle o mest-i sāġar-ı nāz
Fütāde zārına şahbā naşıl güzel şeydir
- 5 Baķıñ cemāl ü miyāna şu sīmden sāķa
O nevresi de ser-ā-pā naşıl güzel şeydir
- 6 İşitse ‘āşık-ı ġam-keş ne söylüyor bilse
Fiġānım eyleyüp aşķā naşıl güzel şeydir

- 7 Demiş Lebīb işitince fiġānım ol gül-veş
Nevā-yı bñlbñl-i řeydā naşıl gñzel şeydir

-124-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 O mest-i nāz-ı dilārā ne yapığın bilmez
İder de 'āřıkı rñsvā ne yapığın bilmez
- 2 Gñññlleri kırar eyler o seng dil-i vīrān
Yaķar yıķar da ser-ā-pā ne yapığın bilmez
- 3 Muħabbetiñle delirdi naşılsa 'afv eyle
Efendim āřık-ı řeydā ne yapığın bilmez
- 4 Bitirdi şabrı taħammñl de ķalmadı 'āřık
İderse 'arbede ġavġā ne yapığın bilmez
- 5 ^{46a/}Lebīb'i eyledi sermest içirdiġiñ bāde
Begim efendim o ħālā ne yapığın bilmez

-125-

me^r ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Ey eşk-i dīde böyle dem-ā-dem aķar mısıñ
Ey sñz-ı sīne cān u derñnu yaķar mısıñ
- 2 Ey çeşm-i yār sen de bu mestānelik nedir
Her bār yoħsa bāde ġörñr de çaķar mısıñ
- 3 Tīġ-ı nigeħle zahmsitān eyle ġññlñmñ
Ey ķanlı ġamze dāħi şurur da baķar mısıñ

- 4 Bir dem olur mu ki ilerüye çeküp beni
Ağyār-ı nā-bekārı gerüye kaçır mısıñ
- 5 Zencîr-bend-i turra-i dil-cūyuñ olmasa
Şeydā Lebîb bendeñe sen ip taşır mısıñ

-126-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

DİĞER

- 1 Dil bağlatdı zülfüne dīvānelik budur
Şad çāk oldu sîne begim şānelik budur
- 2 Mevc-i fūrūğ-ı şem'-i cemālîñle kaldı dil
Deryā-yı âteşinde pervānelik budur
- 3 Baş şadra aldı da o şeh-i mülk-i 'işveyi
Göñlüm hū zülfe dedi kâşānelik budur
- 4 Görmez misiñ ki dīdelerim tıldu eşkle
Sākī bırak şu sāğarı peymānelik budur
- 5 Oğlu eliyle duğterini gönderir imiş
Pīr-i muğān rindlere merdānelik budur
- 6 Genc-i firāk-ğānede yan gel otur Lebîb
Mecnūn u kūhken ile hem-ğānelik budur

-127-

mef' ulü / fâ' ilâtü / mefâ' ilü / fâ' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 ^{46b/}Dilden hayâl-i yârına ol dem mürûr ider
Kaşr-ı fuâd-ı 'âşıkı dâr'üs-sürûr ider
- 2 Dildâr hâtırı için eyler gönül sükût
Yohsa derûna hayli fiğânlar huşûr ider
- 3 Bir emr-i müşkil anlayamam va'd-i vuşlatı
Ammâ o şâh-ı 'işve güçlûdür umûr ider
- 4 Elfâzım âteşin olur evşâf-ı rûyuñâ
Hâl-i ruhuñda noktasın 'anber buhûr ider
- 5 Âgyârın iftirâsını gerçek kıyâs idüp
'Uşşâk-ı dil-fikârını şâhib fütûr ider
- 6 Gönülümde varlık anlıyorum bilmem aşlını
Peymân-ı pûç-ı bâde mey eyâ gurûr ider
- 7 Ağyâra ayru gayruluk itmezsın 'âşıkı
Bilmez misiñ bu itdigiñ işler gayyûr ider
- 8 Tanzîr-i Sâmi şî' rini müşkülcedir Lebîb
Cür'et iderse sen gibi yerli şu'ûr ider

-128-

mef' ulü / fâ' ilâtü / mefâ' ilü / fâ' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Olmazsa zîr-i fesde nümâyân bütün bütün
'Âşıkdan itme perçemi pinhân bütün bütün
- 2 Ey bî-vefâ fütâdeleriñ eylemez misiñ
Bir nîm-i iltifâtına şâyân bütün bütün

- 3 Yırtmaqla ‘arzuḥālīmī ey ṣāh-ı mülk-i nāz
Elden çıkar mı kûşe-i dāmān bütün bütün
- 4 Yarım ağızla gelmegi va‘d eylemişdi yār
Zannım unutdu gitdi ile’l-ān bütün bütün
- 5 Ferhād u Kays’e nısfı kifāyet ider idi
Taḳdīm olunsa bendeki efgān bütün bütün
- 6 Zülfün iki bölündü de ey şūḥ-ı şīvekār
Efkār-ı ‘aqlım itdi perīṣān bütün bütün
- 7 ^{47a/}Fā’iḳ-i Ziyā nazīresini bi’l-müşāreke
Etsin Lebīb nazmının işbāt bütün bütün

-129-

fe‘ilātūn / fe‘ilātūn / fe‘ilātūn / fe‘ilūn
(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Gerçi gönlüm ğam-ı cevriñ ile maḥzūn gibidir
Dıḳḳat olunsa yine tavrına memnūn gibidir
- 2 Dil-i dīvāne saña ‘āşık olaldan olalı
Revişi söyleyişi her işi Mecnūn gibidir
- 3 Dildeki ḥ‘āhiş-i vaşlın baña neş’e viremez
O heves köhne ḥazef-pārede ma‘cūn gibidir
- 4 Hele bir bak iki çeşmimden akan ḥunāba
Birisi Nil-i mübārek biri Ceyḥūn gibidir
- 5 Şayısız cevri idiyorken yine çıkmaz dilden
Kāle-i ḥatır o naḳdineye merhūn gibidir
- 6 Pek inanmaz idim ammā gözüm ile gördüm
Çeşminin ḥastalığı şıḥḥate maḳrūn gibidir

- 7 ‘Arz-ı hāl itmek o şeh-nāza Lebībā kaşdı
İltifāt itmez ise hāl-i diger-gün gibidir

-130-

mef‘ülü / fā‘ilātü / mefā‘ilü / fā‘ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Ol şüh-ı cānpāre naşıl dilsitān olur
Gönlüm alır da kendisi rūh-ı revān olur
- 2 Ol nevresin güzelliği pek āşikāredir
Ammā faķaķ dehān u miyānı nihān olur
- 3 Pek isterim ki söz açayım yāre hālden
Bilmem ne güne kāl gelür de beyān olur
- 4 Toğsun da āfitāb o tıfla baķın hele
Derhāl anın güzelliği günden ‘ayān olur
- 5 ‘Uşşāķa fā’ide virecek kār-ı ‘aşķdır
Sermāye-i hıredde egerçi ziyān olur
- 6 ^{47b/}Çokdur güzel begim birisi beñzemez saña
Kim der ki āfitāb u kamer tev’emān olur
- 7 Gerçek şanır dürüğünü ağıyār-ı nā-kesin
Lākin Lebīb her ne ki dirse yalān olur

-131-

mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün
(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

- 1 Zuhūr-ı haţtın efkārını ders itmiş dil-i muğber
Yazılmazdan çok evvel ol kitābın hükmün ezberler

- 2 Göz atdı çeşmiñe nergis takıldı zülfüñe sünbül
Hased nārına yandı hāliniñ boyun tıyup ‘anber
- 3 Leb uramaz sāgar-ı şahbāya dā’im ihtizār üzre
Olur gūyā ki şūba düşer ol hengāmda sükker
- 4 Kırmāt āra-yı ‘aşk itmiş idi āgūş ol tıfla
Henüz gehvāre bend-i nāz iken her kihter ü mihter
- 5 Egerçi bī-vefā yār āşinā dildārdır ammā
Lebībā bildiginde varsa böyle hūb-rū göster

-132-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . .) (. . -) (. . .) (. . -)

- 1 O nevrēsīdeye gönle bedel begendiremem
Vişāl-i yārdan özge emel begendiremem
- 2 Ne var ne yok ğam-ı ‘aşkıyla kışsa mı yāre
Hikāye eyler isem de meşel begendiremem
- 3 O şūh yükletirirse biraz da aġyāra
Şu yār cevri ne çāre cemel begendiremem
- 4 Giderse kūy-ı nigāra gider gönül yoġsa
O nā-murāda cihānda maḥal begendiremem
- 5 Nazīre şanma Lebībā bu çend-i ebyātı
Cenāb-ı Ğālib’e zīrā ğazel begendiremem

-133-

mef^u ülü / fā^e ilātü / mefā^e ilü / fā^e ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 ^{48a/} Āzm eyledikçe her gice bād-ı seher ile
Efgānımın önünde çeker āh-ı meş^e ale
- 2 Fetvā nüvis-i vaşl ise de hatt-ı tal^e atın
Fenn^e āşinā-yı^e aşka denilmez o mes^e ele
- 3 Meşgūl iken nigār ile bezm-i vişālde
Endişe-i firākı olur başka meşgale
- 4 Her lahze gidüp geliyor kūy-ı yāre dil
Mābeyn-i hāfıkāyın dahī olsa merhale
- 5 Eş^e āra i^e tibār ola idi Lebīb eger
Tab^e im cihāna virme bir alış mıydı velvele

-134-

mef^u ülü mefā^e ilü mefā^e ilü fe^e ülün

(- - .) (. - - .) (. - - .) (. - -)

- 1^e Āşıkları^e ākıl şanan^e ālemde delidir
Dīvānelik üftādeye bahş-i ezelidir
- 2 Ol şem^e -i ruḥuñ tābiş-i ārāyiş-i ḥüsnü
Gündüz kameriñ gice de mihriñ bedelidir
- 3 Kıldan dahı ince disem ol mūy-ı miyāna
Taşdıķ idüp her işiden öyle belī der
- 4 Sengin dil-i yār kımıldar mı yerinden
Bünyān-ı cefā-ḥāneniñ özge temelidir
- 5 Ahkāmını fehvā-yı meāl-i ğam-ı^e aşkıñ
Nesh etmedigi hatt-ı ruḥuñ emr-i celīdir

- 6 İşler kişver-i gönlüme şemşîr-i muhabbet
Çeksin acımam ben aña kendi ‘amelidir
- 7 Tab‘ın saña yâverlik ider korkma Lebîbâ
Eglenmek için böyle gazeller dimelidir

-135-

meʿ ʿülü / fâʿ ilātü / mefâʿ ilü / fâʿ ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Gönlümü al ki bende olan mâ-melek budur
İnşâf ider isen saña şimdi gerek budur
- 2 ^{48b/}Dāmān-ı yâri koyma elinden şakın gönül
‘Aşk ‘âleminde tutmağa çesbân etek budur
- 3 Açdımdı dil-rübāya felek-meşreb olduğun
Cevr eyledi de dedi mizâc-ı felek budur
- 4 Yâr gam-ı muhabbet emekletse de beni
Hazz eylerim ki çekmege şâyân emek budur
- 5 Pîr-i meye ‘ayâr mı şordum idi Lebîb
Gösterdi cām-ı bâdeyi dedi mehekk budur

-136-

fâʿ ilātün / fâʿ ilātün / fâʿ ilātün / fâʿ ilün

(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Hûy-feşân olmuş ruh-ı âliñ gül-i terlik budur
Kân kân oldu perçemiñ sünbülde katmerlik budur
- 2 Uçmadı beñziñ haţ-âver olmak ile hâliyâ
Âferîn ey murğ-ı işve işte şehperlik budur

- 3 Tard idüp aġyārı yanından baña ĥidmet buyur
Kışver-i inşāfta dād it ki dāverlik budur
- 4 Kalaķaldı serv baķdı da ĥırām-ı nāzıña
Naĥl-i gül ķaddiñ görünce dedi berterlik budur
- 5 Cevr kıl āzār kıl ĥayrān kıl pāmāl kıl
Koġma şāhım dergehiñden bende perverlik budur
- 6 Buyruġun tut ol şehiñ dil-zār isen ‘aşķ isen
Şīve-i fermānberi ĥākāna ķākerlik budur
- 7 Tāze sev uğraşma zenle Kays u Kūhken gibi
Duĥt-ı rezden mā‘adāsıyla şaķın erlik budur
- 8 Meclis-i āġyārda ol āfitāb-ı tal‘ati
Gördüġü gice göñül dedi bed-aĥterlik budur
- 9 Sāde-gūlukla faķaķ faĥr eylerim yoĥsa Lebīb
Ben dimem ĥāşā hünerverlik sūĥanverlik budur

-137-

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

(- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 ^{49a/}Ĥāk-i būsuñdur begim devlet baña
Dergehiñdir menzil-i rif‘at baña
- 2 Her vecihden gördüġüm şüret ider
Tal‘atiñ āyīne-i ĥayret baña
- 3 Şāh-ı ‘aşķım āsitānıñda seniñ
Bendelikdir salţanat şevket baña
- 4 Ben saña ālūfteyim āşūfteyim
Ėayr ile lāzım degil ūlfet baña

- 5 Dil hayāl-i kāmetiñle eglenir
Dā'imā 'ālī olur himmet baña
- 6 Eylese ol hūr-veşligim hemdemlige
Kūşe-i 'uzlet olur cennet baña
- 7 Virmiyor nīm iltifātıñ neş'esin
'Öşrünüñ i 'şārını 'öşr it baña
- 8 Yāre dā'ir olmaz ise diñlemem
Başka türlü açmayıñ şöhet baña
- 9 Bā'ış-i hubb-ı vañan dildārdır
Yārsız 'ālem olur ğurbet baña
- 10 Murğ-ı 'āşkıñ ben Lebībā beytimiñ
Mışra'ını şehper-i şöhet baña

-138-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Ey sīne tut ki tır-i nigārı gezer ider
Senden çıkar gider de derūna sefer ider
- 2 Afyon hār hoşka-i naḥvet uyur kalır
Tiryāki ḥ'āb-ı ğafletiñ adın şeker ider
- 3 Ta'cıl 'abeşdir işte dırahtān-ı bī-vaḳit
Üşkūfe açmasıyla felek bī-şecer ider
- 4 La'l-i nigāra dā'ir olan söz şekerlenir
Zindān-ı vaşfi şöhetü dürr ü güher ider
- 5 ^{49b/} Ālem begendi vaşfiña dā'ir ğazellerim
Memdūh-ı dil-nişin sözü mu'teber ider

- 6 İfrat-ı hüsn ü cāzibeler an be an seni
Gündüz güneş ider gicelerde kamer ider
- 7 İnşāf ider Lebīb o kim nazm-ı pākiniñ
Māzmūn-ı nā-şenīdelerine nazar ider

-139-

fe' ilātūn / fe' ilātūn / fe' ilātūn / fe' ilūn

(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 'Aqlım aldıñ beni böyle ne delirtdiñ bilmem
Derd-i 'aşkıñ ile şeydā niçün itdiñ bilmem
- 2 Orada var mı saña ip taķacak bilmiyorum
Ey gönül kāküle toğru ne segirtdiñ bilmem
- 3 Şoñradan gevşedi evvel olunan peymānlar
'Āşık-ı zār ile sözü ne pekitdiñ bilmem
- 4 Tıracaķdıñ girüp vādi-i 'aşk içre begim
Beni böyle ileriye niçün itdiñ bilmem
- 5 Gelmeyüp yanına ey māh Lebīb'in bu gice
Bezm-i ađyāra efendim niye gitdiñ bilmem

-140-

fe' ilātūn / fe' ilātūn / fe' ilūn

(. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Sen beni kendiñe mecbūr itdiñ
İltifātıñ ile mesrūr itdiñ
- 2 Gönle maķbūle geçirdiñ zātıñ
Mā' adāyı baña menfūr itdiñ

- 3 Āferin ‘āşıkınıñ haqqında
Himmet ü sa‘yiñi meşkür itdiñ
- 4 Göñle girdiñ oralardan yekser
Ġam u endişeleri dūr itdiñ
- 5 İtdiğñ merḥamet ü iḥsāna
‘Āşık-ı zārını mağrūr itdiñ
- 6 ^{50a/}Kendüñü merḥamet ü re’fet ile
Nezd-i ‘uşşākda meşhūr itdiñ
- 7 Sevķ idüp ‘āṭifete yāri Lebīb
O cefā-pīşeyi me’cūr itdiñ

-141-

mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün
(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

- 1 Bu dem ḥulyā serā-yı fikri bünyād itdigim demdir
Ḥayāl-i vuşlatıñla göñlüm ābād itdigim demdir
- 2 Ḥaṭ-āver gördüğüm de nālem efzūn oldı dildārı
Hezār-āsā bahār eşnāsı feryād itdigim demdir
- 3 Alışmak kār-ı müşkilmiş şeb-i yeldā-yı hicrāna
Bu günler nāle vü efğānı mu’tād itdigim demdir
- 4 Geçen hengām-ı vaşlı iltifāt-ı Ḥazret-i yāri
Mücerred bir taşavvurla dili şād itdigim demdir
- 5 Ferāmūş olmuş eski ‘ādet iken ibtilā şimdi
Yeñi başdan uşul-i ‘aşkı icād itdigim demdir
- 6 O serv-i qadd ḥayālin dilde taşvīr eyleyüp her ḥāl
Göñül naķşını reşk-i resm-i şimşād itdigim demdir

- 7 Ğazel-gūyum Lebībā sözde şan‘at nidügin bilmem
Faķaķ ebyātı hāle dā‘ir inşād itdigim demdir

-142-

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Söz açarsam ğam-ı dilden o sitem-ñū alınır
Şoñbet itsem çekinir āh idersem ıarılır
- 2 Haıı-ı be-tekrār senedleşdi ğam-ı ‘aşkıñ ile
Saña terhîn olunan dil ne zamān kırtarılır
- 3 Zaħm uran yārdır āġüşuna ruşsat virse
İşte ol demde benim yarama merhem şarılır
- 4 Bir gün inşāf idüp hālime raħm eylemediñ
Nice yıldan beridir hāzretiñe yalvarılır
- 5 ^{50b/}Öyle pek işe yarar şey de degilse göñlüm
Sen de ıursun ki begim bir gün olur kıullanılır
- 6 Kūy-ı dildāre giden dil dönecek mi heyhāt
Ka‘bedir Ka‘bede elbette mücāvır kıalınır
- 7 Rū-be-hāk ol ki Lebībā reh-i semt-i yārda
Oraya būs-i zemīn eyleyerekten varılır

-143-

mef‘ülü / fā‘ilātü / mefā‘ilü / fā‘ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Her bir göñülde ‘aşka liyāķat bulunmuyor
Bir başka güne şeymiş o hālet bulunmuyor

- 2 Varmam diger apıya açılmaz açılma da
Dergāh-ı dil-rübādaki devlet bulunmuyor
- 3 Var idi aylice dınecek sözlerim i-sūd
Tā ki görünce dilberi şöbet bulunmuyor
- 4 Dıat olunsa cāy-ı temāşadır ‘ākīle
Āyīne-i merāmda şūret bulunmuyor
- 5 Şehvet-peresti fark ıdecek merd-i pāk-bāz
‘Aş-ı mecāzıñ ehli aat bulunmuyor
- 6 Ebrū-yı dilsitān amı zorlu nesnedir
Öyle kemānı ekmege tākāt bulunmuyor
- 7 Söz var mıdır Lebīb şu vate faat hemān
Şāhib sūan kibārda himmet bulunmuyor

-144-

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

(. . -) (. - -) (. - -) (. . -)

- 1 Bir daıa demi biñ yılca olunmuş tadīd
asret-i eyyāmı cihānda ne şekl vat-i medīd
- 2 Saltanatlandı a-āverlik ile şāh-ı cemāl
Bende-i ‘aşı ider eski berātıñ tecdīd
- 3 Bezmde neyler olup nāleme her dem peyrev
Reng-i un-āb-ı sirişkime ider mi talīd
- 4 ^{51a/}Jāle sessizce olur gül ile dā’im hemdem
Bülbül-i zār ider nafılece üft ü şenīd
- 5 Ne zamān gitsem o meh-pāreye ıkmış bulurum
Bu gidişlerini germābeden itdi tebrīd

- 6 Pertev-i hüsnüñe hāşā ki tenezzül viremez
İbtidāñı göge dek itse velevki hūrşid
- 7 Şiddet itmez yatar elbette Lebībā şulha
Arnabud şuhunuñ ağzına şığışmaz teşdīd

-145-

mef^ʿ ūlū / fā^ʿ ilātū / mefā^ʿ ilū / fā^ʿ ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Sūz u güzār-ı mihnet-i ‘aşkı ne şanmışım
Encāmını düşünmemişim nāra yanmışım
- 2 Īcāb-ı hāl-i ‘aşkıla mecbūr olur gönül
Bî’l-farz āh u nālelerimden usanmışım
- 3 Yāriñ yalancı şulh idügin şimdi añladım
Bilmezlik ile va^ʿ delerine inanmışım
- 4 Kaçdı demide kuş gibi uykum bu şeb meger
Ol murğ-ı nāzı düşde görüp kuşkulanmışım
- 5 Hayret nigāhına ne bakarsın dedim dedi
Mānend hele meh-i ruḥ-ı yāre dolanmışım
- 6 Bir parça hasrete müteḥammil degil iken
Şad āferiñe şadme-i ‘aşka ṭayanmışım
- 7 Baḥtım küşādelendi Lebībā bu neş’eden
Mestānelikle pāyına yāriñ kapanmışım

-146-

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

- 1 Be-kām oldı olaldan dil-rübānıñ pāy-ı posundan
Göñül devletleriñ rif' atleriñ geçdi kamūsundan
- 2 Sezā ' unvān şatarsa ' āleme dil-cümleye ma' lüm
Naşıl käleler almışdır muhabbet çārşusundan
- 3 ^{51b/}Geçirmişken göñül bunca belālar derd-i firķatle
Geçilmez çāre var mı vaşl-ı yāriñ arzūsundan
- 4 Göñül lebriz-i şahbā-yı muhabbet dide pür hūnāb
Tolular iç begim üftādeniñ cām-ı sebūsundan
- 5 Şu rütbe yüz şuyu dökdü Lebīb ' aşkıñla kim hālā
Geçit virmez nehirler oldı peydā āb-rūsundan

-147-

mefā' ilün / mefā' ilün / fe' ulün

(. - - -) (. - - -) (. - -)

- 1 Uşandım yāre ahvālim dimekden
Fütūr olurdu ihsānıñ dilekden
- 2 Nihāyet hāşılım ye's oldı senden
Şu çekdigim ğam u derd ü emekden
- 3 Koma aġyārı ' ışret-gāha sākī
Bulanur mi' deleri mürde-sengden
- 4 Şıķılırsıñ benim rūhum fütādıñ
Bir āh itmek ile cān u yürekden

- 5 Begim ʔabʕ ında varken bu döneklik
ʕ Abeşdir iştikā kār-ı felekten
- 6 Seni ister Lebīb ancak ziyāde
Olur gül-i arzū başka çiçekden

-148-

feʕ ilātün / feʕ ilātün / feʕ ilātün / feʕ ilün
(. . - -) (. . - -) (. . - -) (. . - -)

- 1 Seniñ üftādeñe dilerse efendim lāyık
Cümle akrānına ʕ āşıklar içinde fāʕık
- 2 Çalup alma bakışım gördü de çeşm-i gūyā
İtdi düzdide ne ki dedi ʔabʕ ın sārık
- 3 Gerüye dönme muḳadder olacak mı gönlü
Şehr-i ʕ aşḳa müdām emr-i ḳazādır sāʕık
- 4 Hattḡ gelelden berü yüz virmeyüp üftādelere
İltifāt itmiyor ol şūḡ yüce sābık
- 5 ^{52a/}Görsem ümmidin ider de ne bulur anlayamam
Kendüsün ḡayb idiyor yāri görünce ʕ āşıḳ
- 6 Yāre yaklaşsam öperdim şarılırdım zīrā
Şerim uzakdan bāḳīdir ʕ ār olur mu lā-ḫaḳ
- 7 Vaşf-ı ḡübānda āṣārımı kim görse diyor
O güzel fenne Lebīb işte kitāb-ı nāṭık

-149-

feʕ ilātün / feʕ ilātün / feʕ ilātün / feʕ ilün
(. . - -) (. . - -) (. . - -) (. . - -)

- 1 Geliyor yār göñül şanma ki imdād idecek
Kim bilir ki ne şekil cevruñe bī-dād idecek

- 2 Şiše-i çeşme girer çıkmaz o şūr-ı ʔalʕ at
Kendüsün ẓann iderim reşk-i perī zād idecek
- 3 Gözünün ʔutduğun ol şūḥ giriftār idiyor
Gösteriş şöyle ki āhūları sayyād idecek
- 4 Bir bakışda saña ʔağlarca keder defʕ oluyor
Dil bu neẓẓāreyi kūh-ı ğama Ferhād idecek
- 5 Şāne-i der-dest perişān ediyor ʔurraların
Kimi serbend idecek kimleri āzād idecek
- 6 Çok vakitden berü maḥzūn ediyor gönlümüzü
Ne zamān ʕ āşık-ı nā-kāmeti dilşād idecek
- 7 İnfīʕāl itme begim çünkü Lebīb ʕ āşıktır
Āh u fiğān idecek nāle ü feryād idecek

-150-

meʕʕ ūlū / fāʕ ilātū / mefāʕ ilū / fāʕ ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Pīrāya ḥüsn ü ān dilārāya nāzdır
ʕ Āşık olanlara yakışık şey niyāzdır
- 2 Bālā nihāl-i kāmet-i yāre erişmiyor
Efkār-ı nerdbānı egerçi derāzdır
- 3 Şimşād u serv ü ʕ arʕ ara nisbet olur ise
Ol gül-nihāl cümlesine ser-firāzdır
- 4 ^{52b/}Çok şeyden anlamam ḫuluñ ammā ki ʔabʕ ınıñ
ʕ Āşıklara mürüvveti ğāyetle azdır
- 5 Böyle güzīde ʔarz-ı levendāneden begim
Maḫşūduñuz cenābıñızın imtiyāzdır

- 6 ‘Āşık olan yanar yakılır dil-rübāsına
Pervāneniñ nümāyiş-i sūz u güdāzdır
- 7 Baḳmam Lebīb ğamzesi neylerse çeşminiñ
Raḥm eyleyüp baḳışları ‘āşık nevāzdır

-151-

mef^ʰülü / fā^ʰilātü / mefā^ʰilü / fā^ʰilün
 (- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Teşrîf idince dilber-i ‘âli-cenâbımız
Aḥşâm üstü toğdu bizim âfitâbımız
- 2 Erḳâm-ı eşk ḫayli döküldü görür idin
Ḥaṭṭın zuḫûr itse ḫisâb u kitâbımız
- 3 Herkes varır birer yere mensûb olurlar bezm
Vardır dir nigâra faḳaṭ intisâbımız
- 4 Āḥ-ı nihân vir de nühüfte-i nigâhdır
Nâz u niyâzda cümle su‘al ü cevâbımız
- 5 Ehl-i dilin muşîbetidir baḫt-ı bed eşer
Ḥaml oluyor ḫaṭâya Lebîbâ şavâbımız

-152-

mef^c ūlū / fā^c ilātū / mefā^c ilū / fā^c ilūn
 (- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Hūni nigehiñ ne yamān bī-amān imiş
 Kān eylemekde ġamzeñ ile tev'emān imiş
- 2 Yükletdigin cefāları ħālā çeker tırur
 Gönlüm benim begim ne kavī pehlevān imiş

- 3 Pîrâne ser benim şu gönül derdiğim nigâr
‘Uşşâka cân bağışlayıcı nev-civân imiş
- 4 Taştan taşu urur bizi ol seng dil-i ğaraž
Zann eylerem mi‘ yârimız imtiḥân miş
- 5 ^{53a/}Gevherde olsa şi‘r Lebîbâ olur mu var
Ḥar-mühre dünde şimdileri dāyikān imiş

-153-

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün
(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Gel begim gel ki gönül derdine dermān göreyim
Aman öldürme beni ḥasret ile cân göreyim
- 2 Baña bak nergis-i dil-cūyu temāšā ideyim
Yüzüme gül behey āfet gül-i ḥandān göreyim
- 3 Şekl-i āyine-i inşāf-ı ḥaṭ-āverlikde
Her temāšāda bu evzā‘ a peşimān göreyim
- 4 İsterim öyle güzel şūḥa naẓar itmegi kim
Yüzgörümlüğüne naḳd-i dili şāyān göreyim
- 5 Gözet ey dide o āhū nigeḥi dersin eger
Bağmağa sevmege şāyeste dil-istān göreyim
- 6 Vaḳti ile bakacak yüz bırağur şimdiden
Şavuşup gitmesini her dem ü her ān göreyim
- 7 Bu ne ḥünîlik efendim ne şekil kāfırlık
Ne olur çeşmiñi bir kerre Müselmān göreyim
- 8 Dideñi ḥasta femiñ semt-i ‘ademde bulayım
Kendü ḥālim gibi gīsūñu perişān göreyim

- 9 Benim eş' arıma göz gezdirir ahlarsa Lebīb
Kim ki derse eşer-i ʔab' -ı sühandān göreyim

-154-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 Saña gül ğonca-i zibā derler
Baña da bülbül-i şeydā derler
- 2 Yetişir ğayrı felek meşreblık
İtme İtme buña dünyā derler
- 3 Neş' e-mendān-ı muḥabbet gözümüñ
Eşk-i ḥunābına şahbā derler
- 4 ^{53b/}Aşlı var mı baḳalım sīneñi aç
Görünür başḳa temāşā derler
- 5 Saña Ferhād'lık eyler Şirīn
Zār u Mecnūn'uña Leylā derler
- 6 Düşüme girdi de dedi dildār
Böyle rü' yālara ḥulyā derler
- 7 Zevḳdır ' arbedesi ' uşşāḳa
Ne güzel şeydir o ğavġā derler
- 8 ' Āşıḳa söz bulamazlar diyecek
Faḳaṭ āşüfte vü rüsvā derler
- 9 Bir güzel sevdi ki dünyāda Lebīb
' Ālem-i ḥüsnde yektā derler

-155-

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

(. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 ‘Āşkıñ aḥvālī ġarā’ib oluyor
Ḥāl gitdikçe ‘acāyib oluyor
- 2 Kim şaḥābet idecek ‘uşşāka
Yāra aḡyār muşāḥib oluyor
- 3 Dil-i zārīñ saña ‘āşık olalı
Giryesi ḥandeye ġālib oluyor
- 4 Her ne cānibde bulunsam yārsız
Gördüğüm cümle ecānib oluyor
- 5 Her kimin göñlüñü aldıñsa begim
Der-‘aḡab ‘aḡlıda ġā’ib oluyor
- 6 Naḡd-i cān bezli ile cümle gören
Saña dil virmege ṭālib oluyor
- 7 Yāra ‘arz-ı süḥan itmekde Lebīb
Şanki eş‘ārına rāḡīb oluyor

-156-

mef‘ūlū / mefā‘ilün / fe‘ūlün

(- - .) (. - -) (. - -)

- 1 ^{54a/}Gerçi o şehiñ cefāsı vardır
Ammā ki yine şafāsı vardır
- 2 ‘Āfv eyle begim fiḡān idersem
Göñlüñ saña ibtilāsı vardır
- 3 ‘Āşıqlara çāre-sāz sensin
Her derdiñe var devāsı vardır

- 4 Al gönlünü ki fütāde zārın
Bir nesnesi yok du‘āsı vardır
- 5 Kuluñ olayım kapuñda koğma
Her pādişehiñ gedāsı vardır
- 6 Elbette bulur gönül nigārı
Āhım gibi reh-nümāsı vardır
- 7 Cevr eyler iken de dil-fiğāra
Seyr it ne güzel edāsı vardır
- 8 Bülbül kadar ehl-i ‘aşkıñ ey şūh
Feryād idecek şadāsı vardır
- 9 Bir büşecik it Lebīb’e ihsān
Ġāyet ile iktizāsı vardır

-157-

meḥ‘ülü / fā‘ilātü / meḥā‘ilü / fā‘ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Bu ‘işveler bu nāz u cefā hep baña mıdır
İnşāf it ki itdigiñ işler revā mıdır
- 2 Dīvāne oldum ‘āşık olunca hemān saña
Ey yār ibtidā mıdır bu ‘aceb intihā mıdır
- 3 Her yerde dil-rübāmı añup nāle eylerim
Bilmem becā mıdır bu işim nā-be-cā mıdır
- 4 N’olsun muhāceme der-i dildārda ‘aceb
Herkes benim gibi o kapuda gedā mıdır
- 5 Kāf tağı mı sevādı bu sevdā-yı kākülün
‘Ankā mizāc gönlüme perçem yuva mıdır

- 6 ^{54b/c} Āşık severdiler seni ammā fiġān ider
Şükr eylemegi maḳşadı yā iştikā mıdır
- 7 Hālā Lebīb anlamadım şuġl-ı ‘aşḳla
Yāriñ cefā mıdır baña ḳaşdı vefā mıdır

-158-

mef^ʿülü / fā^ʿilātü / mefā^ʿilü / fā^ʿilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Seyr it o şūḥu serv-i çemen söylerim saña
Bir nev-nihāl-i ġonca dehen söylerim saña
- 2 Ma^ʿlüm olur ḥikāyelerimden şikāyetim
Efsāne-hā-yı derd ü miḥen söylerim saña
- 3 Dendān-ı yāra aġz’açamam remz ider isem
Yaḳūt içinde dür-i ‘aden söylerim saña
- 4 Güftār-ı nā-be-cā diyemem ben efendime
Söyler isem yerinde süḥan söylerim saña
- 5 Aġyārı yār yanında bugün vaşf idüp dedim
Evşāf-ı ḥāl-i zāġ u zaġan söylerim saña
- 6 Āyīne-ḥāne eyler iseñ kendi ḳalbiñi
Kimdir begim gönülde gezen söylerim saña
- 7 Kūy-ı niġāra dek severim gitmegi Lebīb
Beyhūde şanma hubb-ı vaṭan söylerim saña

-159-

mefā^ʿilün / fe^ʿilātün / mefā^ʿilün / fe^ʿilün
(. - . -) (. . - -) (. - . -) (. . -)

- 1 O nevreside nihāli bilir mi var ki desin
O ġonca-fem gül-i alı bilir mi var ki desin

- 2 Gezer lisānda ammā o zūlf ü haṭṭ o cemāl
Bu kıl ü kālī bu ḥālī bilir mi var ki desin
- 3 Vefā-yı yār ne şeydir diyor göñül ammā
O gūne emr-i muḥālī bilir mi var ki desin
- 4 Cevābı şöylece tursun şorulsa derd-i derūn
Ez-ibtidā bu suālī bilir mi var ki desin
- 5 ^{55a}/O şūḥ bāde mi içdi tarıldı mı yoḥsa
Neden kızardı cemālī bilir mi var ki desin
- 6 Ne gūne vaşf olur ebrūları o māh-veşīñ
Felekde çifte hilālī bilir mi var ki desin
- 7 Sūḥanda mu‘ ciz-edāsīñ bunuñ naẓīresini
Lebīb siḥr-i ḥelālī bilir mi var ki desin

-160-

mefā‘ilūn / fe‘ilātūn / mefā‘ilūn / fe‘ilūn
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

DİGER

- 1 Vefālī yārı göñüller arar şorar bulamaz
Temāyül etmege dilber arar şorar bulamaz
- 2 Eşer bırakmaz o ḥulyāña yāre dā’ir ola
Göñül ise bunu ister arar şorar bulamaz
- 3 Ḥayāl-ḥāneme aşla tenezzül itmezsiñ
Taşavvurum seni yekser arar şorar bulamaz
- 4 Begim hele seni buldu göñül nice demdir
Güzel vü hem de ḥaṭ-āver arar şorar bulamaz
- 5 Lebīb söylüyor ammā ğazeller anlayacak
Sūḥan-şinās hünerver arar şorar bulamaz

-161-

mefā'ilün / fe'ülün / mefā'ilün / fe'ülün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Bu nev-nihāl naşıldır ne gūne söyleyim
Şu yāl ü bāl naşıldır ne gūne söyleyim
- 2 Ne gülsitānda vardır ne dilsitānlarda
Bu gül cemāl naşıldır ne gūne söyleyim
- 3 Süḥan şaşar dolaşır dil añılsa zülf ü ḥaṭṭı
O kıl ü kāl naşıldır ne gūne söyleyim
- 4 Derūnu 'arbedecidir fütāde-i aḡyāra
Olan cidāl naşıldır ne gūne söyleyim
- 5 Cihānda şems ü kameran güzelsin 'ālemde
Saña mişāl naşıldır ne gūne söyleyim
- 6 ^{55b/}Seni tefekkür iderken hemīşe gönlümde
Geçen ḥayāl naşıldır ne gūne söyleyim
- 7 Söze şıgışmıyor aḥvālī çünkü derd-i dilin
Lebīb o ḥāl naşıldır ne gūne söyleyim

-162-

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Muḥabbet anlaşılır şey midir ki söyleyeyim
O ḥālet anlaşılır şey midir ki söyleyeyim
- 2 İdince yāri taḥayyül taşavvurumda geçen
Ne şüret anlaşılır şey midir ki söyleyeyim

- 3 Görünce dilberi nā-geh şaşırılmışım kendim
Bu hayret anlaşılır şey midir ki söyleyeyim
- 4 Kolayca ‘ aşık olub da nihāyeti görülen
Şu‘ übet anlaşılır şey midir ki söyleyeyim
- 5 Egerçi nokṭa-dehānı miyānı da mūdūr
Bu dikkat anlaşılır şey midir ki söyleyeyim
- 6 Fiḡān u zār iderken niçün gelür gönle
Sükūnet anlaşılır şey midir ki söyleyeyim
- 7 Zemīn-i tengde şoḡbet tedārikiyle Lebīb
Şu himmet anlaşılır şey midir ki söyleyeyim

-163-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . . -) (. . - -) (. . . -) (. . -)

- 1 Güzel civān aranursa o şūḡdur ancak
Gönülde cān aranursa o şūḡdur ancak
- 2 Güzide ḡūr-i liḡāsı bu dār-ı dünyanıñ
Perī-ruḡhān aranursa o şūḡdur ancak
- 3 Sevüp de cān u gönülde fütādesi olacak
Bütün cihān aranursa o şūḡdur ancak
- 4 Felekteki meh ü mihre şu yeryüzünde daḡī
Eger nişān aranursa o şūḡdur ancak
- 5 ^{56a/}Lebīb ma‘ nī-i nāz u cefā vü naḡvetden
Daḡīka dān aranursa o şūḡdur ancak

-164-

mef' ulü / fâ' ilātü / mefâ' ilü / fâ' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Ol şūḥa intisāb olur mu bilir mi var
‘Uşşāk-ı kām-yāb olur mu bilir mi var
- 2 Hürşid-rū demek saña lāyık mıdır begim
Perçemli āfitāb olur mu bilir mi var
- 3 Ben çekmeden çekinmem efendim cefālarıñ
‘Āşıkda ictināb olur mu bilir mi var
- 4 Evrāk-ı gül-ter üzre yazılup bozulmuş
Ḥaṭṭıñ gibi kitāb olur mu bilir mi var
- 5 İnşāfa gel dedim dedi ḥübān ‘asrda
Ol cānibe zehāb olur mu bilir mi var
- 6 Çoşmuş sirişkimi hiçe tıttu görünce yār
Emvāc-ı yemm serāb olur mu bilir mi var
- 7 Bakdı Lebīb cān u dilim nār-ı iştiyāk
Fırkat gibi ‘azāb olur mu bilir mi var

-165-

mefâ' ilün / fe' ilātün / mefâ' ilün / fe' ilün

(. - . -) (. . - -) (. - . -) (. . -)

- 1 Sebeb-i tedārike o dildār uzak ṭurur gelmez
Yākīnde çıkdı bu efkār uzak ṭurur gelmez
- 2 Neden ki yaklaşamaz şimdilerde ‘uşşāka
Niyāz olunsa da her bār uzak ṭurur gelmez

- 3 Geçenki ıavra bakılsa olurdu istib‘ād
Bu şimdilerdeki etvār uzak ıurur gelmez
- 4 Fiğān itse ııgırsa fütādesi ol şūḥ
Bahānede idüp ısrār uzak ıurur gelmez
- 5 Ne ıan dökdüğü çeşm-i teḥassürüñ her dem
Görür gözüyle de ḥun-ḥ‘ār uzak ıurur gelmez
- 6 ^{56b}/Varılmaz üstüne çāre nedir o ğaddārıñ
Berā-yı ḥātır-ı aġyār uzak ıurur gelmez
- 7 Lebīb her ne ıadar ben niyāz idersem de
O bī-vefā o sitem-kār uzak ıurur gelmez

-166-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Göñüldeki ğam-ı ‘aşq intihā bulur diyemem
O ğamdan ehl-i muḥabbet rehā bulur diyemem
- 2 Hezār ḥaykırup efġān iderse de bülbül
Benim bu nāleme beñzer şadā bulur diyemem
- 3 Gözüm ki sīne-i yārdan cüdā ola artık
Ne ġüne āyīne görse şafā bulur diyemem
- 4 Derim ki olmaz efendim seniñ gibi dildār
Saña da ben gibi kemter gedā bulur diyemem
- 5 Ḥaṭ-āver oldu da ḥālā gözü ıurur bī-mār
Bu nüshalarla o ḥasta şifā bulur diyemem
- 6 Nesīm-i āh-ı seḫerdir esen o cānibde
Riyāz-ı kūy-ı nigārı şabā bulur diyemem
- 7 Cihān-ı cān u dil ile o māh-tābāne
Olursa müşteri lāyık bahā bulur diyemem

- 8 Sebeb bu hālime kendi cemālidir ancak
Bahāneyi o dīl-ārā baña bulur diyemem
- 9 Şafā-yı hātırı ile bu derd-i ‘aşk gibi
Muḥabbet ehli diger ibtilā bulur diyemem
- 10 Arar bulur ne kadar nāz u cefā varsa
Fütādesini vefāya sezā bulur diyemem
- 11 Çok isteği var o şehden görünce dil diyecek
Sözünü ğayb ediyorken recā bulur diyemem
- 12 Ezālarına ‘ināyet diyor iken ‘āşık
Nigārın itdigi işte cefā bulur diyemem
- 13 ^{57a/}O şem‘-i cān gönülde gezinmez ise eger
Derūn-ı ehl-i muḥabbet ziyā bulur diyemem
- 14 Yerinde söylete bir söz aña ne dir cānān
Fiğān-ı nālemi ancak becā bulur diyemem
- 15 Nihāl-i gül de güzeldir seniñ gibi ammā
Hırām-ı nāz ile yoşma edā bulur diyemem
- 16 Cihān-ı ḥüsnü gezenler araştırırsa daḥī
Şu perçemiñ gibi bālā hümā bulur diyemem
- 17 Arar var ise muḥabbet tarīkını şimdi
O yola ben gibi bir reh-nümā bulur diyemem
- 18 Usūl-i ‘aşka heveskārlar baña gelsün
O fenne başkasını āşinā bulur diyemem
- 19 Giderse ‘aqlına yelken ider gider her hāl
Lebīb keşt-i-i kāmā hevā bulur diyemem

-167-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . -)

TĀRİH

- 1 Kıldı cihāna Mevlā ' ināyet
İtdi ihāta kevn-i sa' ādet
- 2 Tāriḥ-i dīlcū bulmaḫda her sū
Her bir sühan-gū şāḥib liyāḫat
- 3 Ben bende ol it şükr-i firāvān
İdüp Hüdā'ya bī-ḫadd ü ḡayet
- 4 Dedim Lebībā elham-dülillāh
Buldu maḫallin mühr-i şadāret
Sene/1268

-168-

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün
(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

- 1 ^{57b/}Lebīb olsun güher-pāş-ı beşāret bulduğum tāriḥ
Reşīd Paşa güzel zībāyiş oldu şimdi de şadra
Sene/1268

-169-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

ĠAZEL

- 1 Gül-i ruḫun mādēm sebz-i ḫaṭla zībālanur
Gülsitān-ı ' aşḫa gönlüm bülbul-i gūyālanur

- 2 Başıboş тұрмаз fütādeñ kāküle serbend olur
Zülfünñ zencirine ‘āqlı olan şeydālanur
- 3 Telh-i hicrāna nisbet zehirler sekirlenüp
Acı şular mest-i ‘aşkıñ cāmına şahbālanur
- 4 Hatt-ı pür-āverde ruḥ-tābānıña mihr-i felek
Azıcık evvel bahār eşnāları hemtālanur
- 5 Hil‘ at ‘uryānlık olur kālā güzīn-i ‘aşkıña
Reviş-i erbāb tecerrüdde ‘abā dibālanur
- 6 Hatt-ı tamam ḥüsnünñ işbātına bürhāndır
Hüccet-i ḥükm-i kazā itmāmda imzālanur
- 7 Kāmetiñ gül-naḥl-i ra‘ nādır uzatmam şöḥbeti
Sözde fi’l-cümle egerçi servler bālālanur
- 8 Heyāt-ı ter sīm-i ebrū sāyesinde lā-cerem
Levḥa-i tuğradaki taşvīr-i gül boyalanur
- 9 Kış başar serdī-i ḥasret ile dil-germ-i ülfeti
Senden oldukça cüdā germābeler sermālanur
- 10 Yār ḥamd olsun cefādan başka şey itmez Lebīb
İtdigim yekser teşekkürler aña şekvālanur

-170-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . .) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 ^{58a/}Mizāc-ı yār naşıldır ne der de aňlatırım
O ḥün-ḥ^vār naşıldır ne der de aňlatırım
- 2 Gülñ vazīfesi midir fiğān u vāveylā
Hezār-ı zār naşıldır ne der de aňlatırım

- 3 Hırām-ı nāz ile yoşma tavr-ı edālarla
O şivekār naşıldır ne der de anlatırım
- 4 Görünce şebnemi derdleşdi de dedi bülbül
Cefā-yı hār naşıldır ne der de anlatırım
- 5 Yeter çıkar gül-i terden çemenlenür hattıñ
O sebze-zār naşıldır ne der de anlatırım
- 6 Yük itme yāri firākı cefāñ ile her bār
Gönülde yār naşıldır ne der de anlatırım
- 7 Güç iş bu derd-i muḥabbet ḥuṣūl-i muṭlaḳ
Medār-ı kār naşıldır ne der de anlatırım
- 8 Görünce yār cünūnum dedi bu rüsvāya
Vaḳār u ‘ār naşıldır ne der de anlatırım
- 9 Ğam-ı nigār olur ancak Lebīb eğlencem
O ğam-güsār naşıldır ne der de anlatırım

-171-

mef‘ülü / fā‘ilātü / mefā‘ilü / fā‘ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Kārım benim begim gece gündüz figāndır
Feryād senden olduğı da pek ‘ayāndır
- 2 Kışsam seniñle ‘ibret olur kār-ı ‘aşḳda
Ferhād u Kays’a naḳl olacaḳ dāsitāndır
- 3 Vaşf-ı miyānda ortaya konur zamānla
Şimdi femiñ mübāheşesi der-miyāndır
- 4 Dizgīn aşuru gitdi o kim zann ider seniñ
Ḥurşid ü māha perteviñi hem-‘ināndır
- 5 Gerçek mürüvvet itmiyor iken sen begim baña
‘Ahd eyleme vefāya inanmam yalāndır

- 6 ^{58b/}Çeşm-i ümīde sürmelik iden ğubārıdır
Yārīñ eşigi yüz sürececek āsitāndır
- 7 ‘Ānķā-mizāc fīkr-i vişāle olur mu şabā
Göñlüm Lebīb köhne yıķık āşiyāndır

-172-

mef^ʿ ūlū / fā^ʿ ilātū / mefā^ʿ ilū / fā^ʿ ilūn

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Māh ile tev’em olduĝuñu herkes añladı
Nūr-ı mücessem olduĝuñu herkes añladı
- 2 Tıydu cihān dīde-i ğūyā ne söylüyor
Esrāra maħrem olduĝuñu herkes añladı
- 3 Her dilde arzū-yı vişāliñ nihāndır
Dil-ħ^vāh-ı ‘ālem olduĝuñu herkes añladı
- 4 Va^ʿ d-i vefāña kimse sevinmez seniñ begim
Cevr ile ħıram olduĝuñu herkes añladı
- 5 Pinhān itme benden efendim geen gice
Kimlerle hem-dem olduĝuñu herkes añladı
- 6 Īcāb-ı ħāl-i ‘āşķla taṭbīķ idüp senin
Sevmekde elzem olduĝuñu herkes añladı
- 7 Benden begim perīligiñi şaķlıyor musuñ
Şūretde ādem olduĝuñu herkes añladı
- 8 Mażmūñ tedārik it ki Lebībā cihānda
Eş^ʿ āra mülhem olduĝuñu herkes añladı

-173-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Yāra mu' tād naşıldır ne şekil aňlayayım
O perī-zāde naşıldır ne şekil aňlayayım
- 2 Nezd-i dildārda maqbūle geçer mi 'acabā
Āh u feryād naşıldır ne şekil aňlayayım
- 3 İşime yaramadı tīşe-i efgān benim
Kār-ı Ferhād naşıldır ne şekil aňlayayım
- 4 ^{59a/}Bir hāber yok gideliden beri kūy-ı yāre
Dil-i nā-şād naşıldır ne şekil aňlayayım
- 5 Kaydidilik neyse Lebīb öğrenüp üstād oldum
Tab' -ı āzād naşıldır ne şekil aňlayayım

-174-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün
(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Göñülde hāl naşıldır ne dir de aňlatırım
O bī-mecāl naşıldır ne dir de aňlatırım
- 2 Ne naḥl-i gülde görülmüş ne servde bu hırām
O nev-nihāl naşıldır ne dir de aňlatırım
- 3 Semende lālede gülde bulunmuyor emşāl
Cemāl-i āl naşıldır ne dir de aňlatırım
- 4 Kalınca yār ile tenhā fütāde-i diltār
O ḥasbiḥāl naşıldır ne dir de aňlatırım

- 5 Seniñ tasavvur-ı vişālīñ ile begim bende
Olan ḥayāl naşıldır ne dir de añlatırım
- 6 Temāyül itse dilārā derūn-ı ‘āşıkda
Şafā-yı bāl naşıldır ne dir de añlatırım
- 7 Kitāb-ı ḥattı açıldı Lebīb bahtımıza
Meāl-i kāl naşıldır ne dir de añlatırım

-175-

meṭ̣ ūlū / fạ̄ ilātū / meṭ̣ạ̄ ilū / fạ̄ ilūn

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 ‘Āşıkda kām-yābı gören varsa söylesün
Bir gice āfitābı gören varsa söylesün
- 2 Gönlüm yıkıldı cān şıkıldı gamıñ ile
Bir böyle ıztırābı gören varsa söylesün
- 3 Çok naqd-i dil virildi telef oldu ġālibā
Dildār ile ḥisābı gören varsa söylesün
- 4 Cevr etmeden kelāl gelip de o şūḥda
Bir laḥza ictinābı gören varsa söylesün
- 5 ^{59b/}Āteş cemāl-i yāre baḫub yandı bağrımız
Kendi pişen kebābı gören varsa söylesün
- 6 Ḥasrette intiḫār-ı kudūmuñla dildeki
İşkenceli ‘azābı gören varsa söylesün
- 7 Ey murğ-ı nāz olma şu aġyāra hem-‘inān
Şehbāz ile ġurābı gören varsa söylesün
- 8 Ḥattıñ gibi seniñ varak-ı gül-ter üstüne
Taḥrīr olan kitābı gören varsa söylesün
- 9 Eşkim ider idāre Lebībā muḥabbeti
Bī-āb-ı āsiyābı gören varsa söylesün

-176-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün
(. . . -) (. . - -) (. . . -) (. . -)

- 1 Fütāde zārını cānān arar şorar diyemem
Acır da hālime bir an arar şorar diyemem
- 2 O dil ki kendi rızasıyla derd-i 'aşka düşe
Döner de derdine dermān arar şorar diyemem
- 3 Şu göz ki ede tesādüf ğubārdır geh geh
O dīde kuḥl-ı şıfāhān arar şorar diyemem
- 4 Fedā-yı cān idenler tırur iken dildār
Vişāli 'ıydine kırbān arar şorar diyemem
- 5 Terakḳub eyliyor ammā vefā-yı yāre gönül
Gedā maḳūleyi sultān arar şorar diyemem
- 6 Peri-liḳādır o nevres egerçi ma' lūmum
Fütādesi naşıl insān arar şorar diyemem
- 7 Behişt-i kūy-ı nigārı bulunca bir ādem
Diger riyāz u gül-istān arar şorar diyemem
- 8 O gül-cemāl tegāfūl ider idersem de
Hezār-ı nāle vü efgān arar şorar diyemem
- 9 ^{60a/}Bu rütbe nāz ediyorken ne ḥāldedir ḥālā
Lebīb-i zār u perişān arar şorar diyemem

-177-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Sen gibi ğaddāra düş oldu gönül ma' zūrdur
İnfī'āl etme fiġān eyler ise ma' zūrdur

- 2 Cānıñ cibr ile ‘āşıkñ o şūh-ı ‘işvekār
Nazlanub cevır ü eziyet etmege mecbūrdur
- 3 İtse de kaçd-ı vefā olmaz müsā‘ id naḥveti
Niyetiyle ol cefā-pīşe faķaķ me‘cūrdur
- 4 Rūyuña reng-i sebi zūlf-i siyeh itmiş niķāb
Cā-be-cā tāb-ı cemālñ şu‘ lesi deycūrdur
- 5 ‘Aşk-ı ser-tā-pā iḥāṭa eylemiştir lā-cerem
Dil-ḥarāb-ı ḥasretiñ her cānibi ma‘mūrdur
- 6 Pek uzar endişe tār-ı zūlfüñe dā‘ir ise
Ġāyet ilġāya müselsel fīkr-i dūr-a-dūr ider
- 7 Kākülñ kem-i kemerden şāfe dökülmüş gūyā
‘Aķs ider āyineden pūşide-i semūrdur
- 8 ‘Aşk mı şöhret-şi‘ār eyler begim elbet senin
Ḥüsñ ü āñ u ṭal‘atñ āfākda meşhūrdur
- 9 Kaç gün oldu kaçma inşāf it Lebīb ġam-güsār
İltifāt-ı devletinden devrdir mehcūredir

-178-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Murād-ı yār-ı cefāsı bilinmiyor ne denir
Merāmı yoḥsa vefāmı bilinmiyor ne denir
- 2 Nedir bu şūriş-i ḥāṭır melāl-i ḥāl-i derün
Bu ibtilā mı belā mı bilinmiyor ne denir
- 3 Hilāl-i kaçıñı vaşfa ne söylesün ‘āşık
Ḳılıcımı kaçsi kaçā mı bilinmiyor ne denir
- 4 Cünün-ḥānemi kūyuñ ṭolar ṭurur şeydā
Behiştde dār-ı şifā mı bilinmiyor ne denir

- 5 ^{60b/}Zuhūr-ı haṭṭıña dā 'ir kelāmı yād itmek
Şavāb söz mü haṭā mı bilinmiyor ne denir
- 6 Medār-ı şīve-i sevdā mı perçem-i dil-cū
Süvār-ı dilde hümāmı bilinmiyor ne denir
- 7 Seniñ bu itdigin işler Lebīb nā-kāma
‘ Abeş mi yoḥsa sezā mı bilinmiyor ne denir

-179-

me^f ūlū / fā^c ilātū / mefā^c ilū / fā^c ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Aşla benim begim saña hem-pā bulunmuyor
Hübān içinde hüsnüñe hemtā bulunmuyor
- 2 Namusu ber-ṭarāf iden ādem pek az imiş
Göñlüm gibi fütāde-i rüsvā bulunmuyor
- 3 Dīvāne itdi herkesi ammā benim gibi
Dār’üş-şifā-yı kūyuna şeydā bulunmuyor
- 4 İster ḥayāl-i vuşlatı itsin göñül çi sūd
Dīvānede anıñ gibi ḥulyā bulunmuyor
- 5 Ağyār iderse ‘ arbede itsin anıñ ile
‘ Uşşāḳda muşālaḥa-i ğavġā bulunmuyor
- 6 Bint’ül-‘ ineble muġbeçe dedi bi’l-ittifāḳ
Ey pīr-i bāde sen gibi baba bulunmuyor
- 7 Eglencelik iderse Lebībā ğazel ne söz
Maẓmūn nā-şenīdeli ma^c nā bulunmuyor

-180-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 Saña dildāre gerekse uluñuz
‘ Āşık üftāde gerekse uluñuz
- 2 ‘ Aş ile uğraşarak bi’l-cümle
Ġamdan āzāde gerekse uluñuz
- 3 Emr ü fermānıñ her bār seniñ
Ey şeh āmāde gerekse uluñuz
- 4 ^{61a/} Saña āyīne olup her şeyden
Şaḥş-ı dil-sāde gerekse uluñuz
- 5 Dedim ol şūḥa Lebībā bir ul
Āh u feryāda gerekse uluñuz

-181-

meḥ' ūlū / fā' ilātū / meḥ' ilū / fā' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Ḥātır ḥayāl-i yār ile dār'üs-se' ādedir
Bir ḥāne dir o ḥāne ki dā'im kirādadır
- 2 Bilseñ begim acır da mürüvvet ider idiñ
‘ Āşık ne gūne mihnet-i derd ü belādadır
- 3 ‘ Āşıkda zev u neş'e muḥabbet olur faat
Lezzet-i mezāk ehl-i dile ibtilādadır
- 4 Kār-ı cünūn ‘ āşıkıñ evvel ki kārıdır
Dīvāneligi kim dedigim intihādadır
- 5 Yār eksik olmaz ise yanıñdan gönül eger
Nāz etmesün baña dimek artık ziyādedir

- 6 Hāk-i rehiñ gözetmededir dāde-i emel
Ehl-i başiretim nazarım tūtiyādadır
- 7 Mevlā ayırmasun o kapudan beni Lebīb
Gönlüm gözüm muḥabbetimi āl-i ‘abādadır

-182-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 O nevreşide civānı bilen bilür ki nedir
O āfet-i dil ü cānı bilen bilür ki nedir
- 2 Ne var nigār eşiginde dimekle aḥladamam
Faḫaṭ o dār’ül-emānı bilen bilür ki nedir
- 3 Naşıl da dāde-i gūyā nühüfte söz buluyor
O güft-ü-gūy-ı nihānı bilen bilür ki nedir
- 4 Coşub da lücce-i dilden gözüm puḥarından
Taş bu āb-ı revānı bilen bilür ki nedir
- 5 ^{61b}Eşer kemāli Lebībā ider imiş işbāt
Sūḫanda ḫüsn-i beyānı bilen bilür ki nedir

-183-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Ḥayāl-i yār gelür de ne var şavar dilde
Geline yıkmağa yerler arar şorar dilde
- 2 Bozar düzer ğam-ı ‘aşkı taşavvur-ı vaşlın
Fırāk-ı fikreti şorma neler yapar dilde

- 3 Bu sūz-i tāb-ı muḥabbet bu şadme-i hicrān
Ne cānibe düşer ise yaḳar yıḳar dilde
- 4 Çıḳar mı başa görürsün keşā-keş-i zūlfün
Nihāyetinde o sevdā bulur maḳarr dilde
- 5 Güneş batar ise batsın gönülde sen varsın
O şem‘-i canla her şeb toḡar ḳamer-i dilde
- 6 Ne ġam vişāl-i nigārın ṭarīḳine ey dil
Erişmiyor ise ‘aḳlın bulur mihr-i dilde
- 7 Gözetle ġamzesi oḳun o ḳāşı yā şūḥun
Bıraktırır bu temāşa Lebīb eşer-i dilde

-184-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . .) (.. -) (. . .) (.. -)

- 1 Diler ise seni cānān uzaḳ yaḳın git gel
Üşenme ey dil-i nālān uzaḳ yaḳın git gel
- 2 Seferdir ‘āşḳın ‘ilācı yoluyla ṭavranalım
Ne çāre menzil-i ḥūbān uzaḳ yaḳın git gel
- 3 Gönül ġubār-ı ḥarīm-i nigārdır ancak
Seniñ bu derdiñe dermān uzaḳ yaḳın git gel
- 4 Geçirme vaḳtiñi zinhār neş‘e-i sezā-yı dil
Şerr-i encāneye her an uzaḳ yaḳın git gel
- 5 Ḳabūl iderse o gül-veş riyāz-ı kūyunda
Güzeldir işte bu seyrān uzaḳ yaḳın git gel
- 6 ^{62a/}Ṭaraf ṭaraf ara yāri o semt-i maṭlūba
Nesīm-i āh ile pūyān uzaḳ yaḳın git gel
- 7 Faḳīrhāneme teşrīf buyur da eyle begim
Lebībī luṭfuña şāyān uzaḳ yaḳın git ge

-185-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 İzin virir ise o yāre uzak yakın git gel
Fedā olur mu ne çāre uzak yakın git gel
- 2 Göñül hezārına ne gülşen arar işit ' aşık
Riyāz-ı kūy-ı nigāra uzak yakın git gel
- 3 Dil ey hayāl-i dilārā eviñ değıl mi seniñ
Tehī bırağma hemāre uzak yakın git gel
- 4 Göñüller avla kapanma eviñde şehbāzım
Hemīşe şayd u şikāra uzak yakın git gel
- 5 Yapıl yeñiden alub pīr-i bādeden himmet
Lebīb eski diyāra uzak yakın git gel

-186-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Nedir bu tarz-ı tehevür celāl var sende
Aman söyle efendim ne hāl var sende
- 2 Ne mümkün olmamak ' aşık begim görünce seni
Güzide hüsn-i dil-ārā cemāl var sende
- 3 Dolaşdı zihniñe zannım şikenc-i zülf-i nigār
Uzun uzadıya ey dil hayāl var sende
- 4 Göründü mü saña āyineden ' aceb haţtın
Naşılşa şüret-i hāl-i infi' āl var sende

- 5 Düşündürür ğam-ı hasret ne yapsın üftāde
Denir mi ‘ aşıkā fikr ü melāl var sende
- 6 O şūha şor bu cevre sezā ‘ aşık
Göñül cevābı bulunmaz suāl var sende
- 7 ^{62b/}Sūhan-şinās görünce ğazellerimi dedi
Lebīb Efendi ‘ acāyib kemāl var sende

-187-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Acır da ‘ aşıkā dilber vefā ider şanurum
Çalursa hāline ammā cefā ider şanurum
- 2 Bir öpmedir ğaraz ancak bu istegim dildār
Çat-āver olduĝu demde revā ider şanurum
- 3 Hiç eylik itdigi bu kadar nigāra aĝyārın
O bed-fi‘āle vefāyı fenā ider şanurum
- 4 O tünd-hū kaçır ammā bizimle ülfetden
Zamānı ile gelür de ricā ider şanurum
- 5 Mülāzemet idelim de o şāh dergehine
Gide gide o çapuda gedā ider şanurum
- 6 Düşünce ‘ aks-i cemāli ol āfitāb-ı ruĝuñ
Bağılsa āyine bahş-i ziyā ider şanurum
- 7 Lebīb-i mücrime mahşer gününde yāver olup
Kerem ider ise āl-i ‘ abā ider şanurum

-188-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

(. . . -) (. . . -) (. . . -) (. . -)

- 1 Nigāra hālını gönlüm ' ayān ider tıramaz
Tabībe derdini hasta beyān ider tıramaz
- 2 Egerçi lāl olur ' aşık yanında dildārın
Hiç olmaz ise bir āh-ı nihān ider tıramaz
- 3 Tarīki var mı sükūtuñ fütāde zāresini
Görünce rāh-ı güzerde figān ider tıramaz
- 4 Bu gülsitān-ı cemālde şu āb u tābı görüp
Sirişk-i cūyunu dīde revān ider tıramaz
- 5 ^{63a/}O şūhuñ ardına elbet düşer çi-sūd Lebīb
Tıursa ' aqlını zīrā ziyān ider tıramaz

-189-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

(. . . -) (. . . -) (. . . -) (. . -)

- 1 O nevrēside nihāli begenmeyen yokdur
Bu hüsn ü ān-ı cemālī begenmeyen yokdur
- 2 Kaşın ki ğurre-i ' ıyd-i nazar olur her hāl
O güne şekl-i hilālī begenmeyen yokdur
- 3 Geçerken eylese yārın cefāsını istikbāl
Fütādelerde bu hālī begenmeyen yokdur
- 4 Metā' -ı ' aşk ne vālā kıomasın olur ki anı
Ucuz vevki bahālī begenmeyen yokdur

- 5 Nigāra dā'ir olursa ne hūb sözdür o söz
Güzide hūsn-i maḳālī begenmeyen yokdur
- 6 Hayālī şūriş-i sevdā getürse de ṭab' a
Şu zūlf-i ḥaṭṭ ile ḥālī begenmeyen yokdur
- 7 Maḥasināt dinilmez yalāndan 'ahde
Egerçi va'd-i visālī begenmeyen yokdur
- 8 Mizācī nāz u edādır fütāde-i zāra
Naşıl sa işbu ḥişālī begenmeyen yokdur
- 9 A ḡonca-fem seni elbet severdiler 'āşık
Cihānda gül-i ālī begenmeyen yokdur
- 10 Ġarīb-i ma' reke-ārā belādır 'āşıklık
O hāy ü hūy u cidālī begenmeyen yoktur
- 11 Peri mi nev'-i beşerde eşi mi yok bilmem
O şūḥ ḥūr-mişālī begenmeyen yokdur
- 12 Lebīb teşne-i ma' nā ḡazellerim okusun
Bu çeşme-sār-ı kemālī begenmeyen yokdur

-190-

meḥ'ūlū / meḥ'īlūn / fe'ūlūn
(- - .) (. - - -) (. - -)

- 1 İtdiñ beni dil-ḡarāb-ı ḡasret
Pāmāl-i ḡam-ı 'azāb-ı ḡasret
- 2 ^{63b/}Keyfiñ geliyor mu eyledikce
Gözüm yaşını şarāb-ı ḡasret
- 3 Ey şūḥ cefāya toymadıñ mı
Bağrımı idüp kebāb-ı ḡasret

- 4 Gönlüme gelüp hayāl-i meh-rū
Toğdu yine āfitāb-ı ḥasret
- 5 Vuşlat demidir geçüp giden şey
Ağırca olur şitāb-ı ḥasret
- 6 İflāsa çıkup nuḳūd-ı ülfet
Oldum yine kām-yāb-ı ḥasret
- 7 Ğarḳ-āb-ı heves ider derūnum
Deryā görünüp serāb-ı ḥasret
- 8 Feḥvā-yı ğamı ider ifāde
Başdan ayağa kitāb-ı ḥasret
- 9 Şehbāz-ı vişāl uçdu gitdi
Kõndu gönüle ğurāb-ı ḥasret
- 10 Bir buse zekātı degmiyor mu
Artdıkça begim nişāb-ı ḥasret
- 11 Karmakarışık idüp tağıtdı
Rü'yāları da bu ḥ'āb-ı ḥasret
- 12 Göstermedi hiç dil-rübādan
Vech-i emelim niḳāb-ı ḥasret
- 13 Haṭṭ gelse derim Lebīb yāra
Şāyed ki olur hicāb-ı ḥasret

-191-

mef[°]ülü / mefā[°]ilün / fe[°]ülün
(- - .) (. - -) (. - -)

- 1 Yāriñ ne güzel edāsı vardır
İtmezse vefā cefāsı vardır
- 2 Dil āha uyar gider o şūḥa
Ol cānibe reh-nümāsı vardır

- 3 ^{64a/}Biz bülbülüüz o gül cemālīñ
Feryādımıza rızāsı vardır
- 4 Aldık gönle cemāl-i yārı
Āyīnemiziñ şafāsı vardır
- 5 İhsān buyur ki mübtelāya
Bir būseniñ iktizāsı vardır
- 6 Kağı birine ‘ināyet itsin
Ben gibi hezār gedāsı vardır
- 7 Her tavrı yerinde cevre dā’ir
Fi’l-cümlede nā-be-cāsı vardır
- 8 Gönlüm açılır görünce yārı
Ārāyiş-i dil-güşāsı vardır
- 9 Yokdur keremi fütādegāna
Ağyāra faḡaṭ ‘aṭāsı vardır
- 10 Müşgin ḡaṭ-ı nigārı ey dil
Yād itme şaḡın ḡaṭāsı vardır
- 11 Bī-ḡāre Lebīb-i bī-nevānın
Luṭf ile begim recāsı vardır

-192-

mef’ ūlū / fā’ ilātū / mefā’ ilū / fā’ ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Derdim nigāra aṅlatamam her ne söylesem
Ḥālim ne ḡāre aṅlatamam her ne söylesem
- 2 Bu nāz-ı ‘işvelerle baña virdiği ḡamı
Ol şivekāra aṅlatamam her ne söylesem
- 3 Ta’cīz olunca nālelerimden dedi o şūḡ
Şu dil-figāra aṅlatamam her ne söylesem

- 4 Şem‘iñ derūnu yandı dedi sūz-ı hātırım
Pervāne zāra aňlatamam her ne söylesem
- 5 Hattıñ hayāl ile ne şekil yaş döker gözüm
Ebr-i bahāra aňlatamam her ne söylesem
- 6 ^{64b/}Bī-vāyeniñ şataşdıǵı iflāsı ğuşşası
Şervet-şī‘ āra aňlatamam her ne söylesem
- 7 Nevresleriñ mu‘āmele-i bāzgūnunu
Eski kibāra aňlatamam her ne söylesem
- 8 Hicrānıñ ile yıldızımıñ düşdüǵün saña
Ey māh-pāre aňlatamam her ne söylesem
- 9 Gül gitdi bitdi kendüsü hālā niçün tırur
Gülşende hāra aňlatamam her ne söylesem
- 10 Tā ötesinde kılzüm-i nāzın talar çıkar
Gelmez kenāra aňlatamam her ne söylesem
- 11 Bir iş ki derd-i ‘aşk cihānda diger bir iş
Uymaz o kāra aňlatamam her ne söylesem
- 12 Feryādım ‘andelibi geçüp gitdigin Lebīb
Ol gül-ğurere aňlatamam her ne söylesem

-193-

fe‘ilātūn / fe‘ilātūn / fe‘ilātūn / fe‘ilūn

(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Edicek yār cūnūn semtine göñlüm teşvīķ
Yolu göstermek için kıldı hayālin terfīķ
- 2 Hattı göründü ne imiş ma’nī-i vaşlın bildim
Kıl kalemle o fehvā olunmuş tenmīķ
- 3 Batqın ‘āşık tutar ejderse de tār-ı zūlfūñ
Şarılur ise yılana ne denir merd-i ğariķ

- 4 Erişür vuşlat-ı dildāre be-vefķ-ı dilh^vāh
‘ Āşık-ı dil-şodeye yāver olursa tevfiķ
- 5 Bī-ḥired olduğun idrāk idüp eyler inşāf
‘ Āklı terciḥ iden ‘ aşķa olunursa taḥmīķ
- 6 Var deyu oldı rivāyet dehen-i yār veli
Aşlı yokdur dedi bu şoḥbetiñ ehl-i tedķīķ
- 7 Yeñi ‘ ādet bırak ‘ uşşāķa vefā it de cefā
Niye lāzım ki pek eskidi o ķanūn-ı ‘ atīķ
- 8 ^{65a/}Sūz-ı ‘ aşķ ile ider ḥūn-ı dili dīde-i revān
Eyledim sīnemi taķtīra o ḥūnī imbīķ
- 9 Ayrıl aġyārdan ‘ uşşāķa yetiş de azıcık
Eyülerden kötüyü eyle efendim tefriķ
- 10 Yüzde yüz devrde Lebībā sözü ķalsın gerüye
Ķa‘ r-ı elfāz-ı tekellüfteki ma‘ nā-yı ‘ amīķ

-194-

mef^c ūlū / fā^c ilātū / mefā^c ilū / fā^c ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

ĶILIÇ ‘ ALİ PAŞA CĀMİİ‘ -İ ŞERİFİNE VAŻ‘ OLUNAN LEVḤALARA DĀ‘ İRDİR

- 1 Seyf ü ķalem ne olduğü olmuşdu fi‘l-aşl
Ḥaydār‘da Zūlfikār u kitābetle mütecelli
- 2 Keskin ü ‘ āli ḥatt-ı şehenşāhdır bu ḥatt
Güyā çeküp çıkardı mücevher Ķılıç ‘ Ali

-195-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

DİĞER

- 1 Şehr-i yār ' Abdü'l-mecid Hân' ın hümayün hattı da
Kendi gibi fā' ik'ül-eslāf bir sulţandır
- 2 Şad hezārān āferīn ile kirāmen kātībīn
Tāk-ı levha itseler o bahta şāyandır

-196-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

ĞAZEL

- 1 Ey şūh uyuş da başkalara dil-rübālīk it
Artık seni sevenleri bul bī-vefālīk it
- 2 ' Uşşāk-ı sâ'ire baña dönsün mizācını
Hübān-ı ' aşra ögrediver muḳtedālīk it
- 3 Fermān-ı şāh-ı ' aşk ile sen de benim gibi
Bir zālīmīn ḳapusuna düş de gedālīk it
- 4 Dostlaşmadın benim ile ey yār ba' dezīn
Bī-gāneler tedārik idüp aşīnālīk it
- 5 ^{65b/} Ağyār şem' -i bezmīn olup tāb-ı hūsle
Öyle sönük çerāğ yetiştir ziyālīk it
- 6 Benden beter fütāde olup lāyīḳīn bulup
Bī-raḥm u bī-vefā güzele mübtelālīk it

- 7 Rām olma ‘āşıka diyerek nuşh u pend eyle
Rast geldigin nigāra hemān ketḥudālīk it
- 8 İnşāfsız gürūhuna peyrevlik eyleyüp
Yol gösterüp sitemde begim reh-nümālīk it
- 9 Sevmek benim begim kötülük mü ‘aceb seni
Kim der saña eyiligi terk it fenālīk it
- 10 Gösterme rūyuñu baña mir’at iş daḥī
Ey şāf dil diger tarafa rū-nümālīk it
- 11 Noḳşān itdiñ ‘aqlımı kırdın da göñlümü
Bu artdı yetdi başkasına dil-fezālīk it
- 12 Dil-ḥastelik şavuşdı kuluñdan bütün bütün
Bir başka derdli bul da efendim revālīk it
- 13 Her rüz u şeb mülāzemet et nā-sezālara
Āğyārı bul da giceleri mehlikālīk it
- 14 Bir başka şūḥu sev de Lebībā otursun
İtdigi gibi sen de aña nā-be-cālīk it

-197-

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

(- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Düştüğüm derde yārdır bā‘ iş
Neyse ḥāle nigārdır bā‘ iş
- 2 Ey göñül infī‘ āl-i dildāra
İtdiğñ āh u zārdır bā‘ iş
- 3 Gelse ḥattıñ ne ğamıña tezyīne
Gülsitānı bahārdır bā‘ iş
- 4 Āşikār olmağa göñül ḥālī
Ḥüsni-i şöhret-şi‘ ārdır bā‘ iş

- 5 ^{66a/}Gönlüm aldıñ bu nāzıñ zannım
Virdigim yādigārdır bā' iş
- 6 Cevr-i yāra bahāne bulmayayım
Hep dil-i bī-ķarārdır bā' iş
- 7 Yār yüz virmez ise saña Lebīb
Nāle-i şad hezārdır bā' iş

-198-

meḥ' ūlū / fā' ilātū / meḥ' ilū / fā' ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Ķāküllerin tağıtsa ħaṭ-ı meşg-nāb açar
Fenn-i uşūl-i vuşlata dā'ir kitāb açar
- 2 Dil iştıyāk-ı rūyuñ ile dāğdārdır
Üşkūfe zār-ı revnaķını āfitāb açar
- 3 Sāķī şarāb içür o dilārā meh-i tāb mey
Bir renk ile cemāle düşer de ħicāb açar
- 4 Yāriñ ilişme nāzına ey dil o 'uķdeyi
Alsun eline cām-ı mey elbet şarāb açar
- 5 Bir yol ṭarīķini bulabilseydi āh-ı dil
Elbette sūy-ı dilbere rāh-ı şavāb açar
- 6 Vā' izleriñ şaķın sözüne uyma sevdiğim
Bilmezlik eyle mes'ele-i ictināb açar
- 7 Esrār-ı sīne örtülü ķalmaz Lebīb anı
Taḥrīk-i zor-ı 'aşķ ile bu ıztırāb açar

-199-

mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn
(- - .) (. - - .) (. - - .) (. - -)

- 1 Tā ki girih-i kākül-i dildāra ilişdim
Hāl olmayacak ' uķde-i düşvāra ilişdim
- 2 Gözcüsüne aldı naẓarım dīde-i ħunĥār
Tār-ı nigeĥ-i çeşm-i siyehkāre ilişdim
- 3 Kāyd itmez idim zūlfüne serbendliğim ammā
İp taķdıĥına zümreten aĥyāra ilişdim
- 4 ^{66b/}Baķmam ne füsūn eylese çeşmiñ baña lākin
Cādūluk iden tūrā-i tarrāra ilişdim
- 5 Mażmūn mu' aķidleniyor bunda Lebībā
Bir kayda düşüp rüşte-i efkāra iliştım

-200-

fe' ilātūn / fe' ilātūn / fe' ilātūn / fe' ilūn
(. . - -) (. . - -) (. . - -) (. . - -)

- 1 Derd-i dilden o dilāzār ne añlar ne bilir
Söylesem derdimi tekrār ne añlar ne bilir
- 2 Ėamzesi dökdüĥü ķan aķtıĥı çeşmimden
Görür ammā o ĥūn-ĥ'ār ne añlar ne bilir
- 3 Baķayım ĥaste dil ' uşşāķa diyormuş cānān
Çeşm-i ĥūyāsı da bī-mār ne añlar ne bilir
- 4 Hātırā ĥöñle baķar mı o sitem-ĥū ĥöñlüñ
Eylesem ĥālını iĥtār ne añlar ne bilir
- 5 İltifāt etmeniñ aşlı nedir āyā bilsem
Şu seniñ ķadriñi aĥyār ne añlar ne bilir
- 6 Zūlfūñ ebrūlara pūşīde idersin ammā
Tāķ-ı miĥrābda küffār ne añlar ne bilir

- 7 Mütüşâ[‘] irlere söz açma Lebîbâ anlar
Ne şekil söylenir eş[‘] âr ne añlar ne bilir

-201-

mef[‘] ülü / fâ[‘] ilâtü / mefâ[‘] ilü / fâ[‘] ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Neyse hâtamı söyle de ey nâzenîn baña
Gösterme infî[‘] âl ile çîn-i çebîn baña
- 2 Leylâ bileydi zülfünü serbend olur idi
Kays eyler idi görse seni âferîn baña
- 3 Sen kimler ile söyleşiyorsun begim ‘aceb
Eglence oldu şimdilik âh u enîn baña
- 4 And içdiñ idi mey içecekdiñ benim ile
Döndüñ sözünden eylemiş iken yemîn baña
- 5 ^{67a/}Yâr ağz açınca söze hemân oldu âşikâr
Bir la[‘] l pâre hoşkâda dürr-i şemîn baña
- 6 Biñ yıl oturma kâbil idi günc-i ‘aşkda
Yâriñ hayâli olsa eger hem-nişîn baña
- 7 ‘Âdetle yerle gök gibidir farkımız Lebîb
Tanẓîre râğbet itdiren ancak zemîn baña

-202-

mef[‘] ülü / fâ[‘] ilâtü / mefâ[‘] ilü / fâ[‘] ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

OKUNAMAYAN BİR BEYÎT BULUNMAKTADIR.

- 1 Vazgel aman vâ[‘] iz efendi bu nuşhdan
Gelmez o şûhu sevmeden aşlâ ferâğ baña

- 2 Hiç boş tırur muyum iderim mest olup figān
Şākī tulu tulu viriyorken tufāğ baña
- 3 Ol gül-‘ izār cānibidir gülşen-i merām
Ansız uzaqlaşır gidemem semt-i bāğ baña
- 4 Pertev fūrūz olursa Lebībā hayāl-i yār
Hasret şebinde dāğım olur şeb-çerāğ baña

-203-

fā‘ ilātūn / fā‘ ilātūn / fā‘ ilātūn / fā‘ ilūn
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Vāye-mend-i behre-i ‘ aşk olmayan hayvāndır
Har-nihād-ı ma‘ nevīdir şūretā insāndır
- 2 Yaşıklı mehlikā zibā nigār-ı meh-veşe
Dil virüp üftādelik āşūftelik çesbāndır
- 3 Çeşm-i bī-mārīnla tev’emdir şavuşmaz hāldir
Derd-i ‘ aşkı kim demiş vābeste-i dermāndır
- 4 Nāledir hasretiñiz yananiñ güvāh-ı şūrişi
Rūy-ı zerd ü eşk-i ter ‘ aşıklığa bürhāndır
- 5 ‘ Aklı şaşmak ser-be-zencīr-i cünūn olmaqlığa
Dülger-i fenārān-ı tār-ı perçemiñ şāyāndır
- 6 ^{67b/c}Sev denir ardıñ sıra çāk-i giribān iderek
‘ Aşık-ı sīne-şikāfiñ dest-ber dāmāndır
- 7 ‘ Aksi mir’at-i başirettir hayāl-i dil-keşiñ
Dīde-i hulyā perestāna güzel seyrāndır
- 8 Dil güler va‘ diñle ağlar işitüp inkārıñı
Nā-be-cā hāndāndır gerçek söze giryāndır
- 9 Gerçi bir parça zebān-zeddir felek meşrebligi
Ben sözümden dönmem ol meh āfet-i devrāndır

- 10 Başdan aşdı çoşdu taşdı eşk-i çeşm-i iştiyāk
‘ Ālem-i hicrānda tūğyān iden tūfāndır
- 11 Şevket-āşārım görünce ‘ Örfi’ye dedi Lebīb
Şimdilerde merzbūm-ı Rūm’da Selmān’dır

-204-

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün
(- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 ‘ Āşıkım dilde āh u zārım var
Derd-i hasretle kār u bārım var
- 2 ‘ Aşka virdim ne ise nakd-i heves
Ey gönül işte bunda kārım var
- 3 Beni gösterdi bülbüle dedi yār
Böyle feryād ider hezārım var
- 4 Rūy-ı āl-i ḥaṭ-āveriñle benim
Gülşenim hem de sebze-zārım var
- 5 Eyüce tūt gönül denür adına
Sende ey şūḥ yādigārım var
- 6 Yārı dām-ı niyāzda şayd itdim
Şāhbāzım güzel şikārım var
- 7 Bir şeyim var dimem Lebīb ancak
Nazm u neşr ile iftiḥārım var

-205-

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün
(- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 ^{68a/}Bağ o şūḥa nigār böyle gerek
Dilber-i şīvekār böyle gerek

- 2 Yār işitmiş figānıñ ey dil
Nāle vü āh u zār böyle gerek
- 3 Göñlümü kapdı pençe-i nāzıñ
Şāhbāza şikār böyle gerek
- 4 Hālimi bildi de dedi dildār
‘ Āşık-ı dil-figār böyle gerek
- 5 Ad kazandı göñül delilikle
‘ Aşqda nāmdār böyle gerek
- 6 Bekliyordum nigārı geldi hele
Vāye-i intizār böyle gerek
- 7 Şīt-i hüsnüñ cihānda şāyi ’dir
Āferīn iştiḥār böyle gerek
- 8 İzṭırābım gören dedi el-ḥaqq
‘ Āşık-ı bī-karār böyle gerek
- 9 Eglenürmüş eşerleriyle Lebīb
Şā‘ ire ğam-kūsār böyle gerek

-206-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . . -) (. . - -) (. . . -) (. . -)

- 1 Sezā mı ‘āşıkı her dem fedā begim söyle
Neden olur bu fedāya sezā begim söyle
- 2 Fenā göz ile baḫub da fütāde-i nā-kām
Fenālīq itdi mi āyā saña begim söyle
- 3 ‘ Aceb şu dīde-i bī-mārıñ ile bir baḫış
Olur mu ḥaste-i ‘aşqa devā begim söyle

- 4 Laķırdı eylemez olduñ benimle aşlı nedir
Şaķınma bā‘ işi neyse baña begim söyle
- 5 Kapañda beklediyorsun odur ki kāme
İder misiñ dil-i zārı gedā begim söyle
- 6 ^{68b/c} Aceb neden ider icāb dil-fütādelere
Bu tarz u tavır ile nāz u edā begim söyle
- 7 Göğüs dögüp de fiğān eyliyor Lebīb ‘acabā
Gider mi zevķiñe çeng ü nevā begim söyle

-207-

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün
(- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 ‘Āşık-ı zāra bī-nevā dirler
Behresiz mübtelā dirler
- 2 ‘Aşk özge sülûktur ki anıñ
İntihāsına ibtidā dirler
- 3 Kim inanur vefāsına yārıñ
Öyle da‘ vāya iftirā dirler
- 4 Beni sevķ-i kader saña meftûn
Eylemişdir buña kazā dirler
- 5 Kim görürse begim seni derhāl
‘Āşık olmaklığa sezā dirler
- 6 Meşrebiñi bilenler ‘uşşāķa
‘Arz-ı ihlāşına riyā dirler
- 7 Hāk-pāyıñ gözetilüp herkes
Dide-i cāna tūtiyā dirler

- 8 Bir gönül virmek ile iş bitmez
Vuşlat-ı yāra cān bahā dirler
- 9 Uğradığın şu derd-i ‘aşka Lebīb
Nā-gehānı bir ibtilā dirler

-208-

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

(- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 ‘Āşık olan figān ider elbet
Derdi neyse ‘ayān ider elbet
- 2 Vaḳti yoḳdur mürüvvete yāriñ
Cevrini her zamān ider elbet
- 3 ^{69a/}Her ne dem görse sevdiğin ‘āşık
Dīdesin ḥūn-feşān ider elbet
- 4 Yeter ğamzeñ fütāde-i zārıñ
Sīnesini nişān ider elbet
- 5 Zāhirā ketm idersem aḥvālīm
Gönlüm āh-ı nihān ider elbet
- 6 Kāle-i ḥüsnü ḥaṭṭ-ı ruḥsārıñ
Eskidir rāyigān ider elbet
- 7 Şişe iken o seng-i dil gönlüm
Taş ile imtiḥān ider elbet
- 8 Söz düşer ise cevher-i ferde
Keşf-i rāz-ı dehān ider elbet
- 9 Bir kılı kırk yaran eger varsa
Resm-i şekl-i miyān ider elbet
- 10 Kazananlar seniñ gibi cānān
Naḳd-i ‘aḳlın ziyān ider elbet

- 11 Ḳays işitse ḥikāye-i ḥālim
 Naḳl idüp dāsītān ider elbet
- 12 Köhne pīrānı ‘aşkıñ ‘āsārı
 Yeñi başdan civān ider elbet
- 13 Yār ‘aşkıñı ey perī ādem
 Çekemez nātüvān ider elbet
- 14 Revnaḳ-ı reng-i rüyunuñ fikri
 Göñlümü gülsitān ider elbet
- 15 Yāri görse lisān-ı ḥāl Lebīb
 Derd-i ‘aşkın beyān ider elbet

-209-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Kim olur ‘āşıḳa yāver arar şorar yoḳdur
 Terahḥum etmese dilber arar şorar yoḳdur
- 2 ^{69/b}Ne behredir sürülen naḳd-i nā-revā-yı sūḥan
 Hüner olursa da güher arar şorar yoḳdur
- 3 Mücānesetle bulur birbirini cāhiller
 Ma‘ārif ehlini yekser arar şorar yoḳdur
- 4 Hüner-verāne kemāli olur faḳaṭ hemdem
 O gūne ādemi diger arar şorar yoḳdur
- 5 Şikeste-i bālde ḳalsa hümā-mizāc ašlā
 Ferāg-ı bāline şehper arar şorar yoḳdur
- 6 Şi`r ne ṭatlı sūḥandır bilir mi telḥ-mizāc
 Kelāg u zāgda sükker arar şorar yoḳdur

- 7 Her istegin bulur eyle nihād ‘āķiller
Ne arzū ider ister arar şorar yokdur
- 8 Sözü mü diñlesin ehl-i süḥanda eylesesün
Ḳaşā’id ü ğazel ezber arar şorar yokdur
- 9 Ne bâġa gitti ne sâḥil-res oldu ḥayf Lebīb
Zügürdlük ile mükedder arar şorar yokdur

-210-

mefā’ilün / fe’ilātün / mefā’ilün / fe’ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Ne yapsın ‘āşık-ı nālān arar şorar yokdur
Fiġān itse de her ān arar şorar yokdur
- 2 Ṭabīb-i cān dinirmiş egerçi ḥübāna
Marīz-i ḥasrete dermān arar şorar yokdur
- 3 Acır da ‘āşıkā ḥātır yapan güzel nerede
Cihānda dil-i virān arar şorar yokdur
- 4 Göñül melāl ile memlū gelir mi meyl-i vişāl
Bu izdiḥāmda miḥmān arar şorar yokdur
- 5 Çün ihtimāl-i ‘adīm’ül-vuķū’ dur vaşlın
Olur mu ḳābil-i imkān arar şorar yokdur
- 6 Yarar mı işine yāriñ gören virür göñlün
Metā’-ı kem ola erzān arar şorar yokdur
- 7 ^{70a/}Yüzüne ḳarşı baķar şem’-i dāġın ‘āşıkda
Ḳamer ü mihr-i dıraḥşān arar şorar yokdur
- 8 Güzeller ‘āşıkı aġyārı bir bilüp kimdir
‘İnāyet itmege şāyān arar şorar yokdur

- 9 Yüze gülenleri gözler Lebīb gül-rûlar
Bağınma dîde-i giryân arar şorar yokdur

-211-

mef'ülü / fâ' ilâtü / mefâ' ilü / fâ' ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Dil dökdü yâra ağlayarak ebrûsunu
Güyâ ki çeşme-sârda kırdı sebûsunu
- 2 Vâ' iz kıpar mısın ki şarâb içmeyüp geçmem
Meyhâneniñ açık görüyorken kıpusunu
- 3 Şeyhîm egerçi şît ü şadâ eylemezse de
Ta' rîf ider hezâra gülün reng ü bûsunu
- 4 Vuşlat muhâl olur ise de var mı fâ' ide
İstek ider gönül ne ise arzûsunu
- 5 Ağyâra yâr u yâver olup ' aşıkı koğar
Tağdîm ider de dostuna ol şeh ' adûsunı
- 6 Bed pertevâne iylik idenler kederlenir
Benden suâl idiñ bu işiñ pek eyûsunu
- 7 Aldım Lebīb sevdiğim gönle ba' d-ezîn
Hübân-ı ' âlemiñ saña virdüm kıamûsunu

-212-

mefâ' ilün / mefâ' ilün / fe' ülün
(. - - -) (. - - -) (. - -)

BÂKÎ'YE

- 1 Hatt-ı rûyuyla zülfü cânânıñ
Sünbûlistânıdır gülsitânıñ
- 2 Ser-ü-pâ dergil oldu hayretle
Bâğda seyr idince cevânıñ

- 3 Deyü ağyāra ey perī uyduñ
Gücüne gitmesin mi insanıñ
- 4 ^{70b/}Ürküdür kebgı tırdurur servi
Gülşen-i nāzda hırāmınıñ
- 5 Yaķañı koyuverir miyim seyr it
Geçer ise elime dāmānıñ
- 6 Haber aldım ki çāresi ancak
Vuşlatıñmış bu derd-i hicrānıñ
- 7 Ey sehī kıadd yalān imiş gerçek
Tıoĝru şandı Lebīb peymānıñ

-213-

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün
(. . . -) (. . . -) (. . -)

- 1 Aşķı bilmem ki naşıl ĝavĝādır
Bir ĝarīb ‘arbedelü da‘vādır
- 2 Kıays u Ferhād baña beñzer mi
Biri ırĝad u biri şeydādır
- 3 Serv-i kıaddler arasında yāriñ
Başķadır kıāmeti müsteşnādır
- 4 ‘Āşıkā şām u seher vird-i zebān
Āh u feryād ile vāveylādır
- 5 Göricek yāri teşekkür itdim
Dedi varsa ĝarażıñ şekvādır
- 6 Bāĝ-ı hüsnüñ ruḥ u ĝisūlarla
Güli de sünbüli de zībādır

- 7 Ȑoruyor vuşlat-ı dildārı Lebīb
Bu ise olmayacak ĥulyādır

-214-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

(- . - -) (- . - -) (- . -)

BĀĖİ'YE

- 1 Yāre āh-ı mübtelāsı ĥoř gelür
Güllere bülbül řadāsı ĥoř gelür
- 2 Cevre dā'irse ne çāre isterim
Ȑab' ıma yāriñ edāsı ĥoř gelür
- 3 ^{71a}Nālesiyle eglenir üftādelər
Mıtrıba kendü řadāsı ĥoř gelür
- 4 Dil-rübāniñ 'āřık-ı nā-kāmına
Hem cefāsı hem vefāsı ĥoř gelür
- 5 Kūy-ı yāri beklerim dīvāneniñ
Kendüye dār'üş-řifāsı ĥoř gelür
- 6 'Aşkda řoñra fenālık çok olur
Gerçi şab'a ibtidāsı ĥoř gelür
- 7 Dād u feryād ol sitemgerden Lebīb
Nağralar ursa gedāsı ĥoř gelür

-215-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

(- . - -) (- . - -) (- . -)

BU DAĞI

- 1 Bülbulün āh u zārı gülşende
Şebnemi itdi bāğa efgende
- 2 Hiç güler mi fütādesi dildār
Ağlıyorken ider iken ḥande
- 3 Zülfüne 'ālemi es'ir itdiñ
Saña dil bağlamaz mıyım ben de
- 4 Geçmediñ gitti āh benlikden
Raḥm u inşāf yok mudur sen de
- 5 Nazmımın şöhreti Lebīb itdi
Yāve-güyān-ı şehri şermende

-216-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Yād-ı zülfünle fiğānım çarḥa dek çıksa sezā
Gice vaktinde uzağa sürer ey meh-rū şadā
- 2 Çeşm ü ebrū naşş-ı kâṭı' dır şübüt-ı ḥüsnüñe
Nün u şadıñ şeklini resm eylemiş kilik-i każā
- 3 Bağ gözüm yaşına āh-ı serdime dedim dedi
Pertev-i şem' -i meh olmaz bād u bārāndan hebā
- 4 ^{71b}Sen begim kâdı olup ḥukm eyle kim var mı zarar
Nāle ü feryād iderse ' aşıkıñ bi'l-iḳtizā

- 5 Ya gâdabla baḳsın atsın ya ḥadeng-i ḡamzesin
Her ne eylerse Lebīb ol ḳaşı ya benden yaña

-217-

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün
(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

- 1 Teraḳḳub itme ey dil va' d-i cānānı unut gitsin
O şūḥ incāz itmez ' ahd ü peymānı unut gitsin
- 2 Faḳaṭ şu nevresīde dil-rübā ḥātır-nişān olsun
Ḳoma bir başḳasın yādında ḥübānı unut gitsin
- 3 Dolaş gez kūy-ı dildārı temāşāḡāḥ-ı ḥātırdır
Çemende ḡülsitānda seyr ü seyrānı unut gitsin
- 4 Begim ḡül oyna tāze tıflsıñ ḡüلزār-ı naḥvetde
Açıl ḡül ḡonca-veş pejmürde pīrānı unut gitsin
- 5 Yalanlar düzme artıḳ ḡayli üzdün ḡönlümü ey yār
Bıraḳ lāf-ı vefāyı sāḡte ' unvānı unut gitsin
- 6 İder dil-ḡaste-i ḡasret lā-' ilāc üftāde-i ' aşḳı
Ḡönlü derdiñle meşḡül ol da dermānı unut gitsin
- 7 Düşünmezler seni vā' ız efendi ḳıl ü ḳāl itme
Ne ḡaşıḳ ḡüftüḡüdan sen de rindānı unut gitsin
- 8 ' Adīm'ül-iḡtimāl efkārdır dil-ḡ'āḡi-i vaşlın
O şūḡ-ı bī-vefādan yoḳdur imkānı unut gitsin
- 9 Ferāmūş itme şükr ü ḡamdi dā'im olduḡuñ ḡāle
Lebībā şervet ü sāmān-ı aḳrānı unut gitsin

-218-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(. . - -) (. . - -) (. . -)

BĀĶĪ'YE

- 1 Nāylar nāleme dem-sāz oldu
Güzel āgazeye āgaz oldu
- 2 Dil ü cān bend olıcağ kākülüne
Bir resende iki cānbāz oldu
- 3 ^{72a/}Şaklu kalmaz tıyulur elbette
Ġam-ı dīl āhıma hem-rāz oldu
- 4 Serkeş olmaz mı o naḥl-i nevres
Ḳadd-i bālāsı ser-efrāz oldu
- 5 Peyrevīlik yetişir eş' arım
Diyemem Bāķī'ye enbāz oldu
- 6 Ne ki va' d itse Lebībā dildār
Cümle ḥasretkeş incāz oldu

-219-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Sevdī nigārı seyr idecek nā-gehān gönül
Oldı esīr-i ' aşkı görünce hemān gönül
- 2 Yolsuz degil midir ki tırup reh-güzārda
Dilber gezerken ittigin āh u fīgān gönül
- 3 Dil-ḥaste eylediñ beni de derd-i ' aşkla
Feryād-ı dādā eliñden emān bī-emān gönül
- 4 Sevdā-güzīn-i ḥatt-ı ruḥuñ oldu āşikār
Efkār perçemiñi iderken nihān gönül

- 5 Her dem nesīm-i āha uyar rüzgārda
Eyler hevāda şanki hümādır mekân gönül
- 6 ‘Aqlım naşıl başımda kalır ki vedā‘ da
‘Azm eyledi seniñ ile ey dilsitān gönül
- 7 H̄asret-i ğamı ile güreşir rûz u şeb Lebīb
Bī-tāb iken göründü baña pehlevān gönül

-220-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . . -) (. . . -) (. . . -) (. . -)

- 1 Firāk-ı bezm-i dilārā ne hāl imiş bildim
Ne gūne derd ü meşakḳat melāl imiş bildim
- 2 Bu h̄ār-zār-ı taḥassürde lāl olup kaldım
Beni hezār iden ol gül cemāl imiş bildim
- 3 ^{72b/}Omuzdan atdı dizimde uyur iken dildār
O şād-mānlığı ḥ‘āb-ı ḥayāl imiş bildim
- 4 Bu ayrılık ğamına nisbet ile şīme-i nāz
Güzel ṭabī‘ at ü ferḥ-i ḥışāl imiş bildim
- 5 Geçenki cevrine raḥmet okutdu hicrānı
Ezāsı nāzı cefāsı vişāl imiş bildim
- 6 Metā‘ -ı ḥasret-i cānān kūçe-i ğamda
Girān geldi mizāca ne māl imiş bildim
- 7 H̄asūda raḥat-ı ḳalbi ḥarām ider reşki
Lebīb nazmını siḥr-i ḥelāl imiş bildim

-221-

mef^u ülü / fâ^u ilâtü / mefâ^u ilü / fâ^u ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 ‘Âşık figân u nâleleri ‘âdet itmeli
Yâre işitdirince kadar gayret itmeli
- 2 Olmaz diger kapuya varup neş’e-i cūyluk
Dergâh-ı mey-fürûşa varup hizmet itmeli
- 3 Var mı dehânı yok mu ağız aramak için
Evvel-emirde yârı görüp sohbet itmeli
- 4 Vaşf-ı miyânı şâ^u iri ince düşündürür
Gayet daқиқdır eyüce diққat itmeli
- 5 Kesdi bizimle ülfeti dilber vişâlden
Kaṭ^u eyleyüp ümidimizi râhat itmeli
- 6 Korkutdu şeyḫ tekyesine gittigim gibi
Meyhâne ḥân-kâhına dek ‘avdet itmeli
- 7 İhrâm-ı bend-i kūy-ı dilârâ olup Lebîb
Ol kıble-gâh-ı cân u dile niyet itmeli

-222-

mef^u ülü / fâ^u ilâtü / mefâ^u ilü / fâ^u ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Eglenmelidir ‘âşık olanlar figân ile
Gâhîde iktifâ idüp âh-ı nihân ile
- 2 ^{73a/c} Ahd eylediñ vefâyı gönül düşdü zülfüne
Kâfir-sitâna itdi ‘azîmet emân ile
- 3 Her vakti bir bilüp de nedir itdigin figân
Dildâr râm olur saña ey dil zamân ile

- 4 Ağyār olur seniñ içün ‘ālem baña begim
Ğavğā olur mu āh efendim cihān ile
- 5 Ey seng-i dil tanışsaña gönlüne ħāliyā
Mi‘yārımız bilinmedi mi imtiḥān ile
- 6 Ey nāle sen de āh ile var git gider isen
Korḳutma yārı ‘arbede-i nā-gehān ile
- 7 Eyler civān baḥt begim sāl-ḥūrdeyi
Mey-ḥūrelik seniñ gibi tāze civān ile
- 8 Hiç dil varır mı ağzıña dā’ir maḳāleye
Ḥarf-i ‘adem beyān olunur mu lisān ile
- 9 Ağyāra uyma nefret ider her gören eger
Gül imtizāc eylese ḥār u haṣāk ile
- 10 Ey ğonca fem kerāmeti var ḥaṭṭ-ı rüyūnuñ
Cem‘ itdi nev-bahārı gelince ḥazān ile
- 11 Ṭab‘ın Lebīb eṣerleri āfākda seni
Şöhret-şi‘ār eyledi ḥüsn-i beyān ile

-223-

meṭ‘ ūlū / fā‘ ilātū / meṭā‘ ilū / fā‘ ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Teşḥir olur mu kim o perī rağbet eyleseñ
Āyā gelür mü bezmimize da‘vet eyleseñ
- 2 Sāmānda yalın ḳatız ammā ki keyfimiz
Ḳatmerlenir o gül-ruḥ ile ‘ışret eyleseñ
- 3 Ferḥād ṭağı deldi felekler bir āh ile
Zir ü zeber olurdı eger himmet eyleseñ
- 4 Ağyār-ı bed-zebānlara söz mü düşer idi
Ol ğonca-fem ile eyüce şoḥbet eyleseñ

- 5 ^{73b/}Pek isterim ki yār cemālını gösterüp
Āyineniñ nümāyişini hayret eyleseñ
- 6 Hürşid şem‘ -i bezmimize reşk ider idi
Ol mäh-veşle bir gicecik ülfet eyleseñ
- 7 Biz nazlanup da sevdigimiz dilbere Lebīb
‘ Aşk ‘ âleminde bir yeñi şey ‘ âdet eyleseñ

-224-

meḥ‘ ūlū / fā‘ ilātū / meḥ‘ ilū / fā‘ ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Her kim ki göñlünü virecek dilsitān bulur
Āzādelikle derd-i dili tev‘ emān bulur
- 2 Vaḳtiyle intisāb ide gör yāra kim o şūḥ
‘ Āşık ararsa kendüsüne her zamān bulur
- 3 Bed-baḥta āb āteş olur nīk-baht olan
Seng-i şirāre pāşda āb-ı revān bulur
- 4 Üftādegān başka küdürāt-ı dehrdir
Bir bī-emāna düşmüş olursa emān bulur
- 5 Āsāyiş-i derūn efendim zamānede
Kem-yāb bir definedir ammā bulan bulur
- 6 Hāne-be-düş şanma göñül murḡunu begim
Zülfünde perçemiñde arar āşiyān bulur
- 7 Söz bitti ise yāra niyāz itmeden Lebīb
‘ Āşık olanlar idecek āh u fiḡān bulur

mef' ulü / fā' ilātü / mefā' ilü / fā' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Oldukça raḥm iderdi o şūḥ ibtidāları
Bilmem ne oldu şoñradan artdı cefāları
- 2 Derd ü belā-yı ḥasrete uğratma mı ğaraż
Dilber niçün tedārik ider mübtelāları
- 3 Gözden bıraқdıñ 'āşıkı cāna revā mıdır
Şehler gözetler idi muқaddem gedāları
- 4 ^{74a/}Yeksān i' tibār idüp aġyāra 'āşıkā
Bī-gānelerle bir tutuyor āşināları
- 5 Ebrū mudur kılıç mı veyāḥūd kemān mıdır
Añlardı dil eyüce düşünse buraları
- 6 Kūyuñ ki ka' bedir koġup aġyārı ba' dezīn
Cāy-ı mübāreke қoma ol nā-be-cāları
- 7 Bülbül fiġān iderse de gül-şem' -i ḥüsnüñe
Pervānelik idenleriñ olmaz şadāları
- 8 Yetmez metā' -ı vuşlat-ı ḥübāna naқd-i cān
Kālā girān-ı 'aşқа şorulsa bahāları
- 9 Rindān bu būriyāsını meyḥāneye serer
Cāmi' de zāhid eyleye тұrsun riyāları
- 10 'Uşşāқа iltifāt iderim cā-be-cā deyu
Etme emān kendüñe bu iftirāları
- 11 Tenhā seniñle қalsam efendim cihānda
Terk eylemek bir iş mi idi māsivāları
- 12 Sen infi' āl itme begim āh u nāleme
'Āşıklarıñ gönülden olur iştigāleri

- 13 Elbet naẓar deġerdi Lebībā fütādeye
Yārīñ görülmüş olmuş olaydı vefāları

-226-

mef^ʿ ūlū / fā^ʿ ilātū / mefā^ʿ ilū / fā^ʿ ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Şoġbet o şūġuñ aġzı içinde şekerlenür
Söz arasında ġonca femi bī-eşerlenür
- 2 Cüz^ʾice i^ʿ tibār ider ise nigārlar
Ḳālā-yı ibtilā o zamān mu^ʿ teberlenür
- 3 Ser-tīzlikle taşları toġrar keser biçer
Şemşīr āh-ı dūd dilimden güherlenür
- 4 ^ʿ Āşıġlarıñ bilir ne ise ħāl ü şānını
Lakin tegāfūl eyleyerek bī-ġaberlenür
- 5 ^{74b/i} İmkānı olsa ħaşre ħadar söylesem eger
Efsāne-i muġabbetimi muġtaşarlanur
- 6 Şu neyyīrine ħalmadı ħācet o şem^ʿ -i dil
Gündüzler āfītāb-ı şebān-geh ħamerlenür
- 7 Āhımdır iġbirār viren hep derūnuma
Āyīneler nefes ile zīrā kederlenür
- 8 Dergāh-ı devletiñi fedā eyleyüp Lebīb
Şanma diġer ħapuya gider derbederlenür

-227-

mef^ʿ ūlū / fā^ʿ ilātū / mefā^ʿ ilū / fā^ʿ ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Dergāh-ı devletiñ ħulunuñ mültecāsıdır
Çoktan berü begim o ħapunuñ gedāsıdır

- 2 Şeydā-yı ‘ aşka şormalıdır derd-i dil nedir
Zīrā o hāl dāniş ü ‘ aqlıñ verāsıdır
- 3 ‘ Aks-i cemāl-i yār dinen şey gönül olur
Āyīneniñ nümāyişi kendü şafāsıdır
- 4 Şaff-bestedir fütādeler ol yolda ey gönül
Rāh-ı güzār-ı yāre gidersin şırasıdır
- 5 Şol tağlar ki şa‘ şa‘ a-i pīrā-yı sinedir
Ey māh-pāre şem‘ -i derūnuñ ziyāsıdır
- 6 Her germ ü serd dāde-i ‘ aşkıñ bu sūz-ı dil
Her bār āh-ı serd ile şayf u şitāsıdır
- 7 Bu kār-ı ‘ aşka ermez ‘ ağıllar ne söyleyem
Şeydālık eylemek üveyşin ibtidāsıdır
- 8 Katmaz hisāba şaymaz o hunh^vār-ı ‘ āşıkı
Gerçi nūķūd-ı vaşlın anıñ kıan bahāsıdır
- 9 ^{75a/}Çirkin gelür Lebīb fiğān eylese begim
Ammā ne çāre sen güzeliñ mübtelāsıdır

-228-

fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün
(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Pek güzeldir o dilārām dilārā sevilür
Nāzlanur ‘ āşık-ı şūrideye ammā sevilür
- 2 Çār-ebrūlugu on kıat beni meftün itdi
Haṭṭ-ber-āverde velākin yine hālā sevilür
- 3 Dā’im ağıyārı dögüp sögmegi cānım ister
Dilbere dā’ir olan ‘ arbede ğavğā sevilür
- 4 Delilik eyleyüp ey dil başını kıurtarma
Tār-ı ğīsū-yı dilārādan o sevdā sevilür

- 5 Pîr mey-i muğbeçesin rinde sipāriş itmiş
Himmeti hâzır ola ol koca bābā sevilür
- 6 Nāz ider cevır ider her ne dilerse yapsun
Kendi de meşrebi de tavrı da zîrā sevilür
- 7 Hatt-medār eyledi efzūnî-i hüsne dedigim
Yār işitmiş de dedi böyle müdārā sevilür
- 8 Yārı küyunda gidüp görmegi herkes ister
Cennet istek olunur devḥa-i tūbā sevilür
- 9 Hüb-rüyān-ı Sitānbul’u Lebībā bilürüm
Güzel ammā yine o meh-veş-i zībā sevilür

-229-

meḥḥ ulü / fāḥ ilātü / meḥḥ ilü / fāḥ ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Gerçi vefā-yı yār ile gönlüm sevinmedi
Cevre kanāḥ at eyledi pek de yerinmedi
- 2 Bālā ter itdi kıymetini hatt-ı nev-zuhūr
Yārın bahā-yı hüsnünü arttırdı inmedi
- 3 Ağyār kec-nihāda temāyül idüp nigār
Ḥāşıklar ile her naşıl sa geçinmedi
- 4 Dilber kaçaklık itdi ilerletdi nāzını
Üftādeler kucağına vardı çekinmedi
- 5 ^{75b/}Bir ḥ uḡde aḥladı gibi gīsū-yı yārdan
Gönlüm şikenc-i zülfüne beyhūde sinmedi
- 6 Şusuz mezāydı beynimize āh o bî-vefā
Terk itdi ideli gözümün yaşı dinmedi
- 7 Her dem soğuk muḥ āmele eyler Lebīb o şūḡ
Germ-ülfet olmadı baḥa cānı ışınmadı

-230-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Beni ğamz eyleyüp ol şūḥa göñül dün çatdñ
Dedigim sözlerimiñ her birine on katdñ
- 2 Ber faḫrdı görürüm aşlı nedir sen de begim
Zannım āgyār ile vardın da bir iş kaynatdñ
- 3 Semt-i inşāfa da irḫā-yi ' inān eyle birāz
Esb-i nāzı bu zemīnlerde yeter oynatdñ
- 4 Yazık oldu saña şarf eyledigim naḫd-i dile
Kāle-i ḫāṭırımı gitdñ ucuzca şatdñ
- 5 Kaçdñ āġūşuma gelmekden efendim ammā
Dā'imā zümre-i āgyār ile gitdñ yatdñ
- 6 Saña yük müydü Lebīb ' aşık-ı zārıñ ise de
Niçün ey şūḥ anı böyle omuzdan atdñ

-231-

meṭ' ūlū / fā' ilātū / meṭ' ilū / fā' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 ' Uşşāḫ-ı dil-figārlarız mübtelālarız
Bir şāh-ı ' işveniñ ḫapusunda gedālarız
- 2 Biz behremend-i ḫişşe-i derd-i muḫabbetiz
Ġamdan naşībimiz aluruz bī-nevālarız
- 3 Herkes seçer mi gerd-i dehen sūy-ı yārda
' Ayne'l-yaḫīn dīdesine tūtiyālarız

- 4 Bir şarışın dilberi cezb itme h^vāhişi
Zerd itdi reng-i rüyumuzu kehrübālarız
- 5 ^{76a/}Ḳaf-ı ferağ-ı bālde ‘anḳālanup gehī
Bālā firāz perçem-i yāra hümālarız
- 6 Lāyık degil ki idelim ibrāma ilticā
Her çend iltifāt-ı nigāra sezālarız
- 7 Uydurmayuz cünūnumuzu başka mezhebe
Belki bu fende Ḳays’a daḥī pīşvālarız
- 8 Ḥālīş ḳuluz ḳapuñda begim ḳoğma zinhār
İhlāşımız müberhen olan bī-riyālarız
- 9 Göñül ile ‘aḳlñ ‘aşḳa fedā olduğun Lebīb
Bī-gāneler bilür mü cünūn āşinālarız

-232-

meḤ ülü / fā‘ ilātü / meḤ ilü / fā‘ ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Ḥālīm o şūḥa her ne ki dersem yalān gelür
Şāyed ki kendi ‘āşık olursa inān gelür
- 2 Bıḳtırma nāleden sen o şūḥu göñül aña
Bir dem olur ki nāz u cefādan uşan gelür
- 3 Ol bī-emān ‘āşıkı görse ḳaçar gezer
Yādına ḳannım itdigi ‘ahd ü emān gelür
- 4 Ḥatṭıña ḳarşu gözyaşı döksün toḳunma dil
Cūlar bahār vaḳti devān u revān gelür
- 5 Dilberden ayru ḥātırına başkası Lebīb
Gelmez egerçi gelse de āh u fiğān gelür

-233-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

(. . . -) (. . - -) (. . . -) (. . -)

- 1 Fütāde olmağa dildār arar gezer gönlüm
Hezārlik etmege gülzār arar gezer gönlüm
- 2 Heves ider deli midir bulunmayan şeye
Nigār-ı şūh-ı vefādār arar gezer gönlüm
- 3 Gider döner dolaşır zülf ü perçem-i yārı
Hevā-yı aşka kafadār arar gezer gönlüm
- 4 ^{76b}/Bir iş başarmadı aşk aleminde çok demdir
Münāsebetlüce bir kār arar gezer gönlüm
- 5 Ne dem ki kendüyi gayb itse kūy-ı yāre gider
Lebīb oraları her bār arar gezer gönlüm

-234-

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

(. . . -) (. . . -) (. . . -) (. . . -)

- 1 O hūr-- tal' atin aksi göñülde cilve pīrādır
Perī-zād-ı hayāl āyīnesi āğūş-ı hulyādır
- 2 Tecessüm itse de gāhī şığışmaz kaleb-i lafza
Meāl-i hāl-i dil rūh-ı mücerred gibi ma' nādır
- 3 Be-nām olmaz çi sūd ism-i ademle hey'āt-ı evhām
Dehānıñ hātem-i gūyālğı gerçi hüveydādır
- 4 O şeh-nāza ider āğazesin pes perdeden ammā
Figānım şıytı eflāki dolanur devr-i a' lādır

- 5 Yanan kandil-veş lāle şekilde dāğ-ı dil şanma
Şuā‘-ı āha resm olmuş çerāğān-ı temāşādır
- 6 İder maḥkūm ḥaṭ-ı ārāyış-i ḥüsnünü ebrūlar
Nüfūz-ı emri icāb itdiren bālāda tuğrādır
- 7 Ḥadeng-i ğamzeñi bir başka semte eyleme bir ān
Lebīb ey kaşı yāsına açup her dem müheyyādır

-235-

fā‘ ilātūn / fā‘ ilātūn / fā‘ ilātūn / fā‘ ilūn

(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Kūşe-girān-ı firākız vaşlına nā-maḥremiz
Dil-rübā bezminde ‘ayş ü ‘ışrete nā-maḥremiz
- 2 Ad çıkardık mest-i rüsvālıkla zīrā ‘āşıkız
İbtılādan başka nām u şöhrete nā-maḥremiz
- 3 Kays-veş şahra-neverd-i ‘ışık olan Mecnūnlarız
‘Aql u idrāk ile üns ü ülfete nā-maḥremiz
- 4 İttiḥaz itdiñ ṭarīk-i ‘aşkı mezheb ba‘dezīn
Nik ü bed her neyse zühd ü ‘iffete nā-maḥremiz
- 5 ^{77a/}Ṭağınıkdır ‘aqlımız mānend-i zülf-i dilsitān
Dil-perişān ‘āşıkız cem‘ iyyete nā-maḥremiz
- 6 Sīne şāfānız çi-sūd olmaz hüveydā dil-rübā
Gerçi mir’atız velākin şūrete nā-maḥremiz
- 7 Lāubāli meşrebānız şervet-i sāmān ile
Kabiliyet varsa da ünsiyete nā-maḥremiz
- 8 Dedi aḥmaqlar ḥarīm-i kāmıdan idüp nidā
Biz ‘ulūm-ı ‘aql u dīn ü ḥikmete nā-maḥremiz
- 9 Āh idüp dedi lisān-ı ḥāl-i dāniş ey Lebīb
İntizām-ı ḥāl ü māl ü rāḥata nā-maḥremiz

-236-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Yād-ı rüyuñla gönül gülşene pervāz idecek
Nāle-i bülbüle feryādını dem-sāz idecek
- 2 Süzüyorken gözünü her gören ' aşık lā-büdd
Gönlünü ziver-i ser pençe-i şeh-bāz idecek
- 3 Āh-ı pinhānda ifşā ediyor esrārı
Kalmamış ' aşık-ı āşüfteye hem-rāz idecek
- 4 Bitmiş āgazeleri nāz u niyāzın artık
Yār-ı şeh-nāza gönül nāleye āgaz idecek

OKUNAMAYAN BİR BEYİT BULUNMAKTADIR

- 5 Yok mu inşāf idüp ' aşık-ı zārı taḥkīr
Ne var ağıyarı bu rütbe begim aḡrāz idecek
- 6 Demine Hū dedirip şi' riniñ ' ālemde Lebīb
Sözünü hem-nefes-i ḥ^vāce-i Şirāz idecek

-237-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Ne bulursun ' acabā cevır ü sitem eylemeden
Dā'im üftādeyi vābeste-i ḡam eylemeden
- 2 ^{77b/}Cevriñi de ider olduñ begim encām-ı dirīḡ
Vazgeçdiñ gibi ' uşşāka kerem eylemeden
- 3 ' Āşıkıñ başka bir iş görmege vakti yokdur
Baḡup itdikleriñ eṭvāra elem eylemeden
- 4 Ser-i kūyuñda fiḡānı bitirir mi gönlüm
Baḡda bülbül uşanur mu naḡam eylemeden

- 5 K   lasun b  ri Şu nev  att  n   bir kerre Leb  b
Bir zarar var mı  aceb s  nb  l   Őemm eylemeden

-238-

fe il  t  n / fe il  t  n / fe il  t  n / fe il  n

(. . - -) (. . - -) (. . - -) (. . - -)

- 1 Ne  adar olsa da erb  b-   s   an n  dire fen
Femini   vaŐfina d  'ir idemez fekk-i dehen
- 2  att  -ber-  ver oluyorsun   beni  o ma gidemem
B   -   h  sn  nde seni   seyr-i  emen eylemeden
- 3 D  Őt   dil z  lf  n ucunu tutamaz bilmez idim
Pek derin oldu unu t   bu  adar    h-   z   an
- 4 Ne g  zeldir Şu seni   g  lŐen-i h  sn  n ey Ő   
G  l   var nergisi var s  nb  l   var hem de semen
- 5 Pek yak  Őtırm  Ő iden  amet-i mevz  nu   i  n
Baştan aya a  adar yeri   k  lli p  r    n
- 6 Neden incitdi   efendim ne Őu um var bilsem
Seni sevmek mi gene t   bu  adar n  zından
- 7 D  'im   mur  -   hay  li  ndir u an  eŐmimde
R  h-   h  ly  da ge en dilde gezen sensin sen
- 8 T  rsa altun adı bak  r mı olur ki b  yle
R  y-   zerdimi g  r  nce  a ar ol s  m beden
- 9 T  arz-   digerkle Leb  b   ne g  zel yol a dı  
BaŐ adır v  di-i nazm  ndaki e v  r-   s   an

-239-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 ^{78a/}Yāre dedim sen gibi bir bî-vefā seyr itmedim
Dedi ben de saña beñzer mübtelā seyr itmedim
- 2 ' Aşk bir ğam-ı hasret-i endūh diger renc ü elem
Fi'l-ömr bunun gibi derd ü belā seyr itmedim
- 3 Başkalaşdı her temāşāda ruḥuñ seyrānları
Böyle bir āyīne-i ḥayret-nümā seyr itmedim
- 4 Her görüşte naḳd-i ' aql u fikrimi kıldım hebā
Ben cemāl-i dilberi bād-ı hevā seyr itmedim
- 5 Tuymadım bakmağla dedim rüyuña dedi o şeh
Dergehimde böyle açgözlü gedā seyr itmedim
- 6 Tūtiyā virdim demişsiñ ḥāk-pāyımdan aña
Bu maḳūle göz göre bir iftirā seyr itmedim
- 7 Gözüm ayrılmaz benim ol şūḥdan zīrā Lebīb
Böyle mestāne bakışlı dil-rübā seyr itmedi

-240-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün
(. . . -) (. . . -) (. . . -) (. . -)

- 1 Bu za' f-ı ' aşkla cāna hilāl olur gideriz
Ḥayāl-i mūy-ı miyāna mişāl olur gideriz
- 2 Sehl-i ṭarīḳ degilse ṭarīḳ-i ' aşk çi-sūd
Bu yolda dönmek efendi muḥāl olur gideriz
- 3 Semend-i nāz-ı nigārıñ ayağı altına yüz
Sürer de kūyuna dek pāy-māl olur gideriz
- 4 Ṭarılma ardına düşsün reh-i muḥabbetde
Bilür müsün begim āyā ne ḥāl olur gideriz

- 5 Yoğise sāğar-ı zerrīn bezm-i meykede de
Bizim tūfangimiz ey dil şifāl olur gideriz
- 6 Derūn-ı yārda şāyed ki merḥamet buluruz
O senglāha nihāyet ḥayāl olur gideriz
- 7 ^{78b/}Ḳazā düşürdü ṭarīḳ-i muḥabbete artık
Lebīb her ne ḳadar bī-mecāl olur gideriz

-241-

fe' ilātūn / fe' ilātūn / fe' ilātūn / fe' ilūn

(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Uyar ağıyarıñ o meh-pāre ne derse sözüne
Söylerim bu sözü inkār iderse yüzüne
- 2 Yāre nezzāre-i 'uṣṣāḳ naşıl men' olunur
Gözünü ḳorḳudamaz kimse görünmez gözüne
- 3 Ben şeb-i vuşlatı bayrama değışmem diyemem
Leyle-i ḳadr şerefde bir olur gündüzüne
- 4 Sevdigim dilber şirīn-lebi bilse eger
Beni taḳdīm ider Kūh-ken elbet özüne
- 5 Zıddıñı eyleme taḥkīr Lebībā olunur
Mevsim-i şayfda muḥtāc şitānıñ yüzüne

-242-

mefā' ilūn / mefā' ilūn / fe' ulūn

(. - -) (. - -) (. - -)

PEYREVİ-İ BÂḲÎ

- 1 Ḳanlı yaşım şarābdır gūyā
Bu yanık dil kebābdır gūyā
- 2 Lehçe-i dil-rübā-yı ḥaṭṭ-āver
Ebrde māh-tābdır gūyā

- 3 Gider ammā hayālını bırağur
Mağsadı ictinābdır gūyā
- 4 Çok şey öğretti haṭṭ-ı ruḥsārı
Fenn-i ‘aşka kitābdır gūyā
- 5 Sever ağıyarı kāfiri talṭif
Mezhebinde şevāpdır gūyā
- 6 Rūy-ı tābān u kākül-i dīlcū
Āfitāb u şehābdır gūyā
- 7 İtmez ol şūḥ iltifāt Lebīb
Ġaraẓıñ intisābdır gūyā

-243-

fe‘ilātūn / mefā‘ilūn / fe‘ilūn
(. . - -) (. - . -) (. . -)

^{79a/}BU DAḤĪ

- 1 Ṭal‘atıñ gördüm itdim isti‘cāb
Yere mi indi mihr-i ‘ālem-tāb
- 2 Rūyuña kākülün düşüp bildim
Āteşi mūy idermiş istiṣḥāb
- 3 Saña ey naḥl-i şivekār ‘acabā
Tār gülden mi nesc olur eşvāb
- 4 Bulunurdu bahāne her kāra
Luṭf iderse müsebbibü’l-esbāba
- 5 Şademāt-ı firāk ile dildār
Eyledi ḥāṭırım ḥarāb u yebāb
- 6 Şaşıdığım şey vefāsıdır yāriñ
Cevrini lākin itmey istiğrāb

- 7 Söyleyip Bākī'ye nazāre Lebīb
Ne cesāretiñe itmiyor mu hicāb

-244-

fe' ilātūn / fe' ilātūn / fe' ilūn
(. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 Aratup fenn-i ' aşkda üstād
Beni gösterdi Kays ile Ferhād
- 2 Bend ider gönlünü zülf-i dildāra
Bī-kaydlıqla merdüm-i āzād
- 3 Pek uzak gitme kışsa-i ' aşkım
Haşre dek severse itmem istib' ād
- 4 Red idersin beni begim ammā
Kābil olur mu gönlü istirdād
- 5 Ğamzeñi çeşmiñ eyleyüp tahrik
Kānluya kāfir eyliyor imdād
- 6 Neş'e-i ' aşka mey imiş rehber
Pīr-i meyhāne eyledi irşād
- 7 ^{79b/}Tavr-ı eslāf hoş Lebībā ammā
Başkadır başka tarz-ı nev-icād

-245-

mefā' ilūn / mefā' ilūn / fe' ulūn
(. - - -) (. - - -) (. - -)

BU DAHİ

- 1 Olup derd-i ğam-ı ' aşkıñla mesrūr
Sevincinden göñül ağırsa ma' zūr

- 2 Civānlık itse de aḡrā ḡazer kıł
Kemāl-i ḡüsn ü āna olma maḡrūr
- 3 İş itme cevri inşāf it birāz da
Saña lazım degil mi kār-ı mebrūr
- 4 Kocarken sevdigin dildārı gördüm
Didüm işte budur nūr ‘ alā nūr
- 5 Ḥaṭ-āver gün yüzün seyr it nigārın
Ḡaraż görmeklik ise düz-ı deycūr
- 6 Tarılmam şu‘ bedde bāzī-i çarḡa
Taḡfiliñ eyler ekşer şaḡş-ı kıanbūr
- 7 Faḡiriñdir kıabül it de recāsın
Begim itme Lebīb-i zārı mehcūr

-246-

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün
(. . - -) (. . - -) (. . -)

BU DAḤİ

- 1 ‘ Āşık-ı zār-ı dil-perişānım
Ya‘ ni ser bend-i zülf-i cānānım
- 2 Ḥaste ḡaṭır-ı fütādeyim ey yār
Sendedir sen de varsa dermānım
- 3 Bu gice geldi meclise dildār
Āfitāb oldu şem‘ -i raḡşānım
- 4 ‘ Aşık olsun deyüp göñül gitdi
Nerde kıaldı ben de ḡayrānım
- 5 Araya araya o māhveşi
‘ Arşa dek çıkıdı bu şeb efḡānım

- 6 Bil de bunu emr seniñ artık
Cevre giryān u luṭfa ḥandānım
- 7 ^{80a/}Gezdigim gülsitān kūyuñdur
Rūyuñu görme seyr ü seyrānım
- 8 Teşekkürümdür ma‘ āni vü maẓmūnum
Ben Lebībā şı‘ rde ḥāḳānım

-247-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . . -) (. . . -) (. . . -) (. . -)

- 1 Kerem buyur yeter artık şu itdigiñ āzār
Olur mu cevre efendim bu mertebe ısrār
- 2 Alur da göñlü eziyyet ider mizācınca
Alış viriş ne şekildir idüp o şūḥ ızhār
- 3 Huṭūr ider mi tereḥḥum derūnuna zālīm
Ne fā’ide saña ḥālīm ider ise iḥṭār
- 4 Kemend-i zülfe taķıldı ilişdi ḳaldı göñül
Ne gūne ḥāl olur āyā bu ‘ uḳde-i düşvār
- 5 Bilür şu cevher-i ferd-i dehānıñ olmadığın
‘Ulūm-ı ḥikmeti her kim iderse istiḥzār
- 6 Ğurūr-ı ḥüsnüñe böyle büyüklenüp şāhım
Revā mı bende-i ‘ aşķıñ idersin istiḥḳār
- 7 Çeneñ mi düşdü Lebībā ne çok ğazel yaptın
İderler ise becādır kelāmıñ istiḳṣār

-248-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Rumūz-ı lā-yetecezzā dehān ider peydā
Şikāf-ı rişte-i hulyā miyān ider peydā
- 2 Şu ā-ı dāğ-ı dil āhım dumanına qarışup
Degmese kamer ile bir āsümān ider peydā
- 3 Haṭ-āveride gönül perçemiñle meşgüldür
Şokulmaya gice bir āşiyān ider peydā
- 4 Bir iş mi kūhken olmaḡ felekleri yıkaçaḡ
Bu zor-ı aşḡ nice pehlevān ider peydā
- 5 ^{80b/}Hünerver ānda zengin araştırup tırma
Kemāli şervete lā-büdd ziyān ider peydā
- 6 Gönül kıocar mı huluşu muḡabbetim lā-büdd
Seniñ gibi sevecek nev-civān ider peydā
- 7 Lebīb eski dile eyler mi i' tibār felek
Yetiştirir yeñiden nev-resān ider peydā

-249-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

NEZĀYİR-İ ĀGĀH

- 1 Derūnu düzd-i nigāh-ı nigār ider tārāc
Başıları ile şabr u karar ider tārāc
- 2 O gül cemāl haṭ-āver olursa haṭṭ ideriz
Gönüldeki ġamı lā-büdd bahār ider tārāc
- 3 Nühüfte ġamze-i hūnī hayāl-i haṭırıma
Gelince aḡl u dili āşikār ider tārāc

- 4 Saña muḥabbet egerçi günehse mecbûrum
‘Afv buyur günehi i‘ tizâr ider târâc
- 5 Bahâne bulma Lebîbâ hücûm-ı sevdāya
Seniñ bu zihniñi zülf-i nigâr ider târâc

-250-

mefâ‘ilün / fe‘ilâtün / mefâ‘ilün / fe‘ilün
(. . . -) (. . . -) (. . . -) (. . -)

- 1 Dimezsın ‘âşık-ı zârîñ begim ki ḥâlî nedir
Niçün fiğân ider ağlar ‘aceb melâli nedir
- 2 Muvâşalat naşıl olur taşavvur ol şūḥa
Fırâkı bildiriyor mu ğam-ı vişâli nedir
- 3 Saña da ‘aks ider âyîneden nigâh itsen
Gönülde ‘âşık-ı âşüfteniñ ḥayâli nedir
- 4 Ne bâ‘ iş oldu ki dilber ‘abeş yere tarılır
Sebep kim oldu celâle bu infi‘âli nedir
- 5 ^{81a/}Dimez meşâğıl-ı ‘aşkı bilenler ‘âlemde
Ġazel dimekle Lebîb’iñ bu iştiğâli nedir

-251-

mef‘ülü / fâ‘ilâtü / mefâ‘ilü / fâ‘ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Bir bûse virse yâr eger meşrebimcedir
Naḥl-i merâmda bu şemer meşrebimcedir
- 2 Virmez mizâca neş’e diger yollara sülûk
Dergâh-ı mey-fürûşa sefer meşrebimcedir
- 3 Ḥatt-ı peyâm-âver vaşl-ı nigâr imiş
Vâkı‘ se işbu müjde ḥaber meşrebimcedir

- 4 Her gördüğüme bakma ṭabī‘ at değil baña
Ammā ki rūy-i yāre nazar meşrebimcedir
- 5 Mişvār-ı yār her ne ise kā’ ilim Lebīb
Āzār ider mürüvvet ider meşrebimcedir

-252-

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

KAŞİDE

- 1 Bāde kim dil-ḥaste-kān-ı miḥneti şādān ider
Mürde-i şad-sāle-i hicrāna bahş-i cān ider
- 2 Mey şifā-yı şadrdır āşüfte-gān-ı ḥasrete
Çāre cūyān-ı vişālīñ derdine dermān ider
- 3 Mey ki cūş-a-cūş neş’eyle şafā-yı ḥātırīñ
Kulzüm-i ārāmınıñ her kaṭresin ‘ummān ider
- 4 Gonca-i üşküfte dehān ḥande-i mestānedir
Sāğar-ı gül bülbülü sermest ü sergerdān ider
- 5 Her devirde ağızını būs itmeli peymāneniñ
Rind-i ‘aşka müjde-i la‘l-i leb-i cānān ider

OKUNAMAYAN BİR BEYİT BULUNMAKTADIR

- 6 Şad giribān çāk olur yār olsa ‘ışret-gāhda
Pāk-dāmen zāhidi ser-ḥalka-i rindān ider
- 7 ‘Arz-ı iḥlāş eyledikçe muğbeçe mey-ḥvāreye
Deyr-i ‘aşkıñda riyākār anıda ruhbān ider
- 8 ^{81b/}Dedigim mey başka meydır ki nāmı ‘aşkıdır
Neş’esin ol bādeniñ ‘aşık olan iz‘ān ider
- 9 Nevbahār-ı zinde-gānī-i meserrettir cihān
Sāğar-ı gül-reng tāb-ı neş’eyi i‘lān ider

- 10 Bir ¼arafdan reng-i gülşen bir ¼arafdan tãb-ı mül
Dilfigãrãnı bahãr eşnãsı pek hayrãn ider
- 11 Öyle ammã meyle ateş-reng-i gül bi'l-ittifãķ
Dildeki hãr u hası endişeyi sũzãn ider
- 12 Fi'l-hakĩķa ' ays ü nũş gülşene eyler şalã
Gerçi bülbül şüretã gülzãrda efgãn ider
- 13 Serv açıkdan yaş şalup gũyã lisãn-ı hãl ile
Da' vet-i gülgeşt-i seyr-i sãħa-i bustãn ider
- 14 Zevķ-i feyzã feyzdir meşreb-i nüvãz ãşãr mı
Tab' -ı zühdü reşk-i mişvãr-ı kadeħ-i nũşãn ider
- 15 Reng-i şahbã mün' akis olduķça rũy-i yãrda
Her naşıl neş'e virirse herkes istihsãn ider
- 16 Zümre-i ' uşşãķ-ı yãrlık keyf olur ol demde kim
Bezmdede cãnãn ile nũş-ı mey rahşãn ider
- 17 Bir bakışta ğamzesi sermest-i ' aşķ idüp dili
Mey yerine hũnlar nũş ittirir giryãn ider
- 18 Gãh nãz eyler ¼urur mãnend-i şem' -i tãbdãr
Gãh sãķilik idüp hũrşid-veş cevlgãn ider
- 19 Fitneler icãd idüp efsũnbãz-ı didesi
Siħriniñ ãşãrına cãdũlara hayrãn ider
- 20 ' Āşıkı kørķutmağı kørmuş kemãn-ı ebrũ ile
Bĩm-i tĩr-i ğamzesiyle dilleri lertzãn ider
- 21 Geh güleryüzle ider ümmĩdvãr üftãdesin
Gãh çehre gösterüp ãzũrde-i hicrãn ider
- 22 Çeşm-i inşãf ile gãhice gözetler ' āşıkı
Gãhice görmezlenür tiğ-ı nigeħ biñ kãn ider

- 23 ^{82a/}Sīnegāh-ı ‘āşık āşüfteyi eyler nişān
Her ne dem ki nāvek-i müjgānını pür-ān ider
- 24 Böyle şūh-ı bī-vefā aşūb kāre dūş olan
Dād u feryād eyleyüp efğān bī-pāyān ider
- 25 Ya budur ki ol sitemgerden şikāyet itmege
‘Azm-i semt-i hāk-pāy-ı şadr-ı ‘ālīşān ider
- 26 Dāver-i vālā himem yā‘ ni Reşīd Paşa kim ol
Barış ihsānını feyz-āver nisyān ider
- 27 Çarh-ı güher pāre-i efkār verā-yı dilkeşin
Görse taḥsīn eyleyüp āvīze-i eyvān ider
- 28 Himmet-i bālāsı tā tāḳ-ı sipihre boy çeküp
Tāb-ı mihr-i lūṭfunu ārāyīş-i erkān ider
- 29 Çeşm-i ḥaḳ-bīne şabā göstermek içün ḳadrini
Ḥāk-pāyın tūtiyā-yı a‘ yūn-i a‘ yān ider
- 30 Miḥverinde ḥaddi mi çarḥıñ ki olsun münḥarif
Ṭoğrudan ṭoğru ḳoyduğı cānibe devrān ider
- 31 Öyle bir ḥālīş ‘ayār itdi ki naḳd-i lūṭfunu
Şayrafī-i çarḥ-ı lā-büdd zīver-i dükkān ider
- 32 Ḥākpāy-i devleti iksir-i a‘ zamdır meger
Bende-i dergāhın elbet fā’ik’ül-aḳrān ider
- 33 Mūra gerd-efşān olsa sīm-i esb-i devleti
Reşk-i ‘anḳā olmağa şāyeste kesb-i şān ider
- 34 Ḥişsemend-i iltifāt-ı devleti bāy u gedā
Pest ü bālā ḥaḳḳına ihsānını siyyān ider
- 35 Öyle tevsī‘ itdigim meydān-ı dād u şefḳati
Bir ḳazāda şīr-i ter āhū ile seyrān ider

- 36 Yāveri-i bahtla gitmiş ki itse bir nigeḥ
Başı üstünde hümālar rūz u şeb cevḫān ider
- 37 Ḥān-ı lüṭfundan eger bir serçe olsa rīze-çīn
Sofra-i in‘ āmına ‘anḳāları miḥmān ider
- 38 ^{82b}/Var iken dergāḥı çarḫa ser-fürū itmek ‘abes
Bu işi yerle göḡü farḳ itmeyen nā-dān ider
- 39 İltifātı rūze dārān-ı ḡama ‘ıyd itdirir
Ḥalkı maḥbūb’ul-ḳulūb ḫalkına şa‘ bān ider
- 40 Her taraf ma‘ mūre-gāḥ-ı ḫüsn-i rāy-ı devleti
Ḳande bir vīrān-ı ḫātır bulsa ābādān ider
- 41 Öyle birr’ü-sa‘ adedri ki ḫāk-pā-yı devleti
Zaḥm-ı ḫārān ḡamı vāreste-i dermān ider
- 42 Çarḫa ‘aks itse fūrūḡ-ı āfitāb himmeti
Der‘ aḳab gerdūn-ı mihr u māḥı der-ityān ider
- 43 Kimse feryād eylemez devrinde ammā ‘āşıkı
Cā-be-cā cevṛ ü cefā-yı dil-rübā nālān ider
- 44 Ma‘ nā-yı sebḳat eylemişken Ḥātem’in iḥsānını
Cūduna teşbīḥ iden her ḫālde bühtān ider
- 45 Kesmez ardın şu gibi in‘ āmını icrā idüp
Teşne-gān-ı iḥtiyācını rūz u şeb reyyān ider
- 46 Zevḳ ü şādiden mürettebdır cüyüş-ı şavleti
Ḡam-ı gider devrinde elbet meyl-i istīmān ider
- 47 Seyfe ḡālipdir ḳalem da‘ vāsını işbāt iden
Ḡülñ mu‘ ciz-gūyunuñ ḡüftārını bürḫān ider
- 48 Şöyle tenvīr itdiñ ey āşaf şiyem-i āfākı kim
Yeryüzü zātın ile mihr ü mehe ‘unvān ider

- 49 Seyr ider göz görmediñ ‘ izz ü şeref ol kimse kim
Hāk-pā-yı devletiñ āyīne-i ‘ irfān ider
- 50 Ey yegāne gevher-i genc-i kerem hūkm-i kader
Mişlūñü eyler ise biñ yıl da bir inān ider
- 51 Ğavṭ-ı hār-ı baḥr-i ğam olmuş nice bī-vāyeyi
Fülke-i lüṭfuñ seng-i sāḥları sāmān ider
- 52 Şöyledir beḥşāyiş-i feyziñ ki vaşfiñ şā‘ iri
Nükte-gū selmān ider mu‘ ciz-edā saḥbān ider
- 53 ^{83a/}Bendeñiz faḥr itmem eş‘ arımla ammā ṭab‘ ımı
Medḥiñe dā‘ ir sözüm faḥriyeye şāyān ider
- 54 Sebkat itmez ṭab‘ ımıñ āşarı eslāfı faḫaṭ
Şimdi üstād-ı zamānım dimege çespān ider
- 55 Sen bilürsün kadriñ eş‘ ār-ı bihīn ü dilkeş
Başka yokdur şive-i nik ü bedī iz‘ ān ider
- 56 Maḫşadım taşdı‘ den çākerligim iḥṭārdır
Bende elbet kulluğun Mevlāsına i‘ lān ider
- 57 Hāk-pāya cā-be-cā taḫdīm-i ‘ āşār itmegi
Ḥayli müddetdir efendim kuluñuz idmān ider
- 58 Bulamaz evşāfına şāyeste söz çünkü Lebīb
Mā-ḥazarla iktifāsın ‘ afvuñuz fermān ider
- 59 Ḥaḫ te‘ āla zātıñı ārāyiş-i şadr eylesin
Mihr ü meh-i āfākda mādemi devrān ider

TAMAM

-253-

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün
(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

- 1 Müsellemdir ki bālā kıāmetiñ tūbāya hem-serdir
Lebiñ bāğ-ı behişt-i ħüsn ü ana cūy-ı kevşerdir
- 2 Sürünür yerlere yā būsūñ ümmid eyleyüp dā'im
Göñül dāmānıñ ile tār-ı zülfüñle berāberdir
- 3 Mürüvvet āşinā denmez saña her ħālde tab'ıñ
Cefā mişvārdır bī-gāne meşrebdır sitemgerdir
- 4 Żarūret eyler icāb-ı iltifāt itseñ be'is yokdur
Begim 'aşık olan feryād ider elbette mużtārdır
- 5 O şūhu ħayra ālet eylemek baht işidir ey dil
Her işte muķtezā-yı tālī' i zīrā muħayyerdir
- 6 Teşādūf eyleyüp ħaţţ-ārāsına ħāl-i dīlcūsu
Meşām-ı cān perverdir o yüzden müşğ ü 'anberdir
- 7 Kışacık söylerim sözü uzatmam kıāmet-i dildār
Nihāl-i gülden a' lādır şānavberden de berterdir
- 8 ^{83b}Belī meyl itmez çi sūd ammā ki ol meh-rū
Güzide dil-rübā nevrete kıāmetdir semenberdir
- 9 Bī-hod itmeme sitāyiş Ĥazret-i Sāmi buyurmuşken
Lebīb nükte-pīrā şā' ir-i pākize-gevherdir

-254-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . - -) (. . - -) (. . - -) (. . - -)

- 1 Dideden yār perī gibi nihān oldu meded
Anı ben görmeyeli ħayli zaman oldu meded
- 2 Saña rām olmayacak derdiñ o vaḫşī şūhu
Dedigin ey dil-i nālān inān oldu meded

- 8 Yārīñ ḥarīm-i kūyunu görmeklige göñül
Sa‘ y idelim ki seyr-i şafāda şitāb olur
- 9 Zāhirde gerçi şübhelidir rām olması
Yārīñ Lebīb korkma ki bī-irtiyāb olur

-256-

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Tābiş-i gül-reng-i sāğar ‘ aks idüp didārıña
Mevc-i reng-i mey ider gül-günelik ruḥsārıñā
- 2 Eyleyüp reşk-i nigāhıñ ḥaste-dil āhūlara
Ḥasret olmuşdur ifākat dīde-i bī-mārıña
- 3 Kebg ayak sürerdi da‘ vā-yı müsāvāt itmege
Da‘ vet olsa fī’l-meşel taklīd içün reftārıña
- 4 Tā miyān-bend oldı zülfüñ kayda koydu dilleri
Kim sipāriş eylemiş kāfırlığı zünnārıñā
- 5 Çāşnī-i senc-i muḥabbet zevkıdır tekdīr-i yār
Sükkerri taḫdīm itmez telḥī-i āzārıña
- 6 Lūle-i yāḳūt şandım çeşme-sār-ı sükkere
La‘ l-i can baḥş-ı lebiñ kulaḳ urup güftārıña
- 7 Ka‘ide var mı Lebīb’e itdiğın peymānları
Etmediñ inkār ammā tırmadıñ iḳrārıña

-257-

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Cüst-i şodā ehvā-yı men ez-dām-ı āğūşem cudā
Zīn cudā-yı şeydem āhir gerd şayyādī merā

- 2 ^{84b}Yār reft-āmed zi her sūyem pey-ā-pey iştīyāk
Der ʔarīḳ-i nā-murādī key dehem zīn ibtilā
- 3 Bāz-gūn ūftād-ı eknūn sāğırem ez-dest-i kām
Ez-tehī cāmī ʔi neş'e cūyed erbāb-ı şafā
- 4 Nāle-hāyem ez-firāk-ı meh-veşīdir her seher
Lāl bāşed bişneved ger ra'd-hā ender semā
- 5 Key şevem fāriğ-i ez-efğān-ı ' aks ger uftād-zū
Lā-cerem ez-şūret-i āyīne-hā āmed şadā
- 6 ' Āşıḳem āh-ı seher-gāhi merā baht-şod ḫużūr
Yābem āsāyiş ez-īn rencūri ez-bād-ı hevā
- 7 Gīr-tār-ı zulf-rā ender zenehdāneş hemīn
Ey dil-i uftādi be-ḫah-ı jerf ger h'āhi rehā
- 8 ' Ukde-i zülfeş küşāyiş dāred-ender dil Lebīb
Men çāre-cūyem rehā ez-ḳayd u bend-i dil-rubā

-258-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Dildār ḫālimi biliyorken ne söyleyim
Maṭlūb bālimi biliyorken ne söyleyim
- 2 Ol māh-pāre kendüsüne dā'ir olduḡun
Yekser meḳālīmi biliyorken ne söyleyim
- 3 ' Āşıḳlğıma daḡl iden inşāfsız benim
O gül cemālīmi biliyorken ne söyleyim
- 4 Şormak ' abeş ki dīde-i pūr-gūsu şormadan
Neyse şuālīmi biliyorken ne söyleyim
- 5 Ta' cīz idüp laḳırdıya tutup o serkeşi
Hep ḫasbiḫālīmi biliyorken ne söyleyim

- 6 Ņahl-i güli hezār hemān vaşf ider tırur
Nevresi nihālimi biliyorken ne söyleyim
- 7 Yok mu ıabı‘ atında mürüvvet dedim dedi
Herkes hışālimi biliyorken ne söyleyim
- 8 ^{85a/} Ağyāra rām olup baña itdigi işlere
Yār infi‘ ālimi biliyorken ne söyleyim
- 9 Cevr ü sitemlerine taħammül idüp Lebīb
‘ Ālem o zālimi biliyorken ne söyleyim

-259-

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Hüsle bālā-ter idüp kāmēt-i dil-cūsunu
Reşk-i mihr itmiş bu tīb-ı tal‘ at-i meh-rūsunu
- 2 Çeşm-i zaħm olur nigāh-ı hasreti pek kórkarım
Bu bakışlarla görürse dīde-i āhūsunu
- 3 Sīne-i şad çākım istişkāl itme vaķt olur
Şāneye muhtāç eyler turra-i gīsūsunu
- 4 Haıı-ı nev-peydā ne şürette güzel itmiş ki bak
Hüsüne mir’at ider her hūb-rüyı mūsunu
- 5 Tā-be-pā düşmüş yayılmış zūlf ham-der-ħamların
Her tarafından zabtına olmuş begim cādūsunu
- 6 ‘ Ālemi alt üst iderler rüz u şeb aşlı nedir
Ġālibā arar gezer hūrşid-meh her sūsunu
- 7 Başıña dönse hevā-yı perçemiñ ile hümā
Yarışır zīrā tutarmış kendüye kütlūsunu
- 8 ‘ Ālem-i imkānda mümkün olaydı lā-cerem
Bağına tūbā iderdi gülşen-i mīnūsunu

- 9 Hoş-güvār olur mizāc-ı nükte-sencāne Lebīb
Bu şeker işi ğazel kim itdi şirīn gūsunu

-260-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Farķ iden köhne sıfālī sāġar-ı zerrīnden
Bī-ħabermiş meykede bezmindeki 'āyīneden
- 2 Çeşm-i gūyā ġamzeye söz ańlatır zann etmeyīñ
Merħamet me'mūl olur mu kāfir-i bī-dinden
- 3 ^{85b/}Neş'everlikde sebūk-serdir 'araķ lākin meyiñ
Hürmeti ma' lūm olur řab' ındaki temkīnden
- 4 Her ġün āzārīñ yemeklik řab' ımıñ mu' tādıdır
İltifāt itme řaķın geçemem begim ta' yīnden
- 5 Yārsız bārid gelür seyr-i çemen mişvārıma
Farķ itmem nev-bahārı mevsim-i teşrīnden
- 6 Her naşılsa tā derūna yol bulur tīr-i nigāh
Kā'ide yoķdur ġönül iķlīmini terħīnden
- 7 Ben Lebībā nev-ġazel řarħ iderim eyü kötü
Meşrebim vārestedir taķbīħden taħsīnden

-261-

fā' ilātūn / fā' ilātūn / fā' ilātūn / fā' ilūn
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 'Aķlıma řoķundu fıkr-i tār-ı ġisūlar benim
Başıma üşdü ġam-ı zūlfūñle cādūlar benim
- 2 Baña baķ yāhū teraħħum yoķ mu sen de ħāliyā
'Aķlıma hey hey getirdi çeşm ü ebrūlar benim
- 3 'Aynı ile ħālīmī ġörmüş ġibi tafđīl ider
Her naşılsa kışşamı bu çeşm-i pūr-ġūlar benim

- 4 İki bayram aylarına nev-hilāl-i ğurreddir
İ' tiķād-ı 'ācizānemiz ſu ebrūlar benim
- 5 Dildedir çeſmiñ ħayāli nev-čerāgāh eylemiſ
Kiſt-zār-ı sīnegāhım iki āhūlar benim
- 6 Destgāh-ı 'aſķda āmed-ſod-ı efkārımı
Seyr idince ħalime raĥm itdi māh-rūlar benim
- 7 Lālelerdir dāğlar kim tāze tāze açılır
Cūybār-ı dīde dā'im bāğımı ſular benim
- 8 Vaķtimizde i' tibār olsaydı eſ'āra Lebīb
Ķadrimi efzūn iderdi naẓm-ı dil-cūlar benim

-262-

fe' ilātūn / fe' ilātūn / fe' ilātūn / fe' ilūn
(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 ^{86a/}Gözümüñ yaſı benim lāzıme-i aķdem imiſ
Zaĥm-ı tīriñ ki yāre yarar merhem imiſ
- 2 ſarılır ſem' e ſadā itmeyerek pervāne
Meger 'āſıķ olana ſabr u sūkūt elzem imiſ
- 3 Hemdem olduķça seniñle geniſürdü nefesim
ſimdi ħasret ſoluğum kesdi o da bir dem imiſ
- 4 Ķam ķasāvet mi ķalır bende sitem-pīſe figār
Nāz u cevır itmek ile 'āſıķına ħaram imiſ
- 5 Mest olup yār ſuyunca gidiyor 'uſſāķıñ
'Ālem-i āb megerki ne güzel 'ālem imiſ
- 6 Ne ki var dilde aña dā'ir olur ğüftarı
Çeſm-i ğüyālarıñ esrārımıza maĥrem imiſ
- 7 Kulzüm-i keſmekeſ dehre ſalup ğitmeyelim
Bir kenāra çekilüp ſurma Lebīb eslem imiſ

-263-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Gizlenir nāz u füsün dīde-i cādūsunda
Fitneler şaklanıyor kūşe-i ebrūsunda
- 2 Ayağı yer mi başar ' aşık-ı ğam-dīdelerin
Uyuya kıalsa eger sevdigi zānūsunda
- 3 Tartılırdım felege ' arz-ı hüner eyleyerek
İ' tidāl anlayabilsem di terāzūsünde
- 4 Çözölüp bir tarafa gitti mi bilmem ki göñül
Bağlanıp kıalmış idi ' uqde-i ğisūsunda
- 5 Başımın devletidir ayağına yüz sürmek
Rif' at ol verdi Lebībā baña pā-būsunda

-264-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Dil-rübānın hevesi var gibi rindānelige
Sevķ itmiş görürüm çeşmiñi mestānelige
- 2 ^{86b/}Göñlünü zülfüne bend itsin o serkeş şūhuñ
Söyleyin istek iden var ise dīvānelige
- 3 Pertevin şa' şa' ası gülşene düşse bülbül
O dem amālde olur şem' ine pervānelige
- 4 O şeh-i hüsn eger meclisi teşrīf itse
Cem virir tācını ol bezmde peymānelige
- 5 Çāk çāk olma da sevdā-zede dil anlayışım
Tār-ı ğisūlara hazır lanıyor şānelige
- 6 Şaklama ben seni tā cānda pinhān iderim
İstegin var ise āşüfteñe cānānelige

- 7 Meclis-i meyde ne feyz olacağını bilse Lebīb
Bezm-i vā' ız heves eyler idi meyḥānelige

-265-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Sāde levḥiz ' aşktır pīrāyemiz
Naḳd-i dildir varımız sermāyemiz
- 2 Başımızda sāye-bān it zūlfünü
Āfitāba hemser olsun sāyemiz
- 3 Devlet elvirse tutardık dāmeniñ
Pāyını pūş itsiñ arz-ı pāyemiz
- 4 Kān itme didim ol tıfla dedi
Ḥūn içirmiş süd yerine dāyemiz
- 5 Vāy ḥāle yāver olursa Lebīb
Ṭab' -ı yāra ṭālī' -i bī-vāyemiz

-266-

meḥ' ūlū / fā' ilātū / meḥ' ilū / fā' ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 ' Āşık olan cefāsını yāriñ vefā bilür
Āzār-ı serzenişlerini merḥabā bilür
- 2 Elbette feth-i bāb olur beklesin birāz
Dergāh-ı dil-rübāyı o kim mültecā bilür
- 3 ^{87a/}Eylerse de tecāhülünü şonradan ider
Dildār mübtelāsını ez-ibtidā bilür
- 4 Dā'im gözetler ayağının tozunu seniñ
Ey nūr-ı dīde çeşmim anı tūtiyā bilür
- 5 Altuna ğarḳ olur gibi ğaltīdelik ider
' Āşık-ı ğubār maḳdemiñi kimyā bilür

- 6 Yād eylemez fütādeyi bī-gānelik ider
Ağyār gibi yādları āşinā bilür
- 7 Dīvāne gönlümü alamam oradan Lebīb
Kūy-ı nigārı kendüye dār'üş-şifā bilür

-267-

mef'ūlū / mefā'ilün / fe'ūlün
(- - .) (. - -) (. - -)

- 1 Cem cāmını meyden itdi ḥālī
Meyḥānelerin ferīḳ-i sifālī
- 2 Endīşe-i ḥaṭṭın eyler imā
Efkār-ı cedīd vaḳt ü ḥālī
- 3 'Āşık şavaşır müdām ğamla
Ağyār ider hemān cidālī
- 4 Şorma baña sen naşıl güzelsin
Āyīneye it begim suālī
- 5 Tağıt şu siyāh tār-ı zülfün
Seyr eyleyelim cemāl-i 'ālī
- 6 Yerleşdiñ orada çıkmıyorsuñ
Gönlün olamaz diger ḥayālī
- 7 Sevmek mi seni 'aceb efendim
İcāb iden bu infi'ālī
- 8 Bir fenn ki muḥabbet añlaşılmaz
Ol mes'eleniñ nedir meālī
- 9 Gönlünce teselli bulmaz 'āşık
Kimlerle iderse ḥasbiḥālī
- 10 ^{87b/}Gönlümü yaḳar yıḳarsa dildār
Ta'yīb olunur mu kendi malı

- 11 Şağ ol ki Lebīb-i ḥaste ḥāṭır
 Ġayb itdi yemīn ü hem şimālī

-268-

mef^ˈūlü / fā^ˈilātü / mefā^ˈilü / fā^ˈilün
 (- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 ‘Āşık olanlar ağlamayup da ne yapmalı
Cūy-ı sirişki çağlamayup da ne yapmalı
- 2 Gönlüm ki tār-ı zülfüne ser-bestelik için
Dīvâne oldu bağlamayup da ne yapmalı
- 3 Bu sūz-ı ‘aşk başka bir âteş gönülleri
Ol âteş ile dağlamayup da ne yapmalı
- 4 Gönlü çürük çarık ne ise yap da ‘arz idüp
Yalvarmayup da şağlamayup da ne yapmalı
- 5 Kesmez bıçaklık eyliyor iken Lebīb baht
Şemşir-i âhı zağlamayup da ne yapmalı

-269-

mef^c ūlū / fā^c ilātū / mefā^c ilū / fā^c ilūn
 (- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Görmez mi ғанлу yaşını ‘āşık şarāb arar
Bilmez mi bağı yandığını kim kebāb arar
- 2 Bālā bülend-i mäh-ı liķā şūhu gözleyüp
Dil irtifā‘a bakmaķ içün āfitāb arar
- 3 Hattıñ şoruşturur ise ‘āşık ‘abeş degil
Fenn-i vişāle dā’ir olan bir kitāb arar
- 4 Bu gülsitān-ı dehrde nātūr-ı çarķ-ı dūn
Kondurmağa nihāl-i merāma ğurāb arar

- 5 Çünkü açıktan eyleyemez kūyuña sefer
Bekler tırur kapuñu gönül feth-i bāb arar
- 6 Nakd-i sirişki döke şaça harç ider gözüm
Giryānlığına kim bakacak kim hısāb arar
- 7 ^{88a/}Peymān-ı pūç-ı yārı Lebīb arzū ider
Dil-neş'e-i muḥabbet olanlar serāb arar

-270-

meṭṭ ūlū / fāṭ ilātū / meṭṭ ilū / fāṭ ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Vā-bestedir taṭ alluḳa rifṭ at dedikleri
Lāzımlu nesne şanma liyāḳat dedikleri
- 2 Tıydu cihān āfet-i devrān olduḡuñ
Buymuş meger ki şöhrete āfet dedikleri
- 3 Yār ez-ḳazā görünse de ṭ uşşāḳ-ı zārına
Ḳor mu nigāh itmege ḥayret dedikleri
- 4 Hengām-ı vaşl-ı yārda maṭ lūm olmuyor
Ḳasret imiş beliyye-i miḥnet dedikleri
- 5 İflāsı ḥüccetidir anıñ levḥ-i dānişi
Şorma nedir hünervere şervet dedikleri
- 6 Dīvānelik uşulū imiş şimdi añladım
Sevdā-güzin-i ṭ aşḳda ṭ ādet dedikleri
- 7 Ḥātem'le ḳabre girdi yere geçdi ḡālibā
İḥsān u lüṭf u cūd u mürüvvet dedikleri
- 8 Ḡāib erenlere ḳarışup oldu nā-bedīd
Gitmişti semt-i tekyeye himmet dedikleri
- 9 Artıḳ sözü uzatma Lebībā zamānede
Eşṭ ār ile olur mu meziyyet dedikleri

-271-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . - -) (. . - -) (. . - -) (. . - -)

NĀBĪ'YE

- 1 Gül disem rüyuña gülde bu leṭāfet yoḡdur
Ḳaddine serv disem anda bu ḳāmet yoḡdur
- 2 Şūriş-i ' aşḳa giriftār olaydı diyemez
Mülhid-i münkir-i bī-dīn-i ḳıyāmet yoḡdur
- 3 Nāzdır bendeye ḳanūn şeh-i ḳışver-i ' aşḳ
Cevrden başḳa o iḳlīmde ' ādet yoḡdur
- 4 ^{88b/}Dest-res olma müyesserse ne devlet başa
Yāriñ ayaḡına düşmek gibi rif' at yoḡdur
- 5 ' Āşıḳıñ güldüğünü istemez ol şūḡ Lebīb
Bu ' acebdır ki yine giryeye ruḡṣat yoḡdur

-272-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Her ne söylerse bāḳılmaz ' āşıḳ-ı rüsvālara
Ḳābili varsa söz aḡlat dīde-i gūyālara
- 2 Zūlfüñe baş bağlayan olmaz girih bend-i şu' ūr
Ḳayd olur mu beste-i zencīr olan şeydālara
- 3 Ḥayli söz peydā olur ḥāmūş olup nādānlar
Nevbet-i güftār virmiş olsalar dānālara
- 4 Yāve-sencān zamānıñ dedigi güftārda
Ḳāleb'ül-fāz-ı ḥasretkeş olur ma' nālara
- 5 Kendü re' yin pişvā eyler cehālet-i pīşegān
Görünür ancaḳ ' aşāsı reh-nümā a' mālārı

- 6 Her naşıl̄sa şulḥ olup *naḥnū ḳasemnā* feyzine
İltifāt itme şaḳın ğavġālara da‘ vālara
- 7 Serv baş egdi gelince gülşene ol naḥl-i gül
Ser-fürū eylerler elbet pestler bālālara
- 8 ‘Arbede cūyān-ı ḥasret nālesiz ṭurmaz faḳaṭ
Dil-rübālar iltifāt itmez şükr-i şekvālara
- 9 Ḥod-furūş olmak ‘abeşdir eski ma‘ lūmāt ile
İ‘tibār olmaz Lebībā köhnemiş kālālara

-273-

mef‘ ūlū / fā‘ ilātū / mefā‘ ilū / fā‘ ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Ağyāra eyler ‘āşıkā itmez vefālari
Ol bī-vefā yabancı şanur aşinālari
- 2 Ḳoġma ḳapuñdan ‘āşıkı lāyık olan begim
Şehler ḳabūl eylemelidir gedālari
- 3 ^{89a/}Gittikçe cevre itdi temāyül ṭabī‘ atı
Böyle degildi meşreb-i yār ibtidālari
- 4 Bu iġbirār-ı ṭab‘ -ı felek çok sürer ise
Āyīnelerde ğayb edecektir şafālari
- 5 Düş ol da gör beliyye-i ‘aşkı ḳolay mıdır
Ta‘yīb ider misiñ baḳalım mübtelālari
- 6 Meyḥāneniñ niżām bulurdu mecālisi
Rindān olursa pīr-i meyiñ ketḥudālari
- 7 Ḳaşıñ çatup da ḥaңçere el urma kim Lebīb
Bilmez degildir āḥ efendim oralari

-274-

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün
(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

- 1 Yaşırmaz rind-i 'aşkıñ destine peymāneden ğayrı
Bulunmaz cāy-ı me'men kūşe-i meyḥāneden ğayrı
- 2 Sevād-ı çin-i zülfe şardı sevdāñ ey gönül am mā
Oralarda dolaşmış var mı bilmem şāneden ğayrı
- 3 Ḥayālīñ evc-i istignāya pervāz eyledi dilden
Uşanmıştır o murğ-ı 'işve köhne lāneden ğayrı
- 4 Vişāl-i dilrübādır olmuş olsa 'āşık-ı zārīñ
Muḥabbet itdigi ez-cān u dil cānāneden ğayrı
- 5 Hikāyāt-ı muḥabbetdir tükenmez kışsa 'ālemde
Nesi var Kays'ı Ferhād'ın hemān efsāneden ğayrı
- 6 Fürüg-ı ḥasretiñle yandığımı kim ider idrāk
Bu ḥālī fehm ider yok şem'le pervāneden ğayrı
- 7 Neşāt-ābād-ı semt-i neş'eyi seyr ü temāşaya
Lebībā yol bulmaz meslek-i rindāneden ğayrı

-275-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . - -) (. . - -) (. . - -) (. . - -)

- 1 Dāğ-ber-dāğ idüp sīnemi gülzār itdim
Urduğun yārayı ey gonca fem izḥār itdim
- 2 ^{89b/}Kimi gördümse seniñ vaşfın idüp āḥir-i kār
Herkesi bilmeyerek kendüme ağıyār itdim
- 3 'Āşık olduğumu söyletdi kolaylıkla o şūḥ
Tuyurup rāzımı aḥvālīmi düşvār itdim

- 4 Zülfün ile ben aşısız yere mi uğraşırım
Bir maḥallin düşürüp gönlümü ber-dār itdim
- 5 Görünecek var imiş kim gözüme dildāra
Mey virüp dīde-i maḥmūrunu ḥunḥ^vār itdim
- 6 Beni her def^ʿ ada def^ʿ e çalışır gerçi nigār
Koḡsa da gitmedim efgānımı tekrār itdim
- 7 Seniñ dergāhını tezyīne o şāh-ı ḥüsnün
Ḳapusunda güher-i eşkimi şehvār itdim
- 8 Söz bulup söyleyemem yāre Lebībā ḥālim
Şāyed ki añlar deyu eş^ʿār ile eş^ʿār itdim

-276-

mefā^ʿilün / mefā^ʿilün / mefā^ʿilün / mefā^ʿilün
(. ---) (. ---) (. ---) (. ---)

- 1 Ne bulduñ ^ʿāşık-ı nā-kāmına nā-mihr-bānlıḳdan
Ne kārıñ oldı cevır ü nāzlarla bī-emānlıḳdan
- 2 Ğamıñ yağmūr āsā yağıdırırken ^ʿāşıkıñ çeşmi
Ferāḡat eylemek ḳābil midir ḳatre feşānlıḳdan
- 3 Semāya toḡru çıksın da hele dūd-ı dil-i sūzān
Peşimān olur elbet çarḡ-ı geçrev āsümānlıḳtan
- 4 Ne devletler ḳonarmış sāye-i zülfünde Leylā’nıñ
Ser Mecnūn’a mürḡān hevāya āşiyānlıḳdan
- 5 Bahāriñ sāyesinde kesb-i istiḥḳāḳ-ı ārāyiş
Edince gülşene şor kim neler çekdi ḥazānlıḳdan
- 6 Ne remz-i imā olur nābūdī-i vaşf-ı dehānıñla
Bilir mi ki desinler bī-ḥaberler ḥurdedānlıḳdan
- 7 ^{90a/}Naşibiñ al ma^ʿārif naḳdini der-ceyb-i şükr eyle
Lebībā behremiz yok çünkü başḳa kām-rānlıḳdan

-277-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Perçemiñ ip ıakmaz iken ' aşık-ı dīvāneye
Tā bu rütbe in dolaş olmak ne olsun şāneye
- 2 Cāmi' in ıandilini görmez mi vā' ız kürsüde
Taş atar ıurur uzaıdan sāgar-ı meyhāneye
- 3 Yol bulurdu şāhrā-ı semt-i ' irfāna eger
Mezhebin uydursa zāhid meslek-i rindāneye
- 4 Devr-i āteş reng-i şahbādan dedirdi bezmde
Şu' le-i cevvēle sākī gerdiş-i peymāneye
- 5 Çeşm maḥmūru nigāh iltifāt eylerse de
İ' timād olmaz baıılmaz lābe-i mestāneye
- 6 Tāb-ı sūz-ı ' aşıkla maḥv u cūd itmeksizin
Ruḥşat-ı āgūş vırmez şem' ler pervāneye
- 7 Ruḥuñu şıkma Lebībā cānıñı itseñ fedā
Merḥamet kābil degildir meşreb-i cānāneye

-278-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 ' Āşık-ı dilḥaste derd-i cān olan cānān arar
Kendüye başka ' ilāç itmez devā-yı cān arar
- 2 İbtidādır her ıadem-i menzıl neverd-i ' aşık için
Bu müselsel rāhda ' aşık yine pāyān arar
- 3 Dil nasıl eylese ki seng-sitān ğamken kā'ināt
Cevher āsāyış-i taḥşile dā'ir kān arar

- 4 Vuşlat ümmîdi muḥāl endîşedir bilmiş iken
Gönle gelmiş de emel-i ḥūlyā ile imkân arar
- 5 Baḥt işi itdiñ teşādūf ḥayli demdir ki gönül
Ṭālî‘ a itmiş ḥavāle nuḥbe-i ḥūbān arar
- 6 Bu nasıl insānlık aḡyārı şorar her bezmde
Ol perî âdem şanur da öyle bir şeytān arar
- 7 ^{90b/}Āh-ı serdim rūy-ı zerdim var iken dilber Lebīb
‘Āşık-ı üftādesi olduğuma bürhān arar

-279-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . .) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 O gül-‘ izāra ḥaṭ-ı müşg-bārı gelmiştir
Riyāz-ı ḥüsnünün o ol bahārı gelmiştir
- 2 Benim fiḡānıma beñzer şadā gelir mi saña
Nevā-yı bülbülün ey gül hezārı gelmiştir
- 3 Gözünü aç ki ḥadeng-i nigāhla ey dil
O ḥūnî ḡamzelerin yādigārı gelmiştir
- 4 Laḡırdıya tutup ol murḡ-ı nāzı koyuvirme
Kemend-i āhınıñ ey dil şikārı gelmiştir
- 5 Ḥaṭ-āverīde süzer çeşm-i mestini dildār
Bağılsa ḥāle Lebībā ḥumārı gelmiştir

-280-

mef‘ülü / fā‘ilātü / mefā‘ilü / fā‘ilün
(- - .) (- . -) (. - -) (- . -)

- 1 Senden ferāḡ olur mu begim cān degil misin
Rūḥ-ı revān u cānıma cānān degil misin

- 2 İnşāf it ki sendeki bu ḥüsn ü ān ile
Ey şivekār sevmege şāyān degil misin
- 3 Ḥübān cümle düşse gözümdeñ baķar mıyım
Āyīne-i derūnda seyrān degil misin
- 4 Her bir güzel ki gördü seni kulluğun ider
Yā etmesin mi sen şeh-i ḥübān degil misin
- 5 Gülmez yüzüme baķmaz o ḥūnī nıgeh begim
Ey dīde kanlu yaş ile giryān degil misin
- 6 Bu āh u vāha başķa diliyle ne ihtiyāc
Da‘ vā-yı ‘ aşķa sen baña bürhān degil misin
- 7 ^{91a/}Çarpıldı gördükle Lebīb ey perī seni
Ḥūrī misin nesin ‘ aceb insān degil misin

-281-

meḥ‘ ūlū / fā‘ ilātū / meḥā‘ ilū / fā‘ ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Āşūp geh-i ‘ aşķda pūr-şūr kim olmaz
Derde şataşup ğam ile rencūr kim olmaz
- 2 Bir başķa bahāne bulamam nāzına yāriñ
Bu rütbe güzellik ile maġrūr kim olmaz
- 3 Va‘ d eyledi teşrīfī ğam buldı nihāyet
Bu müjde ḥaberler ile mesrūr kim olmaz
- 4 Şöhretle güzelsin saña dildāre olan da
Nām-āver olup ‘ aşķla meşhūr kim olmaz
- 5 Feryādımı ta‘ yīb idemez kimse Lebībā
‘ Aşķ olup ol şūḥa da ma‘ zūr kim olmaz

-282-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

NĀBĪ'YE

- 1 Rind-i ' aşkıım lāübālī tavrđır maṭlab baña
Meslek-i meyh'ār gider meşreb ü mezhep baña
- 2 Bir ' aceb mişvārdır alūdelik ṭab' imda kim
Şive-i girdār-ı zāhid görünür ağreb baña
- 3 Hālime çesbān olan şey ibtilā-yı ' aşkıdır
Kār-ı bār-ı nāledir her hālde enseb baña
- 4 Mihr-i ' ālem tāb-ı hūsnūñ şem' -i sūz-i ḥasreti
Şubḥ-ı ğamda gösterir her zerreyi kevkeb baña
- 5 Gündüze kıatmış gibidir giceyi baḥt-ı siyeh
Eyler ol mihr-i ruḥuñ hicrānı rūzum şeb baña
- 6 Rağbet itmeme ' uşra kim mābeyn-i yūs olur bedīd
Tesliyetdir inşirāḥ-ı şadr ile ferğab baña
- 7 Şanma maḳşad Nābī'ye tanzīr verzişdir Lebīb
Eylemek taklīd ehl-i dānişe meşreb baña

-283-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

NĀBĪ'YE

- 1 ^{91b/}Gösterirken eşk-i dīde batmış ' ummānı baña
Kaldı mı ta' rīfe ḥācet cūş-ı tūfānı baña
- 2 Kötü endişlik ider ol naḥl-i nāzım var iken
Uzun uzun naḥl idenler serv-i bustānı baña

- 3 Āh kim evvel-emirde şu cihān-ı ‘ālemi
 Beyt’ül aḥzān eyledi ol Yūsuf-ı şāni baña
- 4 Arzūmend-i temāṣā-yı nigārım bu hevesi
 Hiç der-ḥāṭır ider mi seyr ü seyrānı baña
- 5 Bu ḥavādiṣ rūḥumu şıkdı Lebībā eylemiş
 Cān iken āgyār dü gerdān-ı cānānı baña

-284-

mef’ülü / fā’ilātü / mefā’ilü / fā’ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

NĀBĪ’YE

- 1 Kūy-ı nigāra gerçi ki ‘āşık gider gelür
 Bilmez ne yaptığın oradan bî-ḥaber gelür
- 2 Ḥasret gücüne gitse de şabr it ki kār-ı ‘aşk
 Ey dil kolay degildir o işden neler gelür
- 3 Ben rûy-ı yāra karşı gücendirmem āh idüp
 Āyineniñ yüzüne nefesden keder gelür
- 4 Dil gitdi semt-i yāra dek ‘aqlım oradadır
 ‘Akla uyar da belki gönül bu sefer gelür
- 5 Ta’ciz ma’rifet mi ḥuşul-i meṭālibe
 Bilmem Lebīb ba’zı mizāca hüner gelür

-285-

mefā’ilün / fe’ilātün / mefā’ilün / fe’ilün
(. - - -) (. . - -) (. - - -) (. . -)

NĀBĪ’YE

- 1 Seniñ bu va’de-i vaşlın yalān degil de nedir
 Hemīşe ‘āşıka kaştın yamān degil de nedir

- 2 Hezār tîr atıyor bir nighle ğamzeleriñ
Bağılsa şu iki kaçış kemān degil de nedir
- 3 Gelince özge kıyāmet kıopardı haṭṭ-ı ruḥuñ
Bu fitne fitne-i āḥir zamān degil de nedir
- 4 ^{92a/}Göñül ki sende emānet idi niçün kırdıñ
Mizāc-ı dilşikenin bî-emān degil de nedir
- 5 Kemend-i ḥalka-i zülfe naşıl şikār olmaz
Göñül kuşuna o dām āşiyān degil de nedir
- 6 Cihānı kapladı dūd-ı kebūd āh-ı derūn
O gök gözüm yaşına āsümān degil de nedir
- 7 Ne geldi başıma perçem ğamıyla naḳl itsem
Bu sergüzeştim eger dāsītān degil de nedir
- 8 Tağıtma zülfüñü böyle benim begim ‘aḳla
Seniñ bu itdigiñ işler ziyān degil de nedir
- 9 Naşıl sükūt edebilsin Lebīb efendim aña
Hemîşe maşlahat āh u fiğān degil de nedir

-286-

meṭˆ ulü / fāˆ ilātü / meṭāˆ ilü / fāˆ ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Bu şîveler ki oldı cünūnum ‘alāmeti
Dil-cū hırām-ı nāzı kıopardı kıyāmeti
- 2 Gökten atardı kendisini elbet āfitāb
Seyr itmiş olsa yerde o meh-pāre āfeti
- 3 Haṭṭıñ nedir meālını ancaḳ ben añlarım
Herkes oḳur bilir mi efendim siyāḳatı
- 4 İftār vaḳti gelse de bir parça neş’ecik
Meyḥāne bezminiñ unutulmaz leṭāfeti

- 5 Gāyet yetiştiriler bu yakīnlerde gālibā
Pīr-i mey ile olmalı rindīn qarābeti
- 6 Gelmez ağırca tavranır ol şūḥ ‘āşıkīn
Ḥıffet gelüp de ‘aqlına kaçmaz mı rāḥatı
- 7 Bir laḥza cev̄r iderse diger laḥza nāz ider
Yārīn uyar mı birbirine vaḳt ü sâ‘atı
- 8 Ağyār ayağın öptüğünü men‘ ider idim
Gelse elimden olmamak için sirāyeti
- 9 ^{92b/}Āzārīn arzū ider imiş Lebīb anīn
Var mı bu iltifātına bilmem liyāḳatı

-287-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . . -) (. . . -) (. . . -) (. . -)

- 1 Şarāb-ı kevşere peymāne la‘l-i ḥandānīn
Ḥabāb-ı çeşme-i āb-ı ḥayāt dendānīn
- 2 Gül açdı dağ ile sīnem ḥadeng-i ḡamzeñden
Donandı ḡonca-i terlerle nevk-i peykānīn
- 3 Şeb-i vişālde ey māh aç ki sīneñi tā
Şabāḥ-ı maṭla‘-ı ḥūrşīd ola giribānīn
- 4 Ġubār-ı ḥāk-rehiñle iderdim amīziş
Görünce olmasa muḡber bu ḥāle dāmānīn
- 5 Döneklik itme şevāpdır şanur o māh Lebīb
Bahāne bulma ki yokdur ḡünāhı devrānīn

-288-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Yārı gördük de yüzümden ağıdı gitdi eşk-i ter
Hāk-bārān-ı dīdeyi hūrşīd-i tābān hūşk ider
- 2 'Āşık-ı dil-tīreye āmed şodı itme dirig
Sūy-ı hāke āfitāb itmez mi ey meh baḥş-i fer
- 3 Ey şanem zūlfūñ inerse pāyına olmaz 'aceb
Yüz süren elin putuñ ayağına kāfir düşer
- 4 Dīdeden kırtarma mümkün olmuş olsa lā-cerem
Hāk-pāyın 'āşık-ı giryān iderdi tāk-ı ser
- 5 Nāz-ı bāliş eyler idi seng- dergāhın begim
Ser-bülendīden Lebīb'in hışşesi olsa eger

-289-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Gülsitān ammā cemālīñ goncasın eyler nihān
Tār-ı zūlfūñ sūnbülü gūlzāra etmiş sāye-bān
- 2 ^{93a/}Tā fedā-yı cān idince çalışır itmek için
Şu' le-pervāzını pervāne-i şem'e āşiyān
- 3 Āğzına dā'ir söz açmak kâbil olmuş olsa da
Kāle gelmez öyle şöḥbet gelse de varmaz lisān
- 4 Gonca-i dil-sūz açarsa āb u tābın gülşene
Mevc-i reng-i gül ider bülbüller āteş-i zebān
- 5 Kays'in el-kışsa ferāmūş olunur efsānesi
Dāsītānım yād-dāşt Lebīb artık cihān

-290-

meʿ ūlū / fāʿ ilātū / mefāʿ ilū / fāʿ ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

NĀBĪ'YE

- 1 Peymāne reng-i laʿ liñ ile dil-güşālanur
Āyine ʿ aks-i ʿ talʿ atin ile şafālanur
- 2 Bir kaçresi cihānı degen bāde-i ʿ aşkdır
Sāgarlar ol şarāb ile ʿ ālem-nümālanur
- 3 Rindān ebrū ğayrıyı bilmez ne şey imiş
Bī-gāneler o bezmde hep āşinālanur
- 4 Sulṭān-ı ʿ aşkıñ emrine münkad olur cihān
ʿ Abd-i direm-ḡarīdeye şehler gedālanur
- 5 Rūy-ı zemīnde görüyorken o mehveşi
Ḥūrşīd gökyüzünde turur nā-becālanur
- 6 Erbāb-ı terke zīver ü ārāyiş olması
Kābil olaydı atlası gerdün ʿ abālanur
- 7 Nazmım şuʿ ā-i bāşire-i ḡāmedir Lebīb
Çeşm āşināsı perteve ṭabʿ ım ziyālanur

-300-

fāʿ ilātün / fāʿ ilātün / fāʿ ilātün / fāʿ ilün

(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Besi gönül itdin yeter ʿ aşıklığın daʿ vāsını
Tābīñı eylersin āşūb-ı ğamıñ ğavġāsını
- 2 Semt-i kūy-ı yāra itse reh-nümālīk āh-ı dil
Yoluna koymuş olurdu ʿ aşkıñ ḡulyāsını
- 3 ^{93b/c} Āşıkıñ keyfinedir mestāne ṭavrı dilberin
Neşʿesizlikden ider her bār istignāsını

OKUNAMAYAN BİR BEYİT BULUNMAKTADIR

- 4 Neş'e mendānıñ iderken telḡ-kām-ı nā-murād
‘ Ākıl ister mi bu bezm-i dānişıñ şahbāsını
- 5 Vāy ḡāle bu Lebīb-i dil-ḡarāb āşüfte-zār
Bunca yıldır yapmamış dünyāsını ‘ uḡbāsını

-301-

mef'ülü / fā'ilātü / mefā'ilü / fā'ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Mihr-i ruḡuñla māh berāber olur mu hiç
Şitāb-ı āfitāb ile hem-ser olur mu hiç
- 2 Bī-ḡam şanırsıñ ‘ āşıkı ammā benim begim
‘ Āşık seniñ yanında mükedder olur mu hiç
- 3 Şaşdım görünce ḡālīni ruḡsār-ı ālde
Āteş içinde yanmayan ‘ anber olur mu hiç
- 4 Gördük de āteşin sirişk ile dīde-i mey
Dīde o şūḡ şuda semender olur mu hiç
- 5 Bendeñ Lebīb terk idüp dergehiñ seniñ
Ey şāh-ı ‘ işve başkaya çāker olur mu hiç

-302-

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün
(. - . -) (. . - -) (. - . -) (. . -)

- 1 Dimezsiñ ‘ āşık-ı zārıñ ‘ aceb melāli nedir
Sebep nedir bu melāle meāl-i ḡālī nedir
- 2 Cemāl-i ‘ arz idüp ‘ āşık idüp de dīlzārı
Başınca rüyuna üftādelers celālī nedir

- 3 Nedir sebep ki  ar lm   sevenlere ol    
Fen  bir i  mi mu abbet bu infi   li nedir
- 4 P r itdi t b-ı cem lin  beher-g n  f  ı
Bir ayda  oldu bo aldı mehin  kem li nedir
- 5 ^{94a/} der mi g  l n  senden c d  o bir lah za
Su l olur mu Leb b' n    aceb  ay li nedir

-303-

mef   il n / mef   il n / mef   il n / mef   il n
(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

- 1 S z a latmak o  irin g   -ger g   t ra m  skildir
La ırdı bulmak ol     -yi s   an dild ra m  skildir
- 2 Seni derdli iden hep d de-i b -m rdır ey dil
G zetme   re z r  derdin  ey b -  re m  skildir
- 3 Yazık       lara hem-  nedir  gy r ile dild r
Tem y l eylese g   ende g  ller   ra m  skildir
- 4 Na ıl tal  f g rs n        ol t  l-ı sitem-i   dan
Alı mak t   ocukluk dan beri  z ra m  skildir
- 5  olaylı la g    l isk t olur mu   a     liyle
Leb b     u z r u n leler hemv ra m  skildir

-304-

fe  il t n / fe  il t n / fe  il t n / fe  il n
(. . - -) (. . - -) (. . - -) (. . - -)

- 1 Sevdigim y r na ıl y r id gin ben bil r m
Ne  ekil dilber-i   ay r id gin ben bil r m
- 2 Beni derde ni  n u ratdı  u    m-i mestin
 ormazam kimseye b -m r id gin ben bil r m

- 3 Kolayını bulayım deyu çalışmam zülfün
 ‘Ukdesi hâllini düşvâr idügin ben bilürüm
- 4 Çāre-cūluḡ neme lāzım ki bu derd-i ‘aşḡa
 Kim ki ‘āşık ola nā-çār idügin ben bilürüm
- 5 Bilmiyor şanma begim bezm-i muḡabbetde bu şeb
 Saña hem-dem olan aḡyār idügin ben bilürüm
- 6 Bülbül añlar mı gül-istānda geḡmiş vaḡti
 Baḡ-ı ḡüsnünü ne ḡülzār idügin ben bilürüm
- 7 ^{94b/}Yār-ı āhen-dīde ḡor ammā ki Lebībā va‘ din
 ḡönlümün zülfüne ber-dār idügin ben bilürüm

-305-

mef‘ ūlū / fā‘ ilātū / mefā‘ ilū / fā‘ ilün
(- - .) (. . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Ḥūrşīd ile olur mu o meh-pāre tev’emān
 Gice ḡüneş ḡörünmedigi ḡün gibi ‘ayān
- 2 ‘Uşşāḡa iltifāt-ı zekāt-ı cemāldir
 Ey vāye-dār-ı şīve-i keremdir kibāra şān
- 3 Mihr ü vefāñı vaşḡ idersem ‘aceb degil
 Sermāyelik ider şu‘ arāya begim yalān
- 4 Ḥızra ne minnet ‘ayn-ı ḡayātı ider iken
 Sebzīn-i ḡaḡla ḡeşme-i la‘ liñ ‘ayān beyān
- 5 Rūyuñla ebruvāñıñā diḡḡat iden bilir
 Ḥurşīd-i māh nola naşıl eyler iḡtirān
- 6 Pervāne devr ü dā’im eger māñi‘ olmasa
 ḡül-şem‘i bezm-i ‘aşḡı ider bülbül āşiyān
- 7 Nev-rāh açma nazmda maḡlūbumuz Lebīb
 Ḥāşā sūḡanverāni degil maḡşad-ı imtiḡhān

-306-

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

(. ---) (. ---) (. ---) (. ---)

- 1 Fes açmış rüy-ı âl-i dil-rübâyı seyre çesbândır
Yeñi toğmuş şafağdan mihr-i ' âlem-tâb-ı rahşândır
- 2 Kim eylerse seni hurşide teşbih ey kamer tal' at
Güneşle zerreniñ ârâyişi ' indinde yeksândır
- 3 Zenaḥdânıñ ki girdâb-ı emeldir şerm idüp andan
Mişâl-i çâh-ı bülbül çeşme-i hayvân pinhândır
- 4 Sirişkim sine-i sūzâna oldı māye-i feryād
Belî mişvâr-ı âteş âbdan peyveste efgândır
- 5 Girih bendi-i zülfündür heves şehbâz-ı ḥâtırda
Zehî şayd-ı emel sūy-ı kemend ü dâma püyândır
- 6 Şu' â' -i tâb-ı rüyuñ nev-be-nev fer-baḥş-ı ḥâtırdır
Anıñ herbir nevinden rû-nümâ şad mihr-i tâbândır
- 7 ^{95a/}Lebîb almış şanâyî' perveriden ḥatṭını artıķ
Levendâne gazeller tarz-ı idmân itse şâyândır

-307-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

TĀRİḤ

- 1 Ḥazret-i ' Ārif Efendi bih'il-ḳadr anın
Zātına ' allāmelik ' unvânı ' âlemde sezâ
- 2 Vaḳtimizde olsalar Ḳādı Şüreyḥ ile İyâs
Eyler idi anlara tedris-i aḥkām--ı ḳazâ

- 3 Hâkka şükr idüp Lebîbâ söyledim târîh-i tām
‘ Ārif-i billāh şadr-ı Rūm ili oldı revā
Sene/1268

-308-

mef^ˆ ūlū / fā^ˆ ilātū / mefā^ˆ ilū / fā^ˆ ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

ĞAZEL

- 1 Üftādeye eziyyetiñ ey şūh elem degil
Nāz eyleseñ cefālar iderseñ de ğam degil
- 2 ‘ Āşık tazallüm edebilir mi bilir iken
Dildār her ne itse keremdir sitem degil
- 3 Derd-i firāk-ı yārı ğanîmet bilir gönül
Bî-çāre çünkü vuşlat ile muğtenem degil
- 4 İtmek vefā ümidini artık ziyādedir
Cevrini eksik itmez ise yār kim degil
- 5 Lāzım mı iltizām-ı sühan-gūluğu Lebîb
Eş^ˆ āra verzişin bilirsñ ehem degil

-309-

fe^ˆ ilātūn / fe^ˆ ilātūn / fe^ˆ ilātūn / fe^ˆ ilūn
(. . - -) (. . - -) (. . - -) (. . -)

- 1 Şabr iderse azıcık hasretiniñ maḥzūnu
Pek çoğa sürmez olur vuşlatınıñ memnūnu
- 2 Pāk-bāzān bulur bŷy-ı mürüvvetden eşer
Müşğ ile yād iderler ise nola şabunu
- 3 ^{95b/}İster ‘ āşıklarınıñ gönlünü alsın ammā
Bozmaz ol şāh sitem-i ḥātır içün kânūnu
- 4 Neş^ˆ e-i mey ile hem-reng idemez tiryākı
Şarmış altun varaklarla vev afyonu

- 5 Ƙadri ol mertebe bālādır o meh-rūnuñ kim
Yükselüp ƙāƙ-ı feleklerde gezer mādūnu
- 6 ‘ Āşık elbet başını bir yere bağlar zīrā
Zūlf-i Leylā idi dīvāne iden Mecnūn’u
- 7 Baña ƙan ağlama dersin köpürürsün hālā
Hālīme ƙor mu Lebībā beni çeşm-i hūnu

-310-

fā‘ ilātūn / fā‘ ilātūn / fā‘ ilātūn / fā‘ ilūn
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Naħl-i gül-ter bāğbān olmaƙ diler gūlzārīña
Sāyelik eyler seniñ serv-i çemen reftārīña
- 2 Perteviñ ‘ aksi ƙamaştırdı sipihriñ dīdesin
Āfitāb āyīnesinden baƙdı da dīdārīña
- 3 Mehperest eyler idiñ dünyāyı ey hūrşīdveş
Zūlf-i şeb-rengiñi perde itmesen ruhsārīña
- 4 Sen baña ƙan ağlama dīrsin görürken hālīmi
Ƙanlu zālīm baƙsaña şu dīde-i hūn-hūārīña
- 5 Rāzīñ ifşā eylediñ ol ƙıfl ider elbette fāş
Çocuğu vāƙıf sen itdiñ ey Lebīb esrārīña

-311-

mefā‘ ilūn / mefā‘ ilūn / mefā‘ ilūn / mefā‘ ilūn
(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

- 1 Şabā kim şubħ-dem uğrar gül-i ħandāna düşdükçe
İder ihdā şemīmin būlbūl-i nālāna düşdükçe
- 2 Fītil-i efrūz-ı dāğ-ı ‘ aşka mā’ildir dilārālar
Vişāl-i şem‘ ile bāğa batar pervāne düşdükçe
- 3 Saña iş düşmez artık vā‘ ız itme ‘ arbede ‘ āşık
Düşe ƙalka gider sırr menzil-i cānāna düşdükçe

- 4 ^{96a/}Olur bâzîçe-i çevgân-ı ‘aşk ehl-i muhabbetde
Biriküp şıf-ı ğam derṭop olup meydāna düşdükçe
- 5 Düşünme mey tüketdiyse Lebîbâ düşme kayguya
Cenāb-ı pîr mey ihsân ider rindāna düşdükçe

-312-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Dildārdan merām egerçi cemāldir
Ammā ne çāre gördüğümüz hep celāldir
- 2 Tāzide zer bu emre idermiş delāleti
Māliš-i meāl ḥālî nihāyet melāldir
- 3 Fevķ'al-lüzūmu cem' e heves eylemek 'abeş
Zenbūra balı gāhîce maḥẓ-ı vebāldir
- 4 Hāzırlanır tenezzüle bālā güzārlar
Mihriñ teraḳḳub itdiği her gün zevāldir
- 5 Görmezlenüp de geçme begim baķ 'ilācına
Çeşmiñ gibi fütādelerin ḥaste-ḥāldir
- 6 Peymānlarını niçün unutdu deyu saña
Şorsam eger cevābı bulunmaz suāldir
- 7 Maḳşad Lebîb söz ile eglenmedir faḳaṭ
Şanma şaķın murādımız 'arz-ı kemāldir

-313-

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Kim arzū iderdi lebiñ sükker olmasa
Kim ḳoḳlar idi ḥāl-i ruḥuñ 'anber olmasa
- 2 Şardı benim de 'aḳlım o gīsū ṭaraf ṭaraf
Şarılmaz idi gerdeniñe ejder olmasa

- 3 Ey şāhbāz-ı ‘aşk seniñ ħaṭṭ-ı nevresin
Beñziñi pek uçurmaz idi şehper olmasa
- 4 İtmez idi yuḡardan aṣağı mu‘āmele
Ḳaddiñ eger şanavbere bālā ter olmasa
- 5 ^{96b/}Dürdāne dense dişleriñe var mı bir sözüñ
Ārāyiş olmaz idi saña gevher olmasa
- 6 Ḥaṭṭıñ meāli añlaşılır mıydı ‘āşıḳa
Nik ü bed-i mesā’il-i ğam ezber olmasa
- 7 Yüz gösterirdi bıkı-i me‘āni Lebīb eger
Āyine-i ṭabī‘ atimiz muğber olmasa

-314-

mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün
(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

- 1 Tefavvuk idemez başḳa keder-i derd-i firāk üzre
Bu da‘vāda olur vaşl-ı āşnāyān ittifāk üzre
- 2 Olur ḥāne-i ḥarābatıñ ḥulūş-ı bī-esās elbet
Temelsizdir serāy-ı lābe zīrā kim nifāk üzre
- 3 Şafaḳ-efḡen olup mābeyne mihr ü meh görünmezler
Biri birine seyr-i rūy-ı yāda iştiyāk üzre
- 4 Yüzüm ağı ile ey şeh giderdim ḥāk-pāyından
Bu rūy-ı zerdimi sürsem idi sīmīn-i sāk üzre
- 5 Lebībā baḳ şikenc-i zülfe ebrū-yı dilārāda
Ḳurulmuştur siyeh bir sāyebān ol iki ṭāk üzre

-315-

mef‘ülü / fā‘ilātü / mefā‘ilü / fā‘ilün
(- - .) (- . - .) (- - .) (- . -)

- 1 Dilden ki fikr-i zülf-i dilārā mürür ider
Nūr-ı siyeh dedikleri ol dem zühür ider

- 2 Kırb-ı vişāle yaklaşıyorken fütādelər
Derd-i firākı vara vara cümle dūr ider
- 3 Gönlümü böyle yıkmasa yapsa o bî-vefā
Kāşāne-i derūnumu dār'ūs-sūrūr ider
- 4 Cısr-i emel bu mertebede köhnemiş iken
Hūlyā tırur mu cānib-i ye'se 'ubūr ider
- 5 ^{97a/}Ebyāt-ı bî-şümār ile eş'ārdan Lebīb
Hālā uşanmamış yine şarf-ı şu'ūr ider

-316-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Hüsni-yāra yakışık ān-ı dilārādandır
Lafzın āresteligi zīver-i ma'nādandır
- 2 Rinde iç gömlegidir neş'eñe tār u pūd
Başdan ayağa kadar penbe-i mīnādandır
- 3 Bu kadar olmaz idi Kays siyeh baht meger
Çektigi keşmekeş kākül-i Leylā'dandır
- 4 Mihr ü mehrinde güzel gördü de sözü yārın
Bu işāret gönüle 'ālem-i bālādandır
- 5 Rūhlandırdı mezāmın ile eş'ārı Lebīb
Bu eşer tab'ına enfās Mesīhā'dandır

-317-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Tırur mu gönlüm efendim saña gelür görünür
Huzūr-ı şehlere zīrā gedā gelür görünür
- 2 Sirişkimiz mey izāle ider gubār-ı dili
Ėamınla āğlıyor iken şafā gelür görünür

- 3 O şūh zehri şeker ile arıştırır baıñız
Cefāsının arasında vefā gelür görünür
- 4 Gözün açup apayınca adar fütādelere
Hezār-ı miḥnet ü renc ü ezā gelür görünür
- 5 Şoran olursa ḥaberdār ider nigārından
Gözet ki her saḥrā-yı dil şabā gelür görünür
- 6 Figān idenlere olur naşīb-i vaşlın yār
Miyān-ı nağmede gāhī nevā gelür görünür
- 7 Bu bīkr-i ma‘ nāya maḥrem olur mu herze şinās
Lebīb ṭab‘ ima ḥüsn ü edā gelür görünür

-318-

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün
(. . - -) (. . - -) (. . - -) (. . - -)

- 1 ^{97b/}Söyle ārām-ı dil ü cān degilsin de nesin
Cānım eglencesi cānān degilsin de nesin
- 2 Düşmüyor işte elinden gice gündüz mir’at
Sen daḥī ḥüsnüñe ḥayrān degilsin de nesin
- 3 Bu adar derd ü ğam-ı ‘ aşla ey dil ‘ acabā
Şāḥib-i şervet ü sāmān degilsin de nesin
- 4 Ben de bilmem ki niçün böyle açarsın bizden
Şarmağa sevmege şāyān degilsin de nesin
- 5 Çeşm ü zülfüñ biri sāḥir biri kāfir bilirim
Bī-raḥm sen de Müselmān degilsin de nesin
- 6 Tarılırsan saña ul olduğuma söyle begim
Kişver-i ḥüsnde sulṭān degilsin de nesin
- 7 Sevmesin mi seni dil-ḥaste Lebīb-i nālān
Sen anıñ derdine dermān degilsin de nesin

-319-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

SĀMĪ'YE TAQLĪD

- 1 Tār-ı nezzāra ḥaṭṭ-āverde ruḥ eldedir
Zūr pervāz nigh cünbiş-i şebâldedir
- 2 Va' de-i yâr balık batdı da kaldı pinhân
Ḥāliyâ қа' rın kûlzüm-i ihmâldedir
- 3 Mest olunca ruḥ-ı gül-günüñ olur ḥûy-efşân
Reng-i gülbüsumuz ol bâde-i seyyâldedir
- 4 Teşne-dil zâhidi sirâb ider mi ' ameli
Raḥnelendirdi riyâlâr şuyu ğırbâldedir
- 5 Ögüdüp başkasınıñ gendümin esb-i tâḥûn
Kulağı ca' ca' a-i gerdiş-i iqbâldedir
- 6 Şatamaz herze fer-ü-şân metâ' -ı nazmı
Gerçi kâlâları her hâlde delâldedir
- 7 ^{98a/}Ṭarlaşup ehl-i dile sâḥa-i güftâr Lebîb
Şimdi meydân-ı süḥan zümre-i cehâldedir

-320-

mefâ' ilün / fe' ūlün / mefâ' ilün / fe' ūlün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Mizâc-ı yâr bilinmez ne yapmalı bilmem
O fitnekâr bilinmez ne yapmalı bilmem
- 2 Hezâr kerre ḥuzûr-ı nigârda itsem
Fiğân u zâr bilinmez ne yapmalı bilmem
- 3 Büyük yük ' aşk velâkin ḥamûle-i ḥasret
Ne güne bâr bilinmez ne yapmalı bilmem

- 4 O şāhbāz tūtulup k̄apılmıyor ašlā
Naşıl şikār bilinmez ne yapmalı bilmem
- 5 Egerçi gönlümü virdim nigārın ‘ indinde
O yadigār bilinmez ne yapmalı bilmem
- 6 Ğurāb-ı bülbüle hemser bu bāğda ne imiş
Gül ile ħār bilinmez ne yapmalı bilmem
- 7 Çi-sūd fā’ide baḥşān ile bu ‘ ālemde
Ziyānkār bilinmez ne yapmalı bilmem
- 8 Şu germ ü serd-i muḥabbetle semt-i firḳatde
Şitā bahār bilinmez ne yapmalı bilmem
- 9 Nühüfte k̄anlar eyler de ġamzesi her dem
O ħun-ḥ^vār bilinmez ne yapmalı bilmem
- 10 Şarābı sākī pey-ā-pey virir iken böyle
Nedir ħumār bilinmez ne yapmalı bilmem
- 11 Vişāl-i naḳdini itm̄em dirīğ dirmiş o şeh
Ḥazīnedār bilinmez ne yapmalı bilmem
- 12 Cihān-ı ‘ aşḳda yeksān olur mu‘ āmeleler
Gedā kibār bilinmez ne yapmalı bilmem
- 13 Fütādelik ne şekildir o şūḫa aḡlatsam
Hezār-ı yār bilinmez ne yapmalı bilmem
- 14 Çemenlenürse ḫaṭ-āver olunca bāğ daḫī
O gül-‘ izār bilinmez ne yapmalı bilmem
- 15 ^{98b/}Esüp şavurmağı gönlüm pek istiyor ammā
Bu rūzgār bilinmez ne yapmalı bilmem
- 16 Rivāyet olsa da gizler vefāsı dildārın
Pek āşikār bilinmez ne yapmalı bilmem

- 17 Sirişkim olsa da ğaltān ħāk-pāyında
Güher nişār bilinmez ne yapmalı bilmem
- 18 Feleklere çıkar āhım ne gūne perdededir
Aña qarār bilinmez ne yapmalı bilmem
- 19 Göñül virüp sever idim Lebīb ħübānda
Vefā şî'ār bilinmez ne yapmalı bilmem

-321-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün
(. . . -) (. . - -) (. . . -) (. . -)

- 1 Göñül cefā-yı nigāra taḥammül eylemeli
Düşeldi derde ne çāre taḥammül eylemeli
- 2 Koçulmaz oldu yem-i naḥvete talup dildār
Geline tā ki kenāra taḥammül eylemeli
- 3 Şikāyet eyleme feryād ider isem güller
Fiğān-ı bülbul-i zāra taḥammül eylemeli
- 4 Bu bezm-gāhda her kim ki neş'e-cūluḡ ider
Şudā' -ı renc-i ḥumāra taḥammül eylemeli
- 5 O gül cemāl yanında görünce aḡyārı
Keder virirse de ḥāra taḥammül eylemeli
- 6 Ğurablar yuva yapup tefavvuk itmiş ise
Bu gülsitānda hezāra taḥammül eylemeli
- 7 Düşünme 'aqlına ḥıffet gelür o şüh Lebīb
Ne yükledir ise yāra taḥammül eylemeli

-322-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Nedir hayāl-i muḥabbet bilinmedi gitdi
Meāl-i ḥāl-i muḥabbet bilinmedi gitdi
- 2 ^{99a/}Cemālde bulunur mu sürür-ı 'aşka vuḳūf
Ġam-ı celāl-i muḥabbet bilinmedi gitdi
- 3 Ne gūne ḥūba yakışmış ne ṭal' ate düşmüş
Bu zūlf ü ḥāl-i muḥabbet bilinmedi gitdi
- 4 Göñüllere ne ṭarafdan ṭulū' ider āyā
Meh-i mecāl-i muḥabbet bilinmedi gitdi
- 5 Lebīb Efendi'ye şorma cevābını zīrā
Naşıl su' al-i muḥabbet bilinmedi gitdi

-323-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Kim itdi göñlümü ġāret bilinmedi gitti
Ḥarāb oldu nihāyet bilinmedi gitdi
- 2 Yanımda yār ṭururken derūnda ne gezer
Bu derd ü ġam bu ḳasāvet bilinmedi gitdi
- 3 Nigārı 'aşıḳı talṭīf ider ise ne olur
Ne gūne ḥālet o ḥālet bilinmedi gitdi
- 4 Bilinmedik nesi vardır faḳaṭ fütādelere
İder mi yār ri' āyet bilinmedi gitdi
- 5 Lebīb ref' ine bādı niçün olur şimdi
Belāhet ile ḥamāḳat bilinmedi gitdi

-324-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Bakıñ ki dīde-i gūyā naşıl güzel şeydir
Bağışları ne dilārā naşıl güzel şeydir
- 2 Nihāl-i gülde bu gūne tenāsüb anlayamam
O serv-i nāz-ı ser-ā-pā naşıl güzel şeydir
- 3 Bağışdılar haṭ u zūlfü nümāyiş-i ḥüsne
Ruḥ-ı nigārda ḥālā naşıl güzel şeydir
- 4 Gezer görünce o şūḥu didim ki kūyunda
Behişt içindeki tūbā naşıl güzel şeydir
- 5 ^{99b/}Şavup da zümre-i aġyārı yār bir lahza
Gelirse 'āşıkā tenhā naşıl güzel şeydir
- 6 Miyān-ı 'āşık aġyārda o nevres için
Olursa 'arbede-i ġavġā naşıl güzel şeydir
- 7 Zemīn egerçi pek a' lā Lebīb Efendi eger
Olaydı şive-i ma' nā naşıl güzel şeydir

-325-

mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn
(- - .) (. - - .) (. - - .) (. - -)

- 1 Vāris-i gönül ḳur' a-i ḥayret saña düşdü
Meydān-ı ġam-ı 'aşḳda nevbet saña düşdü
- 2 Aġyārın evinde uyuya kalmış o meh-rū
Ey nāle uyandır ki bu ġayret saña düşdü
- 3 Paylaşdılar 'uşşāk-ı cefāsını nigārın
Ey dil şanırim ḥişşe-i miḥnet saña düşdü

- 4 Hicrān al imiş söylediler aḡladıñ işte
‘ Āşıqlarına müjde-i vuşlat saña düşdü
- 5 Eş‘ ar-ı dilārā dīver-i aḡrān Lebībā
Ḥayfā ki faḡaṡ sādece şoḡbet saña düşdü

-326-

mef‘ ūlū / fā‘ ilātū / mefā‘ ilū / fā‘ ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Ġamzeñ gönülde ḡoymadı ṡāḡat görür müsün
Düzd-i niḡhle eyledi ḡāret görür müsün
- 2 Dök eşk-i çeşmiñi baḡalım yārdan gönül
Şāyed ki aḡlamaḡla ri‘ āyet görür müsün
- 3 ‘ Āşıqlarına cehre idersin benim begim
Aḡyār-ı bed-liḡāda beşāşet görür müsün
- 4 Ḥasret nihāyeti pek uzak şey seçilmiyor
Baḡ dürbīn-i ye’s ile ḡāyet görür müsün
- 5 Şāfi nihād-ı ‘ āşıḡız ey meh naḡar buyur
Āyīnemizde zerre kesāfet görür müsün
- 6 ^{100a}/Olmuş bu çārşūda metā‘ -ı meḡārime
Ḥālīş ‘ ayār naḡd-i belāhet görür müsün
- 7 Baḡsın yüzüme dersin o meh-rū Lebīb sen
Ḡitdik de iltifāta liyāḡat görür müsün

-327-

mefā‘ ilün / fe‘ ilātün / mefā‘ ilün / fe‘ ilün
(. - . -) (. . - -) (. - . -) (. . -)

- 1 Baña o şūḡ-ı dil-ārā ṡarıldı mı bilmem
Nedir bu nāz u sitignā ṡarıldı mı bilmem

- 2 İşitdirince adar yāra eyledim feryād
Fiğānım itmedi ıřğā arıldı mı bilmem
- 3 Geende gördü geerken güzār gehde beni
Yüzüme bamadı ařlā arıldı mı bilmem
- 4 Zamānlar oldu ki derd ü ğamıyla dil-zārım
Terahhum itmedi ħālā arıldı mı bilmem
- 5 Bu ğüne sāde kelāma řıĝıřmıyor mażmūn
Lebīb nażmıña ma‘ nā arıldı mı bilmem

-328-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Benimle yār-ı dilārā barışmadı gitdi
Terahhum itmedi ařlā barışmadı gitdi
- 2 Gelince meclise yatar ümmīdi ile
Niyāz eyledim ammā barışmadı gitdi
- 3 O māh-pāreniñ encüm adar aārası var
Biriyle yıldızı ħālā barışmadı gitdi
- 4 Refāh-ı ehl-i ma‘ ārif taayyül olsa daħī
Zamānemizle o ħulyā barışmadı gitdi
- 5 arılma var mıdır ‘ aşıklarına itmez iken
Ne ‘arbede vü ne ğavĝā barışmadı gitdi
- 6 Biri niyāz vü biri nāz ile gelüp gidiyor
Hezār ile gül-i zībā barışmadı gitdi
- 7 ^{100b/}Cihān birbirisiyle uyuşdu ‘ālemde
Benimle yār Lebībā barışmadı gitdi

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün
(. - . -) (.. - -) (. - . -) (.. -)

- 1 O gülde ḥaṭṭ-ı 'izār āşikār olur mu olur
Gelir de vaḳti zamānı bahār olur mu olur
- 2 Egerçi evc-i sitiḡnādadır o murḡ-ı emel
Kemend-i āhıma bir gün şikār olur mu olur
- 3 Şu gülsitān-ı cemālīñ bu revnaḳı varken
Riyāz-ı ḥüsnüñe gön'lüm hezār olur mu olur
- 4 Nigār-ı kūyuna ṭoḡru bu künc-i ḥasretten
Gidersem 'aşḳla terk-i diyār olur mu olur
- 5 Ḳabardı ḳoltuḡum atdıñ ḳoluñu boynuma da
Ḳucaḳlamaḳla seni iftiḥār olur mu olur
- 6 Gelirken 'āşıḳa ol şūḥ şenlenir meclis
Ṭoḡunca ay ufuk-ı tāb-dār olur mu olur
- 7 Cihān benden işitsin güzelliḡiñi saña
Muḥabbetimin sebeb-i iştiḥār olur mu olur
- 8 Ḥisāba şaymaz o serkeş çoḡalsa da 'āşıḳ
Anıñ fütādeleri bī-şümār olur mu olur
- 9 Gönül medāhına şanma bu pendimi diñle
Vişāl-i yāra medār-ı imrār olur mu olur
- 10 Süḥan-şinās bulunmuş olaydı fi'l-cümle
Lebīb şı'r ile şöhret-şi'ār olur mu olur

-330-

mef^u ülü / fā^u ilātü / mefā^u ilü / fā^u ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Maḥşūşdur cenābıña bu nevresīdelik
İfrāt-ı ḥüsn ü cāzibelerle güzīdelik
- 2 Kānd ü nebāt-ı sükkere kim iltifāt ider
Şīrīn la^u liñ eyliyor iken ^u aķīdelik
- 3 ^{101a/}Ḥaṭṭıñ güzel degil mi ḥuşūşā ki eylemiş
Ebrū-yı dīl-keşīñ o yazıya keşīdelik
- 4 Āhū baķışlı kebg-ḥırām olduĝuñ içün
Zann iderim ki ṭab^u mña gelmiş remīdelik
- 5 Görmek müyesser olsa Lebībā o meh-veşi
Her cānibi vücūdumuñ eylerdi dīdelik

-331-

mef^u ülü / fā^u ilātü / mefā^u ilü / fā^u ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Çok gülsitān gördüm egerçi hezārsız
Bir gül elime geçmedi ^u ālemde ḥārsız
- 2 Ḥüsnüñ nizām-ı ^u ālem-i ^u āşķa esāsdır
Bir devlet intizām bulur mu kibārsız
- 3 Hiç olmaz ise ey kaşı batır ĝamzeñi
Gönder ki ^u avdet eylemeyim ber-güzārsız
- 4 Şehbāz-ı şīvesin gönül olsa benim begim
Dönmek revā mı şayd-gehinden şikārsız
- 5 Çocuk muyum ki ülfete olsun temāyülüm
Kūdek-mizāc-ı şūḥla ḥaṭṭ-ı ^u izārsız

- 6 Pek çokluğundan olmalıdır ġālibā begim
‘Āşıkların yanında seniñ i‘tibārsız
- 7 ‘Aks itse de müşāhede olmaz Lebīb kām
Āyīne-i derūn tūrur mu ġubārsız

-332-

mef‘ūlū / fā‘ilātū / mefā‘ilū / fā‘ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Her kim ki dil virse saña tāze cān bulur
Gönlünü ġayb iderse de rūḥ-ı revān bulur
- 2 Gerçek mi şandıñ itdigi peymānları o şūḥ
‘Āşıklarını aldatacak bir yalān bulur
- 3 Ben sırr-ı ‘aşkı söylemem ancak ḥayāl-i yār
Gönlüm ararsa orada rāz-ı nihān bulur
- 4 ^{101b/}Āşık-ı nigāra nāle vü efġān u zārdan
Āh-ı seherle gönderecek armaġān bulur
- 5 Çok güller açdı dāġ-ı derūnum gelirse yār
Ol bāġda gözüm yaşını çağlayān bulur
- 6 Zaḥm açsa yār sīnesine dil-girifteniñ
Ḥaqqā ki iftiḥāra sezā bir nişān olur
- 7 Derd-i muḥabbetñ bilelim kıymetin Lebīb
‘Āşık olan cemī‘-i kederden emān bulur

-333-

mef‘ūlū / fā‘ilātū / mefā‘ilū / fā‘ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Peymānlarına eylemez incāz inandırır
Telḥābe-i karīb ile ‘uşşākı kandırır

- 2 Mehtābı yādına alamaz seyr iden ruḥun
Bir parça āfītābı o meh-pāre andırır
- 3 Koca felek çeker mi kâmer beñzesin saña
Bir gün anı küçük düşürür de utandırır
- 4 Sen bakma nâleden gönül ol şūḥu ‘ākibet
‘Āşıkların fiğānı cefādan uşandırır
- 5 Teşrîf iderse gülşeni şenliklenir çemen
Ḥüb-gerdelikle goncanın ağzın şulandırır
- 6 Zencîr-i târ-ı zülfünü tağıtdı şānesi
Ser-bend olan delileri artık boşandırır
- 7 Uy rüzgāra keştî-i ümmîdini Lebîb
Bir gün olur kenâr-ı merāma yamandırır

-334-

meḥ' ūlū / fā' ilātū / meḥ' ilū / fā' ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Hāl-i muḥabbet anlaşılr şey degil imiş
Bir başka ḥālet anlaşılr şey degil imiş
- 2 ‘Āşkın neticesi bulunur mu bu bābda
Ġāyet bidāyet anlaşılr şey degil imiş
- 3 ^{102a/}Dildāra olmayınca nasıl āfet olduḡu
Ol bî-mürüvvet anlaşılr şey degil imiş
- 4 ‘Āşık olanlara niçün olmaz cihānda
Ārām u raḥat anlaşılr şey degil imiş
- 5 Çeşm-i siyeh mi düzd-i nigh mi gönülleri
Kim itti ġāret anlaşılr şey degil imiş
- 6 Taṭbîk olunmadıkça cünūnuñ uşûlüne
‘Āşıkda ḥayret anlaşılr şey degil imiş

- 7 Eyle mizāclar ne içün buldular Lebīb
Dānişle şöhret anlaşılr şey degil imiş

-335-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . - -) (- . -)

ÂŞİM EFENDİ'YE

- 1 Bakılırsa sihr ider de çeşm-i cādūlar baña
Şīr-i şavletdir görünür şekl-i āhūlar baña
- 2 Ben hayāliniñ gözümde şakınırken geldigin
Sen mi dediñ söyledi çeşm-i sühan-gūlar baña
- 3 Çeşm ü ebrūya düşünce tār-ı zülfüñ görünür
İki mihrābın yanında çifte yā hūlar baña
- 4 Zaḥm-ı hicrānıñ añıldıkça üperdi tüglerim
Nışterlik eyledi cismimde ki mūlar baña
- 5 Tiğ-ı ğamzeñ yāralar açmış iken her yanıma
Sell-i seyf itmekdedir tekrār ebrūlar baña
- 6 Arzū-yı vuşlatıñdan ğayrı şey itmem hayāl
Ğam olur mu ḥasretiñden başka ḳaygūlar baña
- 7 Ben Lebīb oldum güneş yüzlü nigār üftādesi
Zerreden kemter görünür cümle meh-rūlar baña

-336-

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün
(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

ÂŞİM EFENDİ'YE

- 1 Sühan-süz şenlenir dil-süz-ı ḥasret açsa derdinden
Olur bī-çāre ma' nā-yı naẓm-ı āh-ı serdinden

- 2 ^{102b/}Musahhar itti gönlüm bir perī ruhsār kim hālā
Haberdār olmadım bu ‘ālemiñ nā-merd ü merdinden
- 3 Uyup āh-ı seher reftārına bir hayli yol aldım
Tarīk-i ‘aşkı meşķ itdim o semtiñ reh-neverdinden
- 4 Dehān u hatt u rūy-ı yārdır hātır olur ancak
Bu gülzār-ı cihāniñ goncasından sebz ü verdinden
- 5 Çürük puldur Lebībā nakd-i vakte nisbetā dāniş
Dü şeştir binde bir behre hünerkārāne nerdinden

-337-

fā‘ilātūn / fā‘ilātūn / fā‘ilūn
(- . - -) (- . - -) (- . -)

KIT‘A

- 1 Eyler insanı seyr it nīgū
Mażhar-ı feyz-i lütf-ı Rabbānī
- 2 Kimde yoksa fūrūğ-ı hüsn-i vefā
Şanma ādemdir öyle insānī

-338-

mef‘ūlū / fā‘ilātū / mefā‘ilū / fā‘ilūn
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

KIT‘A

- 1 Māl ü maaş ü manşıb içün dostluk eyleyen
Elbet girān-sāye-i dil bār-ı dīdedir
- 2 Mevlā için olursa muhabbet o dostluk
Haqqā ki nakd-i cān u dil ile harīdedir

-339-

ꞐİTꞐ A

mefā' ilün / mefā' ilün / fe' ulün

(. - . -) (. - - -) (. - -)

- 1 Cīvānmerdlik güzel şey māl-dāra
Görür andan kerem bī-gāne vūhūbeş
- 2 Olur taqđīm bī-ḥadd-i maldāra
Gedāya nān-pāre virse derviş

-340-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

(- . - -) (- . - -) (- . -)

ꞐİTꞐ A

- 1 Nā-revādır muḥabbetin itmek
‘Āşık-ı zār-ı dilbere inhā
- 2 ^{103a/}Gösterir ḥālī-i şūret-i Mecnūn
Başka bürhān istemez Leylā

-341-

mef' ulü / fā' ilātü / mefā' ilü / fā' ilün

(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Dil-ḥūāhımızca ḥāşıl olurdu merāmımız
Şöhretlenirse ‘aşk u muḥabbetle nāmımız
- 2 Şāhib nüfūz-ı mülk-i süḥandır mizācımız
Mazmūn-ı nev-be-nevle olur ihtişāmımız
- 3 Biz neş' emizle faḥr ideriz ba' dezīn bezm
Devrān ider bu meclis-i ‘ālemlerde cāmımız
- 4 Şayd-ı hümā-yı evc-i ḥayāl eyleriz hemān
‘Ānķā pesend-i ḥikmet olur bend-i dāmımız

- 5 Mevlāya şad şükür ki şu eşnāda añlıyor
Ancağ bir iki merd-i hünerver kelāmımız
- 6 Kaşr-ı hayālımız ne güzel muntaẓam olur
Yoktur egerçi dā 'irece intizāmımız
- 7 Ma' nā-yı nā-neşīde-i mezāmīn-i dil-güşā
Efkār-ı naḫdimizle alınmış ğulāmımız
- 8 Hāsīd güzārgāhda rast gelse almıyor
Eş'ār söylüyor şaniyor da selāmımız
- 9 Aḥmağ gürühunuñ sözüne karşılık için
Vardır Lebīb şabr u sükūta devāmımız

-342-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün
(. . . -) (. . - -) (. . . -) (. . -)

- 1 Beyāz itdiği müsveddeyi ḥaṭ-āverler
Sevād-ḥ'ān iken üftād-kānı ezberler
- 2 Bir adı kaldı anında miyānda ḥālā
Çekildi gitdi dü ebrū ğamıyla ḥancerler
- 3 Nihād-ı şāfdır āyīne-i lisān'ül-ḥāl
Kişiniñ 'aybını görse yüzüne söylerler
- 4 ^{103b} Nedir bu ṭatlılık evşāf-ı la' l-i dīlcūda
Mişāl-i tūtī-i gūyā şeker mi çignerler
- 5 'Acūz-ı dehr bozulmaz bīkr ṭurur her dem
Te'ākub itmek ile birbirine şevherler
- 6 Ḥumār varsa da sāḫī iş başı sağlık
Bulur bu serd-i sırra bir 'ilāç sāğarlar
- 7 Ya pençe-i ğamla bevâş hezār-ı nālānıñ
Ṭağıldı lānelerinden nice gül-terler

- 8 Bilir mi zāiḳa-senc-i muḥabbeti ol şūḥ
Ne gūne zehr yutarlar naşıl şeker yerler
- 9 Yoğisa şervet ü sāmānımız ne ğamıña Lebīb
Ḥazīnemizde bulunur bu gūne gevherler

-343-

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün
(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

- 1 Perişanlık gönülde tār-ı zülf-i yārdandır hep
Bu sevdālar şikenc-i kākül-i dildārdandır hep
- 2 Nice kanlar döker şu ḥastelikle çeşm-i fütādın
Bize āzerdelik? ḥūnrizden bī-mārdandır hep
- 3 Kākül tağlar gibi temkīn ider 'aḳs itmese efgān
Şadā-yı nāle-i ğam cānib-i kühsārdandır hep
- 4 Mey āşāmāna şahbā cüst-ü-cūsunu ğam virir ancak
Aranırsa bu gūn-ā-gūn elem hüşyārdandır hep
- 5 Dolaşdırma sözü bend-i miyān-ı nāz idüp zülfün
Bu kāfir mācerālīk ṭab'ına zūnnārdandır hep
- 6 Cihān memnūndur kūyuñda ey gül-veş fiğānımdan
Nevā-yı şıyt-ı bülbul sāḥa-i gülzārdandır hep
- 7 İdüp farṭ-ı muḥabbet ğayret ile dilde ..
Şikāyetler Lebībā yārdan aġyārdandır hep

-344-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün
(. . . -) (. . . -) (. . . -) (. . -)

- 1 ^{104a}/Bu ḥüsn ü ān yıllarca qalır rüy-ı ḥaṭ-āverde
Ṭurursa haftada bir kerrecik āġuş bir yerde
- 2 Şu tār u mār olan gönlüm birikdi kūy-ı dilberde
Bu cem' iyyet müyesser olmamış 'ālemde bir ferde

- 3 O ħurşid liķā şebrenginiñ ħaţla başķa ħüsn almış
Bu ħālī derk ider feyz-i āşinā vü fenn-i seĥerde
- 4 Araşdır beceyş-i zülf-i dilārāyı gönül zīrā
Başını aldı gitdi semt-i yāra ‘aķl-ı güm-kerde
- 5 Seni gördüm de şaşdım ayıñ on dördü gibi bu şeb
Gezer mi gökteki ħurşid atup ey māh-rū yerde
- 6 Kārarmıřdır gözü zīnhār ķan göstermesün ey dil
Bu zülf-i ħāl ü ħaţla gördüğün şūĥ-ı siyeh-çerde
- 7 Lebīb ağırca tavran ma‘ nā-yı nev-yābi-i nażma
Mezāmin-i kühen şıķlet olur tab‘ -ı süĥan-verde

-345-

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün
(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Var ise bendeñizim vařıñ iderken ey yār
Tāze-gū-tāze edā nādire senc-i güftār
- 2 Gözdüğün nāvek-i tāriña dildūze
Urulup göz ayrı mı yerden olur ‘āşık-ı zār
- 3 Sāde-rüyān ile dört köşesi talsa dehriñ
Çār ebrū arar erbāb-ı tabī‘ at nā-çār
- 4 Zülfün ebrūlarıñ üstünde taĥıt ‘uşşāķıñ
Kimi şemşire urulsun kimi olsun berdār
- 5 Karişıklık virecek zihne nihāyet şāna
Dolaşır zülf-i dilārā mı Lebībā her bār

-346-

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün
(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

- 1 Hārāb eyler ise zāhirde hāli nā-beşāmānlık
Dil-i vīrānemizde genc-i maḥfidir Müselmānlık
- 2 ^{104b/}Hudāvend-i ḥired bālāyı peste eylemez taḫdīm
İder yeksān mūrī şīrezlerle Süleymānlık
- 3 Perī rūya virir ṭab' -ı ferīşte-i şīyme-i ' işmet
Hevā-cū meşreb-i aḡyārdan görmezse şeyṭānlık
- 4 Söz aḡlar bilir elfāzdan ma' nā-yı maḡşūdu
Güzāf-ı bī-meāl-i laf ile olmaz süḡandānlık
- 5 ' İlac olmaz mizāc-ı nā-sipāsa telḡdir dāniş
Şavaşmaz ḡāşılı müzmin maraž insana nā-dānlık
- 6 Sezā Ferḡād u Ḳays'a zor mindān-ı muḡabbetlik
Ṭevāfuḡ itmez ' aşḡa Rüstem ü Sām ü Nerīmānlık
- 7 Ḥayat-ı nev olurdu ḡaṭṭ-ı rūḡa ḡişşe-i şādı
Lebībā cānımıñ sevdigi dildār itse cānānlık

-347-

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün
(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

- 1 Dönüp germābeniñ her rüzunu bir çeşm-i nem-nākī
Baḡar da reşk ider baḡar iken ol şūḡu dilāña
- 2 Ne ḡābildir berāberleşme ḡadd-i yād-ı meh-rūya
Velecki serviler şimşādlar ser çekse eflāka
- 3 Var iken müttekāsı neş'eniñ çūb-ı duḡān āsā
' Aşā-yı zāhid olmaz kār-ger-i rindān-ı çālāke
- 4 Yer öpmekdir ḡuzūr-ı yārda ' āşıḡlara elzem
Bulur mu devlet pā-būsu rūsā olmayan ḡāke

- 5 Lebībā ‘āmī pesend eş‘āra verziş ‘aybdır ṭab‘a
Muḥaşşaş olsun āṣār-ı selefveş ehl-i idrāke

-348-

mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün
(. - - -) (. - - -) (. - - -) (. - - -)

- 1 O müsteşnā muşavver rûḥumu itdim cānıma cānān
Olur ‘indimde yekser ḥûb-rûlar şûret-i bî-cān
- 2 Yine mi kâr-ı bārān şabrı ğâret edecek çeşmiñ
Kemin-gāh-ı nazarda şad nıgehbān eylemiş pinhān
- 3 ^{105a}/Digerler tâb-dâr-ı lem‘a-i ḥüsnü faḫaṭ her şeb
O şem‘-i meclis-i efrûze benim pervâne-i sūzān
- 4 İder āh-ı seḫer te’şîr ammā kim seḫer vaḫti
Olur pâyān şeyde-i leyle-i hâsretse bî-pâyān
- 5 Çok alındım yalandan va‘diñe billāh ḫilāf itmem
İnan kim ba’dezin peymānlarıña gelmez iṭmīnān
- 6 Olur şābāş-ḫ‘ān ebrûlarıña ḫançer-i ḫünzîr
İder zaḫm-ı āşinā-yı ğamzeñi merhemler istiḫsān
- 7 Virir Buḫraṭ’a şad dersi ṭabābet ḫaste-i ‘aşḫıñ
Ecel dāü’l-fişāl-i ḫasretiñden eyler istīmān
- 8 Kāmer mi paralanmışdır temāşā-gāhına yoḫsa
O ḫurşîd-i cemāle zerredenmiş mi ‘aceb ḫûbān
- 9 Virüp dildār eliyle ‘aşık-ı sermestine sāğar
Bezmdede dest bir bālā-yı desti eyledi i‘lān
- 10 Ğazel ṭarḫıyla elḫaḫḫ her mezāyā beyt-i eş‘āra
Lisān-ı ḫāmeden ṭab‘ıñ Lebībā okumuş meydān

-349-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün
(. . -) (. . -) (. . -) (. . -)

- 1 Var mı ey hūnī nigh tab' ına karşı turacak
Öldür ' aşıkları bakma saña yokdur soracak
- 2 Şāne-i gīsūda aşağı yukarı tolaşıyor
Giderek žann iderim perçeme de baş uracak
- 3 Penbe-i terime mu' ādilse de sīmīn-i bāzū
Zor ' aşkıñda seniñ koluñu yokdur buracak
- 4 Yüzün ekşitdi beni gördü de ol şirīn leb
Bakılırsa yine ağıyar ile turşu kuracak
- 5 Kūyunuñ dār'üş-şifā olduğı şöret bulmuş
Şöyle ' āklım kesiyor ki işiden çıldıracak
- 6 Baña bak sīnemi gözlersin eger haṭṭ iderim
Ġamze-i tīr-i nighiñ bir yere lā-büdd uracak
- 7 ^{105b/}Beni iskāt idemez kimse fiğān u nāleme
Gülsitānda ötüşen bülbülü de şuşturacak
- 8 ' Āklımı fikrimi al gīt seniñ olsum lākin
Dilde āşār-ı ġamıñ sīnede zaḥmıñ turacak
- 9 Şimdilik ' arşa kadar çıkdı Lebīb āh-ı seher
Ben de bilmem bu gidişle nereye dek varacak

-350-

meḥ' ūlū / fā' ilātū / meḥ' ilū / fā' ilün
(- - .) (- . - .) (. - - .) (- . -)

- 1 Meyhāne bezminiñ ne güzel intizāmı var
Meylerle memlū sāğar-ı rengin kāmı var
- 2 Mestāneligi pek de tehī şanma zāhidā
Tebīhi yoḥsa rindimiñ elde cāmı var

- 3 Hatt-ı ruḥuñ ‘ale’l-‘acele geldi ġālibā
Hengām-ı vaşlı müjdeye dā’ir peyāmı var
- 4 Bīm-i firāk ümmīd-i vişāl-i nigār ile
Endişeniñ gönülde ne pek izdiḡāmı var
- 5 Bilmez vefā uşulünü ol şāh-ı şivekār
Kānūn-ı cevır ü nāza faḡaḡ ihtimāmı var
- 6 Şeyḡiñ var ise tekyede evrādı mey-keşin
Meyḡānelerede āh u fiġāna devāmı var
- 7 Söz anlamaz kıyās buyursan Lebīb eger
Diñler bulursa söyleyecek çok kelāmı var

-351-

mefā‘ilün / fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Gönül vaşlıñı ḡulyā niçün ider bilmem
Muḡāl-kār-ı temennā niçün ider bilmem
- 2 Yoluyla gitmeyen eyle tarīḡ-i maḡşūda
Döner de baḡtla ġavġā niçün ider bilmem
- 3 Birbiriyle uyuşmamış iken o tend-i mizāc
Hezār-ı ‘aşıkı peydā niçün ider bilmem
- 4 ^{106a/}Urulmamış mey var ol ḡaşı yābe ‘ālemde
Ḥadeng-i nāzı müheyyā niçün ider bilmem
- 5 Ne ip ḡaḡar vü ne zencīr zülfüne baġlar
O şūḡ ‘aşıkı şeydā niçün ider bilmem
- 6 Degilse vuşlata fermān ḡatt-ı nev-ḡizi
Evāmire ḡaşını ḡuġrā niçün ider bilmem
- 7 Medār-ı cümle murāda ḡaderden olmuş iken
Lebīb ḡālḡa medār niçün ider bilmem

-352-

mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Şu gün yüzünde haṭ-ı müşk-tābı seyr itdim
Derün-ı şebde toğan āfitābı seyr itdim
- 2 Kızardı germi-i meyden 'araḡ-feşān dahī
Olurmuş āteşin ey dil-i şabāyı seyr itdim
- 3 Kānar deyu baña peymān cāmını şunma
O teşneyim ki hezārān-ı serābı seyr itdim
- 4 Naşibi hisse-i 'ibret olur diğerler için
Bu kāinātda çok kām-yābı seyr itdim

-353-

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün
(. . .) (. . .) (. . .) (. . .)

- 1 Benim şehir-i muḡabbet mülk-i dilde kūy-ı kendimdir
O kişvere hükümdār u ra'ıyyet kendü kendimdir
- 2 Dedim ol şūḡa Kūhken miyim ben yoḡsa Mecnū'num
Cevābında dedi Şirīn ü Leylā'dır demendimdir
- 3 Yayandır başkalar şeh-rāh-ı 'aşkıında teḡāpūda
Ben ol yolda piyāde ḡalmadım ḡayret-i semendemdir
- 4 Lisān-ı ḡāl tār-ı zūlfünden ḡuş eyledim derdi
Deli gönlün gibi dīvāneler zencir-i bendimdir
- 5 ^{106b/}Lebīb erbāb-ı dāniş anlamaz bu şiveyi zīrā
Beni teşhīr iden sūz-ı ḡüfte-i 'āmi pesendümdür

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Kendimi zabt idemem dildârsız
Bülbül ârām idemez gülzârsız
- 2 Göñle âsâyiş hayâlin den gelür
Mülk idâre olamaz hünkârsız
- 3 Tarz u tavrından olur hâli beyân
‘Âşıkın ıkrârsız inkârsız
- 4 Derdleşür derd-i firāk ya ayla
Neslin bulmaz gönül ğam-ı vârsız
- 5 Yâr olur endişem aşlâ istemem
Dem-güzâr olmaqlığı efkârsız
- 6 Ey tabīb-i cân baķ dil-ıhasteñe
Şan‘ atın ta‘ tıl olur bî-mârsız
- 7 Neş‘e-mend olur me‘ âni perverân
Bâdesiz afyonsuz esrârsız
- 8 Hâr u gül peyvestedir bu ‘âlemiñ
Zevķi yokdur yârsız aġyârsız
- 9 Diķķat-i zıdda olur olmaz ‘ayân
Merķamet-perdâzlar ġaddârsız
- 10 Cevriñe şabr eyler ammâ ‘âşıkın
Turamaz feryâd u âh u zârsız
- 11 Rûyuna ķarşu efendim eşkimi
Gülsitâniñ ķalmasun enhârsız
- 12 Bî-ķarâr itdi Lebīb üftâdeñi
‘Ahd ü va‘ diñ böyle istiķrârsız

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
(- . - -) (- . - -) (- . -)

- 1 Gönlüm eylerdi saña kâşânelik
İtsin efkârım ile hem-hânelik
- 2 ^{107a/}Zülfün itmezdi perişân hâtırım
Sîne-i şad çâkim itse şânelik
- 3 Şem' ine cem' olsa şâyân mihr-hân
Âfitâba mâh ider pervânelik
- 4 Zülfünün zencirine baş urmağa
' Âşıka sermâyedir dīvânelik
- 5 Zihnime dolaşdı târ-ı perçemiñ
Gönlüm ' anķāya idermiş lânelik
- 6 ' Ayb olmaz ' âşık-ı zârım Lebîb
Ṭab' ıma mestânelik rindânelik

SONUÇ

19. yüzyılın önemli şairlerinden Lebîb Efendi ilmiye mesleğine mensup bir şairdir. Edebi ortamları seven, genç şairleri koruyup gözetten bir kişiliğe sahiptir. Konağı ilmi ve edebi toplantıların yapıldığı bir meclistir. “Encümen-i Şuarâ” şairleri arasında üstat olarak kabul edilmiştir. Onun şiirlerinde devrinin şiirinde görülen tarzlardan biri olan mahallileşme akımının ve halk söyleyişinin özellikleri görülmektedir. Lebîb Efendi’de görülen bu özelliklerin belirlenmesi şairle çağdaş olan ve daha geniş bir şöhrete sahip olan şairleri anlamada yardımcı olacaktır.

“*Mehmed Lebîb Efendi Dîvân-ı Eşâr – 1, (inceleme-metin-sözlük)*” adını taşıyan bu çalışmayla 19. asır şairlerinden Lebîb Efendi’nin hayatına dair bilgiler gün ışığına çıkarılmaya çalışılmış, şairin edebi kişiliğinin ana hatlarının belirlenmesine gayret edilmiş, eserleri tanıtılmaya çalışılmıştır. İnceleme konusu olarak ele aldığımız mecmûanın çeviriyazı metni verilmiştir.

Bu çalışmanın sonunda Lebîb Efendi ve mecmûası ile ilgili şunlar söylenebilir:

Lebîb Efendi, 18. asırda Nedim’le başlayan “*mahallileşme*” akımının şiir anlayışını devam ettiren bir söyleyişe sahiptir. Halk söyleyişlerini ve sadeliği şiirde kullanmasıyla bu anlayışı devam ettirmiştir.

Mecmûada toplam 355 şiir bulunmaktadır. 2 kaside, 4 kıta, 1 terkîb-i bend, 1 müfred, 1 lugaz, 14 tarih ve 329 gazel bu şiirlerin yekûnünü oluşturmaktadır.

Klasik devirde (16 – 17 yy.) gazeller ekseriyetle 5-7 beyit arasında değişirken, Lebîb’in bazı gazelleri onlarca beyit yazması çoşkun bir kişiliğe sahip olup kolay yazdığını göstermektedir.

Şiirlerinde zaman zaman dönemin günlük hayatıyla ve kendi meslek hayatıyla ilgili yansımalar da rastladığımız Lebîb’in dili devrinin genel temâyülleri doğrultusunda sade olup yer yer konuşma dili, halk söyleyişleri ve deyimlere de yer vermiştir.

Şair mensubu bulunduğu kültürün çeşitli özelliklerini şiirinde yansıtmış, bunun yanı sıra Türkçeyi kullanmadaki becerisini ve söz ustalığını da gösterme gayreti

içerisinde olmuştur. Her şair gibi o da eseriyle Türk diline ve edebiyatına hizmet etmiştir.

Türk edebiyatına katkıda bulunmuş bütün şairlerin eserleri gün ışığına çıkarılıp bilimsel metotlar çerçevesinde değerlendirilmedikçe Türk edebiyatı tarihinin yazılması ve sağlam temeller üzerine oturtulması mümkün değildir. Bu amaca yönelik yapılan bu çalışmayla Türk Edebiyatındaki bir boşluğun doldurulmasına gayret edilmiştir.

KAYNAKLAR

Arslan, Mehmet, *Türk Edebiyatında Manzum Surnâmeler (Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri)*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 1999.

Arslan, Mehmet, Leylâ Hânım Dîvânı, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003.

Aydemir, Yaşar – Halil Çeltik, *Meşhûrî Dîvânı (Tenkitli Metin)*, www.kulturturizm.gov.tr, Ankara 2009.

Banarlı, Nihad Sâmî, “19. Asırda Türk Edebiyatı”, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, C. 2, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 2001, s. 804-824.

Başlangıçtan Günümüze Kadar Büyük Türk Klasikleri, C. 8, Ötüken-Söğüt Yayınları, İstanbul 2004, s. 91-105.

Bilkan, Ali Fuat, *Nâbî Dîvânı*, MEB Yayınları, İstanbul 1997.

Bursalı Mehmed Tâhir Efendi, *Osmanlı Müellifleri*, C. 2, Meral Yayınları, İstanbul 1972.

Çavuşoğlu, Mehmed, “Divan Şiiri”, *Türk Dili, Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri)*, S. 415-416-417/ Temmuz-Ağustos-Eylül 1986.

Çiftçi, Ömer, *Fatin Davut-Hâtimet’ül-Eş’âr*, www.kulturturizm.gov.tr, Ankara, 2007.

Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 2002.

Dilçin, Cem, “Dîvân Şiirinde Gazel”, *Türk Dili, Türk Şiiri Özel Sayısı II (Dîvân Şiiri)*, S. 415-416-417/ Temmuz-Ağustos-Eylül 1986.

Erdoğan, Kenan, *Diyarbakırlı Said Paşa Dîvân’ı*, kendi yayını, Manisa 2004.

Erdoğan, Kenan, *Said Paşa Dîvân’ına Göre 19. Yüzyıl Dîvân Şiirinde Görülen Bazı Değişimler*, Türkiyât Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Konya 2001, S. 9, s. 83-106.

Genç, İlhan, *Örneklerle Eski Türk Edebiyatı Tarihi-Giriş*, kendi yayını, İzmir 2007.

Gürel, Rahşan, Enderunlu Vâsıf Dîvânı, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2007.

İbnü'l Emin Mahmud Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri (Kemâlî'ş-Şuarâ)*, Hazırlayan: Hidayet Özcan, C. 3, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 1999,

İpekten, Haluk, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2005.

İsen, Mustafa, *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara 2011.

İz, Fahir, *Eski Türk Edebiyatında Nazım 2*, Akçağ Yayınları, Ankara 2000.

Kortantamer, Tunca, *Eski Türk Edebiyatı Makaleler*, Akçağ Yayınları, Ankara 1993.

Kurnaz, Cemal-Mustafa Tatçı, *Tuman Nâil, Tuhfe-i Nâili (Dîvân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri)*, Bizim Büro Yayınları, Ankara 2001.

Kurnaz, Cemal, *Eski Türk Edebiyatı*, Kitabevi Yayınları, Ankara 2005.

Küçük, Sabahattin, *Bâkî Dîvânı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1994.

Külliyât-ı Ziyâ Paşa 1297/1880, Hazırlayan: Süleyman Nazif, İstanbul, Yeni Matbaa, 1342/1924.

Levend, Agâh Sırrı, *Dîvân Edebiyatı Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar*, Enderun Kitabevi Yayınları, İstanbul 1984.

Mazıoğlu, Hasibe, Türk Ansiklopedisi, c. XXXII, “*Türk Edebiyatı, Eski*”, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1983.

Mengi, Mine, *Eski Türk Edebiyat Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2000.

Muallim Nâcî, *Lügat-i Nâcî*, Hazırlayan: Ahmet Kartal, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2009.

Onay, Ahmet Talât, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*, Hazırlayan: Cemâl Kurnaz, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1993.

Özgül, M. Kayahan, *XIX. Asrın Özel Bir Mahfeli Olarak Encümen-i Şuarâ*, Kurgan Yayınları, Ankara 2012.

Özgül, M. Kayahan, “*Osmanlı’nın Son Encümen-i Şuarâ’sı*”, Türk Edebiyatı Tarihi C. 3, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, İstanbul 2007, s. 83-97.

Öztürk, Tuncay, *Lebîb Mehmed Efendi’nin Tuhfe ve Nuhbe’ye Tazmînâtı (Metin)*, CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi, C. 10, Sayı. 1, Mart 2012.

Özkırımlı, Atilla, *Türk Edebiyatı Tarihi (Ansiklopedik)*, C. 2, İnkılap Yayınları, İstanbul 2004.

Pakalın, Zeki Mehmed, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Sözlüğü*, MEB Yayınları, İstanbul 1989.

Pala, İskender, *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yayınları, İstanbul 2007.

Pekolcay, Necla, *İslami Türk Edebiyatı*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2002.

Saraç, M. A. Yekta, *Osmanlı’nın Şiiri*, 3F Yayınları, İstanbul 2008.

Süreyya, Mehmed, *Sicill-i Osmanî*, Hazırlayan: Nuri Akbayer, C. 3, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996.

Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, Kapı Yayınları, İstanbul 2011.

Şentürk, Ahmet Atillâ-Kartal, Ahmet, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2008.

Tanpınar, Ahmet Hamdi, *19’uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, Çağlayan Kitabevi, İstanbul 2001.

Turan, Lokman, *Yenişehirli Avni Bey Dîvânı’nın Tahlili (tenkitli metin), Encümen-i Şuarâ ve Batı Tesirinde Gelişen Türk Edebiyatı’na Geçiş*, Doktora tezi, www.kulturturizm.gov.tr, Erzurum 1998.

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, Encümen-i Şuarâ mad., C. 11, İstanbul 1986, s. 76.

Uludağ, Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2001.

Ünver, İsmail, “*Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler*”, Turkish Studies Dergisi, İmlâ Özel Sayısı, Volume 3, Issue 6, yıl 2008, s. 1-46,

SÖZLÜK

A

A‘dâ: Düşmanlar.

Âb: Su.

Âdân: Adet.

Adû: Düşman.

Âfitâb: Güneş.

Agyâr: Yabancılar.

Ahdar: Yemyeşil.

Âhir-i kâr: Neticede.

Ahmer: Kırmızı, kızıl.

Ahvâl: Haller.

Akıbet: Son.

Âlim ü kâmil: Bilgin.

Âlî-şân: Şanı yüce.

Allâme: Büyük bilgin.

Andelîb: Bülbül.

Âr: Utanma, ar.

Arak: 1. Ter. 2. Rakı.

Ârâm: Dinlenme.

Ârâyîş: Süs.

Ârız: Yanak.

Arş: 1. Gök. 2. Taht.

Arûs: Gelin

Âsmân: Gökyüzü.

Âsân: Kolay.

Âsâr: İzler, nişâneler.

Âşikâr: Açık, belli, aşikâr.

Âşûb: 1. Kargaşa. 2. Karıştırıcı.

Âşûfte: Perişan.

Âteş-bâz: Fişekçi.

Âteş-pâre: Kıvılcım.

Attâr: Güzel kokular, iğne iplik vesâire satan; aktar.

Âvâze: 1. Bağırma. 2. Ün.

Ayak: Kadeh.

Ayş: Yaşama, keyif alma, gününü gün etme.

Ayyâr: 1. Kurnaz. 2. Düzenbaz.

B

Bâb: Bölüm.

Bâd: Rüzgâr, yel.

Bâde: 1. İçki. 2. Şarap.

Ba'dezîn: Bundan sonra.

Bâd-i sabâ: Doğudan esen hafif, hoş rüzgâr.

Bâğ-bân: Bahçıvan.

Bâkî: Kalıcı, ölümsüz.

Bâl: Kanat

Bâr: Yük.

Bârân: Yağmur.

Becâ: Yerinde.

Behişt: Cennet

Bekâ: Kalıcılık.

Belâbil: Bülbüller.

Belâhet: Ahmaklık, düşüncesizlik.

Berg: Yaprak.

Berg ü sâz: Malzeme, mal mülk.

Ber-hurdâr: Mutlu, muradına ermiş.

Berk: Şimşek

Bes: 1. Yeterli. 2. Çok.

Bezm: 1. Eğlence meclisi. 2. İçki meclisi.

Bî-endâze: Ölçüsüz, aşırı.

Bî-hûş: Şaşkın, sersem, deli.

Bî-mâr: Hasta.

Bî-mecâl: Takatsiz, dermansız.

Binâgûş: Kulak memesi.

Bîrûn: 1. Dış. 2. Dışarı.

Bister: Yatak.

Bû: Koku.

Bünyâd: Temel, kök.

Bünyan: Yapı, bina.

C

Câ-be-câ: Yer yer.

Câdu: Büyücü.

Câm: 1. Kadeh.

Cânib: Taraf

Cây: Yer.

Cebîn: Alın.

Cefâ: Üzme, eziyet etme.

Cevelân: Dolaşma, gezinti.

Cevr: Haksızlık, üzme, üzülme, zulüm.

Cinân: Cennetler, bahçeler.

Cîrân: Komşular.

Cû: Irmak.

Cûd: Cömertlik.

Cûy-bâr: Irmak.

Cüdâ: Ayrı.

Cüllâb: Gül suyu.

Cünûn: Delirme, çıldırma, delilik.

Ç

Çâk: Yırtık.

Çâker: 1.Kul 2.Hizmetkâr

Çarh: Felek.

Çâr-sû: Çarşı.

Çemenzâr: Çimenlik

Çerâğ: 1. Mum. 2. Kandil

Çesbân: Layık, Yakışır.

Çeşm: Göz.

Çi: Ne.

Çun: 1.gibi. 2.mademki. 3.nasıl

D

Dâğ: 1. Yara. 2. Kızgın demirle vurulmuş işaret.

Dâm: Tuzak, kapan

Dâmân: Etek.

Dâver: 1.Hüümdâr. 2.Tanrı.

Dây: Duvar sırası, kur.

Dehân: Ağız.

Dehr: 1. Dünya. 2. Devir, zamane.

Dellâl: Komisyoncu, tellal.

Dem: 1. Zaman. 2. Nefes. 3. İçki.

Dem-â-dem: Her an.

Dem-beste: Nefesi bağlanmış, susmuş, soluğu kesilmiş.

Dendân: Diş.

Derâz: Uzun.

Der-kenâr: Kenar yazısı.

Derûn: 1.İç. 2.Gönül.

Destâr: Sarık.

Devr: Dönme, bir şeyin etrafını dolaşma.

Devrân: Felek, zamane.

Dıraht: Ağaç.

Dırâz: Uzun.

Dîbâ: İpekli kumaş.

Dîdâr: Yüz.

Dîde: Göz.

Dil: Gönül.

Dilâver: Yürekli, yiğit.

Dil-ber: Gönül alan, güzel, sevgili.

Dil-efrûz: Gönül aydınlatan, sevgili.

Dil-gîr: Kırgın, alınmış.

Dil-güşâ: İç açıcı, ferahlık verici.

Dil-rübâ: Gönül hırsızı, gönül çalan.
Dil-şiken: Kalp kıran.
Dil-teng: Yüreği daralmış, sıkıntılı.
Dirahşân: Parlak, parlayan.
Direm: Dirhem, akçe, gümüş para.
Direng: Bekleme, gecikme.
Dîver: Ev sahibi.
Dûd: Duman.
Dûzah: Cehennem.
Dürdâne: 1. İnci tanesi. 2. Sevgili.
Dürr: İnci.
Düşnâm: Küfür.
Düşvâr: Güç, zor.
Düzd: Hırsız.

E

Ebr: Bulut.
Ebrû: Kaş.
Ecrâm: Cansız varlıklar.
Ednâ: En aşağı.
Edvâr: Devirler, çağlar.
Efgân: Feryat etme, figan etme.
Efgâr: Yaralı, sakat, kötürüm.
Efkâr: Fikirler.
Eflâk: Gökler, felekler.
Efrûz: Aydınlatan, parlatan, yakan.
Efsürde: 1. Donuk. 2. Üzgün, moral çöküntüsü içinde. 3. Duygusuz.
Ehl-i temkîn: Ağırbaşlı.
Eknâf: Yerler, yöreler, taraflar.
Elgıyâs: Yardım.
Elhân: Şarkılar, melodiler.
Emvâc: Dalgalar.

Enâr: Nar.
Enbâz: Ortak, eş.
Encâm: Son.
Encümen: Topluluk
Endûh: Keder.
Engübîn: Bal.
Enhâr: Nehirler, ırmaklar.
Envâr: Işıklar.
Erbâb: Usta.
Ergavan: Kırmızı çiçek.
Eş"âr: Şiirler.
Eşcâr: Ağaçlar.
Eşk: Gözyaşı.
Evc: Doruk, zirve.
Evkât: Vakitler.
Evsâf: Sıfatlar.
Eyvân: Büyük sofa, dîvânhâne, salon.
Eyyâm: Günler.
Ezhâr: Çiçekler.
Ezkâr: Zikirler.

F

Fânî: Ölümlü.
Fârîğ: 1. Boş. 2. Rahat, huzurlu. 3. Vazgeçen.
Fazl: İyilik, erdem.
Fem: Ağız.
Fenâ: Yokluk.
Ferâmûş: Unutma.
Ferdâ: Yarın.
Ferrâş: Hizmetkâr.
Ferş: Döşeme, yaygı.
Feşân: Saçan, saçıcı, serpen.
Fetvâ: Kadının verdiği şer"î karar.

Fevt: 1. Geçip gitme. 2. Ölüm.
Fi"l-mesel: Örneğin, örnekte olduğu gibi.
Filori: Üzeri zambak çiçekli altın para.
Firâvân: Bol, çok.
Firdevs: 1. Cennet. 2. Bahçe.
Firkat: Ayrılık.
Fuâd: Yürek.

G

Galtân: Yuvarlanan.
Ganî: Zengin.
Gâret: Yağma, akın.
Gark: 1. Boğulma, suda boğulma. 2. Batırma.
Garrâ: Parlak.
Genc: Hazine.
Gencîne: Hazine.
Gerd: Toz.
Gerdân: Dönen.
Gerdûn: Dünya.
Germ: Sıcak.
Girân: 1. Ağır. 2. Pahalı.
Girdâr: Meşguliyyet, iş.
Girîbân: Yaka.
Gîsû: Saç.
Giyâh: Bitki, ot.
Gonce-dehân: Küçük ağızlı, gonca ağızlı.
Gurâb: Karga.
Gussa: Üzüntü, keder.
Gûş: Kulak.
Gûşe: Köşe.
Gûş-vâre: Küpe.
Gûy: Acemlere mahsus bir çeşit oyun topu; yuvarlak şey.
Güft ü gû: Dedikodu.

Güftâr: Söz.
Gül-fâm: Gül renkli.
Gül-istân: Gül bahçesi, güllük.
Gül-izâr: Gül yanaklı, pembe yanaklı.
Gül-zâr: Güllük, gül bahçesi.
Gümân: Zan, sanı.
Güstâh: 1. Küstah. 2. Cesur.

H

Habâb: Hava kabarcığı.
Hacel: Utanma, utanıp şaşırma.
Hacîl: Utangaç.
Hadd. Yanak.
Hadeng: Ok.
Hâk: Toprak.
Hâkister: Kül.
Hâlet: 1. Hal. 2. Nitelik.
Halvet: 1. Tenha. 2. Başbaşa kalma.
Hamrâ: Kırmızı, kızıl.
Hâmûş: Sessiz.
Handân: Güleç, gülen.
Hande: Gülüş.
Hânüman: Ev bark, yurt.
Hâr u has: Çalı çırpı, çerçöp.
Hâr: Diken.
Hâre: Granit, sert taş.
Har-geh: Büyük çadır.
Har-mühre: Katır boncuğu.
Hâşâk: Çerçöp.
Hâtem: 1. Mühür. 2. Yüzük.
Hayf: Yazık, vah vah.
Hazân: Güz, sonbahar.
Hazîn: Hüzün dolu.

Hem-sâye: Komşu.
Hemtâ: Eş, benzer, denk.
Hengâme: Kargaşa.
Hevâ-dâr: İstekli, taraftar.
Hezâr: Bûlbûl.
Hezâr: 1. Bin. 2. Bûlbûl.
Hılât: Bir şey başka şeye karışma.
Hired: Akıl.
Hızane: Medresede verilen sûtanalık dersi.
Hicâb: 1.Perde. 2.Utanma.
Hicrân: 1. Ayrılık. 2. Ayrılık acısı.
Hikmet: 1. Bilgelik. 2. Sebep.
Hişt: Tuğla.
Hûb: 1. Güzel. 2. İyi.
Hûbân: Güzeller.
Hulk: Huy, tabiat.
Hûn: Kan.
Hûn-bâr: Kan yağdırıcı.
Hûn-hâr: Kan içen.
Hûrşîd: Güneş.
Huşyâr: Akıllı.
Hürrem: Şen, sevinçli, güleryüzlü, gönül açan; tâze.
Hüveydâ: Açık, aşikâr.
Hüsn: Güzellik.

İ

İbret-nümâ: İbret gösteren, ibret olan.
İbtidâ: Başlangıç, başlama.
İclâl: Ululama.
İgbirâr: Kırılma, alınma, gücenme.
İhtirâz: Kaçınma, çekinme, uzak durma, geri durma.
İkbâl: 1.Talih. 2.Mutluluk.
İkrâr: 1.İtiraf. 2.Kabullenme.
İlenç: 1. Beddua. 2. Azarlama.

İmrâr: Geçirme.

İncâz: Yerine getirme.

İntihâ: Son.

İntizâr: Bekleme, bekleyiş.

İskât: Susturma.

İstiğnâ: 1. Kimseye muhtaç olmama. 2. Eyvallah etmeme.

İstihzâr: 1. Hazırlama. 2. Hazırlanma. 2. Huzura çağırma.

İşret: 1. İçki. 2. İçki âlemi.

İzâr: Yanak.

İzhâr: Gösterme.

J

Jâle: Çiy, şebnem.

Jâj: Anlamsız söz, zırva.

K

Kabâ: Cübbe.

Kadd: Boy.

Kamer: Ay.

Kâmet: Boy.

Kâr-gâh: İşlik, iş yeri.

Karîb: Yakın.

Kasr: Kasır, köşk.

Katre: Damla.

Kebk: Keklik.

Kevkeb: Yıldız.

Kemter: Değersiz.

Kenz: Hazine.

Key: Ne vakit.

Kişver: Ülke.

Kuhl: Göz sürmesi.

Kûh-sâr: Dağlık; dağ tepesi.

Külbe: Kulübe.

Külhân: Hamamlarda ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak.

L

La'î: 1. Al. 2. Lal taşı. 3. Kırmızı dudak.

Lâ-büdd: Gerekli, lazım.

Lâ-cerem: Kuşkusuz.

Lahza: An, lahza.

Latif: Hoş, yumuşak.

Leb: Dudak.

Leşker: 1. Asker. 2. Ordu.

Letâfet: 1. Hoşluk. 2. Yumuşaklık. 3. Güzellik.

Leyl: Gece.

Libas: Giysi.

Licâm: Gem.

Lîk: Ama ancak.

Lü'lü': İnci.

M

Maârif: 1. Bilimler. 2. Kültür.

Mâh: Ay

Mâ-hazar: Hazırda olan.

Mahbûb: 1. Sevilen. 2. Sevgili.

Mah-ı tâbân: Parlayıcı, parlak Ay.

Mâhir: Becerikli, mahiyetli.

Mâh-rû: Ay yüzlü, güzel yüzlü.

Mahtûn: Sünnet.

Makarr: Ocak, merkez.

Makdem: Gelme, geliş.

Mâlik: Sahip.

Mânend: Gibi.

Mazmûn: 1. Kavram. 2. İnce söz.

Me'vâ: Yurt, mesken.

Mevzûn: 1. Biçimli, düzgün. 2. Vezinli.

Medîd: Uzun.

Mehcûr: 1. Hecrolunmuş, terk olunmuş, bırakılmış, kullanılmaz olmuş, unutulmuş. 2.

Uzaklaşmış, ayrılmış.

Meh-peyker: Güzel yüzlü, parlak yüzlü.
Mekr: Hile.
Mektûm: Gizli.
Melahat: Yüz güzelliği.
Melâl: Sıkıntı, usanma.
Melâmet: Ayıplama, kınama.
Memdûh: Övülmüş.
Menâbir: Minberler.
Menâr: Nur, ışık yeri.
Menbaʿ: 1. Kaynak. 2. Pınar.
Menfûr: Nefret edilen.
Merdüm: Göz bebeği.
Mergub: Rağbet edilen, aranılan, istenilen.
Mesrûr: Sevinçli.
Metâ: Mal, eşya.
Mey: 1. Şarap. 2. İçki.
Mey-hâre: İçkici.
Mezâyâ: Meziyyetler.
Mezîd etmek: Arttırmak, çoğaltmak.
Micmer: Buhurdan.
Mihnet: Sıkıntı, acı, dert.
Mînâ: Şarap şişesi.
Mînû: Cennet.
Mirʿât: Ayna.
Miyân: 1. Orta. 2. Bel.
Mîzan: 1. Terazî. 2. Ölçü.
Mû: Kıl, saç.
Muanber: Güzel kokulu.
Muattar: Güzel kokulu.
Mugân: Ateşe tapanlar.
Mugaylân: Deve dikenî.
Muhayyem: Kurulmuş çadır.
Mukayyed: Kayıtlı, bağlı, bağlanmış.

Mûr: Karınca.
Murg: Kuş.
Musaffâ: Arıtılmış, tasfiye edilmiş.
Muteber: Saygın.
Mutrib: 1.Çalgıcı. 2.şarkıcı.
Mübhem: Belirsiz.
Mücâvir: Komşu.
Müdâm: Devam eden, süren, sürekli.
Müferrih: Ferahlık veren, iç açan, iç açıcı.
Müheyyâ: Hazır.
Müjgan: Kirpikler.
Mükâhhal: Sürme çekilmiş.
Mükedder: Kederli.
Mül: Şarap.
Mülevves: Kirli.
Mümtâz: Seçkin.
Münevver: Nurlandırılmış, parlatılmış.
Müstağrak: Batmış.
Müşg: Misk.
Müttakî: 1. İttika eden, sakınan, çekinen. 2. Allah'tan korkan.
N
Nâ-becâ: Yersiz.
Nâdân: Cahil.
Nâ-gâh: Ansızın.
Nahl: Hurma ağacı.
Nahvet: Böbürlenme.
Nakd: 1. Nakit. 2. Madeni para.
Nâ-kes: 1. Soysuz, işe yaramaz. 2. Pinti, nekes.
Nâlân: İnleyen.
Nâle. İnilti.
Nâ-tüvân: Güçsüz, zayıf.
Nâvek: Ok.
Necm: Yıldız.

Nehâr: Gündüz.
Nemed-pûş: Derviş.
Nemek: Tuz.
Nesc: Doku.
Nesîm: Meltem, esinti.
Nev: 1. Yeni. 2. Taze, körpe.
Nevâ: Ses.
Nevâl: 1. Talih, kısmet. 2. Bahşış, bağış.
Nev-bahâr: İlkbahar.
Nevâziş: Okşama.
Nevbet: Nöbet.
Nev-res: Yeti yetişmiş.
Nev-reste: Yeni bitmiş, yeni yetişmiş, yeni meydana gelmiş.
Nev-rûz: Yeni gün.
Nifâk: İkiyüzlülük.
Nigâr: Sevgili.
Nigeh: Bakış.
Nigehbân: Gözcü, bekçi.
Nihâl: Fidan.
Nihân: Gizli.
Nisâr: Saçma.
Nîze: 1. Mızrak. 2. Süngü.
Nukl: Meze, çerez.
Nûş: 1. Tatlı; bal. 2. İçki, iştet.
Nücûm: Yıldızlar.
Nühüfte: Gizli, saklı.
Nüzûl: İnme.

O

Od: Ateş

P

Peyrev: Arkası sıra giden.

Peyveste: Ulaşmış.

Pinhân: Gizli, saklı.

Pîrâhen: Gömlek, mintan.

Pîrâye: Süs.

Piyâle: 1. Kadeh. 2. Şarap kadehi.

R

Râh: Yol.

Râm: İtaat eden.

Râz: Sır.

Reftâr: Gidiş, davranış.

Reftâr: Gidiş, yürüyüş, hareket; salınarak edâlî yürüyüş.

Reh: Yol.

Resen: İp, urgan.

Reşk: Kıskançlık.

Revac: Yaygınlık, revaç, sürüm.

Revân: 1. Giden. 2. Akan.

Revna-ı bahâr: Baharın güzelliği, tâzeliği.

Revzen: Pencere.

Reyâhîn: Fesleğenler.

Rezm: Kavga, savaş, cenk.

Rişte: İplik.

Rû: Yüz, çehre.

Ruh: Yanak, yüz.

Ruhsâr: Yüz.

Rûy-i zemin: 1. Yeryüzü. 2. Yer.

Rûz: 1. Gün. 2. Gündüz.

S

Sabâ: Meltem, gündoğusunden esen yel.

Sad-pâre: Yüz parça; parça parça olmuş.

Sadr: 1. Göğüs. 2. Baş. 3. Sadrazam.

Sâgar: Kadeh.

Sâgar: Kadeh, içki kadehi.

Sahbâ: Şarap.

Sâhir: Büyücü, büyüleyici.

Sahn: Avlu.
Sahrâ: Kır, ova.
Saîd: Mutlu, uğurlu.
Sâil: Dilenci.
Sâmân: Zenginlik.
Sanem: 1. Put. 2. Put kadar güzel.
Sanevber: Sevgilinin boyu bosu.
Sârik: Hırsız.
Savt: Ses.
Sayd: Av.
Sâye: Gölge.
Sayyâd: Avcı.
Sebak: Ders.
Sebât: Yerinden kımıldamama, kararından vazgeçmeme.
Sebû: Testi.
Sebze: 1. Çimenlik. 2. Sebze.
Sell-i seyf: Kılınç çekme.
Selsebîl: Tatlı su.
Semend: Güzel ve çevik at.
Semender: Ateşte yaşayan bir masal hayvanı.
Seng: Taş.
Ser: 1. Baş. 2. Uç.
Ser-âmed: Başta bulunan, ileri gelen.
Ser-â-ser: Baştan başa, büsbütün.
Serây: Saray.
Ser-endâz: Korkusuz.
Serîr: Taht.
Serv -i hırâmân: Salınarak yürüyen sevgili.
Serv-kadd: Servi boylu.
Seyyâre: Gezegen.
Sezâ: Layık, yaraşır.
Sidre: En yüksek makam.
Sîm-ten: Gümüş tenli.

Sîne-bend: Göğüs.
Sipeh: Asker.
Sîpihr: Gökyüzü.
Sîr-âb: 1. Suya kanmış. 2. Tâze, körpe.
Sirişk: Gözyaşı.
Siyeh-çerde: Esmer.
Siyyân: Birbirine denk,
Subh: Sabah.
Sûd: Sevdâlar.
Suffe: Sofa.
Suhan: Söz.
Sûsen: Susam.
Sûz: 1. Yanma. 2. Yakma. 3. Ateş. 4. Yakan.
Sûzân: 1. Yanıcı. 2. Yanıcı.
Sühan: Söz.
Sükûn: Sakinlik, hareketsizlik.
Sülûk: Yola girme.
Sûrh: Kırmızı, kızıl.
Sütûde: Övülmüş.
Süvâr: Binmiş, binen.

Ş

Şâd-mân: Sevinçli.
Şâhid: Sevgili.
Şâyân: Layık, yaraşır.
Şeb: Gece.
Şebîh: Benzer, benzeyen.
Şebistân: Yatak odası.
Şebnem: Çiy.
Şecer: Ağaç.
Şehper: Kuş kanadındaki en uzun tüy.
Şekvâ: Şikâyet.
Şem: Mum.

Şemşîr: Kılıç.
Şerer: Kıvılcımlar.
Şermende: Utangaç
Şevk: 1. Çok isteme. 2. Sevinç.
Şeydâ: Mecnûn.
Şeydâ: Aşktan aklını kaybetmiş, dîvâne, düşkün, şaşkın.
Şikâf: 1. Yarık, 2. Yaran.
Şikenc: Büklüm, kıvrım.
Şikest: Kırık.
Şinâs: Tanıyan.
Şirret: 1. Kötülük. 2. Kötü insan.
Şitâ: Kış.
Şive: Naz.
Şu"le: Alev, şule.
Şûh: Oynak ve neşeli.
Şûrîde: 1. Perişan. 2. Karasevdaıı.
Şûriş: Kargaşa.
Şükûfe: Çiçek.
Şümâr: Sayan.

T

Tab": Huy, yaradılış.
Tâb-dâr: 1. Kıvrım kıvrım, kıvrık. 2. Parlak.
Tâc-dâr: Taç sahibi, padişah.
Tâk: Asma, asma kütüğü.
Tâk: Kemer.
Târ: 1. Tel. 2. Saç teli. 3. Karanlık.
Tarab: Şenlik.
Tarâvet: Tazelik.
Tebdîl: Değıştirme, dönüştürme, değışiklik.
Tebhâle: Uçuk.
Tebşîr: Müjdeleme.
Tecrîd: Soyutlama.

Tekellüm: Konuşma.
Tekmîl: Tamamlama.
Temâşâ: Seyretme.
Terennüm: 1. Şarkı söyleme, şakıma. 2. Dile getirme.
Teskîn: Yatıştırma, sakinleştirme.
Teşdîd: Şiddetlendirme.
Tev'em: İkiz.
Tev'emân: İkizler.
Tıfl: Küçük çocuk.
Tîğ: Kılıç.
Tîr: 1. Ok. 2. Sevgilinin kirpiği.
Tuğra: Tura.
Tuhfe: Hediye.
Tulû: Doğuş.
Tûmâr: Tomar, dürülmüş nesne.
Tûtî: Papağan, dudu kuşu.
Türâb: Toprak.

U

Uçmag: Cennet.
Uluvv: Büyüklük, yücelik.
Ûd: 1. Öd ağacı. 2. Ud.
Uşşâk: Âşıklar.

V

Vâbeste: Bağlı.
Vâlâ: Yüksek, yüce.
Vâlih: Şaşkın.
Varak: 1. Yaprak. 2. Kâğıt.
Vâreste: Kurtulmuş, rahat.
Vasl: 1. Ulaşma. 2. Kavuşma, vuslat.
Veh: Vâh!
Vehm: Korku, şüphe.
Verd: Gül.

Visâl: 1. Ulaşma, varma. 2. Kavuşma, vuslat.

Vühûb: Çok bağışlayan.

Vuhûş: Vahşiler.

Vüs'at: Genişlik, bolluk.

Y

Yeksân: 1. Bir şekilde. 2. Birlikte.

Yekser: Yalnız başına.

Z

Zâğ: Karga.

Zâhid: Aşırı dindar, zühd ile uğraşan.

Zâr: 1. Perişan, ağlayan, inleyen. 2. İnilti.

Zebân: Dil.

Zehâb: Gidiş.

Zer: 1. Altın. 2. Akçe.

Zerd: Sarı.

Zer-kâr: Altın işleme, sırma ile işlenmiş.

Zerrin: Altından.

Zevrak: Kayık.

Zeyn: Süs.

Zîbâ: Süslü.

Zîbâ: Güzel.

Zihî: Ne güzel, bravo.

Zîver: Süs, ziynet.

Zuhûr: Ortaya çıkma, görünme.

Zü'l-celâl: Celâl, ululuk sahibi olan Allah.

Zülûf: Zülûf, iki yandaki lüleli saç.

بافتح

بکلمه محی الدین سلطان جبران معنوی ابلمشیر بموقعی مانند کلکث جنان
 سناه اقلیم ولایتکم اندک فرماتنه رام ایدی جبران باجمله و خوشروان
 جله و مردانه به اهل ساوکه کفایت بر درختک سایه سنده هفت ^{مکان} ^{الان}
 اول درختک زرنه برکوه ضرب ^{عصا} ایدوب حکمت باری یله آب لذیذ اولمش ^{روحان}
 وقتنه وارکیزلرمی کون آچار اشک و ^{نفس} مظهر سرکرامت اولدیغیمون به کمان
 تربیه والاسنه تودیع اولدن فرخ کمر باعث ذریه اولور اولدیغی دم در ^{منا}
 لیک قلب عاشق آسادرکه والاسنه سقف و بنیان خراب اولدیده ^{من} ^{قالبی}
 حاصل فرق بش سنه اعمار حزن کز ^{اول} وقت مرهونک نیاز ایلردی بکسر عاشقان
 شیخ محمد شانه افندی موفقی ایلوب حق تعالی حضری اعمارنی قیلدی عیان
 بذل همت ایلوب اولمشد راه هدا ارسر نو اولدی ایجا بویه والو آستان

ایلدی کجمنده اسرار عشق اهل دله اشبو عالی منزلی انوار فیض مستعان
حضرت پیر خواص ایله توجه ایلان ظاهر و باطنده اولور کامیاب و کامران

یا ولے اہم کتر عبد در کاهای لبیب
فیض لطف کن رجا ایلر حیات جاودان

قصیده

اجر اولدی کل نشکفته گلستان سخن خار خار غم اولوب طبعه معیار سخن
قالیب بسته حیرت نوله ارباب کمال سویاشر شمدی بتون یاوه کرینان سخن
هزبان نامه کمالنا اولوب سوی بو حیفکم قالمدی ارایش عنوان سخن
ایکی بوسکی عیال هیئت اشغاری کوردی بار شوریدی بوخر طبعه شوپالون سخن
نه بوقلناو تکلفله صفتمش کفتار هرک ظاهر ایکنه وسعت میدان سخن
سلف آثار فی آئینه انصاف ایدرک سوزنه صورنده اولور کالیدان سخن
دلیر کی قاتوب صاحمه سوزی برینه عقد کاریمیدر ایلمک اعلان سخن
اغرنه درک طولو صفتدر اولن دقت طرز تاریخه سروریده کمالان سخن
اوله خور انار الذن ایدرک صد فیاد جاکمالک اسف اولمقده کریمان سخن
قادر شوقور سیر تابفرمله جا اهل قوت طبعی کوسترسه زحمان سخن

بخی فتهیر ایدنه سوز کفته عامی یسندنه

کندی ضبط ایدم مم دلدار سن	بیل آرام ایدم نکلا سن
کوکلایسه فیالکده کلور	ملک اداره اولور خنکار سن
طرز و طور زده اولور جالی بانه	عاشقانه اقرار سن انکار سن
در دستور در دفرانه بانه	نسبه بولمن کوکل غمخور سن
یار اولور اندیزیم اصداستم	دندار اولیضفی افکار سن
ای طیب جهان بانه دختنه که	صفتک نفیقل اولور عیار سن
نشته ندا اولور معانی پروانه	باده سن اقبوسن سزار سن
خار و کل یوسنه در بو عالمک	دوقی بو قدر یار سن عیار سن
وقت اضداده اولور اولور غیابه	مرصفت بر دانه سر غدار سن
جوهر که صبر ایداما عاشقک	هوره من فیما دوا و دار سن
رویکه فار تو اقدم اسکی	کلنا ناک فاموسه ناک سن

بیقرار ایدی **لب** افتاده کی

عهد و وعده بوی استقار سن

کوکلیم ایدرم حاله ناک ایسه افکارم ایه همخانه ناک

Mehmed Lebîb Efendi'nin mezar taşı

